

₹ 20

అక్టోబర్ – 2017

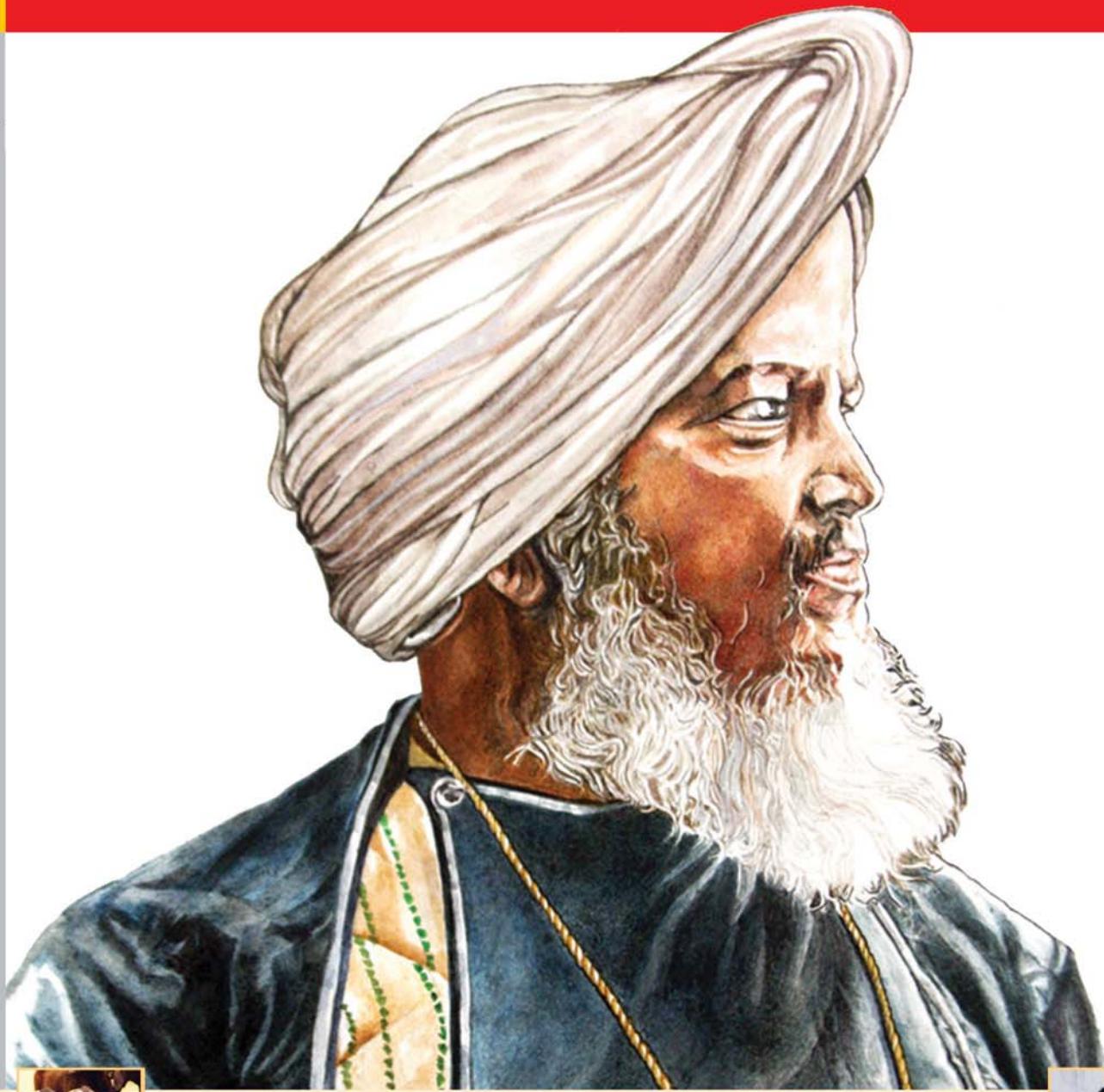
దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

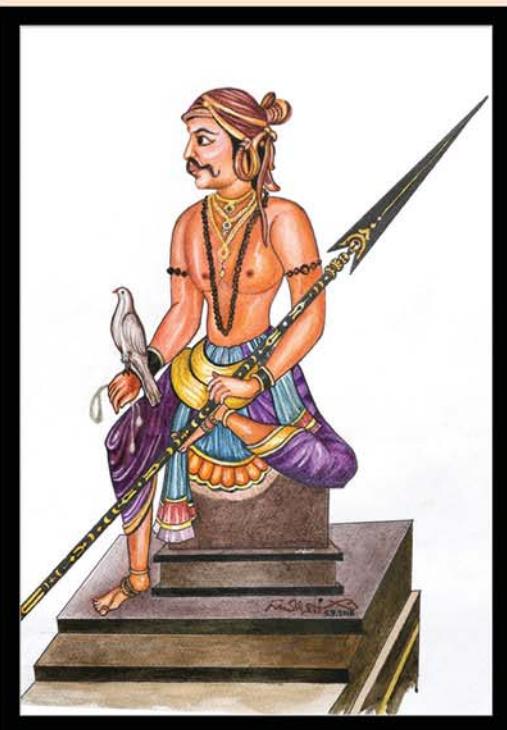
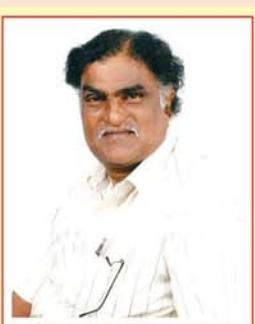
DECCAN LAND, HYDERABAD

62

- ❖ చరిత్రలో నిలచిన చింతచెట్టు
- ❖ టి.ఆర్.సి. ‘చర్చ’
- ❖ బాలీవుడ్లో మన బతుకమ్మ
- ❖ గోండుల గుస్సాడి సృత్యం

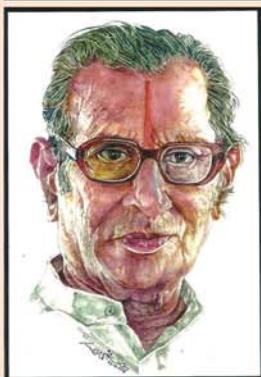
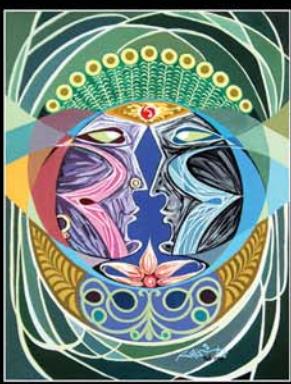

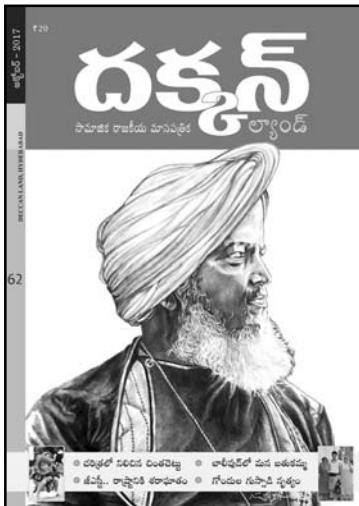

Artist: DASI SUDARSHAN

తాను కాస్తూమ్ము దీక్షెన్ చేసిన చిత్రానికి
వచ్చిన జాతియి అవార్య అయిన
జంబీలీరును మార్చిసింది. లంతగా
ఆ చిత్రం ద్వారా లంతర్లాటియ ఖూళి
పొందారు. బహుముఖ ప్రక్కాశాలి
లనే మాట లక్ష్మాలా వర్తించే వారిలో
దాని సుచర్చు^{కు} ఉచ్చు. ఎన్నో రంగాల్లో
ఎన్నో విధాలుగా అయిన తన ప్రతిభాను
చాటుకున్నారు.

ప్రశ్నక కథనం లోపలి పీటీల్లో

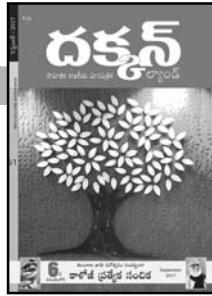
కళాత్మకత... సజీవత

బక్కే చిత్రకారుడిది ఒక్క శైలి. ఒకరి చిత్రాల్లో కళాత్మకత ప్రధానంగా ఉంటే, మరొకరి చిత్రాల్లో సజీవత ఉట్టిపడుతుంది. వేరొకరి చిత్రాల్లో అన్ని అంశాల మేళవింపుగా ప్రజెంటేషన్ బాగుంటుంది. ఈ అన్ని రకాల శైలులను కూడా సమీక్షితం చేసు కొని మరో ప్రత్యేక శైలి ఏర్పరచుకున్నారు ‘దాసి’ సుదర్శన్. ఆయన కాస్పార్స్‌మ్స్ డిజైన్ చేసిన చిత్రానికి 1989లో జాతీయ అవార్డు రావడంతో ఆ చిత్రం పేరే ఆయన ఇంటిపేరుగా స్థిరపడి పోయింది.

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్సు

కాళోజీ ప్రత్యేక సంచిక బాగుంచి

తెలంగాణ భాషా దినోత్సవం సందర్శంగా కాళోజీపై ప్రచురించిన సెప్టెంబరు సంచిక ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంది. కాళోజీ రచనల్నీ భాష, ఆయన దృష్టిధాన్య వెల్లడించే అనేక అంశాల్లో సమగ్రమైన వ్యాసాలను రచయితలు అందించారు. చదివి దాచకోడగిన సంచికను అందించిన మీకు అభినందనలు.

- వనపర్తి పద్మావతి, వరంగల్

❖ ❖ ❖

సురవరం కథలపై మంచి విశ్లేషణ

సురవరం కథలు ఆధునికతకు ఆహ్వాన పత్రికలు పేరిట ప్రచురించిన సుంకిరణ్ణి నారాయణరావ్ వ్యాసం విశ్లేషణాత్మకంగా సొగింది. కథల్లో అంతర్లీన నతను, వూనపీయం కోణాలను చాలా చక్కగా చూపించిగలిగారు. ఆధునికతకు దారులు వేసిన సురవరం కథలను విశ్లేషణాత్మక వ్యాసరూపం ద్వారా అందించడం అభినందనీయం.

- మంజులాగౌర్, హైదరాబాద్

❖ ❖ ❖

అంతర్జాతీయ హబ్గా తెలంగాణ

అన్నింటికి అంతర్జాతీయ హబ్గా తెలంగాణ పేరిట అందించిన సమాచారం ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంది. సుస్థిరదాయకమైన అభివృద్ధిని కోరుకుంటూ తెలంగాణ ఐ.ఐ. మంత్రిత్వ శాఖ పనితీర్పై మాకు సంపూర్ణ అవలోకనాన్ని కలిగించారు. ‘హైదరాబాద్’ దేశంలోనే ప్రథమ స్థానంలో నిలవాలంబే చేయాలిన కృషికి, జరుగుతున్న కార్యాచారణకు సంబంధించిన వివరాలు బాగున్నాయి.

- టి. సహీన, సల్లగొండ

ఆన్‌లైన్ డాఫ్యూ దక్కన్ ల్యాండ్ చందా చెల్లింపు

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు భాతా వివరాలు

Name : DECCAN LAND

Kotak Account No: 7111218829

Bank : KOTAK MAHINDRA BANK

IFSC Code : KKBK0000555

Branch Code : 000555

MICR Code : 500485007

సి. హెచ్. హానుమంత రావు లేఖ

Dear Shri Vedakumar,

I have gone through with great interest the special issue (August 2017) of Deccan Land. It focuses on various dimensions of Telangana Culture, including the portrayal of lives and achievements of its luminaries and rising awareness of the people, especially in the period following 1940s. The commentaries on development policies after the formation of Telangana State are objective, critical but very constructive. Altogether I find it as the best Telugu magazine in Telangana today.

I would like to subscribe to this journal which you have been kindly sending me as a complimentary copy. Please let me know the rates for subscription and how the cheque should be written and sent.

Regards and best wishes,

C.H.Hanumantha Rao

డియర్ శ్రీ వేదకుమార్,

దక్కన్ ల్యాండ్ ఆగస్టు 2017 ప్రత్యేక సంచిక అందుకున్నాను. ఎంతో అస్తుతితో ఈ సంచికను చదివాను. మరీ ముఖ్యంగా 1940 సుంది తెలంగాణ ప్రాంతంలో చోటు చేసుకున్న అనేక పరిణామాలతో పాటుగా జీవన విధానం, ప్రగతి, జైతన్యం, ప్రముఖుల జీవితాలు తదితర అనేక అంశాలతో సహా తెలంగాణ సంస్కృతి యొక్కభిన్న కోణాలపై ప్రత్యేక దృష్టితో ఇది రూపుదిద్దుకుంది.

తెలంగాణ ఏర్పడిన తరువాత అభివృద్ధి కోసం చేపట్టిన ప్రణాళికలు, విధానాలపై కూడా నిర్మాణాత్మక చర్చలో, లక్ష్మీత్వకతతో సాగే విధంగా ఎన్నో మంచి వ్యాసాలు, కథనాలు దక్కన్ ల్యాండ్ లో చోటుచేసుకున్నాయి. నేడు తెలంగాణలో అత్యుత్తమ వ్యాఘజైన్ దక్కన్ ల్యాండ్ అని నేను భావిస్తున్నాను.

ఇప్పటి వరకూ ఎంతో అభిమానంతో కాంస్టిమెంటరీ కాపీ పంపించుకు ధన్యవాదాలు. దక్కన్ ల్యాండ్ కు చందా దారుగా చేరాలని నిర్ణయించుకున్నాను. అందుకు సంబంధించిన వివరాలను నాకు పంపించగలరని కోరుతున్నాను.

- సి. హెచ్. హానుమంత రావు

ద

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపటి: 6 సంఖిక: 2 పేజీలు: 68

అక్టోబర్- 2017

సంపాదకులు
యం. వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

తిరునగర్ శ్రీనివాస్

స్టోర్ కరస్టాండెంట్

కె. ప్రభాకర్

8106721111

సర్కులైప్స్

పాం. మాహాన్‌లార్

వాణిజ్య ప్రక్తులు

సీరిజ్

9030626288

ఫాటోగ్రాఫర్

బి.స్టోమ్

8374995555

కవర్సిఫేస్ ముఖాఖత్తం

దాసి సురధ్న్

ట్రాలు

కూరెళ్ల శ్రీనివాస్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

DECCAN LAND

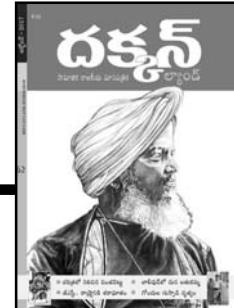
"CHANDRAM"3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029 Telangana

Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: deccanlandindia@gmail.com
website : www.deccanland.com**కృతజ్ఞతలు**

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ఈ సంచికలో సాహిత్యం విభాగంలో సంపాదకులు, సూచనలు అందించిన డా॥ ఎస్. రఘుకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి వేజీల్లో...

సురవరం కథలు ఆధునికతకు అవ్యోన పత్రికలు	సుంకిర్ది నారాయణరద్ది 9
సంగీతం	గూడారు మనోజ 12
భూంక చక్కని - కథలు చక్కని	పరస్సు లోకేష్వర్ 14
పద్మలీ చింతకింది మల్లేశం	తిరునగర్ శ్రీనివాస్ 16
రాజగొందులు గుస్సాడి శృంగార ప్రదర్శన	డా॥ గద్దం పెంకన్ 18
తెలంగాణ నాటక వెలుగు రేఖలు	డా॥ జె.విజయ్ కుమార్జీ 20
తెలంగాణ చరిత్ర మురపలేని చింతచెట్లు ఘుటన	దక్కన్ ముఖ్యం 22
డాక్టర్ పసుసూర్య రథిందర్ పాట	అంబటి వేతువ 24
అప్పుడప్పుడు-3	బి. నరసింగరావు 28
నిత్య జ్ఞాన తాయా చిత్రకారుడు గోవిందు	అమృతి వేసుగోపాల 30
స్వరాపు సాధనలో, పుస్తిర్మాణంలో టీఆర్ఎస్ 'చర్చ'	నర్ల వంశీమోహన్ 33
అప్పురూప చిత్రకారుడు దాసి సుదర్శన్	టీఎస్ట్ 37
బయలు రాని విచారణ బైటీల తిప్పవైన్లో	దామరపల్లి నల్గొంవరద్ది 40
దక్కన్ నవాబీ క్రికెట్ వెలుగులు ఎక్కడ?	ఎం.డి.కరీం 42
'మిర్టం' పుస్తకావిష్కరణ	డా. ఏనుగు సరసింహరద్ది 44
పదార్థం	డా॥ బెట్టి యాదయ్య 47
తెలంగాణాలో తెలుగు భాషా, సాహిత్యాల అభివృద్ధి	సంకేరణల్ నాయింద్రశ్రీ 49
హత్య (కథ)	మన్మోహన్ పిలియా 51
తెలంగాణ తెలుగు కథ - ప్రాతినిధిం	డా.ఎ.కె.ప్రభాకర్ 53
బాలీట్రూడ్లో మన బతుకమ్మ పాట	పౌ.రమేష్ బాబు 59
రాజాస్థానంలో కాదు ప్రజల మస్తిష్కాల్లో నిలిచిన తత్త్వాలు	సంగీశ్వర్లీ శ్రీనివాస్ 62
జవి తొప్ప చూపే ముచ్చట్లు	బి. నర్స్ న్ 64
పుస్తకాలు	దక్కన్ ముఖ్యం 66

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవుతన్న రచనలలో వ్యక్తమవుతన్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్యామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపత్త రాజకీయార్థిక, సామాజిక విల్హేషణా వేదికగా తీర్మిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, ఫిన్ాన్షిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిపూర్వ మార్గాలపై పారచుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

విద్యార్థులకు 'ఉపకారం'

అక్టోబరు 31 వరకు దరఖాస్తుల స్వీకరణ

విద్యార్థులకు ఇది వూరటే. 2017-18 విద్యా సంవత్సరానికి సంబంధించి ప్రభుత్వం నుంచి ఉపకార వేతనాలు, ఫీజు రీఎంబర్స్‌మెంటు పొందాలనుకునేవారు దరఖాస్తు చేసుకునేందుకు గడువును తాజాగా అక్షోబరు 31 వరకు పొడిగించారు. దరఖాస్తులను మూడు నెలల నుంచి అన్నెలైన్‌లో స్వీకరిస్తున్న విషయం తెలిసిందే. మొదట ప్రకటించిన గడువు అగస్టు 30తో ముగిసిపోయింది. కేవలం 5 లక్షల దరఖాస్తుల మాత్రమే వచ్చాయి. రాష్ట్రాప్టంగా 14 లక్షలమంది విద్యార్థులు అర్థులు ఉంటారని అధికారులు అంచనావేశారు. ఏటా వచ్చే దరఖాస్తుల సంఖ్యలో పోల్చితే ఇప్పటివరకు సగం కూడా రాలేదు. లబ్ధి పొందే వారు సగటున పెరుగుతూ ఉండాల్సింది పోయి అందుకు భిన్నంగా దరఖాస్తులు తగ్గడం పై అశ్వర్యపోయిన అధికారులు పరిశీలన చేపట్టారు. డిగ్రీ, ఇంటర్, ఇంజనీరింగ్ కళాశాలల్లో ఈ దఫా ప్రేవేశాలలో కాస్త జాప్యం జిగించని తేల్చారు. ఇదే విషయాన్ని ప్రభుత్వానికి ఇచ్చిన నివేదికలో పేర్కొన్నారు. దీంతో ఉపకార వేతనాల దరఖాస్తుల స్వీకరణకు గడువు పెంచింది.

ఆధార్, అన్నెలైన్‌లతో చిక్కులు

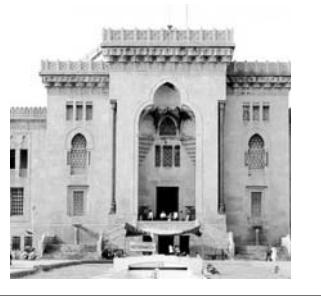
ఉపకార వేతనాలు, ఫీజు రీఎంబర్స్‌మెంట్ పొందే వారిలో ఎక్కువ మంది గ్రామీణప్రాంత విద్యార్థులు ఉంటున్నారు. వీరు అన్నెలైన్‌లో దరఖాస్తు చేసుకోవడంలో ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. చాలామంది ఈ పద్ధతిలో దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి అనక్కి చూపబడేదు. అలాగే అంతర్జాల వసతి కొన్ని ప్రాంతాల్లో లేకపోవడం, సిగ్నల్ సరిగ్గా ఉండకపోవడంతో మధ్యలో అంతర్యాలు ఉండనే ఉన్నాయి. నగరంలోనూ చాలామంది విద్యార్థులు అన్నెలైన్‌లో దరఖాస్తు చేసుకోవడానికి నెట్ సెంటర్లను ఆశ్రయిస్తున్నారు. ఇప్పటిల్లో ఖాళీలేకపోవడంతో ఇప్పటికీ చాలామంది దరఖాస్తు చేసుకోలేక పోయారు.

కళాశాలలు, వర్షిటీల్లో ప్రవేశాలు పొందాలంటే 'ఆధార్' తప్పని సరిగా మారింది. ఆధార్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్న అనేకమంది విద్యార్థులకు ఇప్పటికీ రాలేదు. ఇది కూడా ప్రభావం చూపిస్తోంది.

వారందలకీ ఉపయుక్తం

ఈ ఏడాది ఇప్పటివరకు 5.46 లక్షల మంది ఫీజు రీఎంబర్స్‌మెంట్, ఉపకార వేతనాల కోసం దరఖాస్తులు చేసుకున్నారు. గడువు పొడిగించడంతో మరొ 6 లక్షల దరఖాస్తులు పస్తాయని అధికారులు అంచనా వేస్తున్నారు. ఇప్పటివ్వుడే డిగ్రీ, ఇంజనీరింగ్, ఇంటర్ కళాశాలల్లో భర్తలు వూపందుకున్నాయి. ఇప్పటివరకు నచ్చిన కళాశాలలో సీటు వస్తుందని ఎదురుచూస్తూ ఉండిపోయిన విద్యార్థులు.. ఏడాది పాటు విద్యా సంవత్సరం వృధా కాకూడదని ఏదో ఒక కోర్సులో చేరేందుకు అనక్కి చూపిస్తున్నారు.

-దక్కన్ న్యూస్

ఉన్నతానియాకు అత్యున్నత హార్సీదా

ఉన్నతానియా వర్షిటీ: శతాబ్ది ఉత్సవాల సందర్భంగా ఉన్నతానియా విశ్వవిద్యాలయానికి జాతీయ స్థాయిలో అత్యున్నత గుర్తింపు లభించింది. నేషనల్ అసెన్సెంట్ అండ్ అక్రిడిటేషన్ కౌన్సిల్(న్యూక్) ఇచ్చిన గుర్తింపులో ఓయూ 'ప్రస్తుతి' రాయింకు సాధించింది. జేఎన్టీయూ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయాలు 'ప్రీడ్ గుర్తిపును పొందాయి.

నిజాం కాలంలో స్టోపించిన ఉన్నతానియా విశ్వవిద్యాలయానికి జాతీయ స్థాయి హోదా దక్కడంతో నగర వాసులు హర్షం వ్యక్తం చేస్తున్నారు. 2013 తర్వాత ఈ విశ్వవిద్యాలయం గ్రేడింగ్కు దరఖాస్తు కూడా చేయలేదు. శాశ్వత ప్రాతిపదికన ఉపకులపతి లేకపోవడం, ఇతర సమస్యలే దీనికి కారణం. ప్రస్తుతం విశ్వవిద్యాలయానికి అన్ని వసతులూ సమకూరడంతో పాటు వీసీ నియామకం కావడంతో యూజీసీ 'ప్రస్తుతి' హోదా ఇచ్చింది. దీంతో నేషనల్ రీసెర్చ్ ప్రాజెక్ట్, స్ట్రోడంట్స్ ఫెలోషిప్స్, యూజీసీ డెవలప్మెంట్ ఫండ్స్, రూసా వంటి నిధులు అధిక మొత్తంలో ఉన్నతానియాకు యూజీసీ కేటాయించుంది.

కొత్త జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్ర వ్యాసాలకు అప్పణించండి

తెలంగాణలో కొత్తగా ఏర్పడిన జిల్లాల నేపథ్యంలో జిల్లాల చరిత్రను తిరిగి లిఫించుకోవాల్సిన అవసరం ఏర్పడింది. వివిధ కారణాల వల్ల మరుగున పడిన విశేషాలన్నే ఈ సందర్భంగా వెలుగులోకి వచ్చే అవకాశం ఉంది. ఈ నేపథ్యంలో ఆయా జిల్లాల సంగ్రహ చరిత్రపై వ్యాసాలను దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు పంపించాలిందిగా కోరుతున్నాం.

మీ లేఖలను
E-mail:deccanlandindia@gmail.comకు
పంపించవచ్చు

జనం కోసం జలం! జలం కోసం జనం!!

వేల ఏళ్ళగా చెక్కుచెదరకుండా ఉన్న పర్యావరణం ఒక రెండు వందల ఏళ్ళ కాలంలో ఎన్నడూ లేనంతగా కలుషితమైపోయింది. ఏడాది పొడుగునా ఎప్పుడూ ప్రవహిస్తూ ఉండేచకనాటి జీవనదులు నాటి జీవాన్ని కోల్పోతున్నాయి. ఇసుక మేటలుగా మిగిలిపోతున్నాయి.

కొన్ని దశాబ్దాలుగా భారతీయ నదులు తీవ్రమైన మార్పులకు లోనపుతున్నాయి. జనాభా, ఆభివృద్ధి ఒత్తిక్క కారణంగా జీవనదులు కాస్తా సీజనల్ నదులుగా మారిపోతున్నాయి. ఎన్నో వాగులు, వంకలు, చిన్నపొట్టి నదులు అదృశ్యమైపోయాయి. ఒకవైపున వరదలు...మరో వైపున కరువు కాటకాలు... సాధారణమైపోయాయి. వర్షాకాలంలో నదులు భయంకర రూపం దాలుస్తున్నాయి. ఆ తరువాత మాయమైపోతున్నాయి.

పరిస్థితి ఇలానే ఉంటే భారతదేశంలో పాతికశాతం భూభాగం ఎడారిగా మారిపోసుంది. రానున్న 15 ఏళ్ళలో, మనం మనకవసరమైన నీళ్ళలో సగం నీళ్ళను మాత్రమే పొందగలుగుతాం. దక్కిం భారతదేశం విషయానికి వస్తే, గత ఏడాది గోదావరి కి.మీ. పొడవునా ఎండిపోయింది. కావేరి నది 40% ప్రవాహాన్ని కోల్పోయింది. కృష్ణ, సర్వద నదులు నుమారు 60% ప్రవాహాన్ని కోల్పోయాయి. దేశవ్యాప్తంగా ప్రతి రాష్ట్రంలోనూ పరిస్థితి ఇలానే ఉంది.

ఈ పరిస్థితిని చక్కనిద్దేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం నదుల అనుసంధానం ప్రాజెక్టును చేపట్టింది. కొన్ని లక్షల కోట్ల రూపాయలు వ్యయం కాగల ఈ ప్రాజెక్టు అమల్లే కొన్ని లక్షల హేక్కార్లను సాగులోకి తీసుకురావచ్చునని భావిస్తున్నారు. అదే సమయంలో ఈ ప్రాజెక్టు చేపట్టడం పర్యావరణానికి చేటు అని భావించే వారు కూడా ఉన్నారు. అన్నింటి కంబే ముఖ్యమైన విషయం... నదుల అనుసంధానం ద్వారా తెలంగాణకు మేలు కలుగుతుందని నిపుణులు నిర్ధారించిన పక్కంలో అందుకు తెలంగాణ ప్రభుత్వం తన సమృతిని తెలియజేయవచ్చు.

గత ఆరు దశాబ్దాల కాలంలో తెలంగాణకు ఎగువన, దిగువన ఉన్న ప్రాంతాలు అనేక చిన్న, పెద్ద ప్రాజెక్టులను కట్టుకున్నాయి. పలు సందర్భాల్లో నియమ నిబంధనలు ఉల్లంఘించి కూడా ప్రాజెక్టులు నిర్మించుకున్న దాఖలాలు ఉన్నాయి. ఇప్పటికే పోలవరం లాంటి ప్రాజెక్టులు పలు నిబంధనలను ఉల్లంఘించి కొనసాగుతునే ఉన్నాయి. ఎగువ, దిగువ రాష్ట్రాలలో పోలిస్తే ఇప్పుడు ప్రాజెక్టుల అవసరం తెలంగాణకు అధికంగా ఉన్నది, కేటాయింపుల పరంగా అవకాశం ఉన్నది తెలంగాణకు మాత్రమే.

ఈ అంశాలన్నింటినీ ధృష్టిలో ఉంచుకొని తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నదీజలాల అనుసంధానంపై కృతినిశ్చయింతో ముందుకు సాగాలి. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఇప్పటికే పెండింగ్లో ఉన్న ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేస్తూ, కొత్త ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టుల నిర్మాణాన్ని చేపడుతూ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో కోటి పై చిలుకు ఎకరాల భూమికి సాగునీరు అందించే ప్రయత్నంలో ముందుకు సాగుతుంది.

ఇక్కడ గమనించాల్సిన అంశం మరొకది కూడా ఉంది. నదుల సముద్రంలో కలవడం అనేది ఒక అతిముఖ్యమైన ప్రకృతి సిద్ధాంతం. దాన్ని ఉల్లంఘించి సాగునీటి అవసరాల కోసం వినియోగించు కుంటూ, నదుల నుంచి చుక్క నీటినీ సముద్రంలోకి కలవనీయకుండా చేస్తే అది సరికొత్త ఉత్సవాలను సృష్టిస్తుంది. తీరప్రాంతంలో చేపలు మొదలైన జీవరాశుల మీద దాని ప్రభావం పడుతుంది. శీతోష్ణస్థితిలోనూ పెను మార్పులు చేటు చేసుకుంటాయి. మరీ ముఖ్యంగా దక్కిం భారతదేశంపై దీని ప్రభావం తీవ్రంగా ఉంటుంది. తీర ప్రాంత రాష్ట్రాలు ఈ విషయాన్ని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

ఒకప్పుడు ప్రజల కోసం నీళ్ళ గలగలా పోరేవి. ఇప్పుడు నీళ్ళ కోసం జనం పరుగులు తీయాల్సి వస్తోంది. ఇదంతా మనిషి చేజేతులా చేసుకున్నదే. జనం కోసమే జలం కాదు.... జలం పరిరక్షణ కోసం కూడా జనం కదలాలి. అలా జరగాలని ఆశిధ్యాం.

మేదకుమార్. యిం.

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

పురస్కారాలు కవుల్ని ఉత్సేజి పరుస్తాయి

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి చైర్మన్ నంబిని సిధారెడ్డి

పురస్కారాలు కవులను ఉత్సేజిపరుస్తాయని, కవిత్వం బాగా రాణించేందుకు దోహద పడతాయని తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి తొలి చైర్మన్ డాక్టర్ నందిని సిధారెడ్డి అన్నారు. సెప్టెంబర్ 24న పాలమూరు సాహితి ఆధ్వర్యంలో జీవన సాఫల్య పురస్కారాలు, కవితా పురస్కారాల ప్రదానోత్సవ కార్యక్రమానికి అయిన ముఖ్య అతిథిగా విచేసి బహుమతులను అందజేశారు. ఈ సందర్భంగా అయిన మాట్లాడుతూ కవులకు కవిత్వమే ప్రధానమని, పురస్కారాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయన్నారు. కవిత్వంలో జీవం ఉంటేనే కవిత్వం నిలుస్తుండన్నారు. హృదయాలను కదిలించేదే కవిత్వమన్నారు. తెలంగాణ తన చరిత్రను తాను తెలుసుకునే సందర్భం వచ్చిందన్నారు. సభాధృక్షులు వి.మనోహరరెడ్డి మాట్లాడుతూ పాలమూరు సాహితి పురస్కారాలను అందజేయడం గొప్ప విషయమన్నారు. ఈ సందర్భంగా భీంపల్లి శ్రీకాంత్సు అభినందించక తప్పదన్నారు. విశిష్ట అతిథి బుటి వెంకట్రామారెడ్డి మాట్లాడుతూ పాలమూరు సాహిత్యంలో ఎన్నో ఆచిముత్యాలను వెలికితీయాలన్నారు. అతీయ అతిథి బూర్గుల శ్రీనాథశర్మ మాట్లాడుతూ పాలమూరు సాహితి పురస్కారాలు అందజేయడం అభినందించదగ్గ విషయమన్నారు. అనంతరం నందిని సిధారెడ్డి విజేతలకు బహుమతులను అందజేశారు. పాలమూరు సాహితి జీవన సాఫల్య పురస్కారాలను ప్రసిద్ధ సాహితీవేత్త ఆచార్య మసన చెనప్ప), ప్రముఖ విద్యావేత్త జలజం సత్యసాయాణలకు అందజేశారు. పాలమూరు సాహితి కవితా పురస్కారాలను 2013 సంవత్సరానికి తెలంగాణ రథం కవితా సంపుటికి గాను కందుకూరి శ్రీరాములకు, 2014 సంవత్సరానికి మోత కవితా సంపుటికి గాను అంబటి నారాయణకు, 2015 సంవత్సరానికి రెండు దోసీక్క కాలం కవితా సంపుటికి గాను ఎన్.హార గోపాలకు, 2016 సంవత్సరానికి బ్రైకింగ్ వ్యాస్ కవితా సంపుటికి గాను కోట్ల వెంకటేశ్వరెడ్డిలు అందుకున్నారు. వీరికి శాలువా, మెమాంటో, రూ.3,116ల నగదు బహుమతులను అందజేశారు. ఉస్కానియా విశ్వ విద్యాలయం అసిస్టెంట్ ప్రోఫెసర్ ఎన్.రఘు న్యాయ నిర్జేతగా విచేసి ప్రసంగించారు.

కాళీజ చిత్రపట ఆపిష్టరణ

ఈ సందర్భంగా ప్రముఖ చిత్రకారులు కూరెళ్ళ శ్రీనివాస్ చిత్రించిన కాళీజి చిత్రపటాన్ని నందిని సిధారెడ్డి ఆవిష్కరించారు. అనంతరం నందిని సిధారెడ్డిని వివిధ సాహిత్య, కళా సంస్కలన ఘనంగా సన్మానించాయి. ఈ కార్యక్రమంలో పాలమూరు సాహితి అవార్డు వ్యవస్థాపకులు డా॥ భీంపల్లి శ్రీకాంత్, డా॥ గుంటి గోపి, గోపినాథ్ రాథోడ్, అయిన్ నటరాజ్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- దక్ష్మ న్యాస్

కృతజ్ఞత

వర్షం కురవటం
సంపోదనే గాని,
నిన్నటి దుమ్మును మర్చిపోవడ్డ
వేసవి ఎందలు
దుర్భరమే కావచ్చ గాని
దానివల్లనే కదా వాన
చినుకుల వీణగా మారింది

కవిత్వం దూకుతుంటే
ఎవర్చుంచారు!
ఏదో తెలియని ఉద్వేగం
బాట తప్పినప్పుడు,
బక అనాథ భాపం
పాటగా మారినప్పుడు,
ముగింపు వాక్యాలు
ఉజ్జ్వలంగా మెరుస్తాయి
అయినా
ప్రారంభ మధునాన్ని
ఎప్పుటికి మర్చిపోవడ్డ
మేఘాలు ఆకాశంలో
సరిహద్దుల్ని చెరిపేస్తాయి
ముసురు
యావత్ ప్రపంచాన్ని ఏకం చేస్తుంది

కిలీకీ కొండరికి
మనోహర దృశ్యమైతే
ధారలు కొండరికి
కన్నెలీ పరదలొతాయి
పూలు దొరికాయి కదా అని
మొక్క నాటిన వారిని
మర్చిపోవడ్డ.
- డా॥ ఎన్. గోపి,

m : 93910 28496

e : prof.ngopi@gmail.com

తెలంగాణ సాహిత్య దృశ్యం

సురవరం కథలు ఆధునికతకు ఆప్యోన పత్రికలు

(గత సంచిక తరువాయి)

ఈ మర్మణును అత్యంత అద్భుతంగా సురవరం ఈ కథలో చిత్రించినాడు. అత్యాధునిక కథకు, ఆఖరికి అత్యాధునిక సినిమాకు తీసిపోకుండా చిత్రీకరించాడు.. ఈ సంభాషణ వినండి.

“భాయిజాన్ నేను ఆ జబ్బారును మనసారా ప్రేమిస్తాను ప్రేమ కు సంకేళ్చు వేస్తామా”

“చుట్టే.. వాడు ఆ జబ్బారు ముఖ్యయి రూపాయిల అద్భు నో కర్ మన తండ్రి 1150 జీతం పొందే బహేద్దార్. నవాబుల సంతతి మనది.... అబ్బాజాన్ వానికి తిండిబెట్టి 30 రూపాయల నోకరి ఇప్పిస్తే నీవు వానిపైన ఆపథ్ అవుతావా”

“ప్యారే జబ్బార్! మా భాయిలిద్దరు నిన్ను మా యంటి నుండి వెళ్ళగాట్టినప్పటి నుండి నాకు అన్నము పోదు. నిదరాడు.... నీవు లేకుంటే నేను బతకును”. మెహ్మీ రాసిన ఈ “జాబును తడవ తడవకు ముర్దు పెట్టుకుంటున్నాడు దాన్ని ఎదకు ఒత్తుకుంటున్నాడు” జబ్బార్. గతాన్ని మధురంగా కలవరిస్తున్నాడు. “నిన్నే మరినిన్నే. యింకెవ్వులిని పెండి చేసుకోను” అని గాధాలింగనము చేసుకొని చెంపమీద చెంప చేయి మీద చేయి చేర్చి నాకు వాగ్దత్తము చేసే గదా... సగము రాత్రి వచ్చి ముర్దు పెట్టుకొని నిద్రలేపి ఆ చర్యలు అరె అల్లా... నా పక్కన వుంటి అదే జన్మతు నాకు.... నా మాఫూభా చూపులే వెన్నెల...”

చీకటి అర్థలో బంధించిన అన్నలు ఆమెను జబ్బారు నుంచి ఎదబాహిన తర్వాత ఆమె మాటలు వినండి. “అల్లా సాక్షిగా అతనే ప్రేమించి అతనే పెండి చేసుకోవాలని ఉంచిని.... కానీ నాకు జబ్బారు లేని ప్రపంచము సరకమై పోయెను అయ్యా జబ్బార్”

ఈ వర్షాను, భావన చలం, శరత్తో తులతూగేవి. ఇది ఆధునిక కథ కాదా? శరత్ ‘దేవదాసు’ కథతో సరితూగే కథ. దేవదాసు భగ్ని ప్రేమతో తాగుడుకు బానిసయి విషాదాంతం అయితే ఈ కథలో మెహ్మీ వేశ్వర్గా మార్పబడి విషాదాంతమవుతుంది.

ఆమె ప్రేమలో పారకుడు కరిగి పోవటానికి కథలో ఈ చివరి వాక్యం చాలా.

“మెహ్మీ వెంటి చూపులతో పైకి చూస్తూ ఉండిపోయింది. కండ్లలో నీరు గిర్రున తిరిగి బోట బోట కారింది”.

చలం కేవలం కాల్పనికంగా రాస్తే సురవరం బహుశా ప్రేం

చంద ప్రభావంతో వాస్తవికతా దృష్టిని కూడా ప్రదర్శించి కాల్పనిక వాస్తవికతావాదాల సమ్మేళనంగా నిలిచిందు.

ప్రేమ జైస్వత్యం పాసింగ్ రిమార్క్యూన్‌నా ‘వింత విదాకులు’ కథలో కూడా కనిపిస్తుంది. ఆ ప్రస్తావన వినండి - రంగనాయకులు - కమలల సంభాషణ.

“మరి మీ కులం వారే కావలెనా? నావంటి వేరు కులం వారైనా సరిపోతుందా?” - రంగనాయకులు

“ప్రేమకు కులం ప్రధానం కాదు” - కమల.

ట్రై అస్తిత్వ సమస్యను పిత్తుస్యామిక వ్యవస్థను ప్రతించే ట్రై గొంతుకను అప్పటి భారతీయ సాహిత్యం (ముఖ్యంగా శరత్ “శేష ప్రశ్న”, చలం రచనలు) ప్రతించినబేట్ సురవరం కూడా ప్రతి బింబించినాడు.

‘అపరాధం’ కథలో వేశ్వగా మార్పబడిన రాంకుమారి “మీ వంటి వాండ్లంతా హిందూ సంఘంలో నిండిపోయినప్పుడు నావంటి వాండ్లకు భీగం వృత్తి గాకుంటే ఇంకేమి వృత్తి మిగులుతుంది.” అని ఒక విటునితో అంటుంది.

ఫిస్కుత్ కథలో గోహర్ జాన్ అనే కళావంతు రాలు వేశ్వ కాదు. కేవలం శరీరాన్ని అర్పించే ట్రై వేశ్వ. తన సంగీతం, నాట్యం, వాక్యాతుర్యాలతో అంద చందాలతో పురుషుణ్ణి లోగానే ట్రై కళావంతురాలు.

శుష్ట వ్యాపారంలా కాకుండా మనశ్శరీరాలతో పురుషుడి మనశ్శరీరాల్ని మైరపించే “కళ” తెలిసిన ట్రై అనాధ బాలికను హత్తుకొని పెంచి పెద్ద చేస్తుంది. ఆ పిల్లలు ఇంతియాజాన్ అని వేరు పెడుతుంది. సకల కళలు నేరిస్తుంది. ఆమెకు యుక్త వయసు వచ్చింతర్వాత వారి మధ్య సంభాషణ ఇలా నడుస్తుంది వినండి.

“ఏమే నీవింత సిగ్గరిషైతే యెట్లా? మా కులం చెరిచేదానికి పుట్టినావు”

“ఏమి చేయమంటావు అమ్మా జాన్? నాకు కావలిస్తే పెంపి చేయమాయి! నస్సెందుకు వేలం వేస్తావు?”

“చుప్ నీకేం తెలుసునే పెంపి సంగతి! నీకింకా అనుభవం చాలదు. ఇదిగో చూడు. నాకు 45 ఏండ్లు నిండినవి. నేనున్నా మొదలు మొదలు నీవలేనే అనుకున్నాను. మన దేశంలో హిందూ సమాజంగాని, ముస్లిమ్ సమాజంగాని చాలా అన్యాయం చేస్తున్నది. పెంపి చేసుకుంటివా నీవు గులాం కంటే, తుడకు సుప్పర్ కంటే

హీనంగా వుంటావు. సమాజం నిన్ను చాలా కష్టపెడ్దుంది. దానికంటే మన వృత్తిలో స్వతంత్రంగా వుండి యి నీచమైన సమాజాన్ని మన కాళ్ళ కింద వేసి తొక్కి తన్ని రాచి మంకూమతు చెయ్యాల”

ఇంతియా జాన్ని వృత్తిలోకి దించటానికే ఈ మాటలు అన్నట్లు పైకి కనిపిస్తున్నప్పటికీ గోహర్జెన్లోని కని, ఉండ్గారు ఆనాటి పురుషాధిక్య సమాజ బీభత్తాన్ని కళ్ళకు కట్టిస్తుంది. అంతీర్లీనంగా ఆధు నిక స్ట్రీ స్వతంత్ర, స్వచ్ఛ భావ వీచికల్ని ప్రసరింప జేస్తుంది.

గోహర్ మాటల్ని తిరస్కరించి ఖాసింను ఇష్టపడి అతనితో పారిపోయిన ఇంత్యుజాన్ అతడు మోసం చేసి ఆమెను భోగం సానులకు అప్పచెప్పిన సందర్భంలో అనుకుంటుంది ఇలా. “సమాజం క్రూరమైన ది గౌరవముగా బ్రతుకు స్ట్రీలను హింసిస్తుంది. నీచముగా బ్రతుకు స్ట్రీలను హాజిస్తుంది”. ఇక్కడ మనకు స్ట్రీ గొంతుక వినిపిస్తుంది.

ఇట్లు నిరీక్షణ, మానేన్బి, మెహీ బేగం, ఖిస్క్, అపరాధం, వింతవిడాకులు కథల్లో సురవరం స్ట్రీల ఆధునిక భావనను అద్భుతంగా ఆనాటి భారతీయ కాల్పనిక సాహాత్యంతో పోటీపడి ఆవిష్కరించిందు. ఇవన్నీ గొప్ప ఆధునిక కథలు.

వకీలు వెంకయ్య బారిష్టర్ గోపాలరావు కథల్లో ఈ దెండు పాత్రలు ఆధునికత సారాన్ని స్పీకరించకుండా సూపరోఫిషియల్ అంటే పైకి మెరుగులనే అలుముకున్న ఆధునిక ఆ బాసలు. ఒక రకంగా గిరీశం లాంటి పాత్రలు. ఆధునిక వేషంలోని స్వాధీనమరులు. పట్టాలేకున్న వకీలు వృత్తి పేరతో వెంకయ్య పొందిన ఉత్తాన పతనాలు ఆనాటి ఎందరికో ప్రతీకలు. స్ట్రీ పురుష సంబంధాల్లో వస్తున్న కొత్త మార్పుల సారాన్ని గ్రహించలేక ఇటు కట్టుకున్న దానికి అటు ఉంచుకున్నదానికి దూరమయిన ఎంతో మండికి ప్రతీక బారిష్టర్ గోపాల రావు. తెలంగాణ సమాజంలోకి ప్రవేశించిన ఆధునికతను దానిలోని వైరుధ్యాన్ని సమర్థవంతంగా పట్టుకున్న నిశిత పరిశీలకుడు సురవరం అని ఈ కథలు తెలుపుతున్నాయి.

‘వెంకటరెడ్డి దొర’ అనే నాటిక లేదా కథలో గ్రామంలో ఆధి పత్యం కోసం పట్టింపు మధ్య జరిగిన పోరులో ఇరువురూ ఓడిపోయిన సందర్భంలో తలారి రాముడుకు, కోమచి ఎల్లయ్యకు జరిగిన మాటలు వినండి.

ఎల్లయ్య: “ఈ పట్టింపు కింకనన్నా బుద్ధి వస్తుందో లేదో?”

తలారి రాముడు: “అబ్బో వాండ్ల కెక్కడిదయ్యా బుద్ధి? వాండ్ల ఇట్లే కొట్టాడుతుంటారు. ఊరంతా నాశనం చేస్తువుంటారు. వాండ్లకు చావే. మనకు చావే.

ఇది పట్టింపు మధ్య వైరుధ్యంగా పైకి కనిపిస్తుంది గాని ఇది భాస్యామ్య వ్యవస్థ తన వైరుధ్యాల వల్ల ఇక అది శిథిలం కానుండడాన్ని సూచిస్తుంది. దాని దాఫ్టాకం పల్ల ఏర్పడిన అసంతృప్త అనమంగా, తలారి నుంచి వర్తకుల దాకా సంఘటితంగా సాభాత్యత్వంగా మారనున్నదాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ ఘర్షణలో సురవరం ఎవరి పక్క

నిలబడుతున్నదో గూడ సూచిస్తున్నది.

దీని పరాకాష్ట “సంఘూల పంతులు” కథ.

తెలంగాణ గ్రామాల్లో ఆనాటి పోలీసుల దోషించి దొర్జన్యాన్ని, సంఘూల పంతులు వచ్చి దాన్ని ఆరికట్టడాన్ని చిత్రించిన కథ యిది. ఈ పంతులు పోలీసులను ఎదిరించి, వర్తకులు ఆనాడు పోలీసులకు కిరాణా సరుకులను ఉచితంగా సరఫరా చేసే ‘సర్బరాహి’ అనే విధానాన్ని (బకరకంగా ఇది కూడా “వెల్సై”) “వర్తక స్వాతంత్ర్యం” అనే పుస్తకాన్ని ఇచ్చి కోమట్లను సమైక్యపరచి, దైర్యం చెప్పి ఆపించి నాడు. యూరప్లో పూడుల్ వ్యతిరేక, పారిత్రామిక, ప్రజాస్వామిక, పెట్టుబడీదారీ విష్వవానికి ఆక్కడి బూర్జువాలు ఎట్లూ దోహదం చేసినారో ఆ స్థాయిలో కాపోయినా తెలంగాణలో జరిగిన నిజాం వృత్తిరేక భూస్వామ్య వృత్తిరేక పోరాటంలో కోమట్ల ఆ పొత్త నిర్వహించినారు. ఈ కథలోని గ్రామంలో పంతులు ప్రోత్సాహంతో “వర్తక సంఘం” ఏర్పడినట్లే తెలంగాణ వ్యాప్తంగా ఏర్పడినవి. (కథలో పేర్కొన్న వర్తక స్వాతంత్ర్యం’ అనే పుస్తకాన్ని “ఆంధ్ర జన కేంద్ర సంఘం” అమ్మ వేసింది). మాల మాదిగ ఇతర కులాలను పిలిచి “కూలి యియ్యినిది

వెల్సై చేయుకూడదని” వారి చేత వెల్సైచాకిరి (ఈ పేరుతో కూడ వై సంస్థ పుస్తకాన్ని అచ్చువేసింది) మాన్మించిందు. పోలీసులూరూధుటారా? పంతులును స్టేపసుకు పిలిపించి దాలో హత్కె గోలీనే ఉడా దో సంగెం సంగెం ఏం పంతులు” అనగానే పై చైతన్యంతో అప్పటికే సిద్ధమైన కోమటి, మాల మాదిగ యువకులు పోలీసులను ఉరికించి కొడతరు.

సంఘూల పంతులు పాత్ర “ఆంధ్ర మహాసభ”కు ప్రతీక అని అందరికీ తెలిసిందే. అయితే ఈ పాత్రని కృష్ణ ఆవలి తీరం సుండి వచ్చిన పాత్ర అని (అంటే తెలంగాణ చైతన్య స్వపూ కోస్తాంధ్ర ప్రాంతం సుండి వచ్చిందనే అర్ధాన్ని ఇస్తూ) కొందరు ఏమర్చుకులు ఏమరుపాటుతో అన్నారు. కానీ “కృష్ణ అవతలి అంగ్రేజీ యిలాకాల నుండి “పట్టుకొని వచ్చి”నది ఒక కోమటిని.

సంఘూల పంతులు వచ్చింది తెలంగాణ పట్టణం సుండే. ఆ పాత్ర పేర్కొన్న పుస్తకాలు “నిజాం రాష్ట్రాంధ్ర కేంద్ర జనసంఘం” అమ్మ వేసినది. “నీ వెన్నడైన కూలి ఇచ్చినావా” “ముసలి వాండ్ల తన్ని చంపుకు”, “పడుచువాండ్ల చెంప వాతలు”, “పాయిభానాలూడ్చించుకొనుటకు”, “ఫర్మానులు” పంతులు మాట్లాడిన భాష తెలంగాణది.

తెలంగాణలో సకల సంస్కృతికి, చైతన్యాలకు మేమే కారకుల మని అంద్రా సుపరియారిటీ మాయకు లేసైన తెలంగాణ ఇస్టీరియారిటీ మాటలు వై ఏమర్చుకులవి. 1934లోనే కోస్తాంధ్ర అహంకారాన్ని ఎదిరించి సురవరం అట్లా రాస్తాడా? కోస్తాంధ్ర ప్రమేయం లేకుండానే ఇక్కడ “కాప్రేస్” అసోసియేషన్స్ ఏర్పడినదనే విషయాన్ని గమనించాలె. తెలంగాణ రైతాంగ సాయిధ పోరాటం కమ్యూనిస్టు

పార్టీ నిర్జయానికి ముందే ఇక్కడి పరిస్థితుల సహజ పరిణామంలో భాగంగా బి.ఎన్. రెడ్డి లాంటి వారి నాయకత్వంలో మొదలైందని విశ్లేషపులు అంటున్న విషయాన్ని గమనించాలి.

ఈ కథలోని మరొక విశేషం 1940కి ముందే కమ్యూనిస్టు పార్టీ అవిర్భవానికి ముందే పోలిసులకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలు ప్రతి ఘటించిన చైతన్యాన్ని వారి అసహాన్ని ప్రతిఫలించిందు సురవరం.

1946లో మొదలుకానున్న తెలంగాణ రైతాంగ పోరాట బీజ రూపాన్ని 1940కి ముందే ఇట్లు పసిగట్టడం. నిశిత పరిశీలన లేని, సామాజిక, గతిశీలతను గుర్తించలేని రచయితకు సాధ్యం కాదు. కథనం రీత్యా ఇది గొప్ప కథ కాకపోయినప్పటికినీ సామాజిక వ్యధను పట్టుకోవడంతో మంచి కథ అయ్యంది.

‘మొఘులాయా కథలు’ సురవరం ఎందుకు రాసినట్టు? రెండు మూడు వందల సంవత్సరాల కింది మొఘులుల కాలం నాటి ఘటనల ను అనాటి జీవితాన్ని ఆయన కథలుగా ఎందుకు మలిచినట్టు. ఆయన ఈ కథలు రాసే కాలం నాటికి (1931-40) వాటి వర్తమాన ప్రాసం గికత (రిలవెన్స్) ఏమిటి? ఇవి గొప్ప వ్యంగ్య హస్య స్టోరక కథలు. సీరియస్ రచయిత అయిన సురవరం కేవలం హస్య వ్యంగ్య కాలాంపే కథలు రాసిండనడం సమంజసం కాదు.

మొఘులులు నియమించిన అసఫ్జాహీలు (అంటే నిజాంలు) మొఘులుల వారసత్వంగా తుగ్గక్ పాలన కొనసాగిస్తున్నారనేది ఈ కథల్లోని ఎక్కువ కథల సారాంశం. మొఘులుల పాలనలోని అస్తవ్యవ్యస్త, అవినీతి, అత్రిత పక్షపాతం మూర్ఖత్వం, పాలకుల అహంభావం అహేతుకత మొత్తంగా భూస్వామిక, రాచరిక పాలన పట్ల అధిక్షేపం (గ్యారాకద్దూ భారా కొత్త్వోల్, బంగారు గాడిద, గోమాజీ గణేశ వీతల్ దర్వ్యాజా, కిచిడి జాగర్, బేతాళ సుల్తానుల భేటీ, రంభ, చస్తామంటె పురస్త లేదు, రుమాలు బట్రె తిని పోయింది) ఈ కథల్లో కనిపిస్తుంది.

అనశ్లేషే ఈ కథలు మొఘులుల నియమిత అసఫ్జాహీల పాలనను ప్రతీకాత్మకంగా ఎత్తిపొడిచే కథలు. ఎమర్జెన్సీ కాలంలో నగ్నముని ప్రతీకాత్మకంగా రాసిన విలోపు కథలు లాంటివి ఇవి. ప్రజాస్వామిక వాతావరణం, భావప్రకటనా స్వేచ్ఛ ఏ మాత్రం లేని నిజాంల నియంత్ర్యాన్ని ప్రతీకాత్మకంగాపైనా నిరసిస్తూ రాయడం సురవరం సాహసానికి నిదర్శనం. ఈ కథలు నిజాంల గురించే

అనడానికి ఆధారమేమిటి? పలు సందర్భాల్లో సురవరం నిజాం పాలనా విధానాన్ని నిరసిస్తూ గోల్పొడ పత్రికల్లో రాసిన సంపాదకీ యాలు, వ్యాసాలు ఆ విషయాన్ని సూచిస్తున్నావి. ఈ సంపాదకీయాల్లో వ్యాసాల్లో కనిపించే వ్యంగ్యం, అధిక్షేపం కథల్లో కనిపించడాన్ని ఇక్కడ గమనించాలి.

తెలంగాణలో జాతీయోద్యమం, జాతీయోద్యమ సాహిత్యం లేదనే వారికి ఆయన రాసిన “ప్రాందవ ధర్మవీరులు” అనే కథలు తిరుగులేని సమాధానం భారతీయులలో జాతీయోద్యమ స్వార్థిని నింపడానికి తిలక్, నెప్రూలు గత వైభవగానం చేసినారు. అందుకోసం నెప్రూ “డిస్ట్రిబ్ ఆఫ్ ఇండియా” గ్రంథాన్ని కూడా రాసినాడు. అదే పద్ధతిలో సురవరం ఈ కథల్ని రాసినాడు. ఇందులో 15 కథలు ఉండగా వాటిలో ఎక్కువ కథలు ఆయా కాలాల నాటి ప్రభుత్వాల్ని ఎదిరించిన సాహస వీరుల గురించి రాసినవే.

సురవరం మొత్తం 43 కథలు రాయగా విశాలాంధ్ర వారు 36 కథల్ని 2014లో అచ్చు వేసినారు. ఈ సంపుటిలో లేని కథలు ఏడు. అవి కొండను తవ్వి ఎలుకును పట్టుట, పరలోక ప్రయాణం, నీ కోడలి పాతిప్రత్యో...., సత్యాది బుద్ధు, అసమానుడగు దాత, గూల గునగునలు, న్యాయభిక్ష, వీటిలో కొన్నింటిని సంగిరెట్లి వెలికి తీసిందు. అన్నింటి గురించి ఇందురి ప్రభాకర్రావు తన సిద్ధాంత గ్రంథంలో రాశిందు. తర్వాతి ముద్రణాలోనైనా ఈ కథల్ని చేర్చి అచ్చు వేస్తే భాగుంటుంది.

ఈ మొత్తం కథల్లో ఎక్కువ కథలు శైలీ శిల్పాల రీత్యా గూడా ఉన్నత శ్రేణికి చెందిన కథలు. ‘తెలంగాణములో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారు కథానికా రచనకు పూనుకున్న వారిలో ఆద్యులు’ అని ప్రేసిద్ధ కథా రచయిత్రి ఇల్లిందల సరస్వతి దేవి అన్నారు. ఆయన ఆద్యులు కాకపోయినా తొలి ఉన్నత శ్రేణి కథా రచయిత. మరి ఉమ్మడి అంద్ర విమర్శకులు ఆయనను ఎందుకు నిర్మక్కం చేసినారు. ఇప్పటికేనా విమర్శకులు ఆయనను ఉన్నత శ్రేణి కథా రచయితల సరసన నిలబెస్తే పనిని చేయాలే.

- సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి,

m: 98856 82572

e: narayananareddy.sunkireddy@gmail.com

చందరారులుగా చేరండి!

దక్షన్ ల్యాండ్

చందరారులను చేర్చించండి!

‘ఎం.వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో ప్రజాఉద్యోగుల వేదికగా ఇరంభమైన ‘దక్షన్ ల్యాండ్’ తెలుగు సామాజిక రాజీవీ మాసపత్రిక అన్ని వర్గాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యోగులకు కరదీపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్గాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ, మేధావుల అమూల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందరారులుగా చేరడంపేటు తమకు తెలిసినవారిని చందరారులుగా చేర్చించాల్సిందిగా అభ్యర్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

“CHANDRAM” 490, St.No. 12, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

చందు విపులాలు:

వార్షిక చందు : రూ. 200

2 సం||లకు : రూ. 400

‘దక్షన్ ల్యాండ్’ వేరిట ఎంబ్, మీమ్యార్డ్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చందు మొత్తం చెల్లించపచ్చ.

సంగీతం

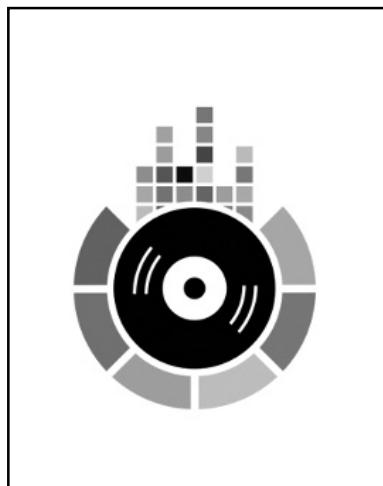
సంగీతం సర్వ వ్యాప్తంగా ప్రకృతితో పాటు చుట్టూ ఆవరించు కనే ఉంటుంది. గ్రీచే మేఘమూ, ఉనిమే ఉరుము, పశ్చల కిల కిలారావాలు అన్నింట్లో సంగీతాన్ని వినగలిగిన దేశం మనది. అందులో ముఖ్యంగా మన ప్రాంతం తెలంగాణకి వస్తే ఆక్రోశాన్ని కూడా సంగీతమయం చేసుకున్న నేపథ్యం మనది. తెలంగాణలోని జన జీవన విధానాల్లో సంగీతం విలీనమయి ఉంటుంది. ఇక్కడి ఆచార వ్యవహారాలు, పూజా క్రతువులు అన్నీ సంగీతమయమే. బొమ్మె - బతుకమ్ములు అందరికి తెలిసినవే. ఆ ఆట పాటలలోని లయ గళంలో, కాలి చిందులతో ఆ తొమ్మిది రోజులు జీవనాన్ని స్వరాత్మకం చేస్తుంది. సమాజంలోని ఒక్కొక్క సమూహం, ఒక్కొక్క గుంపు - ఒక్కొక్క కళాత్మక కళా రూపాన్ని స్వీంతం చేసుకొని మనగలిగింది. అవి కుల పురాణాలు కావచ్చు లేదా భాగవత కాలక్షేపాలు కావచ్చు, సర్వత్రా అంతటా ఏదో ఒక రూపంలో సంగీతం ఉండనే ఉంటుంది. మౌలికత దారి చూపిన బాటలో స్వరాలు కళా రూపాలుగా మారాయి. గొంతెత్తి తత్త్వాలు పాడేశ్చుడు లయబధ్య సంగీతం సలాము చేసి గళాల్లో నిలిచింది. ఆ జీవన తత్త్వం బతుకు బాటలోని ఒడిదుడుకుల్చి తన గమకాల్లో నిల్చుకుంది. జీవన పోరాటమూ ప్రాచీనిల్చింది. కాలప్రమంలో ప్రతి అనుభూతినీ సంగీతమయం చేసుకున్న గడ్డ ఇది. సంగీతం ‘శాంతం’గా పరిగణనలోకి వచ్చాక అందులోని మెరుకువులు సాంకేతికంగా లెక్కల్లో లెక్కబెట్ట బడ్డాయి.

శాంతియ, ఉప శాంతియ గాయకరీతులు, సంస్కారాలు ఆదరించే గాయకులు, సంస్కార గాయకులు గాన ప్రవాహపు ఒరవడిలోకి వచ్చాయి. సంగీతం తన కళా పరిధిని ఎప్పుడూ సమాజ పరిధికి ఒకింత ఔ ఎత్తుకి తీసికెళ్ళామన్న ప్రయత్నంలో ఉంటుంది. ఆ కళలో ఉన్న ఒక “స్పిరట్టువల్ టచ్” మతాలకి అతీతంగా, భిన్నంగా ఆ సంగీతాన్ని ఉంచుతూ వస్తుంది. అది ఎప్పటికప్పుడు మధుర, విరహ, భక్తిలో, సూఫీ గాయనంలో వెల్లడవుతూ ఉంటుంది.

కొంచెం వెనక్కెళ్ళి చూస్తే అప్పటి స్వదేశీ సంస్కారాల దర్శారులో గాయకులకు ఇచ్చే ఆదరణ, గౌరవం ఎంచతగింది. హిందుస్కానీ సంగీతం మధ్యప్రదేశ్, మహారాష్ట్రలతో పాటు బనారస్, ధిల్లీ, లక్ష్మీలలో బాగా ఆదరించబడింది. బెంగాల్ ప్రాంతపు గాన విశిష్టత బాగా భిన్నమైంది. దానికి తోడు ‘రబీంద్ర సంగీత్’ జోడవడంతో ఆ ప్రాంతపు గాన రీతులు విభిన్నంగా నిల్చాయి. అలాగే పంజాబ్ ప్రాంతపు

సంగీతం ఆ ప్రాంతపు ‘లోక్ సంగీత్’ని చాలా ఎక్కువగా సమావిష్టం చేసుకుంది. తోడుగా సిక్కుల గురుగ్రంథ సాపోబోలోని పలు ఇతర భాషలు, ఉదాహరణకి మరాలీలోని నాందేల ఆభంగులు, భాషీబోలీలోని కబీర్ పదాలు, స్వతహగా ఆ ప్రాంతంలోని ప్రేమ గాఢలు - అందులో నుండి వచ్చే తాత్త్విక తత్త్వం ఆ గానాన్ని మరింత రసమయం చేసింది.

ఈ సంగీతమయ నేపథ్యంలో చూస్తే ప్రైధరాబాద్ సంస్కారంలో ‘దర్శారీ గాయకులు’ లేరు. మెయిట్టమెదటిసారిగా పండిత్ జ్యోతిరాం ను అస్థాన గాయకుడిగా నియమిస్తూ ఏడవ నిజం రాజు ఉస్సాన్ ఆటి ఘర్యాన్ జారీ చేసాడు. ఈ గడ్డ దురదృష్టమేమో కానీ పండిత్ జ్యోతిరాం వచ్చి ఆ పీతాన్ని తీసుకోకముండే చనిపోయారు. ఆయన అనారోగ్యం, అస్వస్థ మన ప్రాంతాన్ని సంగీతపు ‘ఘరానా’ నుండి దూరంగానే ఉంచేసింది. కాకపోతే ఆ నియామ కంతో జిరిగిన మంచి విమిటంబే పండిత్ జ్యోతిరాం కొడుకు ఈనాటి గొప్ప గాయకుడు పండిత్ జన్సరాజ్. తన తండ్రి జ్ఞాపుకార్ధం ప్రైధరాబాదులో ప్రతి ఏటా కొన్ని రోజులపొటు సంగీత సభలు నిర్వహిస్తారు. ప్రైధరాబాదు నగరానికి సంగీతంతో కొనసాగుతున్న ఒక్క చిన్న కడీ-బంధం ఇది. పండిత్ జ్యోతిరాం ఆదిలాబాదులో కొన్ని రోజులు ఉండడం కూడా జరిగిందని సామల సదాశివ రాసి నమోదు చేశారు. పండిత్ జ్యోతిరాం ప్రైధరాబాద్ సంస్కార సంగీత పీరం తీసుకున్నట్టుయితే ఈ ప్రాంతానికి ‘మేవాతీ ఘరానా సంగీత సాంప్రదాయం పరంపరగా వచ్చి ఉండేదేమో, లేదా సంగీతంతో పరిచయం, ఆసక్తి, రసజ్జుత ఉన్న నవాబు మీర్ ఉస్సాన్ ఆటి ఘాన్ ప్రోత్సాహం ఇచ్చి ఉండే మరో ‘ఘరానా’ గాయకరీతి ఈ ప్రాంతం వేరుతో ప్రసిద్ధి చెందేదేమో. సంగీతం ఎప్పుడూ సంధిగ్గాలలో నిలవలేదు, మనలేదు. దానాడీనా ప్రైధరాబాదులో సంగీతజ్ఞులు, రసజ్జులు ఉన్నపుటీకి ఆ సంగీతపు పునాది మాత్రం పడలేదు. ప్రైధరాబాద్ నగరంలోని మహరాష్ట్ర, కర్ణాటక ప్రముఖులు సంగీత పోషకులు, సంగీత ప్రియులు. ఇతర సంస్కారాల్లో వేరు మోసిన గాయకులను ఆహోనీంచి ఆదరించేవారు. ఈ సంగీత కచేరీలు నిర్వహించే ఆసక్తి ఉన్న కొంత మంది సంగీత రసజ్జుల బృందం ప్రైధరాబాదులో ఉండేవి. అందులో నవాబ్ కాజమ్, ప్రిన్స్ ఆజమ్జా, ప్రిన్స్ మోజమ్జా, నవాబ్ ఆటి మావర్ జంగ్, రాజు ధన్సరాజ్ గీర్జీ, రాజు ప్రతాప్ గీర్జీ మొదలుయన వారు ఈ కచేరీలను జిరిపించేవారు. సంగీతం మనదానికి పాడే వాళ్ళెంత ముఖ్యమో వినేవాళ్ళూ మరింత ముఖ్యం. తాన్నిసేన్

(పాదేవాళ్ళు) లేక కాక, కాన్సెన్ (వినేవాళ్ళు)లూ (కాన్-చెన్) అంతే ముఖ్యం.

గాయనంలోని, ఆ ఆలాపనల్లోని ఒక్కొక్క గమకాన్ని, చిన్న చిన్న ‘హరకత్తోలని పట్టుకోగలిగిన సంగీతజ్ఞత వినేవాళ్లలో ఉండాలంటే సంగీతంలో మంచి పరిజ్ఞానం ఉండి తీరాల్సిందే. ఆ పరిజ్ఞానం ఉన్న రసజ్ఞలు ఈ గడ్డ మీద ఉన్నప్పటికీ ఈ ప్రాంతపు పేరు మౌనే గాయకులు మాత్రం కరువయిపోయారు. పైన చెప్పిన సంగీత రసజ్ఞలు పిలిపించే ఇతర సంస్కారాల్లోని గాయకులు ఎవరూ సామాన్యాలు కారు. తమ తమ ఘరానాల్లో అమితమైన సంగీత పాండిత్యం ఉన్నవారు - ఉస్తాద్ అబ్బల్ కరిం భాన్, ఉస్తాద్ ఘయ్యాయ్ భాన్, కేసర్బాయి కేర్ర్ల్, హీరాబాయి బలోడేకర్, బేగం ఆబ్బర్ సంగీత వేదికని సంగీతమయం చేసిన వారిలో కొందరు. పైంద్రాబాద్ బయటి నుండి వచ్చిన వీరికి మంచి ఆదర సత్యారాలు దొరికేవి కానీ, ఇదే నగరపు కళాకారులను గుర్తించి పోషించడం కొరవ డింది. కారణాలు కుడా తరచి చూడడిలేదు.

ప్రముఖ తబ్లూ వాదకుడు అమీర్ ముసేన్ భాన్, ఉస్తాద్ అహమ్మద్ జాన్ తిరభ్యాలని సదాశివ సారు తల్యుకుని, వారి జ్ఞాపకం మనకు మిగిల్చారు. వాళ్లు పైంద్రాబాద్ లు. ఇక్కడ ఆదరణ, గుర్తింపు దొరకకపోవడంతో మహోరాష్ట్ర, బొంబాయికి వెళ్లిపోయారు. ఇక్కడి నిరాదరణ వారిని బయటకు పంపించింది. పైంద్రాబాద్ నుండి వయా ఆదిలాబాద్ మరారీ ప్రాంతంకి వయా ఆదిలాబాద్ మరారీ ప్రాంతం సంగీతం తరలివెళ్లింది. ఈ సంగీతపు దయస్సోరాని తెలంగాణ సంగీత ప్రియులు వెలికి తీసుకొని ధ్యానించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అట్లాగే ఉస్తాద్ షేక్ దావుద్ (తబ్లూ) సమ్ముట అంబా ప్రసాద్ (హరోనైయం) లక్ష గుర్తింపు లభించలేదు. ‘గుణీదాన్’గా గుర్తింప బడిన బువాజోషి ఇక్కడివాడే. సంగీతపు వలస పోయినాడు.

ఇక్కడికి వచ్చిన పేరు మొసిన బేగం ఆబ్బర్ని తమ గామ్కతో మెప్పించిన శంకరబాయి చాంద్బాయి, బంగార్బాయి లాంటి వారైతే ఏ గుర్తింపుకి నోచుకోలేదు. బోధ్ దేక్షపాండేలు (ఆదిలాబాద్) ఏర్పాటు చేసే సంగీత కచేరీలకు వచ్చే పేరు మొసిన ఉస్తాదీలకు తబ్లూ సహకారం స్థానికుడయిన గంగాధర్ రావు ఇచ్చేవారు. ఆదీ బడీ గులామ్ అలీ భాన్ రుమ్మిలకి ‘సాఫ్’ ఇప్పడం చిన్న పని కాదు. ఆ సంగీతజ్ఞత ఈ నేల మీది గాలిలో ఆదరంతో నిలిచింది తప్పితే జనాల్స్ కి దిగలేదు.

అటు మరారీ ప్రాంతాలకీ, ఇటు కన్నడ ప్రాంతాలకీ తెలంగాణ ప్రాంతపు శాస్త్రీయ సంగీతం వలసలు ఇప్పటికీ కనపడతాయి. తరతరాలుగా వస్తున్న సంగీతాన్ని పెద్ద ప్రయాస లేకుండా నేర్చుకున్న వెనకటి తరం వాళ్లు కూడా తమ గాన మూలాలను తెలుసుకోవడానికి పెద్ద ఉత్సాహం చూప్పేదు. ఇటు కన్నడ బోర్డర్ ప్రాంతం వారు

గదగ్ గాన ప్రక్కియల్లో తర్వీదు పొందారని, ఈ వ్యాసం కోసం, తరచి తరచి అడిగినప్పుడు తెల్పిన విషయం. మరి కొంత మంది సంగీతజ్ఞలు ‘భక్తి సంగీతం’ ద్వారా తిరుపతికి చేరుకున్నారు. అటు ఆదిలాబాద్ నుండి ఇచ్చల్ కరంజీ లాంటి చిన్న సంస్కారాలకి వెళ్లిన సంగీతజ్ఞల విపరాలు ఇప్పుడు దొరకడం కష్టమే.

సంగీతానికి ప్రాంతియత అంటదు అని ఎంత సరిపుచ్చుకున్న పుటీకి మనం కోల్పోయిన సంగీత రీతులు కనీసం గుర్తుకు ఉంచుకోవడంలో భాగంగా ‘గజల్’ గానానికి పైంద్రాబాద్ అందించిన సాహిత్యం మరువైనిది. ఉర్దూలో గజశ్శు ధిల్లీ వారు రాయడం మొదలుపెట్టక ముందు ఇక్కడ మీర్-తష్ణీ-మీర్ ఆదిగా భాతోజీ, రామేశ్వర రావు, పొద వరంగలీ వరకు ఎందరో గజల్ గాయనానికి తమ కలాన్ని అందించారు. అదో పెద్ద విశ్వం. ఇక దక్కనీ భాషలో కవి సుల్తాన్ మొహమ్మద్ భులీ ఆ గాయనం కూడా ప్రాంతం చెందినదే.

ఈ సంగీత నేపథ్య సాహిత్యం, సంగీత జ్ఞత రెండూ ఈ నేలకి కొత్త కావు. తరచి చూసుకొని గుర్తుకు తెచ్చుకుంటే గుండెలని నింపి, చెవి ద్వారా మెదడుని ఉత్సేజితం చేసి కంటీకి చెమ్ముని ఇప్పగల నేపథ్యాలు. ఇవి అత్యంత అవసరమైన జ్ఞాన సంపదలు.

- జి.మనోజ్

m : 9704643240

e : gmanoja61@gmail.com

కృతజ్ఞతలు!

ఒకవైపున జన్మదిన సంచిక... కాతోజీ జయంతి... తెలంగాణ భాషా దినోత్సవం... మూడు సందర్భాలూ కలసి వచ్చాయి. అందుకే సెప్టెంబర్ 2017 సంచికలో కాతోజీ, మన భాషపై ప్రత్యేక కథనాలు అందించే ప్రయుత్తం చేశాం. ఆగస్టు సంచికను 60వ పైలురాయి సంచికగా 176 పేజీలతో వెలవరించాం. సెప్టెంబర్ సంచికవై మీ అమూల్యమైన సలహోలు, అభిప్రాయాలను కూడా అందుకొని స్వీకరించాం.

మేం వివిధ అంశాలను సూచిస్తూ అడిగిన వెంటనే కాదనకుండా తమ విలువైన సమయాన్ని వెచ్చించి పరిశోధనాత్మక ప్రమాణాలను పాచిస్తూ సకాలంలో చక్కటి రచనలు అందించిన రచయితలందరికి మా ధన్యవాదాలు. మీ సంపూర్ణ సహకారం మాకు ఇలాగే కొనసాగాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాం.

- ఎడిటర్

క్షురక చక్రవర్తి - కథక చక్రవర్తి

హరప్ప, మొహంజోదారోలలో పురావస్తు శాస్త్రజ్ఞాలు తప్యకాలు జరిపినపుడు నీటుగా గడ్డం కత్తిరించి ఉన్న ఒక పురుష విగ్రహం వెలుగులోకి వచ్చింది. అంటే ఐదు వేల సంవత్సరాల క్రిందటి సింధూ నాగరికత కాలంలోనే నీటుగా, పద్మతి ప్రకారం గడ్డాన్ని త్రీమ్ చేసే మంగిలారు ఉన్నారని మనకు తెలుస్తున్నది. ఇంగ్లీష్‌లో మంగలిని ‘బార్జ్ర్ అంటారు. ఇది ‘బార్జ్’ అనే లాటిన్ పదం నుండి పుట్టింది. లాటిన్ బాగటోలో ‘బార్జ్’ అంటే గడ్డం అని ఆర్థం. గడ్డం చేసుకోని అనాగరిక సమాజాల వారిని ‘బార్జ్రీరియన్స్’ అన్నారు. ఐదు వేల సంవత్సరాల క్రితమే మానవ సమాజాన్ని నాగరిక సమాజంగా మార్చిన మంగలి వారికి నిండు మనసుతో కృతజ్ఞతలు చెపుతూ ఈ కథ ప్రారంభిస్తున్నాను.

× × ×

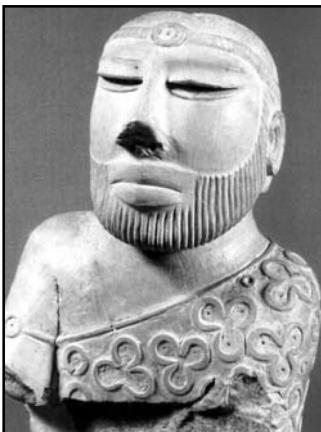
చిన్నప్పుడు మారుంతా నవాబీటార్ (దర్జా). క్షురాల కోసం సదక్ మీద సెలాస్టకు పోకపోయేది. బాపు, మేం ముగ్గురం అన్నదమ్ములం మా ఇంట్ల జామచెట్టు క్రింద పీటల మీద చక్కన ముక్కం కూర్చుని మా ఆస్టాన క్షురకుడు బాబయ్యతో నలు గురం ఒకరోజు ఒకరి తర్వాత మరొకరం క్షురాలు చేయించుకునేది. అది కూడా శుక్రవారం లేకపోతే ఆదివారం తాతీల్నాడు పొద్దుబీపూట. మా చిన్న తనంలో మంగళ, శనివారాలలో క్షురాలు చేసుకో వటం “నిపిధ్యం”. సాయం కాలం దీపాలయాలు తర్వాత క్షురం మాట మాట్లాడటం మహా తప్ప. అది అశ భం అన్నమాట. ఇంది లోపల “గోధు” తీసుకుంటే వాటిని బయట వేయాలని పెద్దల నియమం - లక్ష్మీ దేవి గడపదాటి లోపలికి రాదని ఒక భయం. కావున శుక్ర, అది వారాలలో మాత్రమే క్షురాల కార్యక్రమం. ఆ కేశ ఖండన కార్యక్రమానికి మొత్తం రెండు మూడు గంటలు సమయం పట్టేది. ఆ ట్రైల కటీంగ్ చేసుకుంటనే మా బాబయ్య బోలెడంత సమాచారం, జాతీయ, అంతర్జాతీయ, స్థానిక సంగతులే గాక అభరికి వాడక్కుల ఎవరి ఇంట్ల ఏమి జరుగుతుందో “అరటిపండు ఇప్పి చేతుల పెట్టినట్లు” ప్రతి పదార్థ తాత్పర్యాలతో సహ వివరించి చెప్పేటోడు. అందుకే మేం పోరలం అయినకు, అక్కార్ అని, ఆల ఇందియా రేడియో అని ముద్దుపేర్లు పెట్టినం. ఆ ముచ్చట్లన్నీ కథలు కథలుగా చెప్పెటాడు కావున నేనైతే ఆ “సమాచార సంచార గ్రంథాలయాన్నే” అంటిపెట్టుకుని కూచండోళ్లి. కథలు రాయటం గొప్పకాదు. మామూలు సంగతుల్ని కూడా కథలు కథలుగా వర్ణించి చెప్పటం గొప్ప కదా?! అట్ల క్షురక చక్రవర్తి బాబయ్య గొప్ప “కథక కథకప్పరి” అన్నమాట. ఆ కథలను నేను వినీ, వినీ బాగుపడి చివరికి ఇట్లా కథకుడిగా తయారైనాను.

మధ్య ఆసియా దేశాలలో ‘కథలు’ చెప్పేవారు ప్రత్యేకంగా ఉంటారు. వారు పోరాటిక గాథలను రోజుల తరబడి గానం చేస్తారు. వారిని ‘అసహ్క్షి’ అంటారు. మనకు మహాభారతం ఉన్నట్టే కిర్ణీజాతికి ‘మానవ్’ పురాణం ఉంది. ఆ పురాణగాథలను వారు రాగయుక్తంగా సుదీర్ఘంగా గానం చేస్తారు.

మా బాబయ్య మధ్యాసియాకు సంబంధించిన ముల్లా నీర్సుద్దీన్

లాంటివాడు. అప్పటికే ఐదుపదులు దాటిందు. సీర్సుద్దీన్ లాగే గూని సడుతో వొంగి గునగున నడిచేటోడు. అనటే సల్లనయ్య ఆపై సల్లచి మఖ్యుర్ టోపే. ఒందిమీద మాత్రం తెల్లని మల్లప్పావసాంచి బట్టలు. చంకలో తోలుతో తయారు చేసిన సల్లచి మంగలి పొత్తి. అంగలో వృత్తికి సంబంధించిన సామానులు. కత్తలు, కత్తెరలు, మిలిటరీ కటీంగ్ మిషన్, సబ్బులు, బ్రేవ్లు వ్యారా.

మా రూప్లెల బజార్ బట్టీల వాళ్ల “బాదా” ప్రత్యేకంగా ఉండేది. తెలుగులో వాడ అన్న పదాన్ని మరాలీలో బాడా అంటఱ. కిరాయ అన్న ఆర్థం కూడా వస్తుది. వాళ్లది ఒకే ఒక పెద్దజల్లు అండ్ల మళ్లీ సపరేటాగా బోలెడన్ని చిన్న పోర్చున్న. దాదాపు పదిహేను, ఇరైనై కుటుంబాలు అండ్ల కాపురాలు చేసేవి. ప్రాదరూబాద్ రాజ్యం దివాన్ మహారాజా కిషన్ పరిషాద్ జమానాల వీరి సేవలకు మెచ్చి ఈ స్థలాన్ని “నజ్రరానాగా ఇస్తే వీరందరూ అండ్ల చిన్నచిన్న అర్థలు కట్టుకున్నారు. పెల్లిట్లు చేసుకుని పిల్లా జెల్లలతో అభిఘ్రంది అయినారట. వీరందరి అసలు ఊరు మంజీరా నది తీరాన మెతుకు’ అన్న చిన్నపట్ల. అక్కడ వరి బాగా పండేది కావున మెతుకు అన్న పేరు వచ్చి సపాబుల కాలంలో ‘మెడక్’ అన్న పేరే అభరికి స్థిరపడిందట. శాలిబింబల ఉండే అనేక దేవుడిలలోని కాయుస్సనవాబులకు వీరు తమ సేవలను అందించి వారి అనుగ్రహసీకి పాత్రులైనారట.

మా బస్తేల ఎక్కువకెక్కువ మరాలోళ్ల ఇంట్ల. మరాలీ భాష రాసందున నేను ఆ పిల్లలతో దోస్తునా చేయలేక మా గల్లీల ఉండే హోడ్లోళ్లు, తుర్కోళ్లతోనే గాక గల్లీకి అవతల ఉండే మంగలోళ్ల పిల్లలతో కూడా స్నేహం చేసేబోళ్లి సీతారాం, గంగారాం, విరల్, సర్పపులు నాకు జిగ్రి దోస్తులు. వాళ్ల మెడల మీద భుజాల మీద చేతులేసుకుని అలాయి బలాయిగ తిరుగుతుంటే ఒకరోజు అది మా అమ్మ కండులబడి “సుద్రరోళ్ల పోరలతో” రాసుకపూసుక తిరుగుతపా, మళ్లీ అవే బట్టలతో ఇంట్లకొస్వా, మడిలేదు మైల లేదు అని కాళీమాతలా కట్టే పట్టుకుని నాకు “కట్టెప్పుాజ” చేసింది. కొండొకచో “కోదండం” కూడా వేయించేది. అయినా ఎన్ని తప్పులు తిన్నా హామ్ నపీ సుదీర్గం’ అన్నదే మన మతం, అభిమతం. అట్ల కమ్ముస్సిస్పుల పరిభాషలో నేను చిన్నప్పుడే ‘డిక్కాన్’ అయిపోయన అంటే నా వర్షం స్వభావాన్ని పదులుకున్న.

బాబయ్య తమ వృత్తి పనివారి నైపుణ్యం గురించి ఒకసారి మజీదార్ కషాని చెప్పిందు. నిజాం సపాబు ఒక సారి పొద్దుపొద్దుగాలైనే కడుపు నిండా నాస్తే చేసి సేవింగ్ చేయించుకుండా పుట్టుకుడి కోసం ఎదిరి చూస్తూ ఆరాం కుర్బీల అట్లనే గాధనిద్రలోకి జారుకున్నాడు. తర్వాత ‘కథకుడు’ అక్కడికి ప్రవేశించి ఏలిన వారికి నిప్రాభంగం కలగరాదని అతి జాగురూకుతతో వచ్చిన పని చాలా సైపుణ్యంతో ముగించుకుని అడుగుల చప్పుడు కూడా కాకుండా నిశ్శబ్దంగా నిప్రమించాడు. నిప్రతేచిన సపాబు గారు ఇంకా హజ్జామ్ రాలేదా అని సేవకుడిని అడగగా అసలు సంగతి తెలిసి ఖుష్ అయిపోయి కొంత స్థలాన్ని ‘ఆ కేశ సంసార

సేవకుడికి' 'ఇనాంగా ఇచ్చాడట.

మా బాబయ్యకు పెంటి చాలా అలస్యంగ జరిగింది. అప్పటికి చిన్న కొడుకు, అయితే ఆయన పెండ్లాంకు "సొమ్యు రోగం" ఉంది. రోజుకు ఒకటి రెండుసార్లన్నా క్రింద వడేది. ఒకసారి వంటచేసుకుంటనే కట్టిల పొయ్యి మీద పడంగనే తలెంటుకలన్నీ కాలిపోయినయి. ఆశ్చీల ఒకసారి పాయిథాఫ్ భీ పడింది.

"మరి ఏం ఇలాజ్ (టీటమెంట్) చేయటున్నపయ్యా" అని బాపు అడుగుంగనే "పాత చెప్పు వాసన చూపించంగనే జరనేపటికి లేచి కూచుంటది సార్. లేకపోతే తాళం చెవుల గుత్తి చేతిల పెడితే సరి. అట్టకూడ లేవకపోతే ఒక బిట్ట నీళ్ళు నెత్తిమీద కుమ్మలైన్ లేసిది" అన్నదు.

బాబయ్యకు ఇగ పోరలతోప్పతే పట్టుకుంటే ముట్టుకునే ముఖ్యటే ముచ్చట్లు. ఛైనావోడు మన దేశం మీదికి ఎందుకు హఘ్ చేసిందో ఎరికెనా అంటు "అంతర్జాతీయ సంబంధాల" మీద నాతో చర్చ పురు చేసేటోడు. ఎందుకూ అని నేనెడగక ముందే "వాని తాన తినేనిక యాడుంది సారూ! పాములు తేళ్ళనే కాక ఆభారికి జిల్ల పురుగులని భీ పీక్క తింటరు తెలుసా" అని నన్ను ప్రశ్నించి నాముఖంలోని ఆశ్చర్యాన్ని. అసహ్యాన్ని పసిగట్టి "అయినా అంత ఆభాదీకి (జనాభా) అన్నం యాడికెల్లి దొరుకుతది. అందుకే వాళ్ళ తిండికోసమే మన దేశం మీదికి దండెత్తి వచ్చిందు" అని ముగించేది. ఇంకోసారి "నవగ్రహ కూటమి" ఎట్ల ముంచుకొస్తున్ది ఇగ ఈ భూమి ఎట్ల నాశనం కాబోతుందో అందరూ చీమలవోలే ఎట్ల మలమల మాడి మసైపోతరో చెప్పు "మంచి అపు నెయ్యటో యాగం" చేస్తే ఆ గండం ఎట్ల గెట్టక్కుతదో సూచనలు, సలహోలు ఇచ్చేటోడు. అయినా దేశీకి నేతా నెప్పుసాచ్ ఈ ఆపదను, యాగాలను సముత్సులేదని తన ప్రగాఢ విచారాన్ని వెలిబుచ్చేవాడు. ఒకవేళ ఏ టాపిక్కు దీరుకకపోతే రాత్రిపూట తిరిగే "వెనుకక్కా లంబాడి దయ్యాల గురించి లేదా చిన్న చెడ్డివేసుకుని వట్టంతా మనస్సుసుకుని, ఆముదం రాసుకుని రాత్రిపూట దొంగతనాలకు బయలుదేరే దొంగల గురించి భాగా ఉరకటాన్ని వాళ్ళ తాగే గాడిదల పాల గురించి వైనవైనాలుగ వర్ణించెటోడు. He was the great story teller.

పొంకనాల కబుర్లు భాగానే ఉండేటివి కానీ కట్టింగు మాత్రం ముదనష్టంగా ఉండేది. వౌర్సన్నా మిషన్ పెంటి మిలిటరీ కల్చింగ్, డిప్పకటింగ్, చిప్పకటింగ్ చేసేటోడు. చెవులక్రింద కణతల దగ్గర "కల్యాల్య" చేస్తుంటే వోఱుకుతున్న చేతులలో కల్కితూడా వోఱుకుతున్టే "చెప్పు" తెగుతదేమో అని భయపడి చచ్చేవాళ్లం. "బోడ కాకరకాయ"లా మా తలలను చూసి మా అమ్మ ఒక్కటే మురిసిపోయేది. దానికి కారణాలు రెండు. ఒకటి: మళ్ళీ నెలా రెండు నెలల వరకూ కట్టింగ్ అకట్టేదు. కావున పొదుపు పథకం జిందాబాద్. రెండోది: తల మీద ఎక్కువ వెంట్రుకలు లేకపోతే మెదడు చల్లగా ఉంటదని ఆమె అమూల్యాఖిప్రాయం. క్లసుల కూర్చొంటే మా వెనుక బెంచిల పోరలందరూ మా కల్చింగ్లను చూసి ఇకిలింపులతో, సకిలింపులతో "సాధనా కట్టింగ్" అని ఏడ్చించెటోళ్లు.

అట్ల మాబయ్య కట్టింగ్ "కళ" భాగాలేకున్నా మాటలు మాత్రం "బాతాల పోతురెడ్డి" మాటలే. ఆ బాతాల పోతురెడ్డి ఎవరూ అని మళ్ళీ అడగబోకండి. ఆయన కూడా మా బాబయ్యలాంటి వాడే అయిందొచ్చు!

మా బాబయ్య మీదుండే 'ప్యార్ మొహబ్బత్తో' మజాక్ మాటలు

చెప్పున్నగని, ఒకప్పుడు సమాజంలో మంగలి వారి పాత మహానీయం'. వారి కత్తి కున్న శక్తి మహో గొప్పది. ప్రాచీన సమాజంలో శస్త్ర చికిత్స నిపుణులుగా వైద్యసేవలను అందించినది వీరే. తమిళంలో మంగలిని 'మరతువార్' అంటారు. దాని అర్థం వైద్యుడు అని. ఒకప్పుడు పల్లెలలో ప్రసవాలన్నీ 'దాయా'ల చేతుల మీదుగానే జరిగేవి. నిన్న మొన్నటి వరకు ప్రభుత్వాముపుత్రులలో 'దాయా'లందరూ మంగలి వారే. మనిషి భూమీదు పడగానే బొడ్డుతాడు కోసేది వీరే.. తెలుగులో వీరిని మంత్రసాములు అని కూడా అంటారు. ఒకప్పుడు ప్రాధార్మిక నగరంలో ఆయుర్వేదం, మాలికా వైద్యం చేసింది వీరే. మాదన్సుపేట జగత్ టాకీసు వెనక గల్లీలో ఉండే శ్రీరాములు, మయ్య చౌక్ గోనా గల్లీలో ఉండే బాలరాజులు పనులకు, పక్షవాతానికి తిరుగులేని మందులిచ్చేవారు. ఉత్తర భారతశేశంలో వీరిని నాయాలని, ఉస్తాద్ లని పిలుస్తారు. కొందరు మంగలి వారికి బాజా భజంత్రీలు, మేక్కతాళ సంగీతాలలో ప్రావీణ్యం ఉండటం వలన వీరికి 'ఉస్తాద్ లని గౌరవనమాలు లభించాయి. వీరిలో ఎంతో మంది షష్మాన్యా, నాదస్వరం విద్యాంసులున్నారు. ప్రభ్యాత మాండలిన్ విద్యాంసులు యు. శ్రీనివాస్, ప్రపంచ ప్రభ్యాతి గాంచిన మృదంగ విద్యాన్ ఎల్లా వెంకటేశ్వరరావులు మంగలి కులనికి చెందిన వారే! బుద్ధుడి ముఖ్యి శిష్యుడైన 'ఉపాటి' కూడా ఆ వృత్తికి సంబంధించిన వాడే!

ఒకరోజు మా అమ్మ బాబయ్య పెండ్లాం సామ్యురోగం వివరాలన్నీ పురుసత్తగ్ అడిగి నేనెక మందు ఇస్తు ఆమెతో తినిపిస్తువా అని గుసగుసగ అడిగింది. 'సరేనమ్మ' అన్నదు. అది ఏంమందో ఎట్ల తప్పించుకునేది. పూర్వం విద్య వైద్యం ఒకప్పుడు మా కులవృత్తులు.

ఒకరోజు మా అమ్మ బాబయ్య పెండ్లాం సామ్యురోగం వివరాలన్నీ పురుసత్తగ్ అడిగి నేనెక మందు ఇస్తు ఆమెతో తినిపిస్తువా అని గుసగుసగ అడిగింది. 'సరేనమ్మ' అన్నదు. అది ఏంమందో ఎట్ల తయారు చేస్తనో అడగొద్దు అని హాచ్చరించింది. 'సరేనమ్మ' అన్నదు. అది ఒక రకమైన మాంసం అని చివరికి ముక్కాయింపుగ ముగించింది. "వీడై తేనేం అమ్మ! రోగం తక్కువైతే అదేచాలు" అన్నదు వినయం.

అమ్మ మందు తయారుచేసి సీసల పెట్టి ఇచ్చింది. బాబయ్య భార్యకు మళ్ళీ సామ్యురోగం ఎప్పుడూ రానేదేదు. చాలా గమ్ముగ్గా గాయచ్ అయ్యింది. బాబయ్య మాకు చేసిన సేవలకు ఆమె వైద్యం ద్వారా ఎంతో కొంత రుణం తీరింది.

"అమ్మ! ఆ మందు ఎట్ల తయారు చేసినవే" అని చాలాసార్లు అడిగిన.

చెప్పొద్దు నానీ అట్ల చెప్పే ఆ మందు మహోత్యం పోతడి అని అమ్మ తప్పించుకునేది. పూర్వం విద్య, వైద్యం ఒకప్పుడు మా కులవృత్తులు. "మానవ నేవే మాధవ నేవ" అని త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్మిన మా పూర్వీకులు విద్య వైద్యం ద్వారా ప్రజలకు చేరువయ్య "రామానుజ తత్త్వాన్ని" ప్రచారం చేసేవారు.

ఆభరికి నేను అడగుకున్న తన ఎనష్టై ఐండ్డ వయస్సులో చనిపోయే ముందు ఆ మందేమిలో ఎట్ల తయారు చేయాల్సో వివరంగా నా ఒకక్కడికే రహస్యంగ చెవ్వింది.

ఆం ఏం అడగుతున్నారూ? ఆ మందేమిటనా? ఎట్ల తయారు చేయాలనా?

ఇ! చెప్పొద్దు. అది మా వృత్తి రహస్యం.

-పరవస్తు లోకేశ్వర్, m: 9160680847

e: lokeshwar.hyderabad@gmail.com

జీవన సమరంలో విజేత

పద్మశ్రీ చింతకింది మల్లేశం

శారాజిపేట.. హర్షపు నల్లగొండ జిల్లా ప్రస్తుతం యాదాది భువనగిరి జిల్లా ఆలేరు మండలంలోని పశ్చిమబూరు. ఊరు చిన్నదే కని అక్కడి భూతి మాత్రం ప్రపంచమంతా విస్తరించింది. విశ్వ వేదికపై శారాజిపేట పేరును నిలిపిన చేసేత కార్యక్రమ చింతకింది మల్లేశం. ఎన్నో అష్టకప్యాలు పడి పేదరికు పోరాటంలో పదవ తరగతి వరకు ఉత్తీర్ణుడైన మల్లేశం చేసేత రంగంలో స్వయంకృతి సాధనతో రూపొందించిన లక్ష్మీ ఆసుయంత్రంతో పద్మశ్రీని అందుకునే ఎత్తుకు ఎదిగి పోయారు. చేసేత వృత్తి నోచికి నిండా ముద్దను కూడా అందించిని కష్ట పరిస్థితులలో దానినే నమ్ముకుని అధాకలితో గడిపిన కుటుంబంలో పుట్టిన మల్లేశం ఆసుయంత్రంతో ఆ రంగం రుణం తీర్చుకున్నాడు.

రెక్కాడితే దొక్కాడని కుటుంబం కనుక మల్లేశం చదవు ఆరవ తరగతితో ఆగిపోగా 7వ తరగతి ప్రైవేటుగా కొనసాగింది. ఏదేమైనప్పటికీ 10వ తరగతి పూర్తి చేయాలన్న ఆయన కోరిక నెరవేరలేదు. 8, 9 తరగతులు చదవని కారణంగా మూడవ ప్రయత్నంలో మొత్తానికి 10వ తరగతి చదివి ఉత్తీర్ణుడై కుటుంబ పోషణ కోసం విధిలేక చీరలు నేస్తూ జీవన సమరంలో అడుగు పెట్టాడు. చిన్ననాటి నుండే తల్లిదండ్రుల వద్ద మగ్గం నేయడం నేర్చుకుని ఆయన చేసేత చీరలను, ప్రత్యేకించి పోచంపథి పట్టుచీరలను తయారు చేసే పనిలో ఎంతో నైపుణ్యం సాధించాడు. చీరల తయారీలో ‘ఆసు’ పోయడం అనేది అతి ముఖ్యమైన పని. చీరపై వచ్చే డిజైన్ అంతా ఆసువైనే ఆధారపడి ఉండడంతో ఈ పని చేసే మహిళలకు

గంటల తరబడి సమయంతో పాటు శారీరక అలసట తీవ్రంగా ఏర్పడుతుంది. కనీసం 5 గంటలకు షైగా ఒక్క చీరకు ఆసు పోయడానికి పట్టడంతో పాటుగా దాదాపు 9వేల సార్లు చెయ్యి వెనక్కి ముందుకు ఆడించాల్సిన కష్టమైన పరిస్థితి ఉంటుంది. రమారమి రెండు చీరలు నేయాలంటే 18,000 సార్లు చెయ్యిని వెనక్కి ముందుకు ఆడించాల్సిన కష్టమైన స్థితిలో మహిళలు కంటడి పెడుతూ విధిలేక పనిచేయవలసి వచ్చేది. తీవ్రమైన శారీరక ఇబ్బంది ఏర్పడుతుండడంతో చేసేత

మహిళల పరిస్థితి నానాటికి దయనీయంగా మారింది. ఆసుపోస్తూ తన ఇంట్లో తల్లి చింతకింది లక్ష్మీ పడుతున్న తీవ్రమైన బాధలకు చలించిపోయిన మల్లేశం అందుకు ఏదో ఒక ప్రత్యామ్నాయాన్ని కనుగొనాలన్న ఆలోచనలో పడిపోయాడు. రాత్రిం బవట్లు ఆలోచించగా ఆయనకు తల్లిన అపూర్వ ఆలోచన కార్యరూపం దాల్చి ఆసుయంత్రం తయారీకి నడిపించింది. కేవలం పదో తరగతి లోపు పరిజ్ఞానమే ఉన్న మల్లేశంకు ఆసుయంత్రం తయారీకి సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అవసరమైంది. హైద్రాబాదులో అనేక ప్రాంతాలు తిరిగి మెకానికల్ అంశాలకు సంబంధించిన ప్రస్తుతాలను ఆర్థిక స్థాపనల లేకున్నా అప్పులు చేసి కొని చదివాడు. ఆసును పోనే యంత్రానికి పూర్తి రూపకల్పన చేసుకొన్నాడు. అందుకు తోడ్పడే పరికరాలను కొనాలంబే డబ్బులు లేక తన భార్య సువర్ణ పుట్టింటి నించి తెచ్చిన డబ్బు కూడా ఖర్చు చేసి సోదరుడు చింతకింది నేరెందర్ సహకారంతో తయారీకి ఉపక్రమించాడు. 1992 నుండి 1999 వరకు నిరంతరం పరిశ్రమిస్తూ విజయవంతంగా ఆసుయంత్రాన్ని కనుగొని చేసేత రంగంలో మహిళలు ఎదుర్కొనే బాధలకు ముగింపు పలికాడు మల్లేశం. అంత వరకు ఆసుపోయడంలో ఉన్న కష్టాలు చేసేత రంగంలో దూరమయ్యాయి. 1999 మొదలుకొని కేవలం 15 వేలతో ఈ యంత్రం చేసేత కార్యకులకు అందుబాటులోకి వచ్చింది. తదనంతరం ఎప్పులేకపుడు నిరంతరంగా ఆధునికతను, సాంకేతికను జోడిస్తూ ఇప్పటి వరకు చేసేత రంగంలో గొప్ప యంత్రంగా ఆసుని

మార్పి దేశంలోనే అరుదైన గ్రామీణ శాస్త్ర వేత్తగా నిలిచారు. అతి తక్కువ సమయంలో ఆసును పోసి చీరను తయారు చేసే అధ్యుత ప్రతిభను కనబిరచిన మల్లేశం గురించి యాపత్తి భారతదేశానికి తెలిసింది. సుమారు రోజింతా ఆసును పోసి పనిని గంటలలోకి తన యంత్రం ద్వారా మార్పిన మల్లేశం తన తల్లి, తమ రంగంలోని చేసేత తల్లుల కోసమే తపన పడి రూపొందించానని చెప్పారు. ఆసుయంత్రాల తయారీలో నిరంతరం నిమగ్నమై కొన్ని వేల యంత్రాలను మల్లేశం తయారు చేశారు.

మీ అమ్మ క్రష్ణే కాదు ఎందరో ఆమ్మల కష్టాల్ని తీర్చావు' అంటూ చేసేత మహిళలు అభినందలందుకున్న మల్లేశం కీర్తి ఎల్లలు దాటి చీరల పనిలో వినియోగానికి వచ్చింది. రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలోనే కాక ఒరిస్సాలోని కటక్ జిల్లా వాసులు కూడా మల్లేశం యంత్రాన్ని విరివిగా తమ నేత పనిలో వినియోగిస్తున్నారు.

మగ్గరు భారత రాష్ట్ర పత్రలు స్వయంగా ఆసు యంత్రాన్ని చూసి అభినందించి సత్కరించిన ఘనతను మల్లేశం పొందాడు. అబ్బోకలాం, ప్రతిభాపాటిల్, ప్రథమ ముఖ్యీలు ఆసుయంత్రాన్ని చూసి పని తీరును మెచ్చుకున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వంతో పాటు పలు జాతీయ చేసేత సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు మల్లేశం కృషిని గుర్తించి అరుదైన పురస్కారాలు అందించాయి. అప్పటి రాష్ట్రపతి ప్రతిభా పాటిల్ 18 నవంబరు 2009 జాతీయ అవార్డును తొలి చేసేత కార్యికుడిగా అందించి గౌరవించారు. నేపసల్ ఇన్వోవేషన్ ఫోండేషన్ అఫ్ ఇండియా నుండి జాతీయ పురస్కారం అందుకున్నారు. గ్రామీణ సాంకేతిక ఆవిష్కరణగా గుర్తింపు పొందిన ఆసుయంత్రానికి 2010లో ఫోర్మ్స్ మ్యాగజైన్ వారు బెస్ట్ ఎంటర్ ప్రైనర్ అవార్డు ఇచ్చారు. 2011లో శ్యామీసంగీ వారు డిల్టీలో 300 మంది ఇన్వోవేటర్స్ నిర్వహించిన పోటీల్లో మల్లేశం ఆసుయంత్రంతో పాల్గొని జాతీయ అవార్డును అందుకున్నారు. మైక్రోకంట్రోల్ ప్రోగ్రాంలను జతచేసి ఆసుయంత్రాన్ని నడిచేలా చేసినందుకు 2012లో నాబార్డు అవార్డును అప్పటి కేంద్రమంత్రి చిదంబరం నుండి మేల్లశం పొందారు. చెస్టె తెలుగు సమాఖ్య పురస్కారం కూడా లభించింది. జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో హిందూ, ఇండియన్ ఎక్స్ప్రెస్, టెక్నాలజీ రివ్యూ వంటి హిందీ, ఇంగ్లీషు పత్రికలు, జాతీయ టీవీ చానళ్లు మల్లేశంవై ప్రత్యేక కథనాలను ప్రచురించి, ప్రసారం చేశాయి.

తరం తరం అన్వేషణ...

దేశం కాని దేశంలో
డోరు కాని డోరులో తావు కాని తావులో,
వలస బ్రాటుకులు
జానెడు పొట్టకోసం పడరాని పాట్లు
కష్టోల సమయంలో పట్టజీవి
నాలుగు మెతుకుల కోసం
నడిచినంతమేర సాగిసంత దూర తీరాలు
ఎన్నో అనుభవాల పరుసలు
నన్నెప్పుడు వీడని బంధాల గంధాల
ఆట్టీయతా అందాల సరాగాలు

అంతర్లోక బహు చిత్రాల చిత్రాలు
మానవ విజయాలెన్ని సాధిస్తేనేం
మిగిలినవెన్నే ప్రక్కన ఉండి
నీదిక్కే చూస్తున్నాయి
అయినా మనిషి అన్వేషణా యాత్ర
మగిసి పోనేలేదు
జిది నిరంతరం తరం తరం నడిచేది
గడిచిపోయేది.

-సి. హెచ్ ఆంజనేయులు

m : 7702537453

e : Anjaneyulu770253@gmail.com

రాజ గోండులు గుస్సాడి నృత్య ప్రదర్శన

రాజగోండులు జరువుకునే పండుగలలో ‘దండారి’ ప్రథమమైనది. దండారినే దివాడి లేదా దివిడి అని అంటారు. అశ్వయుండు మాసంలో జరువుకుంటారు. పండుగకు సంబంధించిన ముందన్న కార్యక్రమాలు అకాడి (ఆషాద) మాసంలోనే ప్రారంభమాతాయి. గోండులు ఆరాధ్య దేవతలలో ఏత్యాసర్వేస్ విత్యుబాబు ఏత్యుఖాయిత్తడ ఒకరు. ఈ దేవతను ఆరాధించే క్రమంలోనే దండారి పండుగ లేదా దండారి ఉత్సవం జరువుకుంటారు. ఈ సందర్భంగా చేసే నృత్యమే దండారి నృత్యం. ఈ దండారి నృత్యంలో ఒక భాగమే “గుస్సాడి” నృత్యం. నిజానికి ఈ నృత్యాన్ని దండారి నృత్యంలోనే ప్రదర్శిస్తారు. నేడు ఈ నృత్యం సాంస్కృతిక ఎల్లలు దాటి ప్రత్యేక నృత్యంగా అభివృద్ధి చెంది దేశ రాజధానిలో జరిగే గణతంత్ర ఉత్సవాలకు కూడా ఆహ్వానించ బడుతుండటం విశేషం.

గోండులు అన్ని పండుగలకంటే దండారి పండుగను ఘనంగా జరువుకుంటారు. అకాడి (ఆషాద) మాసంలో గోండుల అకిపేన్ అనే గ్రామ దేవతను పూజిస్తూ అకాడి పండుగ జరువుకుంటారు. ఈ సమయంలోనే గ్రామ పటీల్ ఇంటిలో గాని లేదా దేవతనిపై నమ్మకమున్న వారి ఇంటిలో కాని భద్రపరచిన గుస్సాడి టోపి, భూతీమార్ కర్ల (కోలు), మాలలు, డప్పు, పెట్టె, పర, కాలికోమ్ మొదలగు సంగీత వాయిద్య లను బయటికి తీసి పటీల్ ఇంటి ముందు తెల్లని వస్తుం పరిచి దానిపై వీటన్నింటిని పేర్చి సాంప్రదాయ రీతిలో పూజలు జరువుతారు. దేవతల అనుగ్రహం పొందామని సంతృప్తి చెందిన తర్వాత గూడాలలో గుస్సాడి నృత్యాలు ప్రారంభిస్తారు. ఆహ్వాని నుండి దండారి పండుగ వరకు నాలుగు నెలల పాటు ప్రతిరోజు సాయంత్రం దండారి, గుస్సాడి నృత్యాలు ప్రదర్శిస్తారు. ఏదైనా కారణంగా అకాడి మాసంలో అకిపేన్ పూజ జరువకపోతే దసరా తర్వాత పూజ చేసి దండారి పండుగను ప్రారంభిస్తారు.

ప్రతి గోండు గూడెంలో దండారి బృందాలు ప్రత్యేకంగా ఉంటాయి. దండారి బృందంలో గుస్సాడి నృత్యకారులు, దండారి నృత్యకారులు, డప్పు, పెట్టె, కాలికోమ్, గుమేళ, తుడం, దొల్చి వాయిద్యకారులుంటారు. దండారి పండుగను దీపావళికి రెండు మూడు రోజుల ముందు నుండి జరువుకుంటారు. పండుగ సందర్భంలో ఈ బృందాలు తమ గ్రామం నుండి మరో గ్రామానికి అతిధులుగా ఆహ్వానించబడుతారు. దండారి బృందం ఊరు

పొలిమేరలోకి చేరగానే తమ వాయిద్యాలను మ్రోగించి వారి రాకను తెలియజ్జెస్తారు. దండారి బృందం రాకను తెలుసుకొని ఆ గూడెం పటీల్ సంగీత వాయిద్యాలను మ్రోగించుకుంటూ ‘రాం రాం వాడా రాం రాం’ చొక్కుట్ మాంగా” అంటూ నమస్కరించి కుశల ప్రశ్నలడిగి వీరిని సాదరంగా తమ గూడెంలోకి తీసుకొని వస్తారు. ఆ తర్వాత పటీల్ ఇంటి వద్ద అతిథి మర్యాదలు జరుగుతాయి. ముఖ్యంగా వచ్చిన వారందరికి బీడీలు ఇస్తారు. బీడీల సంఖ్యను బట్టి భోజనాలు ఏర్పాటు చేస్తారు. తరువాత ఆహ్వానిత బృందం, అతిథి బృందం కలిసి దండారి, గుస్సాడి నృత్యాలను ప్రదర్శిస్తారు. అనందోత్సవాలతో గడుపుతారు.

సాధారణంగా గుస్సాడి అనేది ఒక వేషధారణ. రాజీగోండుల ఆది గురువు ‘యోదాన్’ ఆత్మ పరమాత్మలో లీనమయినప్పుడు గోండ జాతి యావత్తు దుఃఖ సాగరంలో ముగిగి పోయిందట. గోండుల కోరిక మేరకు పరమాత్మలో విలీనమైన యోదాన్ సమాధి నుండి బయటకు వచ్చి పునర్వర్ణనం ఇచ్చాడట. అప్పటి యోదాన్ రూపమే నేటి ‘గుస్సాడి పేన్’ ఆవిర్ధివించి సంప్రదాయ కూరూపంగా రూపు దాల్చిందని చెప్పవచ్చి. గుస్సాడి పేన్నే గోండులు ఏత్యవేన్,

అకడిపేన్ అని కూడ పిలుస్తారు. గోండులు ఎంతో భక్తి భావంతో మొక్కుబడిగా ఈ వేషాన్ని ధరిస్తారు. ఏదైనా ఆపద కలిగినా, మంచి జరిగినా గుస్సాడి వేస్తామని మొక్కుకుంటారు. మొక్క ఉన్నవారు 5 నుండి 8 రోజుల వరకు గుస్సాడి వేస్తారు. గుస్సాడి వేషం వేసేవారు తలపై నెమలి ఈకలతో తయారు చేసిన టోపి పెట్టుకుంటారు. టోపిని వేయి నుంచి రెండు వేల నెమలి ఈకలతో తయారు చేస్తారు. టోపి ముందు వీరి వంశ దేవతలను ప్రతిభింబించే సూర్య చంద్రుల గుర్తులుంటాయి. గుస్సాడి వేసేవారు ముఖానికి మసి ఒల్లంతా బూడిదను పూసుకుని జనుముతో తయారు చేసిన గడ్డాన్ని ధరిస్తారు. మెడలో గస్ట్లు, పూసలు, రుద్రాక్షలు, అడవిలో దౌరికే వివిధ రకాల కాయలు, గింజలతో తయారు చేసిన మాలలు వేసుకుంటారు. ఎడమ భుజానికి ఒక జోలై, కూర్కోవడానికి జింక చర్చం లేదా మేక చర్చాన్ని వేలాడేసుకుంటారు. నడుముకు గజ్జెలను, కాళ్ళకు మువ్వులను కట్టుకుంటారు. నడుము నుంచి మోకాళ్ళ వరకు నల్లని గొంగళిని లేద్దా పాతగుడ్డను కట్టుకొని చేతిలో కోలను పట్టుకుంటారు. గుస్సాడి వేషం వేసిన వారు ఈ రోకులతో ఇతరుల శరీరాలను తాకితే మంచి జరుగుతుందని గోండులు భావిస్తారు.

గుస్సాడి వేషాన్ని వేసేవారు కరిన నియమాలను పాటిస్తారు.

దేవునికి ప్రతిరూపాలుగా వీరు ప్రతి గోందు గూడెంలో అరాధించబడుతారు. గుస్సాడి వేషాన్ని ధరించిన వారు పండుగ పూర్వాయ్య వరకు కలిన బ్రహ్మావర్యం పాటిస్తారు. కటిక నేలపై పడుకోవాలి. స్నానం చేయకుండా పవిత్ర దీక్షాపరులై ఉండాలి. చెప్పులు వేసుకోకుండా ఉంటారు.

గుస్సాడి స్వత్యాన్ని విధి రకాలుగా ప్రదర్శిస్తారు. దండారి జ్యందంలో సభ్యులైన వీరు తమ గూడెం నుండి వెళ్లి వేరే గూడెంలో అడుగు పెట్టినపుడు రెండు అడుగుల స్వత్యాన్ని ప్రదర్శిస్తారు. గోందులు గుస్సాడిలను తమ ఇళ్ళకు ఆహ్వానించి చాయ్, బీడీలు ఇచ్చి తమ మొక్కుబడులను తీర్చుకుంటారు. ఈ సందర్భంలో గుస్సాడిలు చేసే స్వత్యం తాళగతులకు సంబంధం లేకుండా ఉంటుంది. మరుసటి రోజు ఓదయాన్నే గూడెం పటీల్ ఇంటి ముందు గుస్సాడి టోపీలు, కోలులు, సంగీత వాద్యాలను ఒక తెల్లని గుడ్డపై ఉంచి గోందు తెగకు చెందిన అన్ని దేవతలను ప్రార్థించి, కొబ్బరికాయలు కొట్టి, అందరు మొక్కులు మొక్కి మొక్కుబడులు చెల్లించుకుంటారు. తర్వాత సంగీత వాద్యాలను తీసి ప్రైగించి దండారి, గుస్సాడి స్వత్యాలను చేస్తారు. ముందు కొందరు మగిలులు బీరులు కట్టుకొని అడవేషం వేస్తారు. వారికి సరిసంఖ్య లో మొదలు పెట్టారు. దండారి స్వత్యం మంచి రసపట్టులో ఉండగా ఆకస్మాత్తుగా అరుపులు, కేకలతో గుస్సాడిలు ప్రవేశిస్తారు. దీనితో దండారి స్వత్యానికి అటుంకం ఏర్పడగా స్వత్యం చేసే వారు ప్రక్కకు తప్పుకుంటారు.

గుస్సాడిల ప్రవేశంతో సంగీత వాద్యాల తాళగతులు కూడా మార్పు చెందుతాయి. డప్పుల దరువు, పేప్రి వార్య నాదాలు, గజ్జెల చప్పుడు మిస్సుంటి ఆ ప్రాంతంలో ఉల్లాసభరితమైన వాతావరణం నెలకొంటుంది. దీనికి తోటిల, పర్ధాన్ గిరిజనుల వాద్యాల చప్పుళ్లు తోడై ఆఫ్సోడకర సంగీతం వెల్లువిరు స్తుంది.

డప్పు దరువులకు లయబద్ధంగా మెల్లిమెల్లుగా మొదలైన స్వత్యం వేగం పుంజుకొని సుమారు గంట వరకు కొనసాగుతుంది. గుస్సాడిలు కుడిచెటిలో కోలను పట్టుకొని నడుము పంచి కుడి ఎదుమల అడుగులు వేసుకుంటూ స్వత్యం మొదలుపెట్టి భీమదేవున్ని పూజించే స్వత్యం చేస్తూ జంతువుల నడకలు, వేటకు సంబంధించిన అంశాలను తమ స్వత్యంలో ప్రదర్శిస్తారు. పది నుండి ఇరవై మంది వరకు పాల్గొనే గుస్సాడి స్వత్యం వృత్తాకారంలో ఒక వరుసగా, మళ్ళీ రెండు వరుసలుగా ఇలా రకరకాల పద్ధతులలో ప్రదర్శన కొనసాగుతుంది.

దీపావళికి ముందు ప్రారంభమయ్యే దండారి ఉత్సవం పండగ తర్వాత రెండు రోజులకు ‘కోలబోడి నిర్వహణ మగుస్తాయి. ఈ సందర్భంగా ఆతిథి మర్యాదలు స్వీకరించడానికి వేరే గూడానికి వెళ్లే సమయంలో తమ గూడానికి ఎలాంటి కీడు జరుగకూడదంటూ

గూడెం పొలిమేరలో వేసిన ‘చుక్కాగట్టి’ విపుడంతో పాటు పొలిమేరలో ఉన్న భీమల్ పేన్సు ప్రత్యేక ఘాజలు నిర్వహిస్తారు. గూడానికి దగ్గరగా ఉండే వాగు, చెరువు లేదా బాపుల పద్ధ గుస్సాడిలు, వారితో ఉన్నవారు స్నానాలు చేసి భీమల్ పేన్సు పూజించి సహపంక్తి భోజనాలు చేస్తారు. సంబరాలు నిర్వహించిన చోట గుస్సాడిల అలంకరణ సామాగ్రి వాయిదాలకు దిష్టి తీస్తారు. అనంతరం గుస్సాడి అలంకరణ, ఇతర పస్తు సామాగ్రిని ఉయ్యాలలో పెట్టి జోలపాట పాడుతూ పటీల్ లేదా గూడెం పెద్ద ఇంట్లో భృప్రరుడంతో ఉత్సవాలు మగుస్తాయి. చివరగా ఉత్సవాలు మగించే ముందు గుస్సాడిలందరు ప్రస్తుత మంచిర్యాల జిల్లా దండేపల్లి మండలంలోని గిదీచు గ్రామంలో గల పద్ధత్లో పురికాకు’ అనే దేవతను దర్శించుకోవడం అనవాయితీగా మారింది. దీనివల్ల ఆదివాసీలందరు పద్ధత్లో పురికాకోను దండారి, గుస్సాడి వేదికగా భావిస్తున్నారు.

(చుక్కాగట్టి - రెండు గడ్డి పొదలను ముడివేయడం, దీన్ని పెద్దవారు చేస్తారు.)

గుస్సాడి వేసుకున్న వారు ఉపయోగించే వస్తువులు గాని, గోందులు, తోటి, పర్ధాన్ వారు ఉపయోగించే వివిధ రకాల వాద్యాలను మనిశ్శరుడు ప్రసాదించాడని (ఇచ్చాడని) ఆదివాసీల నమ్మకం. గోందుల పంశాంకురుడైన పాహండి కుపార్లిలింకు వాద్యాలు, వేషధారణ వస్తువులను మనిశ్శరుడు ప్రసాదించాడని, అప్పటినుండి అవి వారసత్వంగా వస్తున్నాయని ఆదివాసీల నమ్మకం.

ఇంతటి ప్రత్యేకతలు కలిగిన గుస్సాడి మరియు దండారి స్వత్యాలు కూడా ఒక రకంగా చెప్పాలంటే అంతరించిపోయే దశలోనే ఉన్నాయి. ఎందుకంటే ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ జిల్లా మొత్తానికి నేడు మనకు నాలుగైదు బృందాలే ఆదరణలో ఉన్నాయి. ఒకప్పుడు ప్రతీ గోందు గూడెంలో గుస్సాడి, దండారి బృందాలు ఉండేవి. అయితే రాను రాను ఈ సాంప్రదాయం గోందులకు తలకు మించిన భారం అవుతున్నాది. దండారి పండుగను నిర్వహించాలంటే కనీసం పది నుండి ఇరువై వేల రూపాయలు ఇర్పు అవుతుంది. అంత భర్య భరించే స్థితిలో నేడు గోందు పటేళ్లు లేరు. దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకుని ప్రభుత్వం దండారి పండుగ నిర్వహించడానికి ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించి గోందుల సంస్కృతి సాంప్రదాయాలను పరిరక్షించాల్సిన బాధ్యత ఎంతైనా ఉంది.

-దా॥ గడ్డం వెంకన్న

m : 9441305070

e : gaddamvenkanna@gmail.com

తెలంగణ నాటక వెలుగు రేఖలు

(గత సంచిక తరువాయి)

1930 ప్రాంతంలో సాహరాబీవోడి నాటక బృందం పైదరాబాద్, వరంగల్ ప్రాంతాల్లో హిందీ నాటకాలు ప్రదర్శించారు. వరంగల్ వాసి డి.డి. ఇలాలియా అనే వ్యక్తి బాంబె పొర్టీ థిమేటర్ బృందాన్ని వరంగల్కు రప్పించి నాటక ప్రదర్శన ఏర్పాటు చేసారు. ‘వీరాభిమన్సు’, ‘గజం ఘర్ ధా కూ’, ‘డాలర్’, ‘బిప్రుదీకీ లడ్డీ’, ‘లైలామజ్ఞా’ వంటి నాటకాలు వరంగల్ ప్రజలను అలరించాయి.

ప్రముఖ సాహితీవేత్త గడియారం రామకృష్ణరావు 1940లో అంద్ర యువజన సాట్యమండలిని అలంపూర్లో స్థాపించి సమాజాన్ని ప్రభావితం చేసే నాటకాలను ప్రదర్శించారు. మొదటగా ‘చింతామణి’ నాటకాన్ని అలంపూర్ కోటపై ఉన్న ఆంజనేయ స్వామి అలయ నిర్మాణానికి వెనిఫిట్ ద్రామాగా ప్రదర్శించారు. ఆ రోజుల్లోనే స్ట్రీ పాత్రలను స్త్రీలే ధరించేలా ఆయన ప్రద్రథ తీసుకునేవారు. గడియారం వారు నటుడుగా నాటకాలను గొప్పగా ప్రదర్శించే వారు. ‘సత్యహరిశ్చంద్ర’, ‘కృష్ణరాయబారము’, ‘గయోపాభ్యాసం’ వంటి పద్యసాంకాలతో పాటు ‘అంద్రజ్యోతి’, ‘మధుసేవ’, ‘చింతామణి’, ‘ధరణి కోట’ వంటి సాంఘిక, చారిత్రక నాటకాలను ప్రదర్శించి ప్రజలను ఉత్సేంతులను చేసారు. ఖుఫ్యింద్రమణి, వేమూరి గుర్వ్య వంటి పద్య నాటక దిగ్జబాలతో కలిసి గడియారం వారు గద్వాలలోని పలు ప్రాంతాల్లో నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

1930 ప్రాంతంలో కరీంనగర్ జిల్లా వేములవాడలో రాజాజే శ్వరీ నాట్యమండలి నాటక సంస్థ ప్రారంభించి, హోరాటిక పద్యనాటకాలను గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రదర్శించేవారు. దేవదాసి కుటుంబ స్త్రీల వీరు ప్రదర్శించే నాటకాల్లో స్ట్రీ పాత్రలు ధరించేవారు. ఆ రోజుల్లోనే దేవాలయాలకు అనుబంధంగా నాటక సంఘాలు ఏర్పడ్డాయి. కరీం నగర్ ధర్మపురిలో లక్ష్మీనరసింహస్వామి నాట్యమండలి తరపున 1941 నుండి పద్యసాంకాలను ప్రదర్శించేవారు. పాలెం కృష్ణాయ్, కాకర్ చంద్రశేఖరశాస్త్రి, లక్ష్మీకాంత శాస్త్రి ముఖ్యపాత్రలు ధరించేవారు. నిజాంబాద్ దీముకొండ సంస్థానంలో శివరామ నాట్యమండలి వారు ‘భక్త రామదాసు’, ‘భక్త కవిరు’, ‘భక్త ప్రహ్లదు’ వంటి నాటకాలు ప్రదర్శించారు. పాములవర్తి సదాశివరావు వరంగల్ కేంద్రంగా కాకతీయ కళాసమితి స్థాపించి ‘మధుసేవ’, ‘వరవిక్రయం’, ‘చింతామణి’, ‘రామదాసు’, ‘ప్రతాప రుద్రియం’, ‘భక్త తుకారామ్’ వంటి నాటకాలను ప్రదర్శించారు.

పద్యసాంకాల ప్రాభవం కొనసాగుతున్న సమయంలో తెలంగణ గ్రామీణ ప్రాంతంలో సాంఘిక నాటకాల పట్ల దృష్టి సారించిన

ప్రముఖుల్లో కె.యల్. నర్సింహోరావు ఒకరు. నల్గొండ జిల్లా రేపాలలో జన్మించిన ఆయన మిత్రులతో కలిసి 1946లో ‘గ్రామ వెలుగు నాట్యమండలిని స్థాపించి సాంఘిక నాటక రచన, ప్రయోగాలకు తొలి గొంతుకగా నిలిచాడు. సాయంత్రిక పోరాటం పేరుతో జరుగుతున్న మారణపోయామన్ని ఆశ్చేపిస్తూ ‘గిలుపు నీదే’ నాటకాన్ని రాశారు. ఈ నాటకాన్ని ఇందులో రైతులు, గ్రామీణులు పాత్రధారులై నాటకాన్ని ప్రదర్శించడం ఆ రోజుల్లో జరిగిన ప్రయోగం. జాతీయభావాలు కలిగిన కెయల్ నర్సింహోరావు గాంధీజీ ప్రభావంతో 50కి పైగా నాటకాలను, నాటికలను రచించి ప్రజల్లోకి తీసుకువెళ్లారు. ‘ఆదర్శలోకం’ (1945), ‘స్వార్థం’ (1958), ‘అభాగ్యులు’ (1950) వంటి నాటకాలను ఆయన రచించారు. ‘అదుగుజాడలు’, ‘కొత్తగుడి’, ‘అగ్నిపరిక్ష’ వంటివి ప్రముఖ మైనవి. ‘క్రీడలు’ ఆయనకు గొప్పవేరు తెచ్చిపెట్టింది. కె.యల్. గ్రామాన్ని అంటిపెట్టుకుని తెలంగాణ నాటక వికాసానికి నడుంకట్టి ఉద్యమించాడు.

సుంకర, వాసిరెడ్డిచే ‘ముంద దుగు’, ‘మాభూమి’ నాటకాలు ఆయుధ మై తెలంగాణ ప్రజలల్లో షైతాన్యాన్ని నిం పాయి. అదే క్రమంలో పోతుగడ్డ, గెరిల్లా నాటకాలు ప్రజలను ఆలోచింపవేసాయి. మరో తెలంగాణ నాటక రచయిత పొట్ల పల్లి రామారావు రచించిన పగ, న్యా యం, ఒరాచి నాటకాలు తెలంగాణ పోరాట జీవితానికి అధ్యంపడతాయి. తెలంగాణ నాటక ఉనికిని గుర్తు చేస్తాయి. సుంకర, వాసిరెడ్డిచే ‘ముందగు’, ‘మాభూమి’ నాటకాలు ఆయుధమై తెలంగాణ ప్రజల్లో షైతాన్యాన్ని నింపాయి. అదే క్రమంలో పోతుగడ్డ, గెరిల్లా నాటకాలు ప్రజలను ఆలోచింపవేసాయి. మరో తెలంగాణ నాటక రచయిత పొట్ల పల్లి రామారావు రచించిన పగ, న్యా యం, ఒరాచి నాటకాలు తెలంగాణ పోరాట జీవితానికి అధ్యంపడతాయి. తెలంగాణ మాండలికంలో అతిసహజంగా రచించిన నాటకాలు ఇవి.

స్వాతంత్ర్యద్వారా కాలంలో జాతీయోద్యమ స్వార్థితో అనేక నాటకాలు వచ్చాయి. 1946లో కవిరాజమూర్తి రచించిన ‘మార్పు’ నాటకం పేర్కొనడినది. పైదరాబాద్ ప్రాంతంలో విరివిగా ఈ నాటకం కవిరాజమూర్తి దర్శకత్వంలో ప్రదర్శించబడింది.

1947లో బెల్లంకొండ చంద్రపూళి శాస్త్రి ‘ప్రతీకారం’ నాటికను రచించి ప్రదర్శించారు. 1948లో జెమ్మెడ్ హర్షలో జరిగిన అంతరాష్ట్ర నాటక పోటీలో ఈ నాటకం ప్రథమ బహుమతిని అందుకుంది. ఈ నాటకం 1966లో పుస్తకంగా ప్రచురితమైంది. పైదరాబాద్ లో పుట్టిన మల్కికార్పున్ అనే నాటక రచయిత సంఘర్షణ’ అనే సృష్టి నాటకాన్ని 1955లో రచించి, ప్రదర్శించారు. కవిత్వం, సంగీతం, సృష్టిం, శిల్పం, చిత్రలేఖనం, రసం వంటి పాత్రలను సృష్టించి ప్రయోగాత్మకంగా తొలి రోజుల్లో ఈ నాటకం ఆవిష్కరించబడింది. అదే సమయంలో ధరణి

కోట శ్రీనివాసులు రచించిన ‘తారుమారు’ నాటకం పేర్కొనుడగింది. ఆయన సల్లగొండ ప్రాంతానికి చెందినవాడు. ఈ నాటకంతో పాటు మరిన్ని నాటకాలు కూడా రాసినట్లు తెలుస్తూంది. నిజాం పాలనలో జరిగే దౌర్జన్యాలను ఇతివ్యత్తిగా చేసుకొని వరంగల్ కు చెందిన పొట్టపల్లి రామారావు ‘పగ’ నాటకాన్ని రచించారు. ఆ కాలంలో ఈ నాటిక అనాటి స్థితిగతులను ఎత్తిచూపుతూ పోలీసు దౌర్జన్యాలను ఎండగడు తుంది. వట్టికోట ఆళ్ళారు స్వామి ‘కనువిప్పు’ నాటకం, పల్లు దుర్ధయ్య ‘మాయరోగం’ నాటిక, కమతం నారాయణరెడ్డి ‘మధ్య వరి’, ‘పట్టుదల’ నాటికలు, శ్రీరామకవచం ‘కాడిగెట్టు’ నాటిక ప్రముఖంగా పేర్కొన దగినవి.

తెలంగాణలో తెలుగు నాటకాలు ప్రదర్శితమవుతున్న క్రమం లోనే హైదరాబాద్ కేంద్రంగా ఆంగ్లాసాటకాలు నిజాం కళాశాల ప్రారంభం నుండి ఆరంభమయ్యాయి. డాక్టర్ గురియన్, మీను చెనాయ్ నేత్తుంటో ‘హైదరాబాద్ ద్రమెటీక్ సర్కీలో’ 1964లో హైదరాబాదీలో ప్రారంభించబడింది. 1964 డిసెంబర్ 17న రపీంద్రబారతిలో జార్జ్ కాఫ్మెన్ మాసపార్క్ రచించిన ‘ద మ్యాన్ హు కేమ్ టు డిస్టర్’ నాటకం విజయవంతంగా ప్రదర్శించారు. సోపోటీస్ ఈడిపస్ రెక్స్, రాజు ఈపియన్ నాటకాలను ప్రయోగాత్మకంగా హైదరాబాదీకు పరిచయం చేసారు. గిరీష్ కర్నూల్ పాయివదన్, ‘తుగ్గక్’ వంటి ప్రదర్శనలను హైదరాబాద్ ద్రమెటీక్ సర్కీలకు మంచి పేరు తెచ్చిపెట్టాయి. తెలంగాణ రాజకీయ రంగంలో ప్రభ్యాతి వహించిన బిస్టర్ బాబుఖాన్, శంకర్ మెల్లొట్ వంటి వారు ద్రమెటీక్ సర్కీల నటులుగా రాణించారు.

తెలంగాణ ఆధునిక నాటక ప్రయోక్త మంత్రి శ్రీనివాసరావు

తెలంగాణలో ఆధునిక నాటక వ్యాప్తికి కృషి చేసిన వారిలో మంత్రి శ్రీనివాసరావు ఆర్యులుగా నిలుస్తారు. 1928 జనవరి 1న రంగారెడ్డి జిల్లా కందుకూరులో జన్మించిన ఆయన నిజాం కళాశాల ఆంగ్ల నాటకాల ప్రభావంతో నాటకరంగానికి పరిచయం ఆయ్యాడు. 1946-47లో ఆంధ్రాభూదయ నాటకోత్సవాల్లో నిజాం కళాశాల వేదికపై చెకోవ్ ప్రపోజల్ నాటకంలో నటుడిగా రంగస్థల ప్రవేశం చేసారు. ప్రభ్యాత ఆధునిక తెలుగు నాటక ప్రయోగ శిల్పి అబ్బారి రామకృష్ణరావు మార్గదర్శకత్వంలో ఏ.ఆర్.కృష్ణ సమచర్యంతో మంత్రి హైదరాబాదీలో నాటక ప్రయోగాలకు నాంది పలికాడు. 1961లో లిటీష్ రంగస్థల నిపుణులు హెర్చెట్ మార్ల్ బొంబాయిలో నిర్వహించి న నటశిక్షణలో సంవత్సరం పాటు తర్వీదు పొందాడు. 1963లో లండన్లోనే లిటీష్ డ్రామాలీగ్లో నటనపై ఏడాది పాటు ప్రత్యేక శిక్షణ పొందిన తొలి తెలంగాణ వ్యక్తి మంత్రి శ్రీనివాస రావు. గగోల్ ‘ఇల్సెస్కర్ జనరల్’ నాటకాన్ని శ్రీలీ ‘విదూషకుడి అత్మహత్తు’, కుందుర్తి ‘ఆశ వంటి అనేక నాటకాలను స్టోర్యూర్ దర్జకత్వంలో ప్రయోగ నాటకాలుగా ప్రదర్శించారు. నాట్య విద్యాలయంలో నిర్వహించే నటశిక్షణ కోర్సుకు అధ్యాపకుడిగా ఉంటూ స్కూలిస్టవిస్కూ మెధాదాలజీని తెలుగు నాట తొలిసొరిగా మంత్రి పరిచయం చేసాడు. 1966 -1974 వరకు అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ రంగస్థల శాఖాధిపతిగా సేవలు అందించారు.

తెలంగాణకు చెందిన భానుప్రకార్ 1960లో నటుడిగా,

ప్రయోక్తగా నాటక రంగంలో ప్రతిభా వంతంగా రాణించాడు. కళారాధన సంఘమ స్థాపించి 50 సంవత్సరాల పాటు గొప్ప నాటకాలను ప్రదర్శించారు. అంధ్రా ప్రాంతంలో పరిషత్తు నాటకాలకు కె. వెంకటేశ్వరరావు ప్రముఖుడైతే తెలంగాణాలో పరిషత్తు నాటకానికి భానుప్రకార్ చుక్కాన్ని లాంటివారు. ‘గాలివాన’, ‘ప్రతిధ్వనులు’, ‘ఒంటికాలి పరుగు’, ‘హలాల్’ వంటి అనేక నాటకాలు నటుడిగా, ప్రయోక్తగా ఆయనకు మంచి గుర్తింపును తెచ్చిపెట్టాయి. నూతనప్రసాద్ లాంటి ఎందరినో నాటక రంగానికి ఆయన పరిచయం చేశారు. తెలంగాణ ఉధ్యమంలో నీబి పారుదల నిపుణులుగా ప్రభ్యాతి వహించిన ఆర్. విద్యాసాగరరావు నాటక రచయితగా, నటుడిగా, గుర్తింపు పొందారు. 1960-80 ప్రాంతంలో మూడు నాటకాలు, ఎనిమిది నాటికలు రచించి, ప్రదర్శించారు. ‘క్షంతవ్యలు’, ‘గుడ్ బై’, ‘సారు మనది-నీరు వారిదా’, ‘ఇంటర్స్ట్రూ’, ‘గంధర్వులే తీరుస్తారు’ వంటి నాటకాలు తెలంగాణ మాండలికంలో రచించి ఆధునిక ప్రయోగాలకు నాంది పలికారు.

అభినవ పోతనగా పేరుగాంచిన వానమామలై వరదాచార్యులు సౌహిత్య రంగంలోనే కాకుండా నాటక రంగంలో తనదైన శైలిని ప్రకటించారు. 1975లో ‘వైశాలిని’ నాటకాన్ని రచించారు. ఇందులోని ఇతివ్యతం వేద పురాణ గాథలకు ప్రసిద్ధమైన మరుతులి జన్మకు కారణమైన వైశాలిని, అవిక్రితులకు సంబంధించినది. రచయిత పోరాటిక ఇతివ్యతాన్ని స్నేహకరించి వర్తమాన జీవితానికి ప్రతీకగా ఈ నాటకాన్ని రచించారు.

ఖమ్మం జిల్లాలో జన్మించిన డా. పి.వి. రమణ నాటక రచయితగా, పరిశోధకుడిగా, అధ్యాపకుడిగా ప్రభ్యాతి వహించారు. ఆయన 1958-1965 ప్రాంతంలో ‘ఆకురాలిన వసంతం’, ‘వెంటాడే నీడలు’, ‘చలిచీమలు’, ‘మృత్యునీడ’, ‘మహస్య’, ‘ధర్మదేవత’, ‘పగ’ వంటి నాటకాలు రచించి ప్రదర్శించారు. ప్రముఖ సౌహిత్య శాసనాల పరిశోధకులు బి.ఎన్. శాస్త్రి తొలి రోజుల్లో ‘గ్రామ జీవనం’ వంటి నాటకాలు రచించి, ప్రదర్శించారు.

ఇదంతా శతాబ్దాల తెలంగాణ నాటక చరిత్ర. తెలంగాణ రాష్ట్రం అవిఱ్వమం తర్వాత తెలంగాణ పరిశోధకుల చూపు తెలంగాణ నాటక పునర్నిర్మాణంపై పడింది. భారతీయ నాటకానికి సమాంతరంగా పేర్కొనుడగిన తెలంగాణ నాటకంలో అనేక రచనలు, రచయితలు, అనేక మంది ప్రతిభావంత్మైన నటులు, నాటక రంగంలో విస్మృతమైన కనిపిస్తారు. తెలుగు నాటకరంగంలో రేభా మాత్రంగా కూడా పేర్కొనుడగండా వ్యక్తికంలో మగ్గిపోయారు. ఇలాంటి ప్రతిభావంతులను వెలికిలీసి తెలంగాణ ప్రజలకు పరిచయం చేయాల్సిన అవసరం ఎంతైన ఉండి. పరిశోధనలకు ఇది ఆరంభం మాత్రమే. ఎందరో పరిశోధకులు ఈ రంగంలో దృష్టి సారిస్తే తెలంగాణ నాటక రంగంలో విస్మృతమైన జూడలు వెలుగు రేభలుగా మార్గ నిర్దేశకత్వం చేస్తాయి.

- డా॥ జె. విజయకుమార్

m: 9848078109

e: vijay.kumarji@rediffmail.com

తెలంగణ చరిత్ర మరువలేని దింతచెట్టు ఘటన

ఈ భూమీద ఎక్కడ వానపడ్డ ప్రజలు ఆనందిస్తారు.. రైతున్నలు సంతోషపడతారు. కానీ ఒక భాగ్యనగరవాసులు మాత్రం పణికిపోతారు.. ముంపు భయంతో బస్తీలు గడగడలాడితే.. మ్యాన్సహోల్స్ భయంతో రోడ్ మీద నీరు చేరకముందే ఇల్లు చేరాలని వాహనదారులు పరుగులు పెడతారు. బాంబులు పేలినా చెక్కుచెదరని ప్రాదరాబాదీకి చినుకంటే మాత్రం బెదురు.. చిన్నపాటి వానకే లోతట్టు ప్రాంతాల మునక... రహదారులన్నీ నీళ్లే.. గల్లీలన్నీ నీటిమయమే!.

వరదలో అతలాకుతలమపుతున్న చెమ్మె నగరంలో ఇటీవల ఒకరోజులో కురిసిన వర్షం 118 సెం.మీ. ఊళ్లు ఏళ్లు ఏకం చేసిన ఆ వర్ష భీభత్తాన్ని తలచుకుంటే ఒళ్లు జలదరిస్తోంది. మరి ప్రాదరాబాద్ మహానగరంలో ఆ స్థాయి వర్షం కురిస్తే...? అమ్మా.. ఇంకేమైనా ఉందా..? 2000వ నంవత్సరంలో కురిసిన 24 సెం.మీ. వర్షానికి నగరం మునిగిపోయింది.. రహదారులు గోదారులయ్యాయి.. రోడ్సుపై పడవలు తిరిగాయి.. ఆ పరిస్థితి పునరావృతం కాకుండా అప్రమత్తమయ్యాల్సిన అపసరాన్ని చెమ్మె అనుభవం చెబుతోంది. నగరంలో ఓ మాదిరి వాన కురిసినా రోడ్సున్ని జలమయమపుతున్నాయి. చిన్న చినుకుకే రహదారులు చిత్తుడిగా మారి.. రోత పట్టిస్తున్నాయి. ఏమాత్రం వర్షం కురిసినా వరదలు తప్పదం లేదు. ఘలితంగా ట్రాఫిక్టో పాటు జనజీవ నమూ స్థంభిస్తోంది. ఇలాంటి సున్నితప్పైన నగరంలో చెమ్మోలో కురిసిన స్థాయిలో వర్షం పడితే.... ఈ ఊహకే చిగురుటాకులా పణికిపోవాలిన పరిస్థితి. ఎప్పుడో నిజాం కాలంలో నిర్మించిన నాలాలే జప్పటికీ ఉపకరిస్తున్నాయి. ఉన్నపాటిలో చాలా వరకు పూడుకుపోవడం... మరికొన్ని ఆక్రమణాలకు గురికావడంతో మ్యాన్సహోళ్లు మరికినీ, నీటినీ రోడ్సుపైకి కట్టున్నాయి.

ప్రవంచ మహానగరాల్లో దేని చరిత్ర దానిదే... దేని విశిష్టత దానిదే... ఒక్కో నగరానికి ఒక్కో ప్రత్యేకత ఉంటుంది. ఆ కోవలో మన ప్రాదరాబాద్ నగరం సైతం ప్రత్యేకంగా నిలుస్తోంది. మన

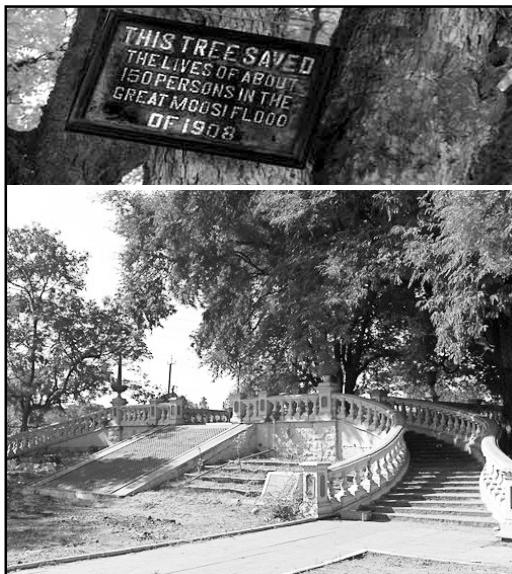
మహానగరాన్ని నిజానికి జలసిరి నగరంగా అభివర్షించవచ్చునేమో!.. నగరం నడిబోడ్డునున్న హస్సేస్ సాగర్ మొదలు ఎన్నోన్నే చెరువులు, కుంటలు శివారు ప్రాంతాలలో కళకళలాడేవి. ఉస్సాన్ సాగర్, శివాయత్ సాగర్, శామీర్ పేట్ చెరువు, సఫిల్ గూడ చెరువు, మీరాలం మండి చెరువు, కాప్రా చెరువు, దుర్గం చెరువు, సరూర్ సగర్ చెరువు, జీడిమెట్ల చెరువు, నాచారం చెరువు, రామంతాపూర్ చెరువు, నల్ల చెరువు, నల్లకుంట, బతుకమ్మకుంట ఇలా ఎన్నో చెరువులతో భాగ్యనగరం కళకళలాడుతూ ఉండేది.

నిజానికి ప్రస్తుతం జంటనగరాల వాసులకు తాగునీరందించే

పీమాయత్ సాగర్, ఉస్సాన్ సాగర్ల నిర్మాణం వెనుక ఒక విషాదం దాగి ఉన్నది. సరిగ్గా 1908 సెప్టెంబర్ 28న మహానగరాన్ని వరదలు పెద్ద ఎత్తున ముంచెత్తాయి. మూసీ నది ఉప్పాంగి ప్రవహించింది. ఆ నది సృష్టించిన జల భీభత్తానాకి 20వేల మండి మృత్యువాత పడ్డారు. 20 వేల ఇండ్లు ధ్వంసమయ్యాయి. 80 వేల మండి ప్రజలు నిరాశ్రయులయ్యారు. ఆనాడు ఏకాటిగా కురిసిన వర్షం 23.7 సెంటీమీటర్లు మాత్రమే!.. జల విశయం సృష్టించిన విషాదం మున్నుండు రోజుల్లో పునరావృతం కాకూడదన్న ఏకైక సదుద్దేశంతో నాటి నిజాం పాలకులు ఆ జంట జలశయాలను నిర్మించారు. మూసీ నది వరదలతో ఉప్పాంగకుండా... భవిష్యత్లో నగర

దాహార్తిని తీర్చేలా వాటిని నాటి ఏడవ నిజాం కట్టించారు.

ప్రవంచంలోని మానవ నాగరికతలన్నీ పరిధివిల్సింది నదీ తీరాల్లోనే.. ప్రాదరాబాద్ రూపుదిద్దుకున్నది అలానే.. నేటి మూసీకి ఎంతో భిన్నం ఆనాటి మూసీ. అందుకే మహమ్మద్ కులీ కుతుబ్ పో మూసీ తీరం ఒడ్డున ప్రాదరాబాద్ నగరాన్ని నిర్మించారు. మూసీకి వరదలు రావడం కొత్తేమీకాదు. ఆ విషయాన్ని ధృష్టిలో ఉంచుకునే ఒడ్డుకు అర కిలోమీటరు దూరం వదిలి కట్టడాలు నిర్మించారు. ప్రతి 20 లేదా 30 ఏళ్లకోసారి మూసీలో నీటిమట్టం గణనీయంగా పెరిగి వరదగా మారుతుంటుంది. ప్రతి 50 లేదా 100 ఏళ్లకోసాకి

మాత్రం వరద బీభత్సుం స్వప్షిస్తుంది. అప్పుడు వరద నీరు కట్టలు దాటి వచ్చి తీర్పొంతాలను ముంచెత్తుతుంటుంది. అలాంటి మహా వరద వచ్చి 2017 సెప్టెంబర్ 28 నాటికి 109 ఏళ్ల అయింది. అప్పట్లో నిజాం నవాబులు కట్టడాలన్నీ మూసీ దక్షిణ ప్రాంతంలోని పాతబస్తులోనే ఉండేవి. నమీప శివార్దతో కలిసి అప్పటి జనాభా 1.92 లక్షలు. ఉత్తర దిశలో చాదర్ఫూట్ వైపు కొత్త పట్టణం రూపుద్దు కుంది. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు, వాటిజ్య సంస్థలు, రైల్వేస్టేషన్ల లాంటివేస్టీ అక్కడ ఏర్పడ్డాయి. ట్రిటీష్ రెసిడెస్సీ అక్కడే ఉండేది. అప్పటి జనాభా 1.60 లక్షలు. మూసీనదికి సుమారుగా 4 మైళ్ల దూరంలో సికింద్రాబాద్ కంటోన్మెంట్ ఉండేది. అక్కడో 83 వేల మంది ఉండేవారు. బోలారం, తిరుమలగిరి లాంటి ప్రాంతాల్లో మరో 13 వేల మంది ఉండేవారు. అంతాకలిసి నగర జనాభా 4.48 లక్షలు. మూసీ నది తూర్పు ఒడ్డు నిజానికి పశ్చిమం కంటే తగ్గ ఎత్తులో ఉన్నప్పటికీ, వివిధ రకాలుగా దాని ఎత్తు పెంచారు. నది నగరం మధ్యలో ఉండడంతో ఒడ్డున ఉన్న ప్రాంతాలకు బాగా డిమాండ్ పెరిగింది. నదిపై నాలుగు వంతెనలు ఉండేవి.

1908 సెప్టెంబర్ 28న వింగింండి:

1908 సెప్టెంబర్ 28న సోమవారం మధ్యాహ్నంకల్లా నది నీటిమట్టం గరిష్టప్పాయికి చేరుకుంది. శనివారం ఉదయం నుంచే పరి స్థితిలో మార్పు వచ్చింది. సాయంత్రం సమయంలో అరగంట పాటు తుంపరగా వర్షం పడింది. ఆ తరువాత భారీ వర్షం కురిసింది. రాత్రి 9 గంటల సమయంలో మళ్లీ వర్షం ప్రారంభమైంది. ఓ అరగంట కురిసింది. ఆ తరువాత రాత్రి 11 గంటల 30 నిమిషాలకు కుండపోతగా వర్షం మొదలైంది. తెల్లరేవరకూ వర్షం కురిసింది. ఆదివారం ఉదయం 8 గంటల వరకూ నమోదైన వర్షపొతం 15.3 సెంటీమీటర్లు. ఆ రోజుంతా కూడా కొద్దిపోతి విరామాలతో వర్షం పడుతూనే ఉంది. ఆదివారం అర్థాత్రాత్రి తరువాత మరోసారి కుండపోతగా వర్షం కురిసింది. ఆ రోజున కురిసిన వర్షపొతం లెక్కకు అందినది అంటారు. అప్పటికే నదీపరివాహక ప్రాంతంలోని చెరువులన్నీ నీటితో నిండిపోయాయి. ఇక నీటిని ఇంకిం పజేసుకోలేనంతగా నేల చిత్రింగా మారిపోయింది. అలాంటి సమయంలో కురిసిన భారీ వర్షం చెరువుల కట్టలు తెంపేసింది. ఒకడాని తర్వాత ఒకటిగా అలా కట్టలు తెగుతూనే వచ్చాయి. వీటిల్లో ముఖ్య మైనవి. పల్మాకుల, పర్తి, పల్మాకులకు దిగువన హైదరాబాద్కు 22 మైళ్ల దూరంలో పర్తి చెరువు ఉంది. సోమవారం ఉదయానికి శంపాబాద్లో నమోదైన 24 గంటల వర్షపొతం 32.5 సెంటీమీటర్లు. ఆ రోజున ఉదయం 4గంటల 30 నిమిషాలకు పల్మాకుల కట్ట తెగితే... మరో అరగంట పర్తికి అదే దుస్థితి పట్టింది. ఆ సీరంతా

కూడా మాసీలోకి చొచ్చుకువచ్చింది. ఆదివారం ఉదయం మాసీలో 4 అడుగుల ఎత్తులో నీరు ఉండగా, 10 గంటలకల్లా అది 20 అడుగులకు చేరుకుంది. ప్రసుత ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్ ప్రాంతంలోని ఇట్లలోకి నీరు చేరడం మొదలైంది. సాయంత్రం 4 గంటల కల్లా రోడ్స్‌పై నీరు ప్రవహించడం మొదలైంది. సోమవారం ఉదయానికి పరిస్థితి మరింత భయంకరంగా మారింది. పురానాపూర్ వెనుకతట్టులోకి నీరు చొచ్చుకురావడం మొదలైంది. 3 గంటల ప్రాంతంలో పశ్చిమ దిశలోని నగర రక్షణ గోడ కూలిపోయింది. ఇక అప్పటి నుంచి రోడ్స్‌పై నీటిమట్టం పెరుగుతూ వచ్చింది. కొన్ని ప్రాంతాల్లో అది పది అడుగుల ఎత్తుకు చేరుకుంది. సోమవారం ఉదయం 7 గంటల నుంచే వరద బీభత్సుం మొదలైంది. పది గంటల సమయానికి నాలుగు వంతెనల మీదుగా వరదనీరు ప్రవహించ సాగింది. సాధారణంగా రెండు ఒడ్డుల మధ్య 700 అడుగుల దూరం ఉండేది. ఆ సమయంలో మాత్రం కిలోమీటరుకు మించిన వెడల్పుతో మూసీ నీట్లు పారసాగాయి.

అప్పటి వరద దాటికి సుమారు 20 వేల మంది వరదలో చిక్కుకుపోయారని, వారంతా నీటిలో మునిగిపోయారనో, కొట్టుకుపోయారనో చెబుతారు. నగర రక్షణ గోడలు ఎక్కిన కొన్ని వందల మంది కూడా ఆ గోడలు కూలి వరదలో కొట్టుకుపోయారు. ఎంతో మంది ప్రాణ రక్షణ కోసం చెట్లు ఎక్కితే, ఆ చెట్లు కూడా కూలిపోయి మృతి చెందారు. జనం చాలామంది భవానల పైఅంతస్తులకు వెళ్లి ప్రాణాలు రక్కించుకున్నారు. అయితే, ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్లోని ఓ చింతచెట్లు ఈ వరదల సందర్భంగా కొన్ని వందల మంది ప్రాణాలను కాపాడింది. వరద ధాటికి మూసీ బడ్డన ఉండు ఇత్తు, గుడిసెలు కూడా దాదాపుగా నేలమట్టమై పోయాయి. సుమారుగా 20 వేల ఇత్తు కూలిపోయాయని, 80 వేల మంది నిరాశ్రయులయ్యారని అంచనా. మూసీ వరదల కారణంగా భాగ్యసగరం మనుషులను, ఆస్తిపూస్తులనే కాకుండా ఎనలేని చారిత్రక ప్రాధాన్యం ఉన్న అపార వారసత్వ సంపదను కూడా కోల్పోయింది. వాస్తు నైపుణ్యంతో కూడిన అధ్యుత భవనాలెన్నో మూసీ వరద ధాటికి నాశనమైపోయాయి.

ఉస్సానియా అసుప్తిలోని చింతచెట్లు చరిత్ర:

చరిత్రలో ప్రత్యేకించి ఓ చెట్లుకు విశిష్ట స్థానం లభించడం ఎంతో అరుదు. అలాంటి అరుదైన ఘనత పొందిది మూసీకి ఉత్తరాన ఉన్న ఉస్సానియా జనరల్ హోస్పిటల్లోని ఓ పెద్ద చింతచెట్లు. పొత ఇన్ పేపెంట్ బ్లాక్లలో ఈ చెట్లు ఉంది. నిజానికి ఒకటిగు తా బ్లాక్ ఉన్న స్థలమంతా కూడా ఓ ఉద్యానవనంగా ఉండేది. అదే అప్పుల్ పార్క్ అసుప్తికి స్థలం అవసరమైన కారణంగా ఆ పార్కును మిగతా క్రమ పేజీలో

ప్రసంగిస్తున్న ప్రేమసింగ్ రాథోడ్, మైళ్లేషన్ ఎం.ఆర్.ఎఫ్.డి.సి.

వర్షం కురిసింది. ఆదివారం ఉదయం 8 గంటల వరకూ నమోదైన వర్షపొతం 15.3 సెంటీమీటర్లు. ఆ రోజుంతా కూడా కొద్దిపోతి విరామాలతో వర్షం పడుతూనే ఉంది. ఆదివారం అర్థాత్రాత్రి తరువాత మరోసారి కుండపోతగా వర్షం కురిసింది. ఆ రోజున కురిసిన వర్షపొతం లెక్కకు అందినది అంటారు. అప్పటికే నదీపరివాహక ప్రాంతంలోని చెరువులన్నీ నీటితో నిండిపోయాయి. ఇక నీటిని ఇంకిం పజేసుకోలేనంతగా నేల చిత్రింగా మారిపోయింది. అలాంటి సమయంలో కురిసిన భారీ వర్షం చెరువుల కట్టలు తెంపేసింది. ఒకడాని తర్వాత ఒకటిగా అలా కట్టలు తెగుతూనే వచ్చాయి. వీటిల్లో ముఖ్య మైనవి. పల్మాకుల, పర్తి, పల్మాకులకు దిగువన హైదరాబాద్కు 22 మైళ్ల దూరంలో పర్తి చెరువు ఉంది. సోమవారం ఉదయానికి శంపాబాద్లో నమోదైన 24 గంటల వర్షపొతం 32.5 సెంటీమీటర్లు. ఆ రోజున ఉదయం 4గంటల 30 నిమిషాలకు పల్మాకుల కట్ట తెగితే... మరో అరగంట పర్తికి అదే దుస్థితి పట్టింది. ఆ సీరంతా

ఉరు వాడను ఉద్యమింప చేసిన

దాక్టర్ పసునూరి రవీందర్ పాట

బతుకడెరువు లేని బతుకు. బతుకంతా పోరాటమైన బతుకు. సమ్మక్క సారక్కల సాలున్న బతుకు. సమ్మక్క పాలనలో వట్టిపోయిన తెలంగాణ బతుకు. ఆ బతుకులకు కొండంత గుండె ధైర్యానిచ్చింది పాట. ఆదివాసీలకు, అడవి విధీలకు అండగా నిలిచింది పాట. ఆ పోరాటబాటలో ప్రశ్నల కొడవళ్ళనెత్తి, కంజరనాదమై ప్రతిధ్వనించిన ఈ పాటకు పదునెక్కువు. ఎరజెండా నీడలో పురుఢబోసుకున్న ఈ మాటకు ఎదిరించే తప్పమెక్కువ. అందుకే ఈ పదం ఆదివాసీల అత్యహితమేపకు అశ్వర రూపమైతది. కన్నోళ్ళ ఆరల దీపమై కమ్మానిస్ట్లు సిద్ధాంతంతో కలిసి నడిసిన పాటగాడు. అశ్వరమే ఆయుధంగ వామపక్ష భావజాలంతో పెరిగి పెద్దోడయ్యిందు. అలుపెరుగని పోరాట బాటయ్యిందు. బుద్ధుడు, ఘర్లే, అంబేద్కర్ల అలోచనా విధానంతో బహుజన దృక్ప్రాణాన్ని వీర్పరచుకుందు. సామాజిక శక్తిగా అవత రించిందు. పాట లోతుల్చి శోధించి పరిశోధ కుడయ్యిందు. ప్రత్యేక తెలంగాణ కోసం ప్రాంతేతరులతో సైతం తెలంగాణకు జై కొట్టించి జెండాలెత్తించిందు. విద్యార్థి ఉ ద్యుము నాయకుడయ్యిందు. కవి, గాయకుడు, రచయిత, జర్రులిస్టు, విమర్శకుడుగా బహుముఖ ప్రజ్ఞాపాటవాలతో బహుజన సామాజిక చైతన్యాన్ని పాయగొలుపుతున్న కేంద్ర సాహిత్య యువ పురస్కార అవార్డు గ్రహీత డా॥ పసునూరి రవిందర్ గురించి నేటి మన ‘అలుగెల్లిన పాట’లో..

పూర్వపు కాకటీయ రాజుల రాజధాని సగరమైన కీరుగల్లే మన వరంగల్లు. శిల్పకళా సంపదకు నిలయమై త్యాగానికి, వీరత్వానికి పెట్టింది పేరు మన వరంగల్లు. తెలంగాణ సాయుధ దైత్యాంగ పోరాటంలో రజ్జుకాదకు ఎదురొచ్చి రక్తాన్ని చిందించిన పోరుగడ్డ. గొప్ప చారిత్రక, సాంస్కృతిక, రాజకీయ వారసత్వం ఉన్న వరంగల్ పట్టణంలలోనీ రైల్వేస్టేషన్ పక్కనే గల శివసగర్ విభున్న సంస్కృతుల మేకవింపతో పాటు విష్వప భావజాలం మెండుగా ఉండేది. ఫలితంగ నిరుద్యోగం, పేదరికం విలయతాండవం చేసేది. ఈ దుర్వర దారిద్ర్యంతో అల్లావిది. బతుకే పోరాటమైన కాడ భారత కమ్మానిస్ట్లు పార్టీ జెండాను భుజానికేసుకొని బానిసత్పాన్ని ధక్కరించి బతుకుతున్న నిరుపేద శ్రామిక కుటుంబమే శివసగర్లోనీ పసునూరి వీరస్వామిది. పోరాట వారసత్పాన్ని అందిపుచ్చుకున్న వీరస్వామి, వరమ్మ దంపతులు కమ్మానిస్ట్లు పార్టీ సిద్ధాంతాలకు కట్టుబడి పనిచేసింద్రు. దోషిడి, హిడనలేని సమాజ నిర్మాణం కోసం ఇంటినే పార్టీ కేంద్రంగ

మార్ధింద్రు. పసునూరి వీరస్వామి - వరమ్మ దంపతులకు నలుగురు కొడుకులు. వరుసగా రవిందర్, రఘునాద్, రమేష్, రాజ్యా, పెద్దకొడుక్కెన పసునూరి రవిందర్ జనపరి 8, 1980లో శివసగర్లోనే జన్మించిందు. వీరస్వామి రవిందర్ను చిన్నప్పబట్టి సుంచే మేడే ఉత్సవాలకు తీసుకుపోయేటోడు. ఎరజెండా చేతికిచ్చి విష్వప పారాలు బోధించేటోడు. డప్ప దరువులకు చిందయ్యడం, వేడికలెక్కి పాటలు పాడడం రవిందర్కు చిన్నప్పబడే అలవాటయ్యింది. తల్లిదంద్రులు ఎంతో సంతోషపడేది. రవిందర్ ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం శివసగర్లోని నేతాజి విద్యామందిర్ లోను, ఉన్నత విద్య ప్రభుత్వ ఉన్నత పారశాలలో పూర్తి చేసిందు, పసునూరి రవిందర్ మేనమామలు, బంధువులు ఎందరో విష్వవేద్యమంలో కీలకంగ పని చేస్తుండడంతో ఇల్లుజల్లంత ఉద్యమకారుల నిలయమైంది. సామాజిక చైతన్యాన్ని, సమసమాజ నిర్మాణాన్ని ఉ గృహపాలతో రంగరించి పోసిన తల్లిదంద్రులు కొడుకులను ఉన్నతంగ చదివించిందు. ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలలో ఇంటర్లీడియట్, పూర్తిచేసిన రవిందర్ మహబూబియా కళాశాలలో డిగ్రీ పూర్తి చేసిందు. అయితే చిన్నాటీ తల్లి పాడుతున్న పాటలను వినడం వల్ల రవిందర్ ఇంటర్లీడి

యట చదివే రోజుల్లోనే ఒక జాపద గేయాన్ని రాశిందు.

“ముఢ్చుల నా ఎంకి ముఢ్చే ముఢ్చుగొలుప

అందాల నా ఎంకి ఆటపాట మైమరపు

ఎంకి లేని ఏ పూట పాడలేని ఏ పాట

ఎంకుంటే నా ఇంట రోజు పండగేసంట”

పాటని తల్లిపాడే బతుకుమ్మ పాటలు, కాముని పాటలు, జానపద గేయాలతో పాటు నందూరి ఎంకి పాటల ప్రభావంతో రాసినట్టు మనకు కనిపిస్తది. అయినప్పటికి తన తోటి మిత్రులలో ఈ పాట రవిందర్కు మంచి గుర్తింపుని తీసుకొచ్చింది. ఇట్ల రవిందర్ విద్యార్థి దశ నుంచే సాహిత్యంతో పాటు వామపక్ష రాజకీయాల వైపు మొగ్గుచూపిందు.

వరంగల్ జిల్లాలో అసువులు బాసిన పడ్డినిమిది మంది విష్వప అమరపిరులను తల్లుకుంటూ రాసిన స్ఫూర్తిగీతం విష్వకారులతో పాటు సామాన్య జానాన్ని సైతం కడిలించింది. చిన్నవాడైన పసునూరి రవిందర్ మీద ప్రశంశల జల్లు కురిసింది. అమరులను స్వరిస్తూ

“అగ్గిపూలా పనము మన పౌరుగల్లో మన బిరుగల్లు

అమరులు యాదైతే మది తల్లడిల్లు

గుడిసెలేసి జాగ పంచిచ్చిరంట రక్కాన్ని చిందించి రక్కించిరంట”

అంటూ సాగే ఈ పాటలో వరంగల్లు ఘనతను తన పాటలోకి వంపుకుంటడు. అమరవీరులను పేరుపేరునా పలకరిస్తడు. అమృల కడుపుకోతకు అక్కర రూపమైతడు. అన్నార్థుల పేగు బంధమై మెడకు సుభుకుంటడు. ఈ పాట ఇప్పబోచి వరంగల్ ప్రాంతంలో కమ్మానిస్టు కళాకారులు ప్రతివేదిక మీద పాడుతూనే ఉంటరు. అమృనాన్నల పోరుబాటలో ఆపిపాటల నడుమ బాల్యాన్ని అనుభవించిన పసునూరి రవిందర్ ఊహ తెలియని వయసులోనే జాసపద గేయంతో మొదలైన తన రచనా వ్యాసంగం క్రమంగ కమ్మానిస్టు దృక్పథం వైపుకు మళ్ళింది.

వరంగల్లో డిగ్రీ చేస్తున్న సమయంలో విద్యార్థి నాయకుడిగా అనేక ఉద్యమాలలో పాల్గొన్నాడు. ఆ సమయంలో ప్రజానాట్యమండలి కళాకారుల పాటలకు ఆకర్షితుడై పాటలు రాయడం పాడడంతో పాటు, అంబేద్కర్ ఆలోచనా సరళితో ఉన్నత చదువుల మీద దృష్టిని సారించిందు. తన తమ్ములు ముగ్గురిని కూడ చదువుల మీదనే శ్రద్ధ వహించేలా చేయగలిగిందు. అట్ల చదువులవట్ల పెరిగిన అవగా హనతో కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయంలో ఎం.ఎ. తెలుగులో గోల్డ్ మెడలిన్స్ గా వట్టాను సంపాదించిందు. 2000 సంవత్సరంలో రజితను విషాహం చేసుకుర్చుడు పసునూరి రవీందర్ - రజిత దంపతులకు ఇద్దరు పిల్లలు. సాహిత్యాంజలి, ప్రస్తుతం 9వ తరగతి, సత్యాన్వేష్ట 8వ తరగతి చదువుతన్నారు.

సాహిత్యం పట్ల తనకున్న మక్కువతో అంజలి ఘటించిన పసునూరి రవిందర్ కొడుకు పట్టే సమయానికి మార్పిజమా, అంబేద్కరిజమా ఏది అసలు ఈ తెలుగు సమాజానికి అవసరమైనదీ అనే ఆలోచన మొదలైంది. ఏది వాస్తవమో తేల్చే ప్రయత్నంలో జరిగిన సంఘర్షణలోంచి వచ్చిందే సత్యాన్వేష్ట. అట్ల జరిగిన ఈ అన్వేషణలో ఆఖరికి ఒహజన దృక్పథమే సరైందని అంబేద్కర్ సిద్ధాంతంలోనే అన్ని ఉన్నయని సూత్రికరిస్తడు. ఈ నేలకు అంబేద్కరిజం తప్ప ఇంక వేరే అవసరం లేదని ప్రకటిస్తడు. ప్రచారం చేస్తడు. కథలు, కవిత్వం, వ్యాసాల ద్వార తన భావాన్ని బలంగ వ్యక్తం చేస్తడు.

దళితులు, బదుగు బలహీనవర్గాల ప్రజలు అనేక వ్యసనాలకు బానిసలై తమ విలువైన జీవితాన్ని చేజేతుల ఎట్ల నాశనం చేసుకుంటు స్నోరోని ఆవేదన చెందతడు. విధికు దూరమై అజ్ఞానంతో జీవితాలను అస్తవ్యస్థం చేసుకుంటున్నరని లోలోన కుమిలిపోతడు. మానవత్యాన్ని తట్టిలేవే ప్రయత్నాన్ని చేస్తడు. మనముల మధ్య స్నేహం చిగురించాలని ఆకాంక్షిస్తడు.

2001 డిసెంబర్ 31నాడు నూతన సంవత్సరానికి మత్తుగా స్వాగతం చేపే పనిలో ప్రాతిష్టాలుగుతున్న శివసగర్ యువతను చూసి పదాలను కైగడతడు. మరుపురాని స్నేహం కోసం రాసుకున్న పొడిపొడి కవితా పదాలను పాటగా పాడుకుంటడు.

“మరిచిపోని ఓ స్నేహమా మరపురాని నా ప్రాణమా ఎద సమ్మది వింటే.. బతుకూ పుప్పుల పంటే.. నీతోడే లేకుంటే గుండె ఆగిపోయేనా నీతోడే లేకుంటే గొంతు మూగపోయేనా చెట్టు కొమ్మపై పక్కల జంట జీవితానికి వెలుగు నీడలా నా ఊపిరికి ప్రాణం నీవు నా గుండెకు జీవం నీవు కష్ట సుఖాల తేడా లేకా.. కలకాలం నా తోడువు నీవై తెలకరి చినుకులా వాన జల్లులా మెరుపు తీగలా తుడకు వరదలా కడకు గోదారమ్మలా.. ఏలోలో.. ఏలో అలల్లా మనసు పరవళ్ల తొక్కి అలజడే లేని నిలకడే నేర్చి నిలిచెను మన స్నేహం - నిండెను అనుబంధం”

అంటూ నదిలా సాగే ఈ పాట చివరికి సంద్రాన్ని చేరినట్టు కడదాక స్నేహం మిగిలిపోవాలని అంటడు. స్నేహం విలువ తెలిపే ఈ పాట విద్యార్థులకు తారక మంత్రంగా పనిచేసింది. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా విద్యార్థులోకంలో ఈ పాట ఒక సంచలనం ఆయ్యంది. దీంతో తెలుగు

సాహితీలోకంలో పసునూరి రవీందర్కు మంచి గుర్తింపు వచ్చింది. ఆనాటి నుంచి జనం రవీందర్ను పాటల రవీందర్గా, పసునూరి రవీందర్గా పిలవడం జరిగింది.

ఆ తర్వాత ప్రాద్రాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలో ప్రపంచీకరణ నేప ధ్యానంలో తెలుగు సాహిత్య విమర్శ మీద ఎం.ఫిల్ చేయడంతో పాటు తెలంగాణ ఉద్యమపాటు’ మీద పి.పెచ్.డి. పూర్తి చేసిందు. అనంతరం అదే యూనివర్సిటీ లో పి.డి.ఎఫ్ కూడా పూర్తి చేసిందు. అయి తే తెలంగాణ ఉద్యమం పతాకస్తాయికి చేరిన క్రమంలో ప్రాద్రాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలో తనదైన శైలిలో తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమించిందు. మిగతా విశ్వవిద్యాలయాలతో పోల్చితే ప్రాద్రాబాద్ విశ్వవిద్యాలయం పరిస్థితి భిన్నమైనది. ఎందుకంటే ఇక్కడ అనేక ప్రాంతాల నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులు ఉంటరు. ముఖ్యంగా అంధ్ర ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన వాళ్లు కూడ ఉంటరు. ఈ పరిస్థితిలో వాళ్లందరిని ఒప్పించి తెలంగాణ ఉద్యమపాటునికి మద్దతు పలికేలా మాట్లాడటం, అందరిచేత తెలంగాణకు జై కొట్టించడం అంటే సాధారణ విషయం కాదు. అయినప్పటికి పసునూరి రవిందర్ ఆ పని చేయగలిగిందు. కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలోను స్థూడెంట్స్ అసోసియేషన్ స్ట్రాపించి తెలంగాణ జెండాను ఎగరేసిందు. ప్రాఫెసర్లు పిల్లలమర్చి రాములు, భంగ్యాభూక్యాల వంటి వాళ్ల సహకారంతో సభలు సమావేశాలు నిర్వహించిందు. ధూం-ధాం సభలతో తెలంగాణ ఉద్యమ వాతావరణాన్ని సృష్టించిందు.

ఆ పక్కనే ఉన్న గచ్చిబోలి స్టేడియూనికి ‘భాగ్యరెడ్డి వర్ష’ పేరు పెట్టాలని నినదించిందు. అంతటితో ఆగకుండ స్టేడియం గోడమీద భాగ్యరెడ్డి వర్ష స్టేడియం’ అని పెయింట్ చేసిందు. అది ఇప్పటికి

అట్లనే ఉన్నది. అట్ల తెలంగాణ ఉద్యమ భావజాలాన్ని వెడక్కించడంలో తెలంగాణ పాటలనే పదాలు మార్చి పాడిందు. గూడ అంజన్ గజ్జెలు గజ్జులు రెండు అనే పాటనే “పాచ్.సి.యు గడ్డమీద గజ్జెలో రాజన్/ ఎగురుతుంది మన జెండా గజ్జెలో రాజన్” అంటూ తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని ఉప్రాతలూగించిందు. అదేవిధంగా గోరటి వెంకన్ ఇళ్లరం విడిపోతే భూమి బద్దత్తుతుందా’ నందిని సిధారెడ్డి జోహోరుల అనే పాటలే కాకుండ సందర్భితితంగ పదాలు అల్లుకుంటూ సఫలు విజయవంతంగా నడిపించేటోడు. ఇట్ల పైశ్రాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలో ఉద్యమాన్ని సజీవం చేసిన ఘనత పసునూరి రవీందర్.

టి.స్యాన్స్‌లో దాదాపు మూడుస్వర సంవత్సరాలు ప్రసారమైన ‘మాట-ముఖ్యం’ కార్యక్రమం ఎందరో తెలంగాణ వర్ధమాన కళాకారులను పరిచయం చేసింది. టి.స్యాన్స్‌లో జర్నలిస్ట్స్గా పనిచేస్తున్న సమయంలో పసునూరి రవీందర్ రాసిన పాటని నాటి జర్నలిస్ట్ నేటి సినీ దర్శకులు ప్రేమరాజ్ రికార్డు చేయించడం జరిగింది.

గత తొమ్మిదేళ్ళుగా వచ్చిన పాట లన్ని ఒక ఎత్తయితే ఒక్క 2009లో పచ్చి న పాటలన్ని ఒక ఎత్తు. ఇట్లంది సందర్భంలో పసునూరి రవీందర్ రాసిన

“ఊరు వాడ ఒక్కటియ్య ఉ ద్వామించిరన్నే జై కొట్టి తెలంగాణ

మెల్లా మెల్లగ పోరు ధీశ్చి జేరిందన్నే జై కొట్టి తెలంగాణ ఇయ్యిర మయ్యర వాల్లు రయ్యున లేసింద్రో జై కొట్టి తెలంగాణ వందలు వేలయ్య జనం బారులు గట్టింద్రో జై కొట్టి తెలంగాణ ఉసిళ్ళ పుట్టితీరు ఉప్పేనయింద్రో జై కొట్టి తెలంగాణ

ఊరు వాడ పెంటులేసి పోరు నడిపింద్రో జై కొట్టి తెలంగాణ” పాట మార్కోగింది. నెలఫోన్లలో రింగ్‌టోన్‌నై ప్రతిధ్వనించింది. సీమాంధ్రుల గుండెల్లో జంగ్‌గైరనుడింది. ఖండాంతరాలు దాటి పోయింది. 2010లో వచ్చిన ఈ పాట ఒకసారి తాను ప్రయాణం చేసే రైల్లోనే రింగ్‌టోన్గా వినపడుతుంటే పట్టలేని ఆనందాన్ని అనుభవిస్తడు. ఆ సమయంలో ఏ ఫోన్ డయల్ చేస్తే ఏ ఉద్యమ పాట ఎట్లా దుమ్మెత్తిపోస్తదో, అర్థంకాని పరిస్థితి నెలకొన్నది. ఏ ఉద్యమకారుడు ఏ పోరాట రూపతో వస్తుడోనన్న ఆందోళన ఎక్కువై సీమాంధ్ర పాలకులు ఉక్కిరిబిక్కిరయ్యింద్రు. నాలుగు కోట్ల తెలంగాణ ప్రజలు ఏకతాటిమీదికొచ్చిందు. రోడ్డెక్కి నినదించిందు. ఆ పోరాట రూపాన్ని, ఉద్యమ తీవ్రతను కంఢకు కట్టినట్టు రాసిన ఈ పాట ఉద్యమానికి మరింత ఊపునిచ్చింది. ‘టి.స్యాన్స్’ ఛానల్ ద్వార ఈ పాట విశ్వవ్యాప్తమయ్యింది. దేశదేశాల్లోని తెలంగాణ బిడ్డలుండరికి కొత్త ఉత్సజ్ఞాన్ని కలిగించింది.

ఈ క్రమంలోనే పసునూరి రవీందర్ రాసిన పాటలు కొన్ని

అయి సి.డి.లలో రికార్డు చేయడం జరిగింది. పాటిలో “భూమి కోసం, అగ్నిపూల వనం, ఊళ్ళకు నీళ్ళంటుకన్నాయ్, జమిడిక, జైకౌట్లు తెలంగాణ” వంటి సి.డి.ల ఉన్నాయి. విద్యార్థి మహాసభల సందర్భంగా వచ్చిన విద్యార్థి కెరటం పాటల సి.డి. కోసం సుద్దాల అశోకతేజ్, గోరటి వెంకన్నలతో కలిసి ఒక పాట రాసిందు. పసునూరి రవీందర్ విద్యార్థి దశ నుంచే పాటలు రాస్తున్నప్పచేసి ఆ తర్వాత కవిగా, రచయితగా, విమర్శకుడిగానే తన సాహిత్య ప్రస్తావాన్ని కొనసాగించిందు. అచ్చువేసిందు. పైశ్రాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయంలో ఉద్యమాన్ని సజీవం చేసిన ఘనత పసునూరి రవీందర్.

వెనుకు తీసుకున్న కేంద్ర ప్రభుత్వ మెడలు వంచే విధంగా తెలంగాణ మట్టి బిడ్డలు ఉద్యమాన్ని ఉరక లెత్తించిందు. ఆత్మ బలిదానాలు, ఆగని దీక్షలతో పోరాటం ధిల్లీ పీటాన్ని గడగడలాడించింది. పాటల ధూంధాంలు సభలు, సమావేశాలు, విద్యార్థులు ఆవేశం సమైక్య పాలకుల గుండెల్లో గుబులు పుట్టించింది.

ఈ క్రమంలోనే అస్త్రిత్వవాదానికి సరైన వేదిక కావాలని జరిగిన చర్చలో భాగంగా సుంకిరణ్ నారాయణరెడ్డి, సంగి

శెట్టి, ప్రైబిల్, గోగు శ్రావుల, జాపాక సుభద్రలతో కలిసి ఏర్పాటు చేసిన సింగిడి తెలంగాణ రచయితల వేదికకు కన్నీసర్గ పనిచేసిందు. కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం లోనే సింగిడి ఏర్పాటుకు పసునూరి రవీం దర్ ప్రధాన భూమికను పోషించిందు. సింగిడి ద్వార విశ్వవిద్యాల యానికి రెండు వందల పై చిలుకు కవలను ఆహ్వానించి కవిత్వం, పాటలను రికార్డు చేసే బృహత్తర కార్యక్రమంలో ప్రాపసర్ జయశంకర్ సార్, ప్రాపసర్ కొమరున్నలతో కలిసి పనిచేసిందు. ఆ సందర్భంగా వెలువడిన జాగ్గోజావో, దిమ్మిస, కీట్ తెలంగాణకు సహ సంపాద కుడిగా పనిచేసిందు. సింగిడి, జనగానం, బహుజనం, చమన్ ప్రతికలకు ఎడిటోరిల్ బోర్డ్ మెంబర్గా పని చేసిందు. వగ్గీకరణ ఉద్యమంలో భాగంగ అసువులు బాసిన పొన్నాల సురేందర్ మాదిగ స్కూలిలో వెలువడిన “మాదిగపొద్దు” సంకలనానికి తానే సంపాదకుడిగా వ్యవహరించిందు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఆవిర్భవించిన రెండు నెలల్లోనే వెలువడిన తొలి తెలంగాణ కథా సంకలనం “అవుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియా” 2015గాను డా. పసునూరి రవీందర్కు కేంద్ర సాహిత్య యునివెర్సిటీ రెండు నెలల పై ప్రపాఠం లభించింది. అపుటాఫ్ కవరేజ్ ఏరియాలోని ‘తురుంభాన్’ అనే కథ ఆస్క్రిఫ్ట్ యూనివర్సిటీ ప్రెస్ వారి తెలుగు దళిత్తైటింగ్’ అనే గ్రంథంలో చోటు చేసుకున్నది. డా. పసునూరి రవీందర్ కవిత్వం కథలు ఇగ్రెస్, హిందీ, కన్నడ్ భాషలల్లికి అనువాదం చేయబడినవి.

తెలంగాణ రాష్ట్ర తోలి ఆవిర్భావ దినోత్సవం సందర్భంగా పసునూరి రవీందర్ ఉత్తమ ఎలక్ష్మానిక్ మీదియా జర్రులిష్ట్ అవార్డును పొందడం జరిగింది. తెలంగాణ ఉద్యమపాఠ మీద పసునూరి రవీందర్ చేసిన సిద్ధాంత గ్రంథానికి గాను తెలంగాణ ఎన్నారై అసోసియేషన్ వారు సురవరం ప్రతాపరెడ్లి అవార్డును ప్రధానం చేయడం జరిగింది.

నవయుగ చక్రవర్తి జాము

వా జామువా 120వ

జయంతి సందర్భంగా

యునైటెడ్ ఎంప్లౌయెన్

యూనియన్ వారు జాము

వా అవార్డును ఇష్టుడం

జరిగింది. దళిత బహు

జన రచయితల సంఘం

ఖమ్మం వారు దరశం

అవార్డును ఇష్టుడం జరి

గింది. నటరాజ్ అకాడమీ

వారి పురస్కారాన్ని అందుకోవడం జరిగిది. ఈ నడుమనే తెలుగు

భాషా దినోత్సవం సందర్భంగా గిడుగు శోందేషన్ వారు గిడుగు

రామ్యార్థి అవార్డును ప్రధానం చేసిందు.

“అన్టుచెబుల ఎమర్జెన్సీ” పేరుతో కవితా సంకలనం “ఇమ్మతి”

తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ, అరణ్య వ్యాసాలతో కూడిన ఈ పుస్తకం

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారి సహకారంతో త్వరలో రాబోతుంది.

అతి చిన్న వయసులోనే అరుదైన రచనలతో పాటు విలువైన అవార్డులు స్వంతం చేసుకున్న డాక్టర్ పసునూరి రవీందర్ తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రలో అగ్రగణ్యాడు. దాఁ పసునూరి రవీందర్ తెలంగాణ రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణంలో ప్రతి ఒక్కరు భాగస్వాములయ్యే విధంగా ప్రభుత్వం

చొరవ చూపించాలని

అంటదు. ప్రజల సాహి

త్యాగికి మరింత ప్రాభ

వం తీసుకు రావల్సిన

అవసరం ఎంతైనా ఉ

న్నదని అంటదు. అం

దుకోసం అందరు కృషి

చేయాలని ఆకాంక్షిస్తు

దు. తనదైన శైలిలో ఒ

హజాన ఉద్యమానికి

బాటలు వేస్తున్న దాఁ

వారి పురస్కారాన్ని అంటదు.

పసునూరి రవీందర్ మరిన్ని కీర్తి కిరీటాలు ధరించాలని ఆశిధ్యం.

-అంబటి వేకువ,

m: 94927 55448

e: varji.ambati@gmail.com

అతడు, బోరు, పాప

గుంత

ఒక కేంద్రం.

లోపలా, బయటా

దుఃఖమే

బిడ్డ నాగవెల్లిని కుదువబెట్టి

దాన్ని తప్పినప్పుడు

లేసిన దుమ్మకు

అతని గుండ పెడ్డడనుకుండు

కొడుకు పుస్తకం

మూసిన రఖంతో

జలను దోలాడితే

అది రాకాసి నోరుదెరిసింది

పసిరిక మీద

పిచ్చివట్టిన అతడు

జలతపస్సు చేసినట్టు

కలలో కొచ్చిన

భేతాకుడి అప్పుమీద

మరొక బోరుబామ్మను గీసుకుండు

తాపసి గమ్మం చేర్చే

వి శిశ్చదూ రాలే

పురుగు మందు

గొంతు తడిపినప్పుడో

ఉరితాడు

ఊయలలూపినప్పుడో

లోకం

విషాదమైతే నటించింది కానీ

అప్పుడు బోర్డలోలానే

ఎవరి కళ్ళలోనూ

నీరూరలే.

అతడుత్త రైతు

అందరి నోళ్ళల్లోనూ

ఉంటాడు కానీ

ఎవరి హృదయం లోకీ
చేరతేదు

గుంతలో పడ్డ పాప

ఇంకెంతకూ నవ్వదని

కనీసం ఇప్పుడైనా

లోకం కండ్లు

జలపాతలైనై

కంటపాంగిన గుండె ప్రశ్నలు

ఎవరైనా కదలిస్తాయా

భూమికి గాయం కాని రోజెక్కడ

నాగలికి న్యాయం జరిగే

గడియ ఎప్పుడు

పాపల ప్రాణం జారని

విధం ఎళ్లీది

-వీనుగు నరసింహరెడ్డి

m : 8978869183

e : narsimhareddy.anugu@gmail.com

అప్పుడ్ ప్పుడ్ - 3

నా గదిగుండా
నది ప్రవహిస్తూంటుంది.
నగరాలు
తేలి తేలి పోతోంటాయి

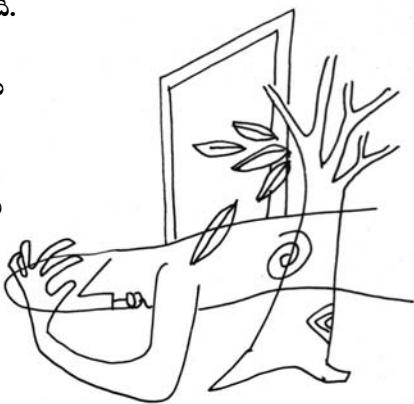
ఆడవిలో
ఒకానొక చెట్టుకు కానే
కాయ కావాలి

చల్లటి గాలి
వీచినంత కాలం
చల్లటి నీరు
దౌరికినంత కాలం
కదుపు చల్లార్చుకోవడానికి
రెండు ముద్దలు
దౌరికినంత కాలం
ఫర్మాలేదు.

శరీరం, మనసు
అలసిపోతే సరి
నింగి నిశ్చల సమాధి.

నిద్రలో
నిదేడు లోకాలు.
కన్నీటి లోకాలెప్పుడూ
మెరినే వజ్రాల్లా
కాంతులీనుతూ ఉంటాయి.
ప్రతి పుప్పు
తన మెత్తని రేకులతో
నా గుండెని
ఉధీపింపజేస్తుంది
సన్మగా వీచే గాలి
నాతో గుసగుసలుపోతోంది.
ఎన్నుడూ రాని బిఘ్నగాడు
నా వాకిలి తలుపు తడతాడు.

పరచుకపోయే
బాటలూ అంతే-
బాటసారికి

ప్రాణప్రదం అని.
కార్య నిర్దేశన చేసేవి అవే!
ఎక్కుడికి బయలుదేరినా
గుండెలో పెట్టుకొని
తీసుకపోతోంటాయి
ముందుకు, ముఖ్యందుకు.....

వెంటవచ్చే ఆకాశమూ అంతే
మబ్బులను
జడలు జడలుగా అల్లుకొని
అంత సూత్రంగా
విశాల భావాలని వెదజల్లుతూ
పరుచుకుపోయే
వెన్నెల తాపదం ఆకాశం.

పయనం
మనసు లోగిళ్ళగుండా
కళా కాంతులగుండా

నీటి బిందువు
ఆకుపై,
నా నుదుటీపై
తళ తళలాడుతుంది.
కాంతులీనే
వజ్రం
మట్టి పెళ్ళుల్లోంచి
బయట పడ్డట్టు

రైతు దున్నిన
నాగదీచాళ్ళలో
నల్లమట్టి
నిగ నిగలాడుతుంది.
తల్లి హృదయంలా-
భూమి
తన గుండె విప్పుతుంది.

కెరటాలు
తమ అశాంతిని చాటుతాయి.
బండరాళ్ళు
గోడు గోడున ఏడుస్తాయి.
విదో గుండెలను సులిమేనే బాధ
రాపాడుతూనే ఉంటుంది.

బతుకు

మోగుతూనే ఉంటుంది

ప్రతి ఉదయం

వెచ్చ వెచ్చగా,

పచ్చ పచ్చగా పూస్తానే ఉంటుంది.

ఎక్కడినుండో

ఎగిరి వచ్చిన ముల్లు

ఎదపై గుచ్చుకుంటుంది.

ఎన్నెన్నే గదులలో

తచ్చుడిన కాళ్ళపుడు

కదలని మారాం చేస్తుంటాయి.

ఎదపై

రక్తం మరక పొడసూపుతుంది.

నా గాలి నేను పీల్చి,

నా బుర్ర నేను తిహిమి,

నా గుహలో

నేను నిద్రించడానికి

పక్కిలా

గాలిలో పల్లీలు కొట్టి,

చేపలా

నీళ్ళలో ఈది,

తారాజువులా

ఒక్కసారిగా ఆకాశంలోకిరి,

నేలపై

చరుచుక పడడానికి

ఎవరి అనుమతైనా అవసరమా!

ఈ హృదయం

నీ కోటల్ని బద్దలు కొట్టిక్కుర్చేదు.

నీ రాజ్యాల్ని

జయించక్కర్చేదు.

ఆకాశపు పడవలో వెళ్ళి

నీ చంద్ర లోకంలోనో

అడుగిడనక్కరలేదు.

ఆకాశం రాల్చి

ఒకానొక స్వచ్ఛమైన

నీటిచుక్క కోసమే

ఈ తపన.

సీతాకోక చిలుకల

రెక్కల రంగులు

నలు దిక్కులా

విస్తరించకపోయన / పంచ మహార్ /

అన్నీ పద్మ పుస్తకంలోని / ఆంక్షదాలే

గాలిలో వింతగా కల్పిపోయన

మత్తుగొల్పే వాసన.

జీవితం

ఒక తీరని తృప్తి.

ఈ కాలం

ఊదుతూ పోతోంది.

వెన్నెల సరస్పును

ఈ గాలి

ఊదుతూ పోతోంది

ఆ కొండ కోసలను.

నా తలను

కోట దర్శాజకేసి

బాదుతూనే ఉంటాను.

నా తలపు బైట ఎప్పుడూ

ఓ వెన్నెల కూన

కాపలా ఉంటూనే ఉంటుంది.

జసుకలో తలదాల్చి

సముద్ర తరంగాల వేప

చెవి ఒగ్గుతూ-

అనుభూతులనెప్పుడూ

నా మనసు నిండా ఆరబోసుకుంటాను.

వెన్నెలలో తల విరబూసుకొని నువ్వు

నా క్షణాలని మత్తెక్కించడం జ్ఞాపికి వచ్చి

మళ్ళీ నా గుండె దడడడలాడుతోంది.

ఆ ఏకాంత సమయాలలో

మనసు నల్లని పరదాలను లాగేసి

విశాలమైన దృశ్యానికి తెరచిస్తుంది.

పాత్రలూ పరిసరాలు

వింతగొల్పుతుంటాయి.

కాలం దాన్ని పాతబదేస్తుంది!

- ఖి. నరసింగరావు,

m : 9908010404

e : butterflymovements@gmail.com

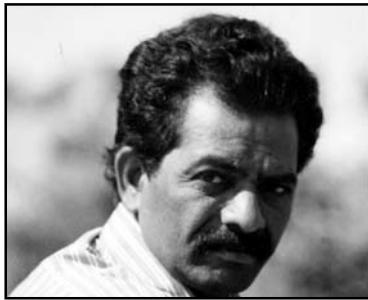
నిత్య జాగ్రత్త చాయా చిత్రకారుడు

క.గోవిందు

'When words become unclear I shall focus with photographs. When images are inadequate I shall be content with silence'. - Ansel Adam

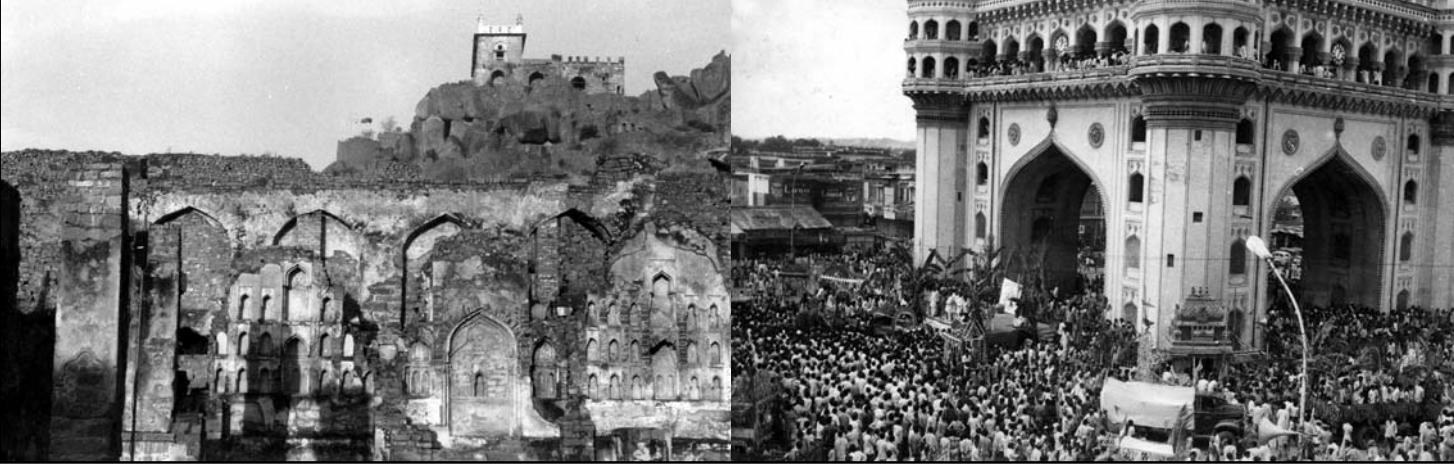
సృజనాత్మక చాయాచిత్రకారుడు క.గోవిందు నుమారు నాలుగు దశాబ్దాలుగా ఫాటోగ్రఫీ రంగంలో వున్నాడు. ఈ రంగంలో కొన్ని ఆదర్శాలతో పనిచేస్తున్న ట్రీలాంన్ ఫాటోగ్రాఫర్లలో వీరాకరు. హైదరాబాదు పాతబస్తీలో పుట్టి పెరిగిన గోవిందు ఆర్య సమాజ భావాలను బలంగా విశ్వసించుతాడు. నగరంలో పుట్టి పెరిగినా గ్రామీణాని మనస్తత్తుం. సామాన్య ప్రజల కష్టసుభాలతో మమేకం కావటం ఆ మమేకతను తన చాయా చిత్ర మాధ్యమం ద్వారా పదిమందితో పంకుచోవటం గోవిందు జీవిలక్ష్ణాలు. వీటికి తోడు అచ్చమైన స్వచ్ఛమైన artistic innocence వంటి లభ్యమేదో గోవిందులో పుంది.

'ప్రేమ ఎంత మధురం ప్రియురాలు అంత కరినం' అని ఒక సినీకవి విషాద గీతం ఆలపించాడు. దీన్ని 'శిల్పమెంత నుండరం. శిలులు అంత కరినం' అని మనం అనుకరణ విద్యను ప్రదర్శించబోతే గోవిందు కలగజేసుకొని శిలులు కూడా నుండర దృశ్యాలేని మనల్ని సపరిస్తాడు. తెలంగాణ దక్కన్ పీరభూమి 2500 మిలియన్ సంవత్సరాల నుంచి శిలల అలల అముదమీ దక్కన్. మరీ ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయం పరిసరాలలో నిజామాబాదు వంటి జిల్లాలలో పుట్టగొడుగులలాగా కనిపించే అరుదైన శిలాకృతులన్నాయి. బంజారాహిల్స్, జూబిలీహిల్స్ వంటి ప్రదేశాలు కూడా చిత్ర విచిత్రమైన శిలాకృతులకు ఆయపట్టులు. కొన్ని వేల సంవత్సరాల కాలంలో చలి ఎండవానల సంకోచ్చయోకోచాల పగుళ్ళ దిగుళ్ళ ట్రీపహోర విహారాల రుతు చక్ర క్రమంలో బండరాళ్ళలో గుండెపూలు పూస్తాయి. ఆ దృశ్యాలను గుర్తించడానికి మనకు కళాకారుని కన్ను కావాలి. హైదరాబాదులో 'సేవ రాక్ సాసైటీ' అనే సంస్థ పుంది. ఇది జర్మనీ

మహిష ప్రోక్ భాదర్ ఆధ్వర్యంలో నడుస్తున్నది. 'చెట్టును కొట్టేస్తే అది తిరిగి చిగురిస్తుంది. కాని శిలాలను కొట్టేస్తే విధ్యంసమే' నన్నది ఆ సంస్ ప్రచారం చేస్తూ వచ్చిన కరిన సత్యం. ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో ప్రకృతిని ధూంసం చేసి సిమెంట్ కాంక్రీట్ అడవుల నిరూపాలు జరుపుతున్నారు. దీంతో హైదరాబాదులో కూడా 90% శిలలు ధూసంమైనాయి. ఉన్నవాటి సంరక్షణలో కృషి చేస్తున్న సంస్కుతన సహాయ సహకారాలు అందజేయాలన్న ఉద్దేశంతో వాళ్ళకు ఎన్నో శిలాకృతుల ఫాటోలు తీసిచ్చారు. వీటిని ఆ సంస్ నిర్వహించిన ప్రదర్శనల్లో పెట్టటం జరిగింది. నరేంద్రలాథర్ కూడా తాము రాసిన 'హైదరాబాద్' అన్న ప్రసిద్ధ గ్రంథంలో గోవిందు తీసిన శిలాకృతిని ముద్రించటం జరిగింది. నగరంలో రాక్ ఫాటోగ్రాఫికి ప్రతిషిధిగా గోవింద్ నిలిచాడు. మనిషి కూర్చుని నిశ్చలంగా ధూసం చేస్తున్నట్టును ఒక శిలాకృతి ఫాటోను మనం చూడవచ్చు. కొన్ని రాళ్ళు ఒంటరిగా నిలబడి ఎవరికోసమా ఎదురు చూస్తున్నట్టుంటాయి. ఒక రాయి ఎత్తైన వేడికమీద నిలబడి తోటి రాళ్ళను ఉద్దేశించి సందేశం ఇస్తున్నట్టు ఉండవచ్చు. ఒక శిలాకృతి ఎత్తైన వేడిక మీద నిలబడి తోటి రాళ్ళను ఉద్దేశించి సందేశం ఇస్తున్నట్టు కనిపిస్తుంది. దగ్గర దగ్గరగా నిలబడి వున్న రెండు శిలాకృతులు జీవన సహచరులుగా బొమ్మ కట్టవచ్చు. తమ ఒకప్పటి వైపు వేతమైన జీవన స్నితులను నెమరువేసు కుంటున్న శిథిల శిలాకృతులు కూడా తారసపడ వచ్చు. వానరాల ఆకారాలు కూడా అక్కడక్కడా కనిపించవచ్చు. "జపి స్థిరమైనవి. మేఘాలలాగా క్షణంలో ఆకారాలను మార్చేవి కావు".

ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కమీషనరేట్లో ఉద్దేశ్యిగా చేరిన తర్వాత జీవితానికి భద్రత చేకూరిందని సంతృప్తి ప్రిపడ్డవాడు కాదు గోవిందు. అప్పట్లో వేఱుసంకోజు కూడా ఆయన సహధ్యార్థు కావటంతో ముందుగా సాహిత్య కార్యక్రమాలను తన ఆఫీసులో నిర్వహించాడు. బి. నరసింగరావు వంటి దిగ్ంర్షకులను ఆహ్వానించి చలనచిత్ర రంగపు కళాకోణాన్ని కూడా

ఆవిష్కరించాడు. ఆఖీసులో కొన్ని సంస్కరణలు చేపట్టాడు. ఇవన్ని యాంత్రికంగా సాగిపోయే ఉద్యోగ వర్గానికి కొత్తవే. గోవిందు మొదటి శత్రువు అవినీతి. దీనిమీద రాజీలేని పోరాటానికి పూనుకున్నాడు. అవినీతి అధికారులను ప్రశ్నించాడు. అన్నాయానికి గురైన వారి పక్షాన పోరాటాలు చేశాడు. ముఖ్యంగా తమ కార్యాలయానికి సంబంధించిన ప్రాంతియ ఎన్నికల్లో పాల్గొని కార్యరథిగా ఎన్నికయ్యాడు. అప్పుడు కష్టపడి పనిచేసి ఉద్యోగుల విశ్వాసం చూరగొన్నాడు. దీంతో ట్రేడ్ యూనియన్ రాజకీయాల్లో గోవిందు వంటి వాళ్ళుంటే బాగుంటుందన్న అభిప్రాయం అన్ని వర్గాల ఉద్యోగులలో కలగనారంభించింది. ఘలితంగా ఆలిండియా ఇ.పి.ఎఫ్. స్టోర్స్ ఫెరెషన్స్కు జాతీయ ఆర్గెసింగ్ కార్యరథిగా ఎన్నికయ్యాడు. అప్పుడు దేశవ్యాప్తంగా పర్యాటించి ఉద్యోగుల హక్కుల సాధనకై వ్రమించాడు. సహజంగా నాయకత్వ లక్షణాలున్న గోవిందు రిలైరియన తర్వాత కూడా అనేక సేవా కార్యక్రమాలో పాల్గొంటుంటాడు. అయినా తనకు అత్యంత ట్రీతి పాత్రమైన ఫాటోగ్రాఫిని మాత్రం మరిచిపోలేదు.

"Our life is what our thoughts make it" అన్నాడు Marus Aurelius. మొదటి నుండి గోవిందు ఆచరణాత్మక వైభాగ్యిక వున్నవాడు. ఏదో ఒకటి చేయాలన్న, నేర్చుకోవాలన్న, తద్వారా జీవితాన్ని రూపొందించుకోవాలన్న తపస వున్నవాడు. దీన్ని గమనించివాడు కె. తిరుమలేశ్వరావు అనే సీనియర్ ఫాటోగ్రాఫర్. ఈయనకు ఒ.సి.ఎడ్యూర్ తోడయ్యాడు. వీరిద్దరి శిక్షణలో గోవిందు ఫాటోగ్రాఫీలో సమీపిక్ట్ కోర్చులలో ఉత్సర్జిత సాధించాడు. ఫాటోగ్రాఫీ ఫాలీలలో పాల్గొని రెండుసార్లు మొదటి బహుమతిని సాధించాడు. దీంతో ఇక గోవిందు వెనక్కి చూడ వలసిన అవసరం లేకుండా పోయింది.

అందుకే తిరుమలేశ్వరరావు గోవింద్కు ప్రాతఃస్వరణియుడు.

ఉద్యోగమిత్రులతో కలిసి 1978లో కాల్సీర్ పర్యాటనకు వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ అరుదైన ప్రకృతి దృశ్యాలకు ముగ్గుడై వాటిని ఫోటోలలో బంధించాలని గోవిందు తపించాడు. కాని కెమెరాలేకపోవటంతో ఆ పని చేయలేకపోయాడు. ఆ తర్వాత లిబియా నుంచి తమ్ముడు మనోజ్సెపాగర్ AIM & SHOOT కెమెరా పంపటంతో స్వయం రాజు స్వయం మంత్రీ పద్ధతిలో గోవిందు అనేక ప్రయోగాలు చేసి తద్వారా మెలకవలు నేర్చుకున్నాడు. అసలు మొదట్లో రాములు అనే చిత్రకారుని స్టోడియాలో గోవిందు చిత్రకళాభ్యాసం చేశాడు. అది చదువుకు ఆటంకంగా మారుతుందని అన్న హెచ్చరించటంతో దాన్ని మానేయవలసి వచ్చింది. ఆ తర్వాత దానికి ప్రత్యామ్నాయ కళగా ఫాటోగ్రాఫీ సాధించాడని చెప్పవచ్చు. ఆయన ఫోటోలు వార్డు, ఆంగ్రెప్రభు, ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రైన్, ట్రైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా, 'సాఫీ' వంటి ప్రాంతియ, జాతీయ పత్రికల్లో వచ్చాయి.

'అత్యసౌందర్యాన్ని ప్రకటించేదే నిజమైన కళ' అన్నారు గాంధీజీ. నిజానికి ఫాటోగ్రాఫీ అన్నది ఒక రూపాన్ని ఉన్నదున్నట్టు తీసే వృత్తి. 'ఫాటోగ్రఫర్కు కళాదృష్టి పుంటే తీసిన ఫాటో కళాస్థితి అవుతుంది'. స్టోడియాలలో ఫాటోగ్రాఫర్ చూసే కోఱం భిన్నంగా వుంటుంది. అందుకే సొధారణ దృశ్యం కూడా అసొధారణంగా కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు జిమ్మాస్టిక్స్కు సంబంధించిన ఫాటో ఒకటి వుంది. కింద నిలబడి వున్న యువకుడు ఆకాశంలో ఎగురుతున్న మరో యువకుని భారాన్ని తన చేతి మీద మొస్తున్నాడు. ఈ ఫీట్ అలవోకగా చేస్తున్నట్టు వుండటం ఒక విశేషమైతే, నేపథ్యంలో వున్న పదేసి అంతస్తుల భవనాల కన్నా ఎత్తమీద రెండో యువకుడు విన్యాసం చేస్తుండటం రెండో విశేషం.

JBR ARCHITECTURE COLLEGE HYDERABAD

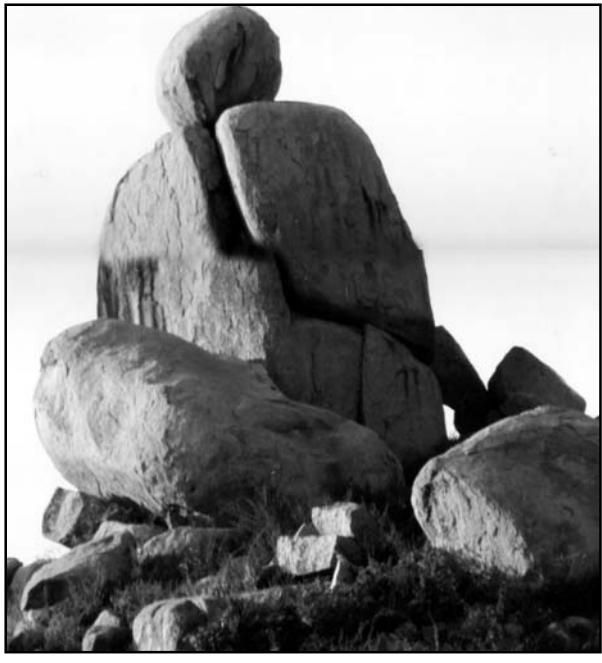
(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA & FAU Hyderabad)

6-3-248/1/1A, 2nd Floor, Bhaskar Plaza, Road No. 1, Banjara Hills, Hyderabad - 500 034. Telangana, India
Ph : 040-66105270, 9703372442, 9703277053, E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

ఈక కర్మిద వాలిన తూనీగును గోవిందు తన కెమెరాలో బంధించాడు. దాని శరీరం మీద రంగుల కంటే ముఖ్యంగా రెక్కల పారదర్శకత మనల్ని ఆకట్టుకుంటుంది. అట్టే ఒక చిన్న పుష్ప మీద వాలిన రంగురంగుల సీతాకోక చిలుక దృశ్యం చూడండి. దాని బరువుకు వాలిపోతున్న పుష్ప అనేక భావాల సంగమంగా తోస్తుంది. గడ్డర్ వ్యక్తి ఛాయాచిత్రం చూడండి. మైక్రో బదులు పిడికిలిని పట్టుకొని హశ్యం స్థష్టించిన భంగిమలో నవ్వ కళల్లోకి వ్యాపించిన తీరు గమనార్థం.

2002లో గోద్రా ఎక్కువైన ప్రియిన్లో కరసేవకులు తిరిగి గుజరాత్ చేరుకోబోతున్న సమయంలో దుండగులు పెట్రోల్ బోసి కాణ్యేయటంతో ప్రయాణీకులంతా మాడిమస్టోర్యారు. తర్వాత మత ఘర్షణల్లో పందలాదిమంది బలైపోయిన సంగతి తెలిసిందే. ఈ జగప్రాకరమైన దయనీయ దృశ్యాలను కెమెరాలో బంధించటానికి అంధ్రప్రదేశ్ పక్కన వెళ్లిన మెట్లుమొదటి భాటోగ్రాఫర్ గోవిందు. ఆ సందర్భంలో ఒక తెలుగు కవులు రచయితల బృందంతో గోవింద వెళ్లారు. తిరిగి వచ్చిన తర్వాత సందర్భయు విజ్ఞాన కేంద్రంలో తాను తీసిన 400 భాటోలలోని 50 భాటోలతో ఎగ్గిబిషన్ ను నిర్వహించాడు. ఆ తర్వాత ఒంగోలులోను ఇతర అనేక ప్రాంతాలలో ప్రదర్శనలను నిర్వహించడం జరిగింది. వీటికి ప్రముఖుల నుండే కాక సామాన్యుల

సుండి కూడా విశేషమైన స్పందన లభించింది. ఈ ప్రదర్శనలను చూసిన సందర్భకులనేకులు గోవిందులోని నిజాయితీని గుర్తించారు.

బాధితుల పక్కాన నిలిచేవాడే నిజమైన కళాకారుడన్నది గోవిందు విశ్వాసం. మదర్ థరిసా కరుణాధృషిలో పునీతులైన కుష్మందోగుల భాటోలను కూడా గోవిందు తీయటానికి వెనుకాడలేదు. ఆయన ప్రావిడెండ్ ఘండ్ ఆఫీసులో అకొంట్ ఆఫీసులో రిటైర్ అయ్యాడు.

సమకాలీన సమాజంతోనే కాదు, దైనందిన జీవితంలో కూడా గోవిందు వున్నాడు. ఛాయాచిత్రకారుడిగా ఆయన ఒక ప్రత్యేకమైన కళాకారుడు.

కె.గోవిందు, ఫోన్: 9490805046

- అమృతంగి వేణుగోపాల్ m : 9441054637

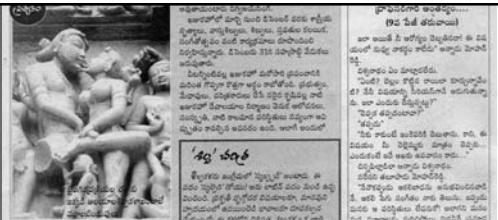
e : ammangivenugopal1948@gmail.com

Rocks. Fascinating pieces of antiquity racing in the top of the extinction list. But a group of dedicated rock lovers are catching up and swear that their aim is not to rock the boat, but to merely save the rocks from cracking up!

ROCK'N' ROLE

తెలంగాణ స్వరాప్త సాధనలో, పునర్నిర్మాణంలో టీఆర్ఎస్ ‘చర్చ’

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాప్త ఉద్యమానికి దశాబ్దాల చరిత్ర ఉంది. నీళ్ళు, నిధులు, నియామకాలు ప్రధాన అంశాలుగా ఈ పోరాటం సాగింది. సమాజంలోని భిన్నవర్గాల వారు ఏకతాబీపైకి వచ్చి ఈ పోరాటంలో పాలు పంచుకున్నారు. ఒక ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్షలైపై మాటల్లో చెప్పలేని విధంగా ఆప్రజాస్వామిక దాడి జరిగినా అంతిమంగా స్వరాప్తినై తెలంగాణ సాధించగలిగింది. ఈ పోరాటంలో ప్రపంచంలో మరెక్కడా జరగని విధంగా పందలాది విద్యార్థులు, యువకులు ఆత్మత్యాగాలు చేశారు. ప్రపంచంలో ఎన్నో యుద్ధాల్లో మరణించిన వారి సంఖ్య కంబీ కూడా తెలంగాణలో ఆత్మబలిదానాలు చేసిన వారి సంఖ్యనే అభికం. స్వరాప్తం సాధించే దాకా ఏక్షుగా ఈ ఉద్యమం మనగలిగింది అంటే అందుకు ప్రధాన కారణం తెలంగాణ భావజాలమే. ఈ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేయడంలో వివిధ సంస్థలు, ప్రజాసంఘాలు తమదైన రితిలో కృషి చేశాయి. అలాంటి వాటిలో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (టీఆర్ఎస్) కూడా ఒకటి.

వరిమిత వనరులతో ప్రారంభమైన టీఆర్ఎస్ అనుమతి కాలంలోనే అపరిమిత స్థాయిలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని రాప్తప్యమంగా చాటి చెప్పింది. తెలంగాణ స్వరాప్త ఏర్పాటు అనంత రం కూడా టీఆర్ఎస్ ఈ విధమైన చర్చ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తూ వచ్చింది. మొత్తం 200 చర్చ కార్యక్రమాలను విజయవంతంగా పూర్తి చేసింది.

తెలంగాణ భావజాలాన్ని పరిపుష్టం చేయడంలో దాదాపు నాలుగేళ్ళ పాటు విశిష్ట కృషి చేసి, ప్రతి శనివారం ఓ అంశంపై ‘చర్చ’ ఏర్పాటు చేస్తూ 200 చర్చలను పూర్తి చేసిన తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (టీ.ఆర్.ఎస్) ‘చర్చ’ కార్యక్రమంపై ప్రత్యేక కథనం.....

2012 జనవరి 12న తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో మొదటి చర్చ జరిగింది. నాటి నుంచి 200 వారాల వరకూ వివిధ అంశాలపై ఎవ్వుడూ ఎలాంటి అంతరాయం లేకుండా ఆ ‘చర్చ’ కొనసాగింది. వ్యవసాయం, కళలు, పాటలు, నాటి నిజాంల పాలన, పోలీసు చర్చ, ఆంధ్ర రాప్తం ఏర్పాటు, తెలంగాణ విలీనం, ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం, మలి దశ ఉద్యమం, సహజ వనరులు, చరిత్ర, సంస్కృతి, నేటి రాజ కీయాలు, తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణం.... లాంటి అంశాలన్నో ఇందులో చర్చకు వచ్చాయి.

చల్లని సాయంకాలం... వేడి వేడి ఉపన్యాసాలు... వక్తలు మరి ఫూటుగా ఫూట్లుడుతుంటే చల్లబరిచేందుకు అధ్యక్షుడి ప్ర యత్నాలు...

మధ్యలో వేడి వేడి తేనీరు... వక్తల ప్రసంగాలకు చప్పట్లు... సందేహాలకు సమాధానాలు... ఒక నిర్మిష అంశంపై సంతృప్తికర రీతిలో అవగాహన కలిగిందన్న భావనతో బయటకు వెళ్ళి సభికులు ... ఈ ‘చర్చ’ కార్యక్రమాన్ని రికార్డు చేసే కెమెరాలు... ఇంటర్వెటల్లో ఆన్‌లైన్ ప్రసారం... ప్రింట్ మీడియాలో చర్చ కథనాలు... యుట్యూబ్లో, వివిధ తెలంగాణ వెబ్‌సైట్లలో చర్చల వీడియోలు, టీవీ చానళ్ళ ద్వారా ఈ చర్చల ప్రసారం... తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రతీ వారం షైదురాబాద్లో హిమాయత్ సెన్టర్లోని ‘చంప్రం’ భవనంలో నిర్వహించిన చర్చ జరిగిన తీరు క్లప్పంగా ఇలా ఉండేది.

టీఆర్ఎస్ నిర్వహిస్తున్న ‘చర్చ’ కార్యక్రమం చూసేందుకు చిన్న ప్రయత్నంగా కన్పించి నప్పటికీ దీని వెనుక జరిగే కసరత్తు మాత్రం భారీగానే ఉండింది. ఇది కనబరే ప్రభావం మరింతో బలంగా ఉండింది. ఒక్క అంశంలో తెలంగాణకు జరుగుతున్న అన్యాయం, వివక్షలాంటివాటిపై నిపుణుల ప్రసంగాలు ఈ చర్చ కార్యక్రమంలో చోటు చేసుకున్నాయి. ఆ అంశంపై సమగ్ర అవగాహన కల్పించేందుకు ఇది తోడ్పడింది.

వర్తమాన అంశాన్ని ఎంచుకోవడంతో మొదలయ్యే కసరత్తు, సంబంధిత అంశంపై చక్కటి అవగాహన కల్పించే వక్తలను ఎం చుకోవడం, వారిని చర్చకు అప్పునించడం, తెలంగాణవారులకు, ఆసక్తి గలవారికి ఎన్ ఎంఎన్ సందేశాలు పంపడం, ఇమెయిల్ పంపించడం, మీడియాకు సమాచారం అందించడం, వక్తలకు కార్యక్రమానికి రప్పించడం, సజావుగా కార్యక్రమం నిర్వహించడం, మీడియా రికార్డుల్లో చేయడం, మీడియాకు కార్యక్రమ విశేషాలు తెలియజేయడం, యుట్యూబ్లోకి అప్లోడ్ చేయడం, భిన్న రూపాల్లో డాక్యుమెంటేషన్ చేయడం దాకా అలా కొనసాగుతూనే ఉండింది.

ఈ ‘చర్చ’ ఎందుకోసం?

ఒక సమస్యను నిశితంగా పరిశీలించి పరిపూర్వం దిశగా మార్గాలు అన్వేషించడం, వాటిని సమాజం దృష్టికి తీసుకురావడం, అవసరమైన సందర్భాల్లో కార్యాచరణ ప్రణాళిక రూపొందించడం... టీఆర్ఎస్ ‘చర్చ’ ప్రధాన లక్ష్యం. నాలుగేళ్ళుగా కొనసాగిన ‘చర్చ’ను రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు. ప్రత్యేక రాప్తం ఏర్పాటు జరిగే పరకు జరిగిన ‘చర్చ’లు ఒక రకమైతే, తదనంతరం జరిగిన ‘చర్చ’లు మరో రకం. మొదటి రకం చర్చలు తెలంగాణ భావజాలాన్ని చాటిచెప్పి

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్ర సాధనకు కృషి చేసే దిశలో సాగాయి. ఇక రెండో రకం చర్చలు ప్రత్యేక తెలంగాణలో ఉన్న సమస్యలను విడమర్చి చెప్పి వాటి పరిపోరమార్గాలను అన్వేషించే దిశలో, ప్రభుత్వానికి, సమాజానికి దిశనిర్దేశం చేసే దిశలో జరిగాయి. మొదటి రకం చర్చలు తెలంగాణ సాధనలో అన్ని వర్గాలను మమేకం చేస్తూ పోరాటాన్ని కొనసాగించేందుకు అవసరమైన భావజాలాన్ని అందించే విధంగా సాగాయి. ఇక రెండో రకం చర్చలు ప్రభుత్వానికి, సమాజానికి మధ్య వారథిగా ప్రజల ఆకాంక్షలను, వాటితో ముడిపడిన పరిపోరాలను ప్రభుత్వానికి సూచించే విధంగా జరిగాయి. సూతనంగా అవిర్భవించిన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఎన్నో సమస్యలున్నాయి. ఈ చర్చా కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం ద్వారా అయి అంశాలమై అవగాహన పొంది పరిపోరమార్గాలను అన్వేషించే వీలు కలిగింది. అందుకు బాట వేసే రీతిలో సాగిందే టీఅర్సీ 'చర్చ'.

భావజాలం - ఉద్యమ నిర్మాణం

వ్యవస్థల మైఫలాల్యు, అసమానతలే ఒక ఉద్యమానికి దారి తీస్తాయి. సామూహిక కార్యాచరణ ఉపకరణంగా ఉద్యమం రూపు దాలుస్తుంది. సామూహిక ప్రయోజనాలను ప్రదర్శిస్తూ, ఒక రాజకీయ లక్ష్య సాధనతో, ఆ లక్ష్యసాధనకు సంబంధిత అన్ని వర్గాలను భాగస్వాములుగా చేసుకుంటూ ముందుకు సాగేదే ఉద్యమం. తెలంగాణ ఉద్యమానికి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా జరిగిన మరెన్నో పోరాటాలకు మధ్య ఎంతో సారూప్యం ఉంది. అదే సమయంలో ఎంతో మైఫలాల్యు కూడా ఉంది. ఒక పెద్ద నదిగా మారిపోయే చిన్న సెలయేరుగా ప్రాణం పోసుకుంది. ఒక దశలో ఆరిపోయే దీపంలా రెపరెలాడింది. మరో సందర్భంలో ఉప్పేతున ఎగిసిపడింది. అరు దశాబ్దాల పోరాటంలో ఎన్నో దశలు. మరెన్నో దిశానీర్దేశాలు. అంతిమంగా స్వరాష్ట సాధన.

ఒక ఉద్యమానికి ప్రాణం దాని భావజాలమే. ఆకాంక్షలు, లక్ష్యాలు, కార్యాచరణ... ఇవ్వో కలసి ఓ నిర్దిష్ట భావజాలాన్ని ఏర్పరుస్తాయి. ఒక అంశాన్ని చూడడంలో ప్రజాసమాపోలకు, పోరాట శక్తులకు ఓ సమగ్ర దృక్కూఫాన్ని ఈ భావజాలం అందిస్తుంది. భావజాలం లేని ఉద్యమం ఎక్కువ కాలం మనలేదు. ఈ నేపథ్యంలో తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడే వరకు కూడా ఈ భావజాలాన్ని పరిపుస్తం చేస్తూ తన వంతుగా తన కు చేత్తునంతలో ఉద్యమునిర్మాణ బాధ్యతను టీ.ఆర్.సి 'చర్చ' తన భుజాన వేసుకుంది. తెలంగాణ స్వరాష్ట సాధన వరకు జరిగిన ఉద్యమం ఆ తరువాత తెలంగాణకు ఉజ్జ్వల భవితవు అందించే దిగుమార్గింది. కొత్తగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఎదుర్కొంటున్న విధి సమస్యలు, వాటి పరిపోరమార్గాలు లాంచేవి చర్చనీయాంశాలయ్యాయి.

ఒక నిర్దిష్ట వర్గ ప్రజానీకు రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక భావనలకు భావజాలమే మూల బిందువుగా ఉంటుంది. వారు

చేసే పోరాటాలకు పునాదిని అందించేది ఈ భావజాలమే. ఉద్యమం వేడెక్కలంబే భావజాలం ఎంతో విస్మృతి చెందాలి. ఎంతో గాఢతను కూడా సంతరించుకోవాలి. ఇతరులు చేసే విమర్శలను తిప్పిక్కోట్టేందుకు అవసరమైన సరంజామాను అందించేదిగా ఉండాలి. ఏ ఒక్క వ్యక్తినో ఈ మొత్తం పని చేయలేదు. నలుగురు వ్యక్తులు కలసి, చర్చించి, సందేహాలు తీర్చుకొని, తార్పిక రీతిలో ఒక అంశాన్ని విశ్లేషించి, ఉద్యమ దృక్కొన్నాన్ని వ్యక్తం చేయాలి ఉంటుంది. అలా చేసేందుకు తోడ్పడే రీతితో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ 'చర్చ' కార్యక్రమాలు సాగాయి. తెలంగాణ భావజాలం పరిపుస్తం అయ్యందుకు తోడ్పడ్డాయి.

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఉద్యమానికి నిర్దిష్ట భావజాలం ఉన్నందునే కొన్ని దశాబ్దాలైనప్పటికీ అది సజీవంగా, చైతన్యపూరితంగా ఉండగిలిగింది. ఈ విధమైన భావజాలం ఏర్పడేందుకు వివిధ సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక అంశాలు దోహదం చేశాయి. వివిధ రంగాల్లో తెలంగాణ అన్యాయానికి గురి కావడం, అలా అయిన విధానాలే దీనికి పునాది అయ్యాయి. చరిత్ర, సంస్కతి, వారసత్వం, ఆత్మగౌరవం లాంటి అంశాలు కూడా ఈ విధమైన తెలంగాణ భావజాలం ఏర్పడేందుకు దోహదం చేశాయి. వీటికి సంబంధించిన వివిధ అంశాలమై తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రణాళికాయితంగా చక్కబిచుకొర్కెక్కుములు నిర్వహించింది. ఆయా రంగాల్లో నిష్పాతులను, అనుభవజ్ఞులను, విశేషకులను ఆహారానించి చర్చలు నిర్వహించింది.

భావజాల వ్యక్తికి కృషి

భావజాలం బలపేసానంగా ఉంటే ఉద్యమం కూడా బలపేసానపడుతుంది. ఆటుపోట్లు

ఎదురపుతుంటాయి. అలా గాకుండా పట్టిపు భావజాలం ఆధారంగా రూపుద్దిస్తుకునే ఉద్యమం ప్రజానాయకత్వంలో ముందుకు సాగుతుంది. ప్రజాసంఘాల నేతృత్వంలో కార్యకలాపాలు కొనసాగిస్తుంది. రాజకీయ పార్టీలు, వాటి లక్ష్యాలతో సంబంధం లేకుండా తెలంగాణ ఉద్యమం ముందుకు వెళ్ళేందుకు అవసరమైన రీతిలో భావజాలాన్ని అందించేందుకు 'చర్చ' దోహదపడింది. ఇక్కడ వ్యక్తమైన అభిప్రాయాలు వివిధ ప్రచారం, ప్రసార మధ్యమాలు, ఇంటర్వెట్, దిన, వార, మాసపత్రికలు, ప్రత్యేక సంచికలు లాంటి వాటితో ప్రజలను చేరాయి.

తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేసేందుకు టీఅర్సీ పలు చర్చలు చేపట్టింది. మరీ ముఖ్యంగా 'చర్చ' వివరాలు ప్రజల్లోకి తీసుకేళ్ళేందుకు మీడియాను ఉపయోగించుకోవడంతో పాటుగా తాను ప్రచరించే 'చక్కన్ ల్యాండ్' మాసపత్రికలో ఆయా చర్చల వివరాలను సమగ్రంగా అందించే ప్రయత్నం చేసింది. ప్రత్యేక ప్రమరణల్లో కూడా వీటికి స్థానం కల్పించింది. వివిధ వెబ్సైట్లు ఈ చర్చ కార్యక్రమాలను ఇంటర్వెట్లో ఉంచాయి. పలు చర్చల వీడియోలు యూట్యూబ్లో

కూడా లభ్యమవుతున్నాయి. అన్నింటి కంటే ముఖ్యంగా ఈ చర్చల్లో ప్రత్యేకంగా, పరోక్షంగా భాగస్వాములైన వారు ఆ సందేశాలను వివిధ రూపాల్లో మరింతగా ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళారు. ఈ చర్చ కార్యక్రమాల వివరాలు పారకులకు వెల్లడిదిచేందుకు మీదియూ ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం హర్షణియం.

ప్రముఖులెందరో వక్తలుగా...

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ చర్చ కార్యక్రమాల్లో ప్రముఖులెందరో భాగస్వాములయ్యారు. వారంతా కూడా ఆయా రంగాల్లో నిష్పాతులే. ఉపాధ్యాయ, అధ్యాపక, ఉద్యోగ సంఘాల ప్రతినిధులు, సామాజిక ఉద్యమ కార్యకర్తలు, వివిధ పార్టీలకు చెందిన ప్రజా ప్రతినిధులు, నాయకులు, తెలంగాణ ఉద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్న ప్రముఖులు... ఇలా ఎందరెందరో ఈ చర్చకార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నారు.

చుక్కారామయ్య, ప్రొఫెసర్ ఎం.కోదండరాం, గడ్డర్, ఎన్.వేణు గోపాల్, జ్యోతిస్ సుదర్శన్ రెడ్డి, బోయిసపల్లి వినోద్, రామచంద్రుడు, కె.వేణుగోపాలాచారి, ప్రొఫెసర్ జయధీర్ తిరుమల రావు, మల్లిపల్లి లక్ష్మయ్య, పాశం యాదగిరి, పిట్టల రవీందర్, జూలూరి గౌరీశంకర్, మాధబూణి శ్రీధర్, జీవన్ కుమార్, వి. ప్రకాష్, ప్రొఫెసర్ సి.రామచంద్రయ్య, విమలకృ సి.ఎల్. యాదగిరి, పొత్తురి వేంకటేశ్వరారావు, రామచంద్రమార్తి, అల్లం నారాయణ, కట్టూ శేఖర్ రెడ్డి, జహీరుద్దిన్ అలీఖాన్, గౌతమ్ పింగ్నె, దాశ్కర్ ఎల్.పాండు రంగారెడ్డి, దాశ్కర్ ఎ.గోపాల కృష్ణ, సి.విరల్, దేవీ ప్రసాద్, డి.పి. రెడ్డి, తడకమల్ల వివేక్, ముత్యం రెడ్డి, ప్రొఫెసర్ జి. లక్ష్మణ్, శ్యాం ప్రసాద్ రెడ్డి, ఆర్.విద్యాసాగర్ రావు, హమిద్ మహేద్ ఖాన్, సూరేపల్లి సుజాత, సనాఉల్లా ఖాన్, శ్రీధర్ ధర్మసనం, రమా మెల్క్షేట్, ప్రొఫెసర్ లింబాది, ప్రొఫెసర్ వై.బి. సత్యనారాయణ, ప్రొఫెసర్ శ్రీధర స్వామి, బి.శివాజీ, జాపోక సుభద్ర, ఎన్విఎస్ఎస్ ప్రభాకర్, ప్రొఫెసర్ ఎన్వి సత్యనారాయణ, ప్రొఫెసర్ హరనాథ్, ప్రొఫెసర్ జి.లక్ష్మణ్, దాశ్కర్ జి.వి. రామాజనేయులు, కె. మధుసూదన్ రెడ్డి, భిక్షం, దిలీప్ కొణతం, దాశ్కర్ చక్రవాణి, కూరపాటి రమేశ్, సజయ, కొమ్మడి సర్పింహరెడ్డి, సజ్జాద్ పాహాద్, కిరణ్ విస్మా, దాశ్కర్ డి.రాజారెడ్డి, పెంటారెడ్డి, ఈమని శివనాగరెడ్డి, రత్నమాల, చిక్కుడు ప్రభాకర్, విద్యార్థి నాయకులు బాలలక్షీ, ఇప్పు కోటి, ఆదివాసి నాయకుడు మైపతి అరుణుకుమార్, బ్రదర్ వర్ధన్ తదితరులు ఈ చర్చ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నారు.

చార్టర్ అంశాల వెలికితీత

తెలంగాణ చరిత్రను మరుగుపరిచేందుకు, దానికి సంబంధించిన వాస్తవాలను వెలుగులోకి రాకుండా చేసేందుకు అనేక ప్రయత్నాలు జరిగాయి. వాటి వమ్ము చేసే రీతిలో ‘చర్చ’ కార్యక్రమాల్లో వక్తలు ఎన్నో చారిత్రక వాస్తవాలను తిరిగి వెలుగులోకి తీసుకు

వచ్చారు. ఈ ప్రయత్నాలో భాగంగా టి.ఆర్.సి. ‘తెలంగాణ రాష్ట్రం -ఫజల్ అలీ కమిషన్-ల్రీక్షప్లు కమటి నివేదిక’ లాంటి ఎన్నో అంశాలపై చర్చకార్యక్రమాలను నిర్వహించింది. సమాజాన్ని దిగ్వాంతికి గురిచేసే నిజాలెన్నో ఈ చర్చ కార్యక్రమాల్లో వెలుగు చూశాయి. ప్రైదరాబాద్పై పో లీసు చర్చ ప్రారంభమైనదన్ను, దేశం నుంచి విడిపోదామని పిలుపునిచ్చిన జై ఆంధ్ర నాయకులు, తిరుపతి వేంకటేశ్వర స్వామిని దర్శించుకోవడని ఆంధ్ర నాయకులు అనడం, నెప్పులూ, వల్లభాయ్ పటేల్లర ధోరణి.... లాంటి అంశాలెన్నో ఈ సందర్భంగా చర్చకు వచ్చాయి.

సందర్భానికి తగ్గట్టుగా....

అయి సందర్భాలకు తగ్గట్టుగా కూడా తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ వివిధ చర్చకార్యక్రమాలను నిర్వహించింది. ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సమయంలో, న్యాయవాదులపై కేసులు పెట్టిన సందర్భం, జస్టిస్ సద్గార్ అలీ ఖాన్ మృతి ఆయా అంశాలపై చర్చలు జరిగాయి.

వన్నె తెచ్చిన పాట

తెలంగాణ చరిత్రను మరుగుపరిచేందుకు, దానికి సంబంధించిన వాస్తవాలను వెలుగులోకి రాకుండా చేసేందుకు అనేక ప్రయత్నాలు జరిగాయి. వాటి వమ్ము చేసే రీతిలో ‘చర్చ’ కార్యక్రమాల్లో వక్తలు ఎన్నో చారిత్రక వాస్తవాలను తిరిగి వెలుగులోకి తీసుకువచ్చారు.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో ‘పాట’ ప్రత్యేక స్థానం పొందింది. ప్రజల ఆవేదనకు, ఆకాంక్షలకు కపులు అక్కరరూపం ఇచ్చారు. గాయకులు తమ గానంతో వాటిని చిరస్థాయిగా నిపిపారు. ఈ నేపట్టంలో ‘పాట’ అంశంపై ఏకధాలీగా మూడు వారాల పాటు ‘చర్చ’ జరగడం విశేషం. గడ్డర్, గూడ అంజయ్య, గోరేటి వెంకన్స్, ప్రొఫెసర్ జయధీర్ తిరుమల రావు, అందెల్లీ, సుద్ధాల అశోక్ తేజి, రసమయి బాలికప్పన్, జయరాజ్, అంబటి వెంకన్స్, దరువు ఎల్లన్న, నేర్నాల కిశోర్, మెట్టపల్లి సురేందర్, భిక్షుపతి, బాళ్లి, కోదారి శ్రీను, పికెఎం కోటి, జంగీ ప్రవ్హద్, పైలం సంతోష్ తదితరులు ఈ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నారు.

ఎన్నో సాంస్కృతిక అంశాలపై....

తెలంగాణ సాంస్కృతిక సంపద-పరిరక్షణ, శ్రీతేలం గుడి-చెంచుల హక్కు తెలంగాణ పండుగలు, నిర్లక్ష్మానికి గురవుతున్న తెలంగాణ పురావస్తు ప్రాధాన్య ప్రాంతాలు తదితర అంశాలపై చర్చ జరిగింది.

విజాన్ సామాజిక అంశాలపై....

ఎస్సి, ఎట్టి సబ్జెక్సన్-చంపుబడ్డత, ఫోర్మేసిన్ వ్యాధి, ప్రైదరాబాద్ మెల్లురైలు, తెలంగాణలో ఆరోగ్య వ్యవస్థలు, వక్షు ఆస్తుల పరిరక్షణ, తెలంగాణలో ఉన్నత విద్య తదితర అంశాలపై చర్చ జరిగింది.

ప్రత్యేక తెలంగాణ అంశంపై....

తెలంగాణ విలీనం అనివార్యమైందా, అంధ్రప్రదేశ్ అవతరణ ఒక విద్రోహదినం, ఈ తరుణంలోనే తెలంగాణ సాధ్యం, పోలీస్ యాక్షన్-భిన్న ధృక్షోణాలు, ప్రైదరాబాద్ స్టేట్-అంధ్ర రాష్ట్రం విలీనం, ఒప్పందాల ఉల్లంఘన, ఉపాధ్యాయుల పాత్ర తదితర

అంశాలపై చర్చ జరిగింది.

పలు ఆర్థిక అంశాలపై....

తెలంగాణ కులవుత్తుల పరిస్థితి, తెలంగాణ పరిశ్రమలు, హైదరాబాద్ స్టేట్‌లో రైల్వే వ్యవస్థ, నిజాం పాలనలో విమానయానం, తెలంగాణలో ప్రజా రవాణా వ్యవస్థ, హైదరాబాద్ పట్టణికరణతో పరిసర పట్లెల వెతలు, తెలంగాణ ప్రాంతంలో నేత కార్బూకుల ఆత్మహత్యలు, రైతుల ఆత్మహత్యలు, సింగరేణి ఓపెన్ కాస్ట్ మై నింగ్, మెట్టప్రాంతాల్లో నీటి యాజమాన్యం, తెలంగాణలో గుట్టల విధ్వంసం తదితర అంశాలపై చర్చ జరిగింది.

దాక్షమంటేషన్

చర్చలు నిర్వహించడం ఒక ఎత్తయితే, వాటి దాక్షమంటేషన్ మరో ఎత్తు. జరుగుతన్న చర్చ కార్బూకుమం మొత్తాన్ని వీడియో తీశారు. మొదచి 100 చర్చల సారాంశాన్ని పుస్తకరూపంలో ఢీఆర్సీ అందించింది. అంతేగాకుండా తెలంగాణ ప్రజల చరిత్ర, సంస్కృతి, జీవన విధానాలపై సమాచారాన్ని సేకరించి, విశేషంచి నేటి తరానికి ప్రింట్, ఆడియో, వీడియో రూపాల్లో అందించే ప్రయత్నం కూడా చేపట్టింది.

తెలంగాణ చరిత్రను భావితరాలకు అందించేందుకు, పరిశోధన విద్యార్థులకు సహకరించేందుకు ప్రయోకించి ఒక లైబ్రరీని కూడా ఏర్పాటు చేసుకుంది. సంస్కరిత కార్బూకులపై ఆసక్తి గల వారు తమ వద్ద ఉన్న పాత, కొత్త పుస్తకాలను, కరపత్రాలను, ఆడియో, వీడియో రూపాలలోని సాహిత్యాన్ని దీనికి అందజేయవచ్చు.

తెలంగాణ ఉద్యమంలో చోటు చేసుకున్న వివిధ అంశాలపై వార్తల, వ్యాసాల సంకలనాలను ‘నెగడు’ పేరిట టీఆర్సీ వెలువరించింది. శ్రీకృష్ణ కమిటీ నివేదిక, 8వ అధ్యాయం, సకలజనుల సమై, పోలవరం తదితరాలపై ఈ సంకలనాలు వెలువడ్డాయి.

విశ్లేష వ్యక్తుల జీవితచరిత్రలను, వారి సేవలను, త్యాగాలను వివరించేందుకు ‘మనిషి’ పేరిట సంకలనాలను తీసుకువస్తోంది. డాక్టర్ గోపు లింగారెడ్డి, బుర్రా రాములు, కన్స్టిట్యూట్ తదితరులపై ఈ సంకలనాలు వెలువడ్డాయి.

200 చర్చలు పూర్తి

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ 2015 నవంబర్ 14న 200క చర్చ నిర్వహించింది. క్రమం తప్పకుండా వారం వారం ఈ విధమైన చర్చల నిర్వహణ ఎంతో కష్టమే అయినా కూడా ఢీఆర్సీ శైర్క్యన్ ఎం.వేదకుమార్ సారథ్యాలోని బుందం ఎంతో సుమధురంగా ఈ పని చేయగలిగింది. వివిధ సామాజిక సంస్థల ప్రతినిధులు, వెబ్సైట్ నిర్వాహకులు కూడా ఈ కృషిలో ఎంతగానో సహకరించారు. ఈ విధమైన చర్చాకార్బూకుమాలు తెలంగాణ వివిధ ప్రాంతాల్లో మరెన్నో సంస్థలు చిన్న స్థాయిలో అయినా, అడపొదడపొగాఫైనా ఇలాంటి చర్చలు నిర్వహించేందుకు ప్రేరణగా నిలిచాయి.

- సర్ వంశీ మాహన్, m: 9848902520

e: vamsiglobal@gmail.com

సత్యవితాలను అందిస్తున్న

చెట్ల ట్రాన్స్ లోకెషన్

హైదరాబాద్ నగరం, పరిసర ప్రాంతాల్లో వివిధ ప్రభుత్వ విభాగాలు తమ కార్బూకులాపాల నిర్వహణకు అడ్డు వస్తున్నాయినే నెపంతో పెద్ద పెద్ద చెట్లను కూడా విచక్షణారహితంగా తొలగించడం కొన్నేళ్ళ పాటు ఆనవాయితీగా కొనసాగింది. ఈ నేపట్టులో ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెర్ర హైదరాబాద్ (ఎఫ్బిపోచ్) లాంటి సంస్థల ప్రతినిధులు 1913 నుంచి కూడా ఈ విషయంలో ప్రభుత్వంతో మరీ ముఖ్యంగా గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మునిపల్ కార్బూరేవన్తో చర్చిస్తూ వచ్చారు. నగరంలో పుట్టపాత్ పక్కన, ట్రాఫిక్ డివైడర్ పైన ఎన్నో రకాల చెట్లు ఉన్నాయి. నగరంలో వాయుకాలప్య నివారణకు అవి తమ వంతు తోడ్చాటును అందిస్తున్నాయి. అదే సమయంలో ఈ చెట్లు పాచారులు నడిచేందుకు ఉన్న స్థలాన్ని ఆక్రమిస్తున్నాయి. వాటిని సరిగా ట్రైమ్ చేయకోవడం వల్ల అవి తరచూ విద్యుత్ సరఫరాకు ఆటంకం కలిగించడం లాంటి సమస్యలకు కూడా కారణమవుతున్నాయి.

ఎ కారణంగాఫైనా చెట్లను కొళ్పివేయడం ఎవరికైనా బాధ కలిగించే అంశమే. దీన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని 2013లోనే ఎఫ్బిపోచ్ ప్రభుత్వానికి కొన్ని సూచనలు చేసింది.

- 1) పుట్టపాత్ లపై చిన్న పాటి చెట్లుగా ఎదిగే మొక్కలను మాత్రమే నాటాలి.
2. రోడ్డుకు అనుకొని ఉండే పుట్టపాత్ లపై మాత్రమే మొక్కలను నాటాలి. రోడ్డుపై నుంచి పుట్టపాత్ దిశగా వాహనాలను పార్క్ చేయడాన్ని కూడా ఇవి నిరోధిస్తాయి.
3. ఇప్పటికే పెరిగి పెద్దయి, ప్రజల సురక్షితకు హనికరంగా మారిన చెట్లను మరో ప్రాంతానికి తరలించాలి
4. పుట్టపాత్ పై ఉండే చెట్లను క్రమం తప్పకుండా ట్రైమ్యంగ్ చేయాలి. తద్వారా అవి విద్యుత్ తీగలకు, టెలిఫోన్ తీగలకు అడ్డు రాకుండా ఉంటాయి.

ఇదీవలి కాలంలో వాల్టా చట్టంపై అవగాహన పెరిగిన నేపట్టులో నగరంలో చెట్లను నరికివేయడం కొంతమేరకు తగ్గింది. అదే సమయంలో వివిధ కారణాల వల్ల చెట్లను తొలగించాల్సిన పరిస్థితి కూడా ఏర్పడుతుంది. అలాంటప్పుడు ఏవిధంగా వ్యవహరించాలనే అంశంపై ప్రభుత్వం / జీపాచ్ ఎంచి నిపుణుల కమిటీని నియమించింది. ఈ కమిటీ ఆయా సందర్భాల్లో ఆ ప్రాంతాల్లో పర్యాటించి తగు నిర్మయాల తీసుకుంటుంది. ఈ విధమైన చర్చాకార్బూకుమాలు తెలంగాణ వివిధ ప్రాంతాల పైన చెట్లను నెలల్లో పలు ప్రాంతాల్లో పర్యాటించింది. పరిస్థితిని బట్టి కొన్ని వందల చెట్లను నరికివేయడం అని గాకుండా వాటిని ట్రాన్స్ లోకెషన్ చేసేందుకు నిర్మయం తీసుకుంది. ఇలా ట్రాన్స్ లోకెషన్ చేసిన చెట్లలో అధిక శాతం చెట్లు తిరిగి జీవం పోసుకోవడం విశేషం.

అపు'రూప' చిత్రకారుడు దాని సుదర్శన్

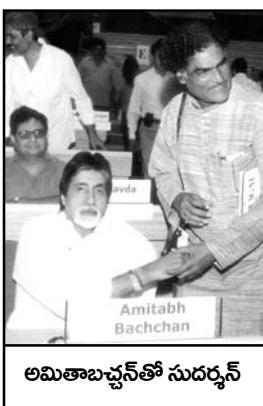
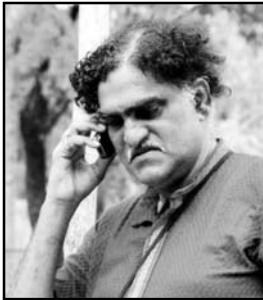
చిత్రకళకు కెమెరా తోడయ్యంది. ఆ అద్భుత కలయికలో అపు'రూప' చిత్రాలు పురుడుపోసుకున్నాయి. నిత్య నూతన ఆలోచనలతో ఎన్నో ఆవిష్కరణలకు తెరలు తీస్తూ కళాభిమానుల ప్రశంసనల్ని అందుకుంటున్న కళాతప్పనీ దాసి సుదర్శన్. ఎదిగిన ఎత్తులు ఎన్నో అఱ్యునా ఇంకా తన రంగంలో విద్యార్థినే అనుకుంటూ నిత్యం తన నిపుణతకు ఈనాలీకి మెరుగులు దిద్దుకనే స్పృజనకీలి. రంగస్థలం, చిత్రకళ, ఫోటోగ్రఫీ, సాహిత్యం వంటి బహుముఖ రంగాలలో ప్రతిభసు కనబరుస్తున్న సాంస్కృతిక మనస్సు.

పిట్టం వల్లి సుదర్శన్ ఇంటిపేరు 'దాని' సుదర్శన్గా స్థిరపడింది. లక్ష్ము మట్టయ్య దంపతులకు 1952 ఫిబ్రవరి 2న నల్గొండ జిల్లా మిర్యాలగూడలో జన్మించారు. తండ్రి మట్టయ్య నైజాం కాలంలో ప్రముఖ పోరాటిక రంగస్థల నటుడు.

బాల్యంలో తండ్రి మట్టయ్య వారసత్వాన్ని పుణికి పుష్పకుని చిత్రకారునిగా, రంగస్థల నటునిగా రూపుదిక్కుకున్నవాడు సుదర్శన్. ప్రాధమిక విద్య నుండి హాచ్చెస్సీ వరకు స్వగ్రామమైన మిర్యాలగూడలోనే చదువుకున్నాడు. ఏడవ తరగతిలో ఉండగా 1963లో 'భారత సౌభాగ్యం' సూల్క నాటకంలో ప్రీ పాత్రలో తొలిసారి రంగస్థలంపై కాలుమోపిన సుదర్శన్ 1968లో హాచ్చెస్సీ పూర్తయ్య వరకు అన్నో ప్రీ పాత్రలే ధరించిందు. తర్వాత మరో ఇర్మై సంపత్సరాలకు పైగా పలు నాటకాలు, పరిషత్తుల్లో విభిన్న పాతలు ధరించినాడు.

హాచ్చెస్సీ చదువుతూనే స్థానిక ఫోటో స్ఫోడియో బాగుారి వద్ద భూక్త అండ్ టైట్ ఫోటోగ్రఫీలో శిక్షణ పొంది ఎక్స్పోజింగ్, డవలపింగ్, ప్రింటింగ్, రీటింగ్, ఫినిషింగ్లో సైపుణ్ణాన్ని సంపాదించిందు. ఆ రకంగా గత యామై సంపత్సరాలగా చిత్రకళకు తోడు కెమెరా కూడా సుదర్శన్ ఆహార్యంలో ప్రధాన భాగమైంది.

1969లోనే మిత్రులు శేమ, మోహన్రావు, వాసు, చెన్నారి నాగరాజు, పెంచున్రాజుతో కలిసి 'నోదయ' లిఫిత మాసపత్రికను నిర్వహించిందు. చెన్నారి నాగరాజు, నజిర్ సంపాదకత్వంలో విపంచి, సాక్షి ప్రస్తానం వంటి స్థానిక పత్రికలో ఆట్ల ఎడిటర్గా 1984 వరకు సుదర్శన్ సేవలు అందించిందు. గత మూడు దశాబ్దాలుగా పాత్రికేయ వృత్తిలో ప్రముఖ దినపత్రికల ఫోటో ఫీచర్లు నిరవ్హించి, మానవీయ కథనాలను అందించిందు. వార్త దినపత్రిక ప్రారంభం నుండి పదిహేను సంపత్సరాల పాటు పాత్రికేయునిగా విశేష సేవలందించిందు. నమస్తే తెలంగాణ పత్రికకు రెండేళ్లు సేవలందించిన సుదర్శన్ 'సకల జనుల సమై' సమయంలో వార్త చిత్రాలు, కథనాలూ అందించి ప్రశంసలందించున్నారు. రెండు సంపత్సరాల క్రితం పాత్రికేయ వృత్తిని వదలి పూర్తిగా చిత్ర కళమీదనే దృష్టి కేంద్రికరించి అడే పనిలో నిమగ్నమయ్యారు.

చిన్న తనంలో తండ్రిగారి ప్రభావంతో కనిపించిన బోమ్మల్ని గీస్తున్న సుదర్శన్ను తన అన్నారు శంకర్ వేసిన పెన్సిల్ డ్రాయింగ్స్, ఇండియన్ ఇంకు బొమ్మలు బాగా ఆకర్షించాయి. పెద్దయ్యాక పరిచయమైన నల్గొండ చిత్రకారులు రామ చంద్రం ఆయల్ పోట్టిటు, స్టంప పొడర్తో వేసిన పోట్టిటులు సుదర్శన్ పై గాఢమైన ముద్రవేసినయి. చిన్నప్పటి నుండి 'బాపు' బొమ్మలంబే ఇష్టం. ఆంధ్రప్రదీపిక, ఆంధ్రప్రభ వంబీ పత్రికల్లో వాపై బొమ్మలను, కార్పూల్నను సేకరించి ప్రాక్టీస్ చేసేవాడు. వయసుతోపాటు పరిచయాలూ, అధ్యయనానుభవం పెరిగిన తర్వాత పికాసో, గోయా, దావేస్సీ, అమృతాపేర్గిల్, అంట్యాకులపైడిరాజు, పి.టి. రెడ్డి, యం.యథ మాస్మీన్, తోటవైకుంరం, ఆర్.కె.లక్ష్మీ,

మోహన్ కార్పూల్నను కళాభండాలు సుదర్శన్ను ఆకర్షించి ఆలోచించ చేసాయి. హైదరాబాదులోని ప్రసిద్ధ సినిమా బ్యానర్ కంపెనీ 'ప్రసాద్ పట్టిస్తిలో జూనియర్ ఆట్లస్టుగా రెండు సంపత్సరాలు వసిచేసే అవకాశం సుదర్శన్కు లభించింది. ఆ కంపెనీలో 1971లో చేరిన సుదర్శన్ సుమారు నూరు చిత్రాలకు పైగా భారీ కట్టిటు, బ్యాసర్లకు బ్యాగ్రోండ్ కలర్స్ వేయడం, సైచ్చలు వేయడం, ఆయల్ కలర్ మిక్స్ చేయడం, టైటిల్ రాయడం, చేసే క్రమంతో ఆయల్ పెయింటింగ్ మెటుకువలు, బ్రావ్సుల వాడకం, గురించి చాలా విపరాలు తెలుసుకున్నారు. చీఫ్ ఆట్లస్టులు భాజా, రామకృష్ణల ప్రభావం కొంత మేరకు సుదర్శన్ మీద ఉంది. చిత్రకారుడిగా నిలదొక్కుపోడానికి అక్కడి అనుభవం, పరిచయాలు దోహదపడ్డాయి.

పదవ తరగతిలో ఉండగానే తెలుగు సాహిత్యం గురించి, మహిప్రసాదం గురించి బోధించిన ఆంగ్లోపాధ్యాయులు పొన్నారి సుబ్బారావు, ప్రభావం కూడా నా ప్రగతిశీల భావజాలానికి బాల్యంలోనే పునాది వేసింది. ఆధునిక సాహిత్యం, కథారంగంలో డాక్టర్ నోముల సత్యారాయణ, దేవలపల్లి కృష్ణమూర్తి శేషు సుదర్శన్కు మార్గ నిర్దేశకులు.

'ప్రసాద్ పట్టిస్తిలో' ఇచ్చిన అనుభవంతో మిర్యాల గూడలో కొత్తగా నిర్మించిన శ్రీనివాస థియేటర్లో ఆట్లస్టుగా పనిచేస్తూ, థియేటర్లపట్టిస్టుగా కార్పూస్థావరంగా పొత్తుల్, ఆయల్ పెయింటింగ్స్, పెద్ద పెద్ద సైన్ బోర్డు రాస్తా కమర్ ఆట్లస్టుగె నిర్మించిన తన ప్రత్యేకతను చాటుకున్నాడు. మిత్రులతో కలిసి కథలు, కవిత్వం రాయడం, స్పూన్ దంపతుల సంపత్సరాల పాత్రికల వృత్తికిలో ఆట్ల ఎడిటర్గా 1973లో డా. కె.యిల్.రాజు నపలకు తొలి ముఖ చిత్రాలను సమకూర్చారు. 1978లో నాగార్జున సాగర్ ప్రభుత్వ జూనియర్ కాలేజీలో డ్రాయింగ్ మాస్టర్గా ఉద్యోగ ప్రదేశం చేసిన సుదర్శన్ 2009లో సుభూత్ అసిస్టెంటుగా పదవీ విరమణ పొంది, గత నాలుగు దశాబ్దాలుగా నాగార్జున సాగర్లోనే

తనకిష్టమైన చిత్రకళ, ప్రపుత్రి వ్యాపకాలతో ప్రశాంతగా కొనసాగిస్తున్నారు.

‘మాభూమి’, ‘రంగులకల’ నిర్మాణ సమయంలోనే అంతర్జాతీయ నవ్య సినిమా నిర్దేశకులు, కవి, చిత్రకారులు బి. నర్సింగరావు పదిచయ భాగ్యం కలిగింది.

సుదర్శన్ టి.టి.సి. బి.ఎ., బి.ఇడి, చేసి డ్రాయింగ్లో హైయ్యర్ పూర్తి చేశారు.

1978 నుండి నాగార్జున సాగర్ ప్రభత్వ జాణియర్ కళాశాలలో చిత్రకళ ఉపాధ్యాయుడుగా పని చేశారు. 2001లో స్టోర్ అసిస్టెంట్గా పదోస్తుతి పొంది చలక్కర్తి ప్రోస్యూల్స్ పని చేసి 2009 మార్చి నెలలో పదిచీ విరమణ చేసినారు. మహోకవి శ్రీ ప్రథమ

వర్ధంతి సభకు ముఖ్య అతిథిగా హోజరయి, శ్రీ మీద నేను వేసిన చిత్ర కళా ప్రదర్శనను ప్రారంభించినారు. నా అభిరుచిని, ప్రతిభను గుర్తించిన నర్సింగరావు గారు 1987లో ‘మా పూరు’ తెలంగాణ కళలు, సంస్కృతులు ప్రతిబింబించే దాక్యమెంటరీ చిత్రానికి అసిస్టెంట్ ఆర్ డ్రైక్టర్ రూగా అవకాశం ఇచ్చి ప్రోఫైషించిందు. ఆ తర్వాత ‘దాసి’, ‘మట్టి మనములు’, ‘హరివిల్లు’ చిత్రాలకు కాస్ట్మ్ మీ డిష్ట్రిబ్యూటర్గా పనిచేసే మహాదువకాశాన్ని నర్సింగరావుగారిచ్చారు.

‘మాపూరు’, ‘దాసి’, ‘మట్టి మనములు’ ప్రదర్శించబడిన అంతర్జాతీయ చిత్రక్షేత్రవాలకు న్యూఫ్యిల్, కోర్కత్తా, మద్రాసలో నర్సింగరావు యానిట్ ముఖ్యులలో ఒక డిగెంట్గా హోజరు అయి విధి దేశాలకు చెందిన అపరూప చిత్రాలను వీక్షించే అవకాశం రావడం జీవితంలో గొప్ప అనుభవం. ఆ రకంగా నర్సింగరావుతో సుదర్శన్కు ముప్పుయ్ అయిదేళ్ళ అనుబంధం ఉంది. కలిసిన ప్రతిసారి సినిమాలు, చిత్రకళ, సాహిత్య రంగాల గురించి విలువైన సలహాలు, సూచనలు ఇచ్చి తన వర్క్‌ప్లే అభిప్రాయం వ్యక్తం చేస్తూ, అవ్యాఖ్యనై సోదర ప్రేమతో మార్గదర్శకులుగా నిలిచిన నర్సింగరావంటే సుదర్శన్కు అపారమైన గౌరవం.

నర్సింగరావు సినిమాలకు ముందు నల్లగొండ కళాకారులు నిర్మించిన రెండు దాక్యమెంటరి చిత్రాలకు, నాలుగు పోలిఫిల్మ్లులకు, మాస్టర్ బాలలతో నిర్మించిన అంబేచ్చర్ దూరదర్శన్ చిత్రానికి సుదర్శన్ ఆర్ డ్రైక్టర్గా పని చేసిందు. ప్రజాకవి కాళోజి, రా.వి.శాస్త్రి, కాకరాల, యస్.వి.రామారావు వంటి ప్రముఖులు ఇంటర్వ్యూలు, పలువురు ప్రముఖ చిత్రకరులపై రాసిన వ్యాసాలు, రేడియో ఉపన్యాసాలు, నల్లగొండలో విధి రంగాలలైకు చెందిన కళాకారుల సమగ్ర విపరాలతో కూడిన సుదర్శన్ కుంచెలు - కలాలు’ సంకలనం 2009లో తెలంగాణా రీసెర్చ్ సెంటర్ నిర్వహకులు వేదకుమార్ సౌజన్యంతో వెలువడింది.

సుదర్శన్ పదిచీ విరమణ సందర్భంగా ప్రముఖులు రాసిన వ్యాసాలతో మనసుదర్శనం సాపేక్ష శాసన పరిశోధకులు, అప్పులు

క. ఇతేంద్రబాబుగారు ప్రచురించారు. సుదర్శన్ నిర్వహించిన సభల్లో పాల్గొన్న తెలంగాణ ప్రముఖుల ఉపన్యాసాల సంకలనం, వివిధ పత్రికల్లో వచ్చిన ఆర్టికల్స్ ప్రచురణ కావలసి ఉంది.

నర్సింగరావుగారి ప్రోత్సాహనికి, ప్రభత్వ ప్రోట్టలం కూడా తోడైతే ‘తెలంగాణ వైతాళికులు’ వంద పెయించింగ్ గ్రీట్ ప్రదర్శన ఏర్పాటు చేయాలనే సంకల్పంతో పెయించింగ్ వేసే పనిలో సుదర్శన్ ప్రస్తుతం బిజీగా ఉన్నారు.

కృషి జీలా సాగించి...

● సుయులు నాటకాల్లో ట్రై ప్రాతధారిగా, పలువురి ప్రశంసలు అందుకున్నారు.

నాటక రంగంలో తగు మాత్రం అనుభవం ఉంది. భాటోగ్రఫీ, సంగీతంతో బాల్యం నుండి అనుబంధం సాహితీ, సాంస్కృతిక రంగం, జర్బులిజం ప్రధాన వృత్తి.

- మహాకవి శ్రీ శ్రీ మొదలు లబ్బ ప్రతిష్టులైన ప్రముఖ కవులు, రచయితలు, వర్ధమాన కవుల కావ్యాలు, పరిశోధక గ్రంథాలతో సహా వందలాది గ్రంథాలకు ముఖ చిత్రాలు చిత్రాలు సమకూర్చుట.
- మహాకవి గురజాడ, శ్రీ శ్రీ, రావి శాస్త్రి లాంటి వారిపై చిత్ర కళా ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేసి పలు జిల్లల్లోని పొరశాల విద్యార్థుల కోసం ప్రదర్శించారు.

● 1991 నుండి ‘అల’ కళల వేదిక ను స్థాపించి గత 20 సంవత్సరాలుగా సాహిత్య సభలను నిర్వహిస్తున్నారు. లబ్బప్రతిష్టులైన కవులు, కళాకారులు నాగార్జున సాగర్కి విచేసి ఈ వేదిక లలో పాల్గొన్నారు.

● జాతీయ పండుగల సందర్భంగా 1993 -94లో సికింద్రా బాద్ పెరేడ్ గ్రోండ్లో ప్రదర్శించిన రాష్ట్ర విద్యార్థి శకటాలను నాలుగు

పర్యాయాలు రూపొందించారు. ఒక శకటానికి బహుమతి కూడా లభించింది.

- జిల్లా స్థాయిలో 2000 సంవత్సరంలో డి.జి.బి. బసవరాజ్ నేతృత్వంలో సుదర్శన్ రూపొందించిన విద్యా శకటం ప్రముఖుల ప్రశంసలు పొందింది.
- 1986లో రాష్ట్ర స్థాయి విద్యాప్రై వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనలకు డెకరేషన్, పబ్లిషిస్ట్, కమిటీలకు కన్స్యూనర్గా విశేషమైన సేవలందించిన సుదర్శన్ అందరి మనులకు పాత్రులయ్యారు.
- ఎస్సీఆర్ టెలివిజన్ రాసిన నేతృత్వంలో 1991లో 1 నుండి 10 తరగతి వరకు సిలబ్స్ కమిటీలో సభ్యులగా ఉండి డ్రాయింగ్ సిలబ్స్ ను రూపొందించారు.

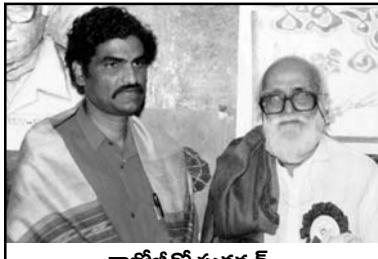

సుదర్శన్కు సత్కారము సుదర్శన్ మహాకవి శేషింద్రులు

1989లో భారత రాష్ట్రపతి అర్. ఎం.కట్టామున్ ద్వారా జాతీయ లంగాలుకు సుదర్శన్

- సిసిఆర్టిస్ న్యూఫీల్స్ లో 1990లో పెప్పెబురి శిక్షణ పొందారు.
- 1992లో రాష్ట్రస్థాయి ఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా ముఖ్యమంత్రిగారి పురస్కారం అందుకున్నారు.
- 1984లో మిత్రుడు మధుసూదనరావు దర్జకత్వంలో సల్గొండ కళాకారులు నిర్మించిన విద్యా విషయక చిత్రానికి దివంగత మిత్రుడు కాతోజుతో కలిసి ఆర్ప డైరెక్టరుగా పని చేశారు. “ఈ చరిత్ర చేరిపేద్దం” అనే ఈ చిత్రం ఉత్తమ వైజ్ఞానిక చిత్రంగా రజిట, నంది అవార్డు అందుకుంది.
- 1986లో జిల్లా కలెక్టరు ఎ.కె.గోయల్ నిర్మాణ సారథ్యంలో ఇదే యూనిటో నిర్మించిన ‘ప్రగతి పథంలో సల్గొండ’ అనే లఘు చిత్రానికి కళా దర్జకుకునిగా పని చేశారు.
- 1988లో అంతర్జాతీయ భ్యూతి పొందిన ప్రముఖ రచయిత, చిత్రకారుడు, నవ్య సినిమా నీర్దేశక, నిర్మాత బి. నర్సింగరావు యూనిటో ‘మాహరు’ లఘు చిత్రానికి అసోసియేట్ ఆర్ప డైరెక్టరుగా తొలిసారి ప్రవేశించారు.

కాతోజుతో సుదర్శన్

- 1989లో అయిదు జాతీయ బహుమతులు అందుకున్న సంచలన దాసి చిత్రానికి, 1990లో ‘మట్టి మనమలు’ చిత్రాలకు సుదర్శన్ కాస్ట్యూమ్ డిజైనర్గా పని చేశారు.
- బి. నర్సింగరావు నిర్మించిన అన్ని చిత్రాలు జాతీయ అంతర్జాతీయ సభలో ప్రతిష్ఠాత్మకమైన అవార్డులు అందుకోగా ‘దాసి’ చిత్రానికి లభించిన అయిదు జాతీయ అవార్డుల్లో కాస్ట్యూమ్ డిజైనర్గా సుదర్శన్ భారత రాష్ట్రపుత్రి చేత

జాతీయ బహుమతిని అందుకున్నారు. (ఈ శాఖలో జాతీయ బహుమతిని పొందిన ప్రప్రథమ దక్షిణాది కళాకారుడు బహుశాసుదర్శనే)

- 1988లో మాస్టర్ పిల్లలతో నిర్మించిన బి.వి. చిత్రం “అఖండ విషప్పుతోతి అంబేద్కర్”, సల్గొండ రంగస్తల కళాకారులు నిర్మించిన మరో రెండు బి.వి. చిత్రాలతో సహా లఘు చిత్రాలు, బి.వి. ఫీచర్ ఫిల్మలు సుమారు 15 చిత్రాలకు సుదర్శన్ ఆర్ప డైరెక్టరుగా, కాస్ట్యూమ్ డిజైనర్గా పనిచేశారు.
- 2000 సంవత్సరానికి గాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సుదర్శన్ను

ఉత్తమ చలన చిత్రాలకు ప్రకటించే నంది అవార్డుల కమిటీ ‘జ్యోరీ’ మెంబరుగా నియమించింది.

- 2005లో ప్రతిష్ఠాత్మకమైన జాతీయ చలన చిత్ర బహుమతుల జ్యోరీకి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏపీ నుండి సుదర్శన్ను సభ్యులుగా నియమించింది.
- 2002లో మాజీ పార్లమెంటు సభ్యులు, గిస్టీస్ బంగ ఆఫ్ వరల్డ్ రికార్డు కెక్కిన స్టోర్ ప్రోడ్యూసర్ డి. రామానాయుడు నిర్మించిన ‘హరి విల్లు’ చిత్రానికి కాస్ట్యూమ్ డిజైనర్గా పనిచేశారు.

పిల్లలు మానసిక చిత్రణ ప్రధాన ఇతివృత్తంగా బి. నర్సింగరావు రచనా, దర్జకత్వంలో రాపొందిన ‘హరివిల్లు’ అంతర్జాతీయ చిత్రోప్సాలలో ప్రదర్శించబడింది. బంగాదేశ్ ఫిల్మ్ ఫెస్టివల్లో వరల్డ్ హెల్ట్ ఆర్నోజెపన్ వారి బహుమతిని కూడా గెలుచుకుంది.

- సుదర్శన్ వద్ద శిక్షణ పొందిన వారెండరో చిత్రకారులుగా, కార్బూనిస్టులుగా, సైన్ బోర్డు ఆర్టిస్టులుగా, పభ్లిసిటి రంగంలో, పత్రికా రంగంలోనూ పలుబోట్లు స్థిరపడ్డారు.
- ప్రముఖ రచయితలు, కళాకారులు ఇంటర్వ్యూలు, చిత్ర కళాపేర్లే దేంద్రియ ఉపాధ్యాయులు, వివిధ కళారంగాలకు చెందిన సల్గొండ జిల్లాలోని ప్రముఖులు, బౌత్సాహికుల విపరాలతో 2010లో వెలుపడిన సుదర్శన్ గ్రంథం ‘కుంచెలు - కలాలు’ ప్రోమాటిక గ్రంథంగా విమర్శకులు, పత్రికల ప్రశంసలను అందుకుంది.

సోలో చిత్ర ప్రదర్శన నిమిత్తం గత మూడు సంవత్సరాలుగా పెయింటింగ్ వేస్తూ ప్రస్తుతం అదే పనిలో నిమగ్నులై ఉన్నారు సుదర్శన్.

పనిలో పడితే ఆది ప్రపంచం గుర్తించే కృషి కావాలన్న తపన

కలిగిన సుదర్శన్ అచ్చమైన కళాజీవి. కుంచె కదిలినా, కలం జాలువారినా, కెమెరా ఫీల్డ్ మనిపించినా తనదైన ముద్రతో మంత్రముగ్ధులై చేసే నిపుణత కలిగిన ఆయన మానవీయ, మానవీయ కళాకారుడు.

సుదర్శన్ చిరునామా: ఎ/267, హిల్ కాలనీ,
నాగార్జునసాగర్, సల్గొండ జిల్లా - 508202,
ఫోన్: 9440608208

-టీవీస్

పుస్తకావిష్కరణ సభలలో శీలా వీరాజు, నోముల, సుదర్శన్,
బి.నర్సింగరావు, పిల్ల లక్ష్మీ, శివరెడ్డి.

బెయల్ రాని విచారణ బైదీల తిప్పలెన్నో

భారతదేశంలో 1402 జైష్టలో 4,19,633 మంది నిందితులున్నారు. విచారణ చిన్న చిన్న శిక్షలు, బైదీలు జీవిత కార్యాగారం, యావజ్జీవం శిక్షలు అనుభవిస్తున్నారు. లక్షల సంఖ్యలో ఉన్న బైదీల భద్రతకు జైలు సిబ్బంది కొట్టొచ్చిన్నట్లు కనిపిస్తుంది. 4,19,633 బైదీలకు 53వేల తొమ్మిది మంది జైలు అధికారులు, సిబ్బంది ఉంటున్నారు. బైదీలకు సరివడే భద్రత లేకపోవడం వల్లే జైష్టలలో అను నిత్యం ఏదో ఒక సంఘటనలు చేటు చేసుకుంటున్నాయి. పొరుగు దేశాలలో ఆరు మంది బైదీలకు ఒక వార్డర్ కాపలా ఉంటే మన దేశంలో 20 మంది బైదీలకు ఒక వార్డర్ కూడా లేక పోవడం దారుణమైన విషయం. హత్య కేసులు 250 శాతం, అత్యాచారం కేసులు 814 శాతం, కిడ్యాపులు బలవంతపు 750 శాతం కేసులు విపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. 2,35,350 మంది నిందితులల్లో మాదక ద్రావ్యాలు ఉగ్రవాదం, నక్షలిజం, ఎక్కుయింజ వంటి నేరాల విచారణలో 50,627 మంది ఉన్నారు. 2015లో 12,93,430 మంది విచారణ బైదీలు. 11,57,590 మంది బైదీలు విడుదలయ్యారు. బైదీల సంఖ్య పెరిగిపోవడం తలనొప్పిగా మారింది. జాతీయ స్థాయిలో బైదీల శాతం 114 శాతంగా, తీపోర్ జైలులో 226 శాతంగా ఉంది. వీరిలో మూడింతలు విచారణ బైదీలే. చత్రీనథుడ్ - జ్ఞానండ్, ఉత్తరాంచల్, మహోరాష్ట్ర, బీహార్, ఒడిశా వంటి రాష్ట్రాలలో జైష్టలో పరిమితికి మించి విచారణ బైదీలు ఉండటంతో వారిని అదుపు చేయడం పెద్ద సమస్యగా మారింది. దేశ వ్యాప్తంగా వివిధ జైష్టలలో 95 వేల మంది సిబ్బంది అవసరం ఉండగా 27వేల 625 పోస్టులు భర్తి కాకుండా భాళీగానే మిగిలినాయి. 2015లో వివిధ జైష్ట నుంచి 215 మంది బైదీలు జైలు నుంచి పారి పోయారంటే దానికి ప్రధాన కారణం జైష్టలో తగినంత సిబ్బంది లేక పోవడం. 2015లో వివిధ జైష్టలో 1585 మంది బైదీలు చనిపోయారు.

అంటే రోజుకు దేశంలో ఏదో ఒక జైలులో ఐదు మంది బైదీలు చనిపోతున్నారు. 1469 సహజ మరణాలుగా నేడునల్ క్రొమ్ రికార్డుల బ్యార్టో (ఎన్సీఆర్ఎబి) నివేదికలో తెలిపింది. బైదీల మరణాలకు చాలా కారణాలున్నాయి. సకాలంలో వైద్యం అండక, వైద్యులు

స్వందిచక, నాయ్యమైన ఆహారం లేకపోవడం. జైలులో బైదీలకు సరివడ వైద్యుల కొట్టొచ్చినట్లుగా కనిపించడం. ఈ జాబితాలో ఉంది. 115 అసహజ మరణాలలో 77 అత్యహత్యలు. కొన్ని కొన్ని

జైష్టలో జైలు అధికారులు రెండు గ్రూపుల మధ్య తగువులాటలు పెట్టడం ఇరువురి మధ్య ఘర్షణలు జరగడం ఇవన్నీ బయటకు రాకుండా పోతు న్నాయి. జైష్టలో బైదీల అత్యహత్యలపై జాతీయ మానవ హక్కుల సంఘం అందోళనను తెలిపింది. బైదీల చావులకు ముందస్తు చర్యలు తీసుకోవాలని ఆయి రాష్ట్రాలకు సూచించింది. దేశ

వ్యాప్తంగా చూసినట్లయితే వివిధ జైష్టలలో అరకొర సిబ్బందితో నెట్టుకొస్తున్నారు. బైదీల మానసిక స్థితిని అంచనా వేయడం కష్టం. లక్షలాది మంది బైదీలకు 18 మంది మాత్రమే సైకియాట్రీస్టులున్నారు. ప్రతి 23 వేల మంది బైదీలకు ఒక్క సైకియాట్రీస్టు మాత్రమే అందు బాటులో ఉన్నారు.

జైష్టలో సాధారణంగా బైదీలలో అణగారిని వర్గాలకు చెందిన నిరక్షరాసులు, నిరుపేదలు, ఆదివాసులు, గిరిజనులుంటున్నారని నివేదికలు తెలుపుతున్నాయి. ప్రతి ముగ్గురి బైదీలలో ఇద్దరు దళితులని వెల్లడైంది. అంతంతమాత్రం చదువుకున్న వారు 57.610 మంది కాగా. అసలు ఆక్షర జ్ఞానం లేనివారు 36.406 మంది వరకు ఉన్నారు. కొన్ని జైష్టలో సిబ్బంది కొరత వల్ల జైలు అధికారులు పర్యవేక్షణ కోసం శిక్ష పడ్డిన బైదీల సాయం తీసుకుంటున్నారు. చర్చపలి జైలులో 2003లో మల్లేశం డాక్టరుగా వ్యవహారించడంతో అనేక మంది బైదీలకు అనర్థాలు జిరిగాయి. క్షణికావేశంలో నేరాలు చేసి జైష్టలో బెయిల్ రాక. కోర్పులో న్నాయవాది ఫీజు చెల్లించలేక ఏళ్ళ తరబిడి జైష్టలో మగ్గపోతున్నారు. ఆదివాసీ రాష్ట్రాలలో ఆదివాసీ బైదీలలో జైష్ట కిటకిటలూడుతున్నాయి. చేయని నేరానికి ఆదివాసులు ఏళ్ళ తర బడి జైలు నాలుగు గోదల మధ్య సలిగి పోతున్నారు. విచారణ బైదీలుగా 6

సం. నుంచి ఎనిమిది సంవత్సరాల వరకు విచారణ బైదీలుగా మగ్గపోతున్నారు. యావజ్జీవ శిక్ష పడి ప్రోకోర్సులో అప్పేలుకు వెళ్లిన వారు బెయిల్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకోవచ్చుని 2016లో ఉమ్మడి ప్రోకోర్సు తీర్పునిప్పడం బైదీలకు ఉపశమనం కలిగించి, జైష్టపై ఒత్తిప్పిని

తగ్గించేందుకు వెసులుబాటు కల్పించింది. బెయిల్ విధానంలో కొన్ని సపరియిలు చేయాలని 'లా' కమీషన్ సూచించడం ఔదీలకు మరింత అసరా కళ్లించినట్లవుంది. ఇదిలూ ఉండగా సిపిఐ మావోయిస్టు పార్టీకి చెందిన రాజకీయ ఔదీలు, కురు వృద్ధులు కోబార్డు గాంధీ (75) ఫిలీలో ఎనిమిది సంవత్సరాల క్రితం అరెస్ట్ అయ్యాడు. కేసులు కొట్టివేయబడినాయి. అయినా బెయిల్ రాక జైలులో వికాఖ కారాగారంలో ఉన్నాడు. అభిలేష్ యాదవ్ (77) విజయకుమార్ అర్థ 58 బీపోర్ జైల్లలో, అమిత్ భక్తి (60), గౌహతి జైలు మెహిధరన్ (67) కేరళ ఈయన భారత రాయబారిగా వీరి తండ్రి పని చేసినాడు. గతంలోనూ రామకృష్ణ (63) వెంకటేశ్వర రెడ్డి (55) తెలుగుదీపక్. మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోనూ ఆంధ్రప్రదేశ్ గుంటూరు జిల్లాకు చెందిన ఆరుమండి రిమాండ్ ఔదీలగానే కారాగార జీవితం గడువుతున్నారు. మహిళా ఔదీలు సుమారు వెయ్యాకి పైగా ఉంటారని అంచనా. వారణాసి సుబ్రమణ్యం (59), చర్చపల్లి జైలులో ఆరు సంఘాలుగా కారాగారంలో జీవితం ఉంటున్నారు. వీరంతా నక్సలైట్ రాజకీయాలు అయినప్పటికీ వయోభారం మీదపడటమే కాకుండా అనారోగ్య సమస్యలతో తండ్రిద్దుతున్నారు. వారణాసి సుబ్రమణ్యం మోకాలుచిప్ప పూర్తిగా దెబ్బతింది. రెండు సంవత్సరాల క్రితం మోకాలుకు ఆవరేషన్ చేయాలని నిమ్మ వైయులు సూచించారు. ఒక కేసు కొట్టివేయాగానే మరో కేసు పెట్టడం, బెయిల్ వచ్చినా ఘ్యారిటీలు లేక న్యాయస్థానంలో వాదించక పోవడం విచారణ ఔదీలు జైలు నాలుగు గోడల మధ్య నలిగిపోతున్నారు. శిక్ష ఖరారు కాకమందే జైలు నాలుగు గోడల మధ్య ఏళ్ళ తరబడి కారాగార జీవితం గడపడంతో మానసికంగా ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. ఇప్పటికేనా, న్యాయస్థానాలు ఏళ్ల తరబడి జైలు నాలుగు గోడల మధ్య నలిగిపోతున్న విచారణ ఔదీల విడుదలకు ప్రత్యేక చొరవ చూపాల్సిన అవసరమంది.

-దామరపల్లి నర్సింహరెడ్డి

m : 9581358696

e : narsimhareddydhr@gmail.com

నా కేరాఫ్ అడ్రెస్ నాన్నే!

మా ఊరుకు

నేనిపుడు చుట్టుపు చూపును

చుక్క తెగినట్లు

ఎప్పుడో ఓసారిషార్లో వాలిపోతానా

ఎవరబ్బా ఇతను?

ప్రశ్నలు ఎదురొస్తాయి!

ఈ వయస్సులోమూ

నాన్న పేరు చెప్పందే

ఊరు ఎద తలుపులు తెరవదు!

ఎక్కడున్నావ్ నాన్నా!

ఇప్పటికీ నీవే నా కేరాఫ్ అడ్రెస్

నేనే కాదు

నా అర్థాంగి, నా కొడుకులూ

అందరూ నీ పేరు చెప్పాకోవలసిందే!

మా ఎదలో పదిలంగా ఉన్నట్టే

నీవు నా పట్లె మట్టిలో అల్లుకున్న

తరగిన తరతరాల కోట్ల పరిమళానివి!

నా ఊత్కోన్న నా బాల్య ముద్రలు శిలాజ్ఞరాలే!

నేను పుట్టి పెరిగిన ఇంటిని

నిర్మయతో విదిలించుకున్న తీరు

ఒహుశా! నా చిరునామాను చెరిపేసిందేమో!

పట్లెకు వెళ్ళాచ్చినప్పుడుల్లా

పరాయితనమొకటి నన్ను పీడిస్తది!

నాకు తెలుసు

ఈ సగరానికి, నాకు మధ్య

కుదిరింది అవసరాధ ఒప్పందమే!

అవసరం తీరిన వెంటనే

ఈ సగరం కూడా అసంక్లిష్టంగా

నా రికార్డులన్నీ డిలీట్ చేసేస్తుంది..!!

- కోట్ల వెంకటేశ్వర రెడ్డి, m : 9440233261

e : kotla9440233261@gmail.com

దక్షన్ నవాబీ క్రికెట్ వెలుగులు ఎక్కడ ?

(గత సంచిక తరువాయి)

గులామ్ అహ్మద్

ప్రైదరాబాద్ నుంచి క్రికెట్ ఆడి ప్రపంచభ్యాతినార్జించిన వారిలో... గులామ్ అహ్మద్ ను ప్రముఖంగా చెప్పుకోవచ్చ). స్పీన్ బొలర్, ట్రేట్ హ్యోండెడ్ బ్యాట్స్‌మెన్గా రాశించిన గులామ్ అహ్మద్ 1922

జూలై 4న ప్రైదరాబాద్లో జన్మించారు. 1939-40 నుంచి 1958-59 వరకు ప్రైదరాబాద్ తరఫున 22 టెస్ట్ మ్యాచ్లు, 98 ఫ్లోచ్ క్లాన్ మ్యాచ్లు ఆడారు. 1952లో ఇంగ్లండ్ టూర్లో, 1954 -55లో పాకిస్తాన్ క్రికెట్ టోర్చుమెంట్స్ లో భారత తరఫున వెళ్లారు.

1955- 56 న్యూజీల్యాండ్ పర్యటనలో భారత జట్టు కెప్పెన్గా వ్యవహరించారు. 1947-48 మధ్య జరిగిన రంజీ ట్రోఫీలో మద్రాస్ జట్టుపై 28 పరుగులిచ్చి 5 వికెట్లు, మరో మ్యాచ్లో 53 పరుగులిచ్చి 9 వికెట్లు తీశారు. ఈయన కెరీర్లో ఇదే అత్యుత్తమ ప్రదర్శనగా చెప్పుకోవచ్చ. దక్షన్ ప్రాంతం నుంచి క్రికెటర్ భ్యాతి నార్జించిన గులామ్ అహ్మద్ 1998 ఆఫ్సోబర్ 28న ప్రైదరాబాద్లో చనిపోయారు.

సయ్యద్ అజిద్ అలీ

ఆర్టోండర్గా సేరుతెచ్చుకున్న అలనాటి ప్రైదరాబాద్ క్రికెటర్లలో సయ్యద్ అబిద్ అలీ ప్రముఖులు.

1941 సెప్టెంబర్ 9 అబిద్ అలీ జన్మించారు. 1956లో ప్రైదరాబాద్ స్కూల్ తరఫున సెల్క్షు అవడంతో అలీ క్రికెట్ కెరీర్ మొదటి అడుగు పడింది. కేరళ జట్టుపై 82 పరుగుల వ్యక్తిగత సొక్కెలోపాటు అద్భుతమైన ఫీల్డింగ్ ప్రదర్శించి అలీ అందరి దృష్టిని ఆకర్షించారు. 1967లో ఆప్స్టేలియా, న్యూజీల్యాండ్ క్రికెట్ టోర్చుమెంట్ టూర్స్కి అయిన సెల్క్షు అయ్యారు. 28 టెస్టులు, 5 వస్తేలతో పాటు 212 ఫ్లోచ్ క్లాన్ మ్యాచ్లు ఆడారు. రంజీ ట్రోఫీల్లో ప్రైదరాబాద్ తరఫున 2 వేలకు పైగా పరుగులు, 100 కిపైగా వికెట్లు సాధించారు. క్రికెట్

నుంచి రిటైర్మెంట్ తర్వాత కూడా అబిద్ అలీ ఆటలో తన అనుబంధాన్ని కొనసాగించారు. ప్రైదరాబాద్ జానియర్స్ జట్టుతోపాటు విదేశీ జట్టుకు కూడా కోచింగ్ ఇచ్చారు. ప్రస్తుతం కాలిఫోర్నియాలో స్టోన్ఫోర్డ్ క్రికెట్ అకాడమీలో కోచ్గా కొనసాగుతున్నారు.

అబ్బాస్ అలీ బేగ్

దక్షన్ ప్రాంతం నుంచి క్రికెట్ రంగంలో ప్రతిభాపాటువాలు చూపించిన మరో క్రికెటర్ అబ్బాస్ అలీ బేగ్. ఈయన 1939 మార్చి 19న ప్రైదరాబాద్లో జన్మించారు. 1954-55 రంజీ ట్రోఫీ సీజన్ నుంచి అలీ బేగ్ క్రికెట్ ప్రస్తానం మొదలైంది.

10 టెస్టులు ఆడి 428 పరుగులు సాధించగా 235 ఫ్లోచ్ క్లాన్ మ్యాచ్లలో 12,367 పరుగులు సాధించిన ఘనత అబ్బాస్ అలీ బేగ్ సాంతం. ఇంగ్లండ్ ఆంక్షపర్డ్ యూనివర్సిటీకి ఉన్నత చదువుల కోసం వెళ్లి.. ఆ యూనివర్సిటీ టీమలో 15 ఫ్లోచ్ క్లాన్ మ్యాచ్లు ఆడారు. అక్కడి యూనివర్సిటీ టీముల్లో ట్రైపుల్ సెంచరీ చేసిన తొలి క్రికెటర్గా అలీ బేగ్ రికార్డు సృష్టించారు.

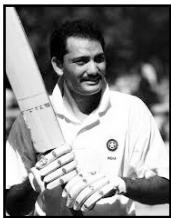
శివలాల్ యాదవ్

35 టెస్టులు, 7 వస్తేలు... క్రికెటర్లో ఈ మ్యాచ్ల నంబర్ తక్కఁ అయినప్పటికీ... ప్రైదరాబాద్ క్రికెట అనగానే గుర్తాచే వేర్లలో శివలాల్ యాదవ్ ప్రముఖులు. 1957 జనవరి 26న శివలాల్ జన్మించారు. బెంగళారులో 1979 ఆప్స్టేలియా టెస్ట్ సిరీస్లలో శివలాల్ తన ఇంటర్వెప్సనల్ కెరీర్ ప్రారంభించారు. ఆ సిరీస్ లో 7 కీలకమైన వికెట్లు తీసి ఆప్స్టేలియాపై విజయానికి తనవంతు కృషి చేశారు శివలాల్ యాదవ్. 1979 నుంచి 1987 వరకు శివలాల్ యాదవ్ ఆన్ ఫీల్డ్లో ఉన్నారు. ఆ తర్వాత హెచ్.సి.ఎ.ఎస్ ఆయన అనుబంధం కొనసాగుతోంది.

మహ్మద్ అజారుద్దీన్

మణికట్టు మాంత్రికుడిగా పేరుగాంచిన ప్రాదరూబాద్ క్రికెటర్ మహ్మద్ అజారుద్దీన్ 1963 ఫిబ్రవరి 8న జన్మించారు. ఆల్ సెయింట్స్ స్కూల్స్‌పైటు నిజామ్ కాలేజీలో అజారుద్దీన్ విద్యాభ్యాసం సాగింది. తాత్యు ప్రోట్సాపంతో అజారుద్దీన్ క్రికెట్ కరీర్ మొదలైంది. 1984లో ఈడెన్ గార్డెన్లో ఇంగ్లండ్‌పై వస్తేతో తన ఇంటర్వెషన్ల్ కరీర్ను అజారుద్దీన్ ప్రారంభించారు. మొదటి మూడు మ్యాచుల్లో వరుసగా మాడు సెంచరీలు చేసి తన సత్తా చాటారు. కృష్ణమాచారి శ్రీకాంత్ తర్వాత 1989 భారత జట్టుకు కెప్పెన్గా టీమ్ను ముందుకు నడిపించారు. 47 టెస్ట్స్ మ్యాచ్లు, 174 వస్తేలకు కెప్పెన్గా ఉన్నారు.

99 టెస్ట్స్ మ్యాచ్లో 6216 పరుగులు, 334 వస్తేల్లో 9378 పరుగులు, 229 ఫస్ట్ క్లాస్ మ్యాచ్లో 15,855 పరుగులతో క్రికెట్ ప్రేమికుల మనసు దోషకున్నారు. క్రికెట్ ప్రపంచంలో ఓ వెలుగు వెలుగుతున్న సమయంలో ... మ్యాచ్ ఫిక్సింగ్ వివాదాలు చుట్టూ ముట్టాయి. 2000 సంవత్సరంలో బీసీఎస్ అజారుద్దీన్‌పై జీవితకాల నిపేశం విధించింది. ఫిక్సింగ్‌లు సరైన అధారాలు లేని కారణంగా 2012 నవంబర్ 8న ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రోకోర్టు నిపేధాన్ని ఎత్తివేసింది. క్రికెట్ కరీర్ అర్థాంతరంగా ముగిశాక అజారుద్దీన్ రాజకీయాల్లో అడుగు పెట్టారు. 2009 ఎన్కుల్లో ఉత్తర ప్రదేశ్‌లోని మొరాదాబాద్ నుంచి ఎంపిగా ఎన్నికయ్యారు.

వి.వి.ఎస్.లక్ష్మీ:

విరి విరి స్పెషల్ లక్ష్మీగా పేరుగాంచిన వివిఎస్ లక్ష్మీ 1974 నవంబర్ 1న జన్మించారు. 1992-93లో జరిగిన రంజీ ట్రోఫీలో ప్రాదరూబాద్ తరపున ఆడి తన క్రికెట్ కరీర్కు బాటలు వేశారు లక్ష్మీ. 1994 ఆప్స్ట్రేలియా టూర్నెటో అండర్ 19 కేటగిరిలో అంతర్జాతీయ కరీర్ను లక్ష్మీ ప్రారంభించారు. ఎక్కువగా లోయర్ మిడిల్ ఆర్డర్లనే లక్ష్మీ ఆడారు. 2001లో ఈడెన్ గార్డెన్లో ఆప్స్ట్రేలియాతో జరిగిన టెస్ట్స్ మ్యాచ్లో లక్ష్మీ చేసిన 281 పరుగులను క్రీటెస్ట్ ఇన్నిం గ్రీగా చెబుతారు. 134 టెస్ట్స్ లో 8781 పరుగులు, 86 వస్తేల్లో 23 38 పరుగులతో పాటు మొత్తంగా 267 ఫస్ట్ క్లాస్ మ్యాచుల్లో 19,730 పరుగులు లక్ష్మీ సొంతం.

2011లో లక్ష్మీను భారత ప్రభుత్వం పద్మశ్రీతో సత్కరించింది. 2004 తర్వాత కరీర్లో అనేక ఎత్తుపల్లులు చూసిన లక్ష్మీ 2012 అగస్టు 18న క్రికెట్ గుడ్బై చెప్పారు. అప్పటికే మ్యాజీల్యాండ్ టూర్కు సెలెక్టర్లు ఎంపిక చేసినప్పటికీ... క్రికెట్కు అల్పిదా చెప్పారు విరి విరి స్పెషల్ లక్ష్మీ.

-ఎం.డి.కరీం m: 9618644771

e: karreemmd786@gmail.com

పాలపిట్ట పలాయనం

పాలపిట్ట పాలపిట్ట ఎటు పారిపోయావు!

సిమెంటు మహి సౌధాలను చూసి గాఖరాపడి పెదిరి పరుగు తీసావా!

అతి పెద్ద అంతస్తుల గోడలు చుట్టూముట్టాయని అదిరిపడి అదృశ్యమైనావా!

మా చిన్నాడు నీవు ఆకాశాన్ని తాకి ఆ నింగి నీలి రంగును పులుముకొని పొలం గట్టుపై వాలేదానిని అప్పోదం అనందం నిండా నింపుకొని నీవు స్వేచ్ఛ స్వాతంత్ర్యాల ప్రతీకవు, ప్రతిరూపానివి

ఒకసారి కానుగుకొమ్ము సందుల్లో మరొక్కసారి మామిడి ఆకుల గుబురు

మసకలో కనిపించి మాయమవుతావు

బీర పొదలలో, దోస తీగలలో మసలుతూ వరి చేలపై చక్కర్లుకొడుతూ చమత్కారాలన్నో చేసేదానిని

పండుగనాడు ఇరుకు బటుకుల చెరసాలను వీడి

నీ సాక్కాత్కారం కోరుకునేవారు కొండరు

నీవు కనబడితే పసివానిలా మైమరచి పరవళించేవారు మరికొండరు

వీ ఖండాంతరాలకు వలసపోయావు?

నీ ఆచూకీ, అద్రస్సు ఎవరికి తెలుసు?

మార్కెట్ వశమైన ప్రకృతిని చూసి గుండ చెదిరి నీవు

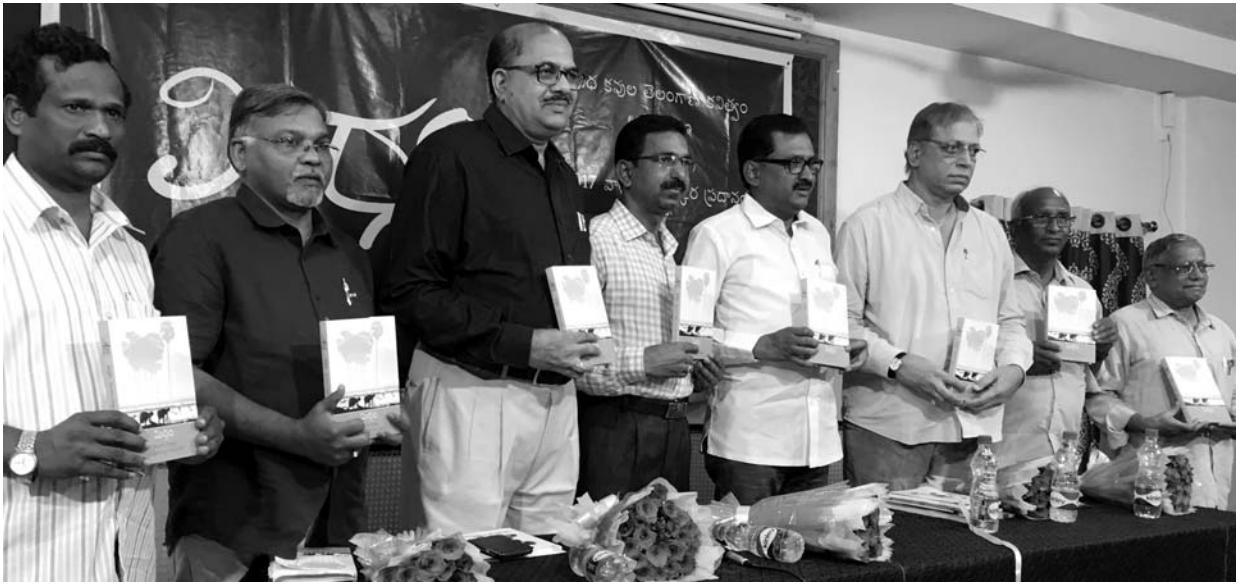
వెళ్లపోతే

నిన్ను మనసారా ప్రేమించి ఆరాధించే కారుణ్య మూర్తులు కృంగిపోతారు

అందరినీ కరుణించి మళ్ళీ కనిపించి మరొక్కసారి

నీ అపురూపమైన సోయగాల్చి తిరిగి చూపించు

-ప్రొ॥ లక్ష్మీనారాయణ
m : 9542656636

వనపట్ల సుబ్బయ్య, యాకుబ్, మంగారి రాజేందర్, ఏనుగు నర్సింహరెడ్డి డా॥ ఘంటా చక్రపాణి, బి. నరసింగరావు, నాశేశ్వరం శంకరం, అమృంగి వేంగోపాల్

సాహిత్య సభలకు మైలురాయిగా మిర్రం ఆవిష్కరణ

తెలంగాణ కళాకారుల చౌరవ లేమి మీద ఉద్యమ కాలంలోనూ, అనంతరమూ హొఫిక చర్చ పెద్దగానే జరిగింది. సంస్థల లేమి, ఉన్న కొద్దిపాటి సంస్థల నిర్వహణా సామర్థ్యం కూడా చర్చించబడ్డది. సాహిత్యంలో, కళలో ఉన్న గ్రాఫ్ చాలా సందర్భాలలో గుర్తుచేసుకోబడ్డది. బాధ్యాశాయుతమైన బుద్ధి జీవులు ఈ గ్రాఫ్లను పూరించే కార్యక్రమానికి ముందడుగు వేయాలని భావించబడ్డది. అలాంటి భావనలోంచి జనించిన తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక శతాద్ధిక కవుల సమేళనాన్ని నిర్వహించింది. ఆ కవితలతో కూడిన ఒక సంకలనాన్ని పుస్తక రూపంలో తీసుకురావడం జరిగింది. అలా రూపం దాల్చిన కవితా సంకలనమే ‘మిర్రం’ ఫిబ్రవరి 22, 2015 రోజున ప్రముఖ దర్శక నిర్మాత బి.నరసింగరావు గారి అధ్యక్షతన బేగంపేట లోని పర్యాటక భవనంలో జరిగిన ‘పంద కవుల గానం’ లో చదివిన కవితలిని.

మిర్రం సంపాదకులు డా. అమృంగి వేంగోపాల్ గారు ఈ సంకలనంలోని కవితల గురించి సవివరంగా ప్రస్తావించారు. “తెలంగాణ కవిత పేరుతో తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక పది జిల్లాల కవులతో ఒక కవి గానాన్ని నిర్వహించింది. రాష్ట్రం సాకారమైన తర్వాత రాజధాని స్థాయిలో, ఒప్పుశా తెలంగాణలో ఇదే అతి పెద్ద కవి సమేళనం. ఆరోజు కవితలు వినిపించిన కవులు 76 మంది. పెంప్లింట్సు, ఇతర ప్రతిబంధకాల మూలంగా రాలేనివాళ్ళు తమ సహచరులతో ఆరోజు పంపిన కవితలు 15. ఆహోన పత్రాలు అందినా ఆరోజు రాలేని పదిమంది కవులు ఆ తర్వాత తమ కవితలను అందజేసారు.” అలా శతాద్ధిక కవుల సంకలనం మిర్రం ఆవిష్కరణ సభ 27, ఆగస్టు, 2017న సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రం, దొడ్డి

కొమరయ్య హోల్లో జరిగింది.

రెండు సంవత్సరాల తర్వాత వచ్చిన మిర్రం ఆవిష్కరణ సభ చిరకాలం గుర్తుంచుకోదగ్గది. ఏనుగు నర్సింహరెడ్డి అధ్యక్షతన జరిగిన ‘మిర్రం’ ఆవిష్కరణ సభకు తెలంగాణ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ షైర్స్ డా॥ ఘంటా చక్రపాణి గారు ముఖ్య అతిథిగా, తెలంగాణ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్ సభ్యులు శ్రీ మంగారి రాజేందర్ (జింబో) విశిష్ట అతిథిగా హజరు కాగా, తెలంగాణ రచయితల సంఘం అధ్యక్షులు డా॥ నాశేశ్వరం శంకరం గౌరవ అతిథిగా, కవి సంగమం సంచాల కులు డా॥ యాకుబ్ ఆశ్చీర్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు.

మిర్రం ఆవిష్కరణ సభలో భాగంగా తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక వార్లిక పురస్కారాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక తొలి పురస్కారాన్ని సుప్రసిద్ధ కవి శ్రీ వనపట్ల సుబ్బయ్య గారికి ప్రకటించడం జరిగింది. ఒల్లెడ, మశార్, ఊర చెరువు - దీర్ఘ కవితలతో పాటు కుర్చీ వచన కవితా సంపుటి ద్వారా తెలంగాణ సాహిత్యానికి ఆయన చేసిన కృషిని గుర్తిస్తూ తె.సా.క.వే. ఈ పురస్కారాన్ని ప్రకటించింది.

సభాధ్యక్షుడు ఏనుగు నరసింహరెడ్డి తెలంగాణ సాహిత్య కళావేదిక ఆవిష్కరించి వికాసాలను తెలియేచేస్తూ ‘మిర్రం’ తెలంగాణ కవితా వికాసంలో ఒక మైలురాయి కాగలదని చెబుతూ, ఈ సంకలనం ఈ రూపంలో రావడానికి, దాని ఆవిష్కరణ ఇంత ఏనుగుతుంగా జరగడానికి వెనుక సంస్థ అధ్యక్షులు బి.నర్సింగరావు గారి కృషిని ప్రస్తావించారు. డా॥ అమృంగి సంపాదకత్వానికి సహకరించిన డా॥ నాశేశ్వరం కృషిని గుర్తు చేసారు. డా॥ ఘంటా చక్రపాణి చేతుల మీదుగా మిర్రం ఆవిష్కరణ జరుగుతూ ఉన్నప్పుడు సంస్థ అధ్యక్షులు

వేదిక మీదిక వచ్చి తీరాలని పట్టుబట్టడంతో బి. నర్సింగరావుగారు వేదిక మీదక వచ్చి ఆవిష్కరణలో పాలుపంచుకున్నారు. మిర్గం ఆవిష్కరణానంతరం వనపట్ల సుఖ్యయ్ గారికి ముఖ్య అతిథి చేతుల మీదుగా సాహిత్య పురస్కారం అందజేయడం జరిగింది. పురస్కారంలో భాగంగా దుశ్శాలువ, సంస్కృతిక, ప్రశంసా పత్రంతో పాటు రూ. 51,000/- కు చెక్కు అందజేయబడింది. కిటకిటలాడిన దొడ్డి కొమరయ్య హాలులో, వనపట్ల సుఖ్యయ్ బంధు మిత్రుల సమక్కణలో తనకు దిక్కున గౌరవానికి స్పందిస్తూ ‘బిలీలోని పాపకు బలమచ్చి నట్లుగా’ ఉందని కృతజ్ఞత ప్రకటించారు.

తెలంగాణ పట్టిక సరీస్ కమీషన్ అధ్యక్షులు ఆచార్య ఘంటా చక్రవాణి మాట్లాడుతూ మిర్గం ఘన్కావిష్కరణకు తనను అప్పొనించినందుకు సంస్కృత కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. తన సాహిత్య, సాంస్కృతిక సభలకు హాజరుకావడం చాలా కష్టమైపోతుందని, బి. నరసింగరావు సార్ మాటను కాదనలేక తాను ఈ సభకు హాజరయ్యానని చెబుతూ ‘తెలంగాణ వస్తే ఏం జరుగుతుందని ప్రశ్నించిన వాళ్ళకు ఇప్పుడు జవాబులు ఇప్పగలుగుతున్నామని చెప్పారు. తాము నోటిఫికేషన్లతో తెలంగాణ నిరుద్యోగులను ఉ ద్వోగులుగా మార్చి ఉత్సాహపూరుస్తామని చెప్పారు. తెలంగాణ సమాజంలో కళలు, సాహిత్యం ఎలా మందుకుపోతున్నాయో, అదే వేగంతో ఆన్‌లైన్ పరీక్షలు కూడా తాము విజయవంతంగా నిర్వహిస్తున్నామని చెప్పారు.

ప్రముఖ కవి జింబో మాట్లాడుతూ తెలంగాణలో సాహిత్యం, కళల పురోగతికి ఇప్పుడు అడ్డంకులు తొలగి పోయాయని చెబుతూ ప్రజల భాషలో తెలంగాణ సాహిత్యం సృష్టించబడడం శుభ పరిణాముని చెప్పారు. న్యాయ వ్యవస్థలోకి కూడా తెలుగు వాడకాన్ని తీసుకుపోవలసిన అవసరాన్ని అయిన నొక్కి చెప్పారు. తన రచనలు హాజిర్కొనా, లోపలి వర్షం ద్వారా తానాపని చేసానని జింబో చెప్పారు.

గౌరవ అతిథిగా హాజరైన దా॥ నాచేశ్వరం శంకరం మిర్గం గ్రంథ సమీక్ష చేసారు. 102 కవితలన్న మిర్గంలో వస్తు వైవిధ్యం ప్రధాన లక్షణమని అంతే కాకుండా వివిధ వయో విభాగాల కవులు రాయడం మరొక ప్రత్యేక లక్షణమని చెప్పారు. పుస్తకానికి రాసిన ‘కొత్త పంట’ సంపాదకీయం. తెలంగాణలో కవి సమేళనాలు మిర్గంకు మందు తీర్చిన ఆస్తులని కొనియాడారు. ప్రధానంగా తెలంగాణ చుట్టూనే తిరిగిన కవులు ప్రధాన వస్తువు చుట్టూ సృష్టించుకున్న ఉ ప శీరీకలు విలక్షణమైనవనీ, వాటిని వ్యక్తికరించిన పద్ధతులు విభిన్నంగా ఉన్నప్పటికీ సూటిదనమే ప్రధానమైన టెక్నిక్‌గా

ఎంచుకున్నట్లు కనిపిస్తుందని చెప్పారు. కొత్తగా రానే కవులు, లభ్య ప్రతిష్ఠలు కూడా. తెలంగాణ భాషా, సాంస్కృతిక బౌస్త్ర్యం చుట్టూ చరిస్తూ వాటి వికాసానికి తపించారని విశేషించారు. ఇవి 2015 నాటి కవితలు కాబట్టి నూతన రాష్ట్ర ఆవిర్భావం సందర్భంగా తలెత్తిన కొన్ని సందేహాలు కూడా రికార్డు చేయబడ్డాయని నాచేశ్వరం చెప్పారు.

ఆత్మియ అతిథి దా॥ యూకూబ్ పుస్తక సమీక్ష చేస్తూ కవులు లొల్యం వదిలించుకోవాలని పిలుపునిచ్చారు. కవితా స్పృజన మీద శ్రద్ధ పెట్టుకుండా ఇతరేతర అంశాలమీద ధ్యాన ఉంచినట్లయితే కవిత్వం చెక్కడం మొద్దుబారుతుంది అన్నారు. అడిగిన వెంటనే నాలుగు వాక్కాల కవిత్వాన్ని అందించడం, ఇన్స్పోరేషన్ పొయెట్రీ రాయడం తెలంగాణ సమాజానికి అసలు చెల్లుబాటు కాదన్నారు. మిర్గంలో 102 కవితల్లో డైలీపరమైన పటువ్వుమన్న కవితలు 60-70 వరకూ ఉన్నాయని చెబుతూ, తాను అత్యాశాపరద్దుని అన్ని కవితలూ చదివి దాచుకోదగిన విధంగా ఉండాలని కోరుకుంటానని చెప్పారు.

అనంతరం సంపాదకులు దా॥ అమృంగి సంజీవ్ ప్రసంగాల సారాంశాన్ని వివరించారు. “Emotion” లేకుండా కవిత్వాన్ని ఉపాంచలేం. అయితే Emotion లో స్థాయి ఉంటుంది. అది

తెలంగాణ ఉద్యమ ఉద్ధతి దశలో ఉన్నట్లుగా రాష్ట్రం సాకారమైన తర్వాత ఉండకపోవచ్చ. ప్రస్తుత కవితా సంకలనం రాష్ట్రావిర్భావపు తొలి రోజులది. వర్ష్వవర్త వ్యక్కాలను ఇక్కడ గుర్తుచేసుకోక తప్పదు. ‘All good poetry is the spontaneous over flow of powerful feeling’ అంటాడా యన. అయితే కేవలం spontai-nity అనేది కవిత్వం కాజాలదు. అది ఒక కాలపు తక్షణ ప్రయోజ నాన్ని నెరవేర్చ వచ్చ. కానీ అది ఓ forum గా ఒక

లిటరరీ geo-nre గా నిలబడాలంటే కొన్ని లక్షణాలను సంతరించుకోవాలి. అలా సంతరించుకోవాలంటే దాని కి కొంత వ్యవధానం తర్వాత సంయునంలో రూపం దాల్చాలి. దాన్నే ‘it takes its origin in the emotion recollected in tranquility’ అంటారు. భారతీయ అలంకారికులు కూడా దీన్నే చెప్పారు. ఒక వస్తువును చూసినప్పుడు కవి మనసులో కదిలే స్పుందన ‘భావయాత్రి’. ఆ భావయాత్రిలో మనసుకు చేరుకున్న వస్తువు కవిలో అంతర్గత అలజడికి కారణమైతది. తద్వారా ఉత్త ఎమోషన్ పోయి కలకాలం నిలబడగ్గ రచన బయటికి వస్తుంది. దీన్నే ‘కారయాత్రి’ అంటారు. భావయాత్రికి, కారయాత్రికి మధ్య ఎంత వ్యవధానము ఉండాలనేది కవి శక్తి-యుక్తుల మీద ఆధారపడి ఉంటది. భావయాత్రికి, కారయాత్రికి మధ్య కవి నిరంతర వస్తుమనసం చేయాలి. ఈ వస్తు

సమావేశంలో ప్రసంగిస్తున్న దా॥ ఘంటా చక్కపోటి

మనం లేకుంటే భావ రమణీయత ఎగిరిపోయే ప్రమాదముంది.

Emotion కు గురయి, **tranquility** కి చేరుకొని రాసి మనుకు హత్తుకునే కవితలు మిర్రంలో చాలా ఉన్నాయి. అయితే అన్ని ఆ స్నాయికి చేరుకున్న కవితలను ఏ సామూహిక కవితా సంకలనంలోనూ ఉపాంచచేందో. మోహన్ రుషి కవిత ఈ కోణంలో చూడాల్సిందే.

‘తత్తగ్ని అటూ ఇటూ ఉర్ధుతరు
చెంగడ బింగడ ఎగుర్తరు
అప్పదే కొట్టుకుంటరు, అప్పదే నప్పుతుంటరు
ఎచ్చిడచ్చిడి జ్యేష్ఠరు పోరగాల్లు’
- అంటూ ఎత్తుకొని వినూత్మమైన నడకతో

‘తలుపు ఎన్న దాస్కాని, భౌప్పుమని అర్పి, బందల మీద బరివాతల బండుకొని, కసిరిచ్చినందుకు ఏద్దు యూక్షన్ జేసి, అప్పటికప్పుడు లుంగి డ్యాన్సు ఏసి వాల్స్ పతంగిలు, వాల్స్ పండుగలు,
ఏ లోకాలకెల్లి వొచ్చి
మన పక్కన జేరిలోగాని’
- అని ముగిస్తాడు. ఆయన ఎత్తుగడ ఆయన వివరించలేదు.
కాని మనం ఆ ఎత్తుగడకు చిక్కె ఆ పోయెం వెంట నదుస్తం.

అధ్యుత్మమై ఎత్తుగడలో నరేవుకుమార్ నడిపించిన ‘నువ్వు యాదికచ్చినప్పుడు’ పోయెం మనల్ని కట్టివదేస్తది. నిజానికిది

నోస్టాల్జియా పోయెం. కానీ ఎత్తుకోలు, ముగింపూ దానికి భిన్నం.

‘ఎప్పుడో ఒకసారి నువ్వు యాదికచ్చినప్పుడు సర్పారు బడి గంట కార్బోరెటాఫీసుకు క్యూవికల్ లోపలిదాకా ఇనబ్బడ్ట్టినిపిస్తుంది. జమాల్ చిచ్చా గుడిశోటల్కొన్న పిప్పెరమెట్టు సగం కొరికి నీకియ్యాలనిపిస్తుది మన పదో తగ్గతిల నీ సామాన్య పుస్తకపు కమ్మల మధ్య నుంచి నీకు తెల్పుకుంట కొట్టేసిన నెమలీకకు పెన్నిల్ పొట్టు తిన్నించుకుంట నీ పెండైన తెల్లారే నువ్వు ఉరిబెట్టుకున్న చెట్టు కొమ్మల కింద కూసోవాలనిపిస్తుది’

అని అనూహ్యమైన దిగ్బుమలో ముంచి ముగిస్తడు. ఇలాంటి కట్టివదేసే కవితలున్న పుస్తకాన్ని తె.సా.క. వేదిక తరఫున ప్రచారించినందుకు ఆనందంగా ఉంది.” అని అధ్యక్షులు మలిపలుకుల్లో సృందించారు. సంస్కృతాధికారి శ్రీ కె. గోవింద్ పందన సమర్పణతో సభ ముగిసింది. రాష్ట్రంలోని 31 జిల్లాల నుండి సాహిత్య మిత్రులు హజరవడంతో సభ విజయవంతమయిందని గోవింద ధన్యవాదాలు తెలియజేసారు.

- ఏనుగు నరసింహరాణ్డి

m: 8978869183

e: narsimhareddy.anugu@gmail.com

తడి

గింజ మొలువాలన్నా
మొలక మాను గావాలన్నా
తీగ పందిరి వారాలన్నా
మనిషి
మహాత్ముడు కావాలన్నా
తడి ఉండాలి
తడి లేకపోతే
తరాలు ఆగిపోయినట్టే!

తడి ఉన్నందుకే
సముద్రం ఎవరికీ తలవొంచడు
తడి ఉన్నందుకే
సదికంత తెగింపు
తడి ఉన్నందుకే
చేరువుకంత గౌరవం

తడి ఉంటేనే
బతుకమ్మకు పూజలు!

తడి ఉంటేనే
వల అల్లె సాగేది
మగ్గం మీద దారమెక్కేది
ఆరే చెప్పున ముడిసేది
సారె బోనం పటువను కనేది

తడితోనే

సబ్బండ వృత్తులకు మనగడ!

మంటల్ని చల్లార్చాలన్నా
సమతల్యాత సాధించాలన్నా
సమాజ దీపం వెలుగాలన్నా
తడి ఉండాలి
తడి లేకపోతే
తరాలు ఆగిపోయినట్టే!
తడి లేని బతుకు
భూమి లేని ఆకాశమే
తడే ఊరు
తడే వికాసం
తడే సమస్తం
తడే మహాకావ్యం!

- వనపట్ల సుబ్బయ్య
m : 9492765358

e : subbaiahvanapatla@gmail.com

వదార్థం

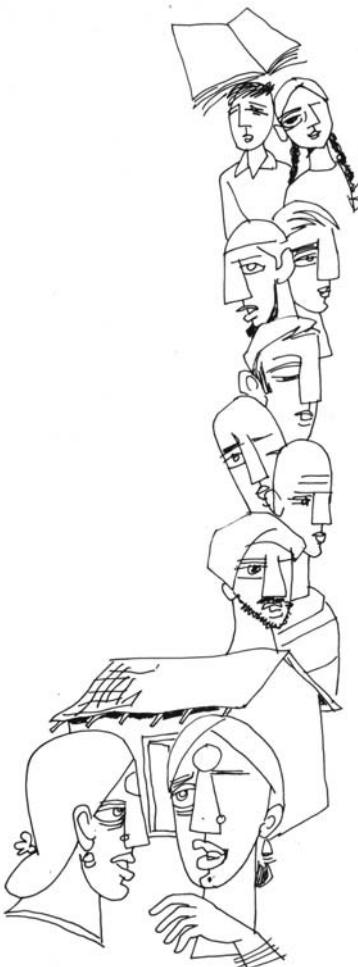
"The planet environment of the language is defined by its dialects. It is through them that languages keep their ceaseless contact with universe outside them, and therefore manage to belong to it". -GN.Devy

వేదేని ఒక ప్రదేశంలో ఆక్కడి ప్రజలు మాట్లాడే భాష యొక్క అంతర్ వైవిధ్యాన్ని (Inner Variety) మాండలికం (Dialect) అంటారు. మాండలిక భాషకే ప్రాదేశిక భాష (Territorial Language) అని కూడా నామంతరం. డయలెక్టోస్ (Dialektos) అనే గ్రీకు పదం నుంచి డయలెక్ట్ ఉద్ఘాటించింది. ప్రామాణిక భాషలో ఒక పదం సూచించే అర్థాన్ని సాచిస్తూ ప్రత్యేకమైన ధ్వని సముదాయం, ఉచ్చారణ, వ్యాకరణంతో ఏర్పడిన వదాన్ని మాండలికంగా లక్షణికరించుకోవచ్చు. ఉదాహరణకు మన తెలుగు భాషలోని నాలుగు (పూర్వ, మధ్య, దక్షిణ, ఉత్తర, తీరాంధ్ర, కోస్తాంధ్రలో గేడే' ను రాయలనీమలో 'ఎనుము' అని, తెలంగాణలో 'బారై' అని అంటారు. ఈ మూడు పదాల అర్థం ఒక్కటే అయినప్పటికీ ధ్వనులు, నిర్మాణం, ఉచ్చారణ భిన్నంగా ఉన్నాయి. అట్లనే డబ్బులు, దుఢ్లు, మైలు అన్నప్పుడు; కుల్రోడు, పిల్లకాయ, పోరడు అన్నప్పుడు మనకు పై మూడు మాండలిక భాషా లక్షణాలైన ధ్వని వ్యత్యాసం, రూప వ్యత్యాసం, ఉచ్చారణ వ్యత్యాసం స్పృష్టింగా అగుపిస్తవి. వ్యత్యాసం అన్నప్పుడు వచ్చే అర్థం కంటే వైవిధ్యం అన్నప్పుడు మాండలికానికి ఉన్న మర్యాద రెట్టింపు అవుతది. మేధావులు (Intellectuals) లేదా ప్రబలురు (Dominant people) మాట్లాడే భాష ప్రామాణిక భాష (Standard Language)గానూ, మిగతా క్రేణలు మాట్లాడే భాష మాండలికంగానూ స్థిరపడినందున ముఖ్యంగా పార్య పుర్కాల్లో, ప్రసార మాధ్యమాల్లో, పాలనా వ్యవహరాల్లో తెలంగాణ యాస బాసలకు మరింత ప్రతిపత్తి కల్పించాలె. అన్ని జిల్లాలు, అన్ని పర్మాలు, వృత్తుల పదాలకు సామాజిక పోశాడాను కల్పిస్తూ చక్కబేటి భాషా రూపానికి అంకురార్పణ జరగాలె. భాషపట్ల పాపరం (interest) వేరు, భాషా ఎరుక (Knowledge) వేరు. ఈ రెండూ ఉన్న భాషా పండితులను వాచకాల రూపకల్పన, భాషా విధానం రూపొందించడంలో భాగస్థాములను చెయ్యాలె. ఇంతవరకు తెలంగాణ యాసకు, భాషకు జరిగిన నష్టాన్ని సూతన విధానం తీర్చగలగాలె, పూడ్చగలగాలె. భారతదేశ బహు వైవిధ్య సంస్కరితిపై హిందీలో ఒక మంచి సామెత

భాషాద్వాముకారుడు ఆచార్య గప్పేర్ నారాయణ రావ్ అన్నదు. ఇది సూరుపొళ్ళు సత్యం.

నిజానికి మూడువేలకు పైగా మాతృభాషలు (Mother Tongues) ఉన్న మన దేశం భాషాపరంగా ఎంతో సంపన్మూలంది. ఈ భాషా సంపన్మత (Language Richness) ను వృధ్యపరచడంలో మనం వెనుకబడుం. నిజాయితీగా మాట్లాడవలసివస్తే భాషా సంపన్మతను

సప్పుపరచుకున్నం. ప్రపంచీకరణ నేపథ్యంలో రాబోయే శతాబ్ది ఆరంభానికి వేళ్ళమీద లెక్కించగలిగే భాషలే మిగిలి ఉండబోతున్నాయన్న భాషా శాస్త్రజ్ఞుల అంచనాలే నిజమైతే ప్రామాణిక తెలుగుతో పాటు మాండలిక తెలుగు మటుమాయం కానుండా! ఆలోచించాలె. సజీవ భాషలు (Live languages) కనుక మృత భాషలు (Dead languages) అయితే జీవ వైవిధ్యానికి తీవ్ర విఫుతం ఏర్పడుతది. భాషను మాట్లాడే ఆ భాషా వ్యవహర్తల వ్యక్తిత్వం, సామర్థ్యం, సారం (A language must have personality. Human beings will carry the burden of language as long as they feel proud of belonging to their respective languages: PSLI – Indian Sign Languages, XXVI) గా రానున్న తరాలకు అందవలసిన విజ్ఞానం, వివేకం అంతా ప్రపంచీకరణ ఉత్సాతం (Global threat) వల్ల విధ్యంసం అవుతది.

తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రాద్వాముం ప్రాకృతిక వనరుల దోషిదీ పైన తిరుగుబాటుతో పాటు భాషా సంస్కృతులపై జరిగిన దాడిని, అధిపత్యాన్ని కూడా తిప్పికొడుతూ సాగింది. విజయం సాధించింది. తెలంగాణ వాచకాల్లో, ప్రసార మాధ్యమాల్లో, పాలనా వ్యవహరాల్లో తెలంగాణ యాస బాసలకు మరింత ప్రతిపత్తి కల్పించాలె. అన్ని జిల్లాలు, అన్ని పర్మాలు, వృత్తుల పదాలకు సామాజిక పోశాడాను కల్పిస్తూ చక్కబేటి భాషా రూపానికి అంకురార్పణ జరగాలె. భాషపట్ల పాపరం (interest) వేరు, భాషా ఎరుక (Knowledge) వేరు. ఈ రెండూ ఉన్న భాషా పండితులను వాచకాల రూపకల్పన, భాషా విధానం రూపొందించడంలో భాగస్థాములను చెయ్యాలె. ఇంతవరకు తెలంగాణ యాసకు, భాషకు జరిగిన నష్టాన్ని సూతన విధానం తీర్చగలగాలె, పూడ్చగలగాలె. భారతదేశ బహు వైవిధ్య సంస్కరితిపై హిందీలో ఒక మంచి సామెత

ఉంది - “కోన్ కోన్ పర్ బద్దే పానీ, చార్ కోన్ పర్ బాజీ, పర్ ఏక్ ప్రై జో నహి బదల్తా వో ప్రై హిందుస్తానీ” (ప్రతి రెండుస్వరు కిలోమీటర్లకు నీళ్ళలో తేడా ఉంటది, ప్రతి పది కిలోమీటర్లకు మాటలో వైవిధ్యం ఉంటది. ఇదే ఈ దేశపు విస్తారత, గౌప్యతనం) ఇది మన తెలంగాణకు మరింతగా వరిస్తది. దీన్ని కాపాడుకోవాలె.

మూడువేల సంవత్సరాల చరిత్ర ఉన్న మన తెలుగు భాష తెలివాహనది భాష ప్రవంచంలో అత్యధికులు మాటల్లడే ముపై భాషల జాబితాలో చోటు దక్కించుకున్నది. అంటే సంక్లోభం నుంచి తనను రక్షించుకునేందుకు తెలుగు భాషకు తనదైన అంతర్గతహకత (Inclusiveness) తనకున్నది. భాషలోని ముఖ్యమైనవైన నామ పదాలు (Nouns), క్రియా పదాలు (Verbs) ను సులభంగా ఆదానం (Born-row) చేసుకోగలగడమే తెలుగుకు ఉన్న సముచిత గుణం. ఈ గుణం తెలంగాణకు మరీ ఎక్కువ. శతాధిక భాషా పదాలు తెలంగాణ భాషలో ఇమిడినాయంటే అంతర్గతహక్కే కారణం. భాష మానవుడి దైనందిన అవసరాలతో పాటు సాంస్కృతిక అవసరాలను తీర్చగలగాలె. సామాజిక గౌరవాన్ని నిలపగలగాలె. ఉపాధి అవకాశాలను చూపగలగాలె. ఈ చతుర్ముఖత్వం వర్ధించి మనగలిగిన భాషలే ప్రపంచపటం మీద దేశటికి మిగలనున్నవి. ఈ చతుర్ముఖత్వం ఉండటం ఉంటది.

తెలంగాణకు తెలుగునకు ప్రసిద్ధంగా మనం ఆధ్యగలగాలె. అప్పుడే మన భాష ఎన్ని తరాలకైనా ఎంతటి సంక్లోభాలకైనా ఎచురునిల్చి మనగలుగుతది.

మరి మాండలిక భాషా సంరక్షకులెవరు? ఎట్లా మాండలిక భాష సజీవంగా ఉండగలగుతుంది? అనే ప్రశ్నలకు జవాబుంది. వలసల నివారణ, వ్యత్తుల సంవ్యద్దికరణ, గ్రామాలకు, వ్యవసాయానికి ప్రోత్సాహకాలు కల్పించడం ద్వారా చట్టపరంగా మాండలిక భాషను కాపాడుకోవచ్చు. మాండలిక పదకోశాల తయారీ, మాండలిక భాషా వ్యాపకరణం, మాండలిక వాచకాల నిర్మాణంతో పాటు స్పృజన పరంగా మాండలికంలో రాసిన రచయితలను గౌరవించుకోవడం ద్వారా సాహిత్యపరంగా మాండలిక భాషను కాపాడుకోవచ్చు. వ్యధిపరచుకోవచ్చు. భాషను వ్యవహారించే బాధ్యత ఆ భాషా వ్యవహర్తలది. సాహిత్య ప్రతిపత్తి కల్పించే బాధ్యత రచయితలది, కవులది. సాహిత్య సాంస్కృతిక రంగాలను పోషించవలసిన బాధ్యత ఎన్నికైన ప్రభుత్వాలది. భాషల సంరక్షణ - అభివృద్ధి జరిగినపుడే మన రాజ్యంగం ఉన్నికిరిస్తున్న ‘We the people of India’ అనే ఆముఖ వాక్యానికి ప్రాణం, ప్రణవం.

- డా॥ బెల్లి యాదయ్ ని : 9848392690

e : dr.bellipoet@gmail.com

మనసున్న పెద్దమనిషి మన బాప్యాజీ

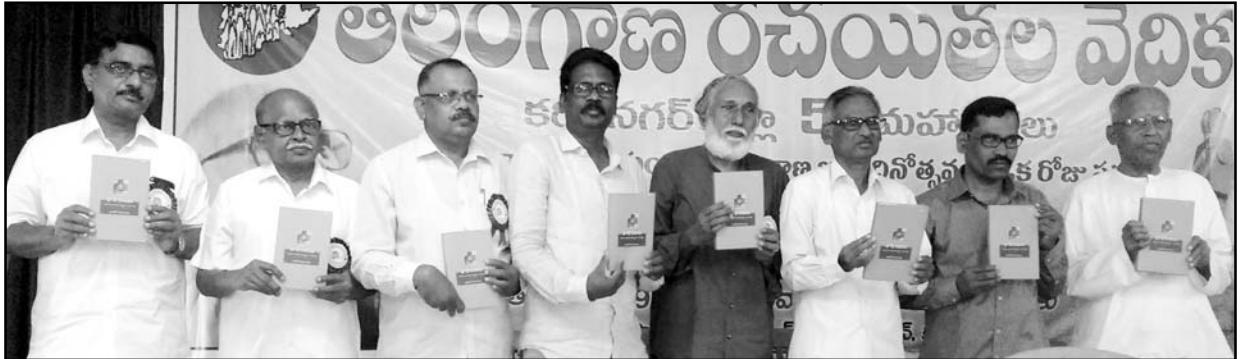
69 ఉద్యమ కాలం సుంది ఇచ్చిపలి కేసీఆర్ సారథ్యంలో నడవిన తెలంగాణ ఉద్యమం పరకు ప్రజల తపసను గమనించి తెలంగాణ రాష్ట్రం కొరకు తనవంతు ప్రయత్నాలు చేసినవాడు కొండా లక్ష్మీ బాప్యాజీ. తెలంగాణరాష్ట్రం కొరకు గల్లీసుంచి ధిల్లీ పరకు అపారహం శ్రమించినవాడు, రాష్ట్ర సాకారం కొరకు అన్ని త్యజించినవాడు మన దివంగత నేత కొండ లక్ష్మీ బాప్యాజీ. ఐతే ఆయన మనస్త్వం చాలామంది తన చుట్టూ ఉన్నవాళ్ళకు నచ్చేడీ కాదు. ఎవరినైనా ముక్కునూలిగా విమర్శించే మనస్త్వం. ఇది చాలామందికి నచ్చదు, మింగుడుచడదు. ఆయనతో విభేదించినప్పుడు చాలా సార్లు ఆయనతో చర్చలు చేస్తే తప్ప ఆయన స్వభావం అర్థం అయ్యేది కాదు. కొండా లక్ష్మీ మొంది మనిషే కానీ మంచి మనిషి కాదని ఎవ్వరూ అనంగ నేను వినలేదు. కొండా కంటే అస్థలున్న వాళ్ళు ఎందరో తెలంగాణలో నడిబొడ్డున ఉన్నా, అందులో కూడా ఒకటి కంటే ఎక్కువ భవనాలున్నవాళ్ళున్నా తమ తమ పాలెన్సల వంచి భవనాలను తెలంగాణ ఉద్యమ కేంద్రం కొరకు ఇవ్వడానికి ముందుకు రాలేదు. వాళ్ళంతా ముందే గ్రహించి/డాహించి ఉంటారు, ఉద్యమ కేంద్రానికి ఇవ్వడమంటే శాశ్వతంగా నీలోల్దులు కోవడమేనని.

అటువంచివాళ్ళు అనుకున్నట్టుగానే, కొందరు అనుభవజ్ఞులు డాహించినట్టుగానే హుస్సేన్ సాగ్రె తీరాన ఉన్న అందమైన, ఆహోదంగా, విశాలమైన ‘జలద్రుశ్య భవనాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమ పార్టీ ఆఫీసుకు ఇవ్వడంతో అంద్రాప్రభుత్వం కుటులో దాన్నిశాశ్వతంగా బాప్యాజీ కోల్పోయాడు. ఆ జలద్రుశ్యాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమంలో వాడకుంటే ఎట్లి పరిస్థితిలో కూడా ఏపార్టీ ప్రభుత్వం ఉన్నా, ఎవరు ప్రభువులుగా ఉన్నా దాని జోలికి వచ్చేవాళ్ళు కాదని చాలామంది ప్రగాఢ నమ్మకం. ఇప్పటికైనా అదే ప్రాంతంలో ఎంతో కొంత స్థలాన్ని కేటాయించి ఒక స్వారక స్థూపం, పీలైతే ఒక రీడింగ్ రూమ్ నిర్మిస్తే సకల జనులు సంతోషిస్తారు. ఎస్టీఆర్కు అంత స్థలం కేటాయించిన అప్పటి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ధీటుగా ఇప్పటి మన తెలంగాణ ప్రభుత్వం కొండా లక్ష్మీ గారి పేరుతో నిర్మిస్తే వారు పోగొట్టుకున్నదాన్ని తెలంగాణ రాబట్టుకున్నట్టుతది. బాప్యాజీ ఆత్మకు లక్ష్మాదిగా ఉన్నవారి అనుభులకు, అభిమానులకు స్వాస్తున చేకూరుతుంది. మీనమేషాలు లెక్కించకుండా దాన్ని ప్రకటిస్తే సమయాచితంగా ఉంటుంది.

- రాములు చందా,

విక్రాంత అధ్యాపకులు, ప్రైదరాబాద్.

డా. సింగారావు, సామల రమేష్బాబు, నగునూరి శేఖర్, గాజోజు నాగభూషణం, డా. జయధీర్ తిరుమలరావు, డా. నలిమెల భాస్కర్, కూకట్ల తిరుపతి, ఆచార్య రఘ్వ శ్రీహరి.

తెలంగాణాలో తెలుగు భాషా, సాహిత్యాల అభివృద్ధి జరగాలి

కలీంనగర తెరవే సభలో మాటల్ డిపార్ట్మెంట్ వత్తలు

మాతన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలంగాణ పునర్నిర్మాణాలో భాగంగా మాతృభాషాను అధికార భాషగా అమలు చేయాలని, ముఖ్యంగా పరిపాలన, బోధనా-విద్యా రంగాలలో పక్కా అమలు చేయాలని, తెలుగు భాషాభివృద్ధికి సమగ్రమైన చర్యలు చేయాలని కరీంనగర్లో నెప్పెంబర్ 10 కాళోజీ జయంతి - తెలంగాణ భాషా మాండలిక దినోత్సవం రోజున జరిగిన ఐదవ తెలంగాణ రచయితల వేదిక ఉమ్మడి కరీంనగర్ జిల్లా మహాసభలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని గట్టిగా కోరాయి. ఈ మేరకు మహాసభలు పలు తీర్మానాలాను ఏకగ్రివంగా అమోదించాయి. పాలనా, బోధనా రంగాలలో పెరిగిపోయిన ఆంగ్ భాష పెత్తనాన్ని, రాజ్యం పోకడల్ని ఈ సభలు నిర్మోహమాటంగా ప్రశ్నించాయి. తెలుగు అమలుకు చిత్తపుద్దితో చర్యలు తీసుకోవాలని కోరాయి. ఉదయం 10 గంటల నుండి సాయంత్రం 8 గంటల వరకు సుమారు పది గంటలపాటు జరిగిన ఈ సభలో వివిధాంశాలపై తెలంగాణాలో తెలుగు భాషా వికాసానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఒక స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిగల ప్రాధికార సంస్థను సాహితీ నిపుణులచేత ఏర్పాటు చేయాలని, తెలుగును తెలంగాణ భాషగా తీర్చిదిద్దాలని, పాలనా భాషగా, బోధనాభాషగా, పార్శ్వపుస్తకాల భాషగా అభివృద్ధి పరచాలని సభలు కోరాయి. న్యాయస్నానాలాలో తీర్మాలు తెలుగులోనే ఇవ్వాలని, తెలంగాణాలోని అన్ని జిల్లల నుండి వాడుక పదాలు సేకరించి, పదకోశ నిర్మాణాలు చేపట్టాలని, ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యాన్ని పునర్వృద్ధించాలని, తెలంగాణ తెలుగు భాషా వ్యాప్తి ప్రభుత్వ పరంగా చిత్తపుద్దితో అమలు పరిచేలా చర్యలు తీసుకోవాలని తెలంగాణ నాట వన్న చారిత్రిక కట్టడాలను అభివృద్ధి చేసి, పర్యాటక కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దాలని ఈ సభలు కోరాయి. తెలంగాణ పేరిటి శివతాండ్రాన్ని శాప్రీయ సృత్యంగా గుర్తించాలని, కరీంనగర్ కలక్కరేటలో తెలుగుకు ప్రాచీన పొలా దక్కడానికి ముఖ్యకారణమైన కుడిక్కాల బోమ్మలమ్మగుట్ట త్రిభాషా శాసన నమూనాను ఏర్పాటు చేయాలని సభలు తీర్మానించాయి.

ప్రముఖ సాహితీవేత్తలు రాష్ట్ర తెలంగాణ రచయితల వేదిక అభ్యక్తులు ఆచార్య జయధీర్ తిరుమలరావు, ప్రముఖ భాషావేత్త ఆచార్య

రఘ్వ శ్రీహరి, కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు గ్రహీత డా. నలిమెల భాస్కర్, తెలుగు భాషాద్వమ సమాఖ్య అభ్యక్తులు డా. సామల రమేష్బాబు, కార్యదర్శి డా. వెన్నిచెట్టి సింగారావు, తెరవే జాతీయ అభ్యక్తులు జాకంటి జగన్నాథం, మహాసభల ఆప్సోనసంఘాభ్యక్తుల, జర్నలిస్టుల సంఘం అభ్యక్తులు నగునూరి శేఖర్, తెలంగాణ సాహితీ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు కె. ఆనందాచారి, ప్రౌదరాబాద్ కేంద్రియ విశ్వవిద్యాలయం తెలుగు అధ్యాపకులు డా. బానాల భజంగరెడ్డి, శాతవాహన సహాయ ఆచార్యులు డా. కె. ముత్యం, కథారచయిత పెద్దింటి అశోక్కుమార్, తెరవే రాష్ట్ర కార్యదర్శి గాజోజు నాగభూషణం, సాహితీవేత్తలు డా. ఎకె. ప్రభాకర్, డా. యాకూబ్, డా. గూడూరి మనోజ డా. బూర్జ వెంకటేశ్వర్లు, జర్నలిస్టుల లక్షంబర్లు తెలుగు జానపద పరిశోధకులు జాకోబ్ తదితరులు పాల్ని, తెలుగు భాషాభివృద్ధికి తీసుకోవాల్సిన చర్యల గూర్చి చర్చించారు. సీనియర్ జర్నలిస్టు గౌరీ లంక్షేక్ హత్యకు సభలో నివాళి అర్పించారు.

ప్రెస్బహన్ ప్రాంగంటంలో జరిగిన ఈ సభల్ని ప్రముఖ సాహితీవేత్త ఆచార్య రఘ్వ శ్రీహరి తెరవే జండాను ఆపిష్టరించి లాంచనంగా ప్రారంభించారు. ఉమ్మడి కరీంనగర్ జిల్లా నుండి కాక, తెలంగాణలోని వివిధ జిల్లల నుండి సాహితీవేత్తలు ఈ సభలో పాల్నారు. ప్రజాకవి కాళోజీ తీత్రపటానికి నివాళులార్పించిన అనతరం సభలు మొదలయ్యాయి. ప్రారంభసభకు జిల్లాకాభ అభ్యక్తుడు కూకట్ల తిరుపతి సభాభ్యక్తులుగా వ్యాపారించి, సభ లక్ష్మీలను, ఆశయాలను విపరించారు. జిల్లా తెరవే కార్యదర్శి సి.వి.కుమార్ మహాసభల నివేదికను సమర్పించారు.

ప్రముఖ సాహితీవేత్త, నిఘంటుకారుడైన ఆచార్య రఘ్వ శ్రీహరి కీలకోవన్యాసం గావిస్తు తెలంగాణ యాసలో మాటల్డె మన ముఖ్యమంత్రి కేసేర్ తెలంగాణలో తెలుగు భాషాభివృద్ధి విషయంలో ముందుకు రావాలని అన్నారు. తెలంగాణలో జిల్లాల వారీగా వాడుక పదాల సేకరణ జరిగి, బృహన్నిఘంటువు నిర్మాణం చేయాలని కోరారు. వివిధ ప్రాంతాలలో మాటల్డె వాడుక భాష నుండి తెలంగాణ ప్రామాణిక

భాషను రూపొందించకోవాలని అన్నారు. అన్ని ప్రాంతాల నిఘంటవులు అచ్చులోకి రావాలని అన్నారు. కేవలం నిఘంటు నిర్మాణాల వల్ల భాష అభివృద్ధి చెందదని స్థిరమైన ప్రాతిపదికగా అభివృద్ధి చేయాలని అన్నారు. వివిధ భాషల పదాలను కలుపుకొని మన తెలుగు భాషను సునంపన్నం చేసుకోవాలని, పారిభాషిక పదాలను తయారు చేసుకోవాలని అన్నారు. రేడియోల్లో, వీటిల్లో, పత్రికల్లో ప్రామాణిక భాషాపదాల వినియోగం జరిగినపుడే భాషాభివృద్ధికి కృషి జరుగుతుందని అన్నారు. తెలంగాణలో తెలుగును అధికార భాషగా, బోధనాభాషగా తీర్చిదిద్దాలని, పార్యాప్తుక్కాల్లో తెలంగాణ భాషాసంస్కృతుల మేళవింపు ఉండాలని సూచించారు. అసలు ప్రస్తుత పరసం, పదోశాల పరిశీలన పెంపాడిన నాడే భాష స్పూహాపెరిగి, పరిపుణ్ణి అవుతుందని అన్నారు. ప్రాచీనులైన అన్నమయ్య, పోతన లాంటి కవులు తమ ప్రాంతియ సుడికారంలోనే కావ్యాలు రాశాని అన్నారు. అందులో తెలంగాణలో వాడే తెలుగు వ్యపోరిక పదాలున్నాయని, ఆ పదాల వాడకం పెరగాలని అన్నారు. సైన్స్ ర్స్ ర్స్ లో రాయించాలని అన్నారు. అతిగా అంగ్రేష్ భాషా వ్యాఖ్యాపాం కూడదని, జపాన్; జర్జన్ లాంటి దేశాల్లో అంగ్రం వాడకుండా, అభివృద్ధి జరగడం లేదా అని ఆయన ప్రతిభించారు.

తెలుగుభాషోద్యమ సమాఖ్య అధ్యక్షుడు డా. సామల రమేష్బాబు మాట్లాడుతూ, దేశానికి స్వాతంత్యం వచ్చాడ, ప్రయోగాత్మకంగా భాషతోనే భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు ఏర్పాటుయ్యాయని, తెలంగాణలో నైజాం విముక్తమయ్యాక, భాషా ఉద్యోగంతోనే రెండు కలిసి ఉమ్మడిగా అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పాటిందని అన్నారు. తదుపరి ఈ రాష్ట్రంలో విద్యాబోధన, అధికార భాష వినియోగాలలో ఫోరంగా విఫలమయ్యాయని అన్నారు. రాజ్యం పోకడలు, రాజీయానాయకుల స్వార్థాలున్నాయని అన్నారు. తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రోద్యమానికి తమ తెలుగు భాషోద్యమ సమాఖ్య మద్దతు జిభ్యిందని అన్నారు. పారుగు రాష్ట్రాలలో లాగా తెలంగాణలో తెలుగు అభివృద్ధి చెందాలంటే తెలుగు సాధికారిక మండలి (ప్రాధికార సంస్థ) ఏర్పాటుతో పాటు, తెలుగు భాషా మంత్రిత్వశాఖ ఏర్పాడాలని అన్నారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలోనే 2013లోనే తెలుగు ఒక సంస్కృత అమలుకు ఒక జీవో వచ్చిందని, వాడుక భాషలోనే పొర్చు ప్రణాళికలు రూపొందించాలని, అచ్చ తెలుగు పదాల వాడకం పెంచాలని సూచించారు. తెలంగాణలో తెలుగు భాషోద్యమ వ్యాప్తికి తమ సంస్థ సహకారం వుంటుందని, త్వరలో సమావేశాలు, సభలు నిర్వహించున్నట్లు తెలిపారు. ప్రధాన కార్యార్థుడు డా. వెన్నిచెట్టి సింగారావు మాట్లాడుతూ తెలంగాణ యసలో వచ్చిన ఫిదా తెలుగు చిత్రం సాధించిన విజయాన్ని ఏకరువుపెడుతూ, తెలంగాణలో తెలుగు భాషోద్యమం బలపదాలని ఆకాంక్షించారు. తెలంగాణ సాహితీ అధ్యక్షులు కె ఆసందాచారి మాట్లాడుతూ, దేశంలోనే భాష ప్రకటనకు ప్రమాదం ఏర్పడిందన్న అందోళనను వ్యక్తం చేశారు. కాళోజీ లాంటి పెద్దలు స్వేచ్ఛగా కవిత్వం చెప్పారని అన్నారు. బంగుళార్ జర్నలిస్ట్ గారీ లంకేక్ హత్యను అందరం ఖండించాలని అన్నారు. తెలంగాణ భాషా సాహిత్యం ఏ దికగా వెడుతున్నాయన్నది ఈ సభల్లో చర్చ

జరగాలని, మన భాష, యాసను కాపాడుకోవాలని అన్నారు. తెలంగాణ తెలుగు భాషాభివృద్ధికి తోడ్పూటు అందిస్తున్న తెరవేదిక సభల ఉద్దేశ్యాన్ని అభిసందించారు. అభిల భారత తెరవే అధ్యక్షులు జూకంటి జగన్నాథం, డా. నలిమెల భాస్కర్లు మాట్లాడుతూ, తెలంగాణలో భాషాసంస్కృతుల కోసం పోరాటం చేయాలిపుండని అన్నారు. తెలంగాణ భాష, యసలోనే రచనలు రావాలని, ప్రశ్నించే తత్ప్రం రావాలని అన్నారు. డా. గూడూరి మనోజ్ మాట్లాడుతూ, అదివాసీ గోండ వంటి భాషల అభివృద్ధి, అధ్యయనం జరగాలని అన్నారు. డా. యాకూబ్ మాట్లాడుతూ, ఇవ్వాళ తెలంగాణ యసలో, భాషలో మాట్లాడి రాసే రచయితల సంఖ్య పెరగడానికి తెరాన సభల చైతన్యమేనని అన్నారు.

తెరవే రాష్ట్ర అధ్యక్షులు ఆచార్య జయధీర్ తిరుమలరావు మాట్లాడుతూ, ఇవ్వాళ తెలంగాణలో కవులు, రచయితలు తెలంగాణ వాదుల తెలుగు భాష అభివృద్ధి కోసం ఎదురు చూస్తున్నారని, ఇవ్వాళటి కాళోజీ జయంతి స్వాత్రిగా తెలంగాణలో మన భాషలు, యాసలు ఎందుకు పరిధివిల్లడం లేదన్న అవేదనను వ్యక్త ఉంచేశారు. తెలంగాణ, తెలుగు తల్లుల వేరైనా, బోధన, పాలనా రంగాలలో ఎందుకు అమలు కాకుండా పోతున్నదని ప్రశ్నించారు. తెలంగాణ భాష అమలకై భాషావాదులు, ఉపాధ్యాయులు ఉద్యమించాలని పిలుపునిచ్చారు.

కాళోజీ జయంతి స్వాత్రిగా
తెలంగాణలో మన భాషలు, యాసలు ఎందుకు పరిధివిల్లడం లేదన్న అవేదనను వ్యక్తం చేశారు. తెలంగాణ, తెలుగు తల్లులు వేరైనా, బోధన, పాలనా రంగాలలో ఎందుకు అమలు కాకుండా పోతున్నదని ప్రశ్నించారు.

తెలుగు వర్షమాలను కుదించాలని, లిపిలో మార్పులు చేయాలని, స్వాతంత్ర ప్రతిపత్తికల భాషా, సాంస్కృతిక మండలులు ఏర్పాటు కావాలని అన్నారు. తెలుగు స్వాత్రివెర్లో తెలంగాణ పదాల వినియోగం జరగాలని, ఇవ్వాళ పౌరసమాజం సజీవమైన తెలంగాణ భాషాని కోరుతోందని అన్నారు. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో గతంలో జరిగిన తెలుగు ప్రపంచ మహసభల్లో వలసపాలకులు వారి అధిపత్యాన్ని, భాషాసంస్కృతులను మనషై రుద్దారని అన్నారు. ప్రజారాజకీయాలు తెలంగాణ భాషాని దూరం చేయాడని, త్వరలో జిగె తెలంగాణ ప్రపంచ మహసభలపై ఒక విధి విధాన పత్రం ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. కవులు, రచయితలు పాలనా భాషగా తెలుగు అమలకై ఉద్యమించాలని, ఈ కోవలో చైతన్యపరచేలా తగినన్న రచనలు చేయాలని పిలుపునిచ్చారు. తదుపరి జరిగిన సమావేశాల్లో తెలంగాణ భాష, విశ్లేషిత, తెలంగాణ భాష సాంకేతిక అధునికతలు, భాషాభివృద్ధి తరితర అంశాలపై చర్చలు జరిగాయి. కవులు అన్నపరం దేవేందర్, బూర్జావెంకటేష్వరులు, డా. బండి చంద్రశేఖర్, గులాబీల మల్లారెడ్డి, రామానుజం సుజాత తదితరులు పాల్గొన్నారు. ముగింపు సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన తెరవే ప్రధాన కార్యాద్రి గాజోజు నాగబ్రాషణం మాట్లాడుతూ ఈ సభల్లోని తీర్మానాలను చదివి వినిపించారు. ఆచార్య జయధీర్ తిరుమలరావు రాసిన భాషావరణం, సినారే స్వార్థక ఎన్నిల ముచ్చట్లు, శ్రీ దాస్యం లక్ష్మయ్య రాసిన రెండు పుస్తకాలను మహసభల్లో ఆచార్య రవ్వ శ్రీహరి, డా. నలిమెల భాస్కర్ తదితరులు ఆవిష్కరించారు.

సంకేపల్లి నాగేంద్రశర్మ, m : 9441797650
e : sanarma55@gmail.com

విశ్వ

రోజుగురు పెట్టి కాళ్ళు చేతలు బారుగా చాపుకోని నిద్ర పోయే ప్రశాంతీకు ఎంత ప్రయత్నించిన నిద్ర రావడం లేదు. ఎంతో సేపటి నుండి బలవంతంగ కండ్లు మూసుకొని మంచంలో మెత్తని పరుపు మీద అటు ఇటు దొర్లిన నిద్ర పట్టడం లేదు. కళ్ళు తెరిచి చూశాడు. అంతటా చిక్కని చీకటి. ఇంట్లో భార్య పిల్లలు హోయిగా నిద్ర పోతున్నారు.

ఏమైందో అర్థంకావడం లేదు.... తనకు తెల్పిన సెప్పు హిప్పుటీజం టెక్నిక్ ప్రయోగిస్తున్నాడు. నుఖ నిద్ర కోసం చేయిని ప్రయత్నం లేదు. నిద్ర రాకపోతే ఎంతటి నరకమో అనుభవం లోనికస్తుంది. కండ్లు మూసినా తెరిచినా అదే గుర్తుకొస్తుంది. హత్య... హత్య... తనని చేసిన హత్య, ఎవరు చూడలేదు. కొద్ది సేపటి క్రితం జరిగింది. భయంకరమైన హత్య కూడా కాదు! కాని అదే దృశ్యం.

జూన్ నెల రెండవ వారం. బయట గాలి దుమారం. కరంటు పోయింది. లాంతరు వెలిగించుకొని చదువుకుంటున్నాడు. వర్షం వదేటట్టుంది. ఆకాశంలో నల్లని మేఘాలు, బయట చిమ్మని చీకటి. ఒక్కటే ఉక్కపోతా.

భరించడం కష్టంగుంది. వాన చినుకులు అప్పుడోటి ఇప్పుడోటి రాలుతున్నాయి. ఎక్కుడో వర్షం పదుతున్న మట్టి వాసన.

తన కీఫ్పమైన పుస్తకం లాంతరు వెలుగులో చదువుకుంటున్నాడు. ఇల్లంతా నిశబ్దం. కిటికీలు తెల్పి వున్నాయి. బయట పురుగుల రొద. కప్పల బెక బెక. దూరంగా కుక్కలు అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి.

తన చదువుతున్న బల్లపై టఫ్ మని చప్పడు. ఏకాగ్రత భగ్గమైంది. ఒక్క క్షణం తల ఎత్తి చూశాడు. ఆకు పచ్చని గడ్డి చిలుక (మిడత) అది. మళ్ళీ పుస్తకంలోకి కండ్లు దూర్చి చదువడం మొదలు పెట్టాడు. ఆప్పుటికే చాలా సేపైంది.

గడ్డి చిలుక భగ్గమైంది. దాన్ని ఒక కండ్ల కనిపెడున్న పేజీలు తిప్పేస్తున్నాడు. ఏదో గుర్తుకొచ్చిన దానిల అమాంతం ఎగిరి కిటికీ ఊచలపై వాలుతుంది. పన్నెపోయినట్టు మళ్ళీ కిందికి దూకి దబేలున పడి స్పృహ కోల్పోయినట్టు కడలకుండా ఉండిపోతుంది. చప్పుడు రాకపోవడంతో చదువుతున్న పుస్తకం పేజీలలో చూపడు వేలుంచి, మూసిని ఒకసారి కదిపి చూశాడు. బల్రిమని రెక్కలు

అడించుకుంటూ ఎగిరి పోయింది. “చావలేదు బతికే వుండస్తు మాట” అనుకొని, మళ్ళీ చదవడం మొదలు పెట్టాడు. కొద్దినేవు నిశబ్దంగా వుండడంతో వెళ్లిపోయిందనుకున్నాడు. ఉక్కపోత తట్టుకోలేక పురుగులు, కప్పలు నిరిపొమంగా అరుస్తూన్నాయి బయట .

చాల సేపటి నుండి చదవడం వల్ల అలసి పోయినట్టనిపించింది. పుస్తకం మూసిని కళ్ళద్వాలు తీసి పక్కన బెట్టాడు. కళ్ళ మూసుకొని కుర్చీలో తల వెనక్కి వాల్చాడు .

అకస్మాత్తూ నాసలుమీదోదో పడి కుచ్చుకుంది. వెంటనే చేయతో నేట్టేశాడు. అది వెళ్లి టేబుల్ మీద పడింది. దిగ్గునా లేసి చూసుకొన్నాడు.

గడ్డి చిలుక దూకింది. విశ్వామిత్రుడి తపస్సు భగ్గం చేసిన మేసక మీది కోపం లాంటి కోపం వచ్చింది. ఆప్టోల్ గడ్డిచిలుక నన్ను హింసిం చిందనే అక్రోషుతో మూసిని పుస్తకం ఎత్తి ఒక్క దెబ్బ వేసాడు.

పాపం మూగ జీవి అక్కడికకడ్డే కాలు, కీలు, రెక్కలు ముక్కలు ముక్కలుగ విగి నలిగి బల్లకు అతుక్కపోయింది. పసరు లాంటి జిగురు పుస్తకం అట్టకు అంటుకుంది. “నాతో పెట్టు కొంటావా!” అనుకొన్నాడు. గోడగడియారం పక్కన బల్లి కిచ కిచ అరుస్తుంది. తల ఎత్తి చూసేసరికి గడియారం కిందికి వెళ్లింది. దాని తోక కనబడుతుంది. పన్నెందు దాటింది. వెళ్లి పదుకుండామని లాంతరు వత్తి చిన్నగా చేసి వెలుతురు తగ్గించాడు. లేచి పడక గదిలోకి వెళ్ళాడు.

కళ్ళ మూయగానే తననెవరో ప్రశ్నిస్తున్నారు.

“సువ్వ తప్ప చేశావు. సువ్వోక హంతకడివి. ఎందుక చంపావ దాన్ని?”.

“అది నన్ను ఇబ్బంది పెట్టింది. నన్ను సతాయించింది. నన్ను డిస్ట్రీ చేసింది” అన్నాడు.

“అయితే చంపేయడమేనా? బయటకు పంపేసి కిటికీలు మూసిస్తే సరిపోయేది కదా!. అది బొద్దింక కూడా కాదు నీ కేమైనా నష్టం కల్గిస్తుందనడానికి. చీమ కాదు కుట్టిందనడానికి, పాముకాదు భయపడానికి” ఇంకో ప్రశ్న .

“చంపితే నీకెంచుకంత పట్టింపు. ఆదేమన్న నీ బంచువా...?” ఎదురు ప్రశ్నించిందు ప్రశాంత్.

“ఆలోచించుకొ. తప్ప చేశానని ఒప్పుకో లేదంటే దాని ఉసరు నీకు తాకుతుంది”.

“నేను తప్ప చేయలేదు. అది నా మీద దూకడం తప్ప కాదా?” సమర్పించుకున్నాడు.

“ప్రాణం తీసేంత తప్పా?”

“అవునూ!.... నువ్వు ఎన్నడు ఏ తప్పు చేయలేదా? అది దాని సహజ లక్షణం, ప్రకృతి అనుగ్రహించిన గుణం. ప్రకృతి నేర్చిన ప్రవర్తన. మానవత్వం అంటే ఇదేనా? అది నీలాంటి ప్రాణి కాదా? నిన్ను స్ఫూర్ఖించిన దేవుడే దాన్ని స్ఫూర్ఖించాడని తెల్పా? దానికి రాజకీయ పలుకుబడి లేదనేగా, శపం ముందు పెట్టుకొని కైవే మీద రాస్తా రోళో చేసేవాళ్ళు లేరనేగా సీకింత ధీమా. దాని తరపున నిలబడి నిన్ను నిలదీనే వాళ్ళు లేరనే గదా! నీకు భయం లేదు. దాని భార్య పిల్లలు, దాని పై ఆధారపడ్డ ముసలి తల్లిదండ్రులు, ‘మా నాన్న వస్తేదు మాకు ఏదైనా తెస్తాడు’ అని ఎదురు చూసే పిల్లలు, ఇంకా ఇంటికి రాలేదని అందోళన చెందుతున్న భార్య గురించి ఒక్క క్షణం నిధానంగా ఆలోచించు. వాళ్ళకెట్ల తెలుస్తుంది? ఒక మానవ మృగం చేతిలో బిలియుయ్యాడని. పోలీస్ ఫిర్యాదు లేదు, పోస్టుమార్ట్ లేదు అనే కదు నీ అపాంకారం. ఎవరు చూడక పోయిన, ఎవరు శిక్షించక పోయిన, ఎవరికీ తెలియకపోయిన పైన దేవుడౌకడున్నాడన్న సంగతి మర్చిపోకు. పొళ్ళోని తల పొడుగోడు గొడితే పొడుగోనే తల దేవుడు గొడతాడు. ఆ విషయం మర్చిపోకు. ఒప్పుకో హంతకున్నని”.

“అంత చిన్న విషయాన్ని ఇంత రాద్దాం తం చేయకు”.

“ఇది చిన్న విషయమా? ప్రాణాన్ని మించిది ఏమున్నదో ఈ లోకంలో చెప్పు. ఊహించుకో! నీకు ఇదే గతి పడితే నువ్వు రోడ్డు మీద నడుస్తున్నపుడు ఏ వాహనమో వెనుక నుంచచ్చి దీకొట్టి వెళ్లిపోతే ...”

“ఏంలే ఇదంతా. ఏమిజర్జుతుంది? ఎందుకు ఇలా?” మల్లోకసారి కళ్ళు తెరచాడు. అంత చీకటి, భయంకరమైన చీకటి. దూరంగా

ఏవేవో ధ్వనులు వినబడుతున్నాయి. తను చేసింది తప్పు కాదనే బలమైన కారణం వెదకుతున్నాడు. కళ్ళు మూసుకున్నాడు. ముళ్ళి అదే దృశ్యం.

“తినడానికిని సమర్పించుకుండామా... ఆహారానికి పనికి వచ్చేది కాదు. స్ఫూర్ఖిలో ప్రాణులన్నీ ఒకదానికోసం ఒకటి ఆహారం కోసమన్నాయి. కాని ఇది మానవుల ఆహారం కాదు. కొన్ని దేశాల్లో ఆదిమ జాతులవారు పురుగులు తింటారని విన్నాను. మరి నేను అలాంటి వాళ్ళి కూడా కాదు కదా!. ఊసిల్లు అయిన చంపడం తప్పుకాక పోయేది. అది కాదు. నిజంగా మనిషిననే అపాంకారమేనా?

బలవంతుడననే గర్వమేనా? ఏది నా బలం? బలహీన ప్రాణిని చంపడమా? కోపమా? క్షనికావేశమా? చిన్న చీమ, దోమ కుట్టిన వచ్చి పోతాను, మరి నా బలం ఏది? మరి ఏంలీ నేను చేసింది? పాపం!... నిజమే శ్రవణ కుమారుడి తల్లిదండ్రుల వలే దానిమీదనే ఆధారపడ్డవాళ్ళు ఏట్టి ఏట్టి ఆకలితో అలమటించి చచ్చి పోతారేమో!. నేనేమి చేయగలను? వాళ్ళను ఆపగలనా?. ఆచుకోగలనా? పోసీ అది నన్ను కుట్టుతుందిని అత్య రక్షణకు చంపానందామంటే అదేమన్న పాము కాదు , తేలు కాదు . కనీసం దోమ కూడా కాకపాయే.

పులి కూడా ఆకలి లేకపోతే దాని ముందునుండి ఏ జంతువు పోయిన ఏ హాని తలపెట్టురట. నేనేమైన ఆకలిలోనున్నానని చంపలేదు కదా. మరి పులి కన్నా క్రురమా? ఎందుకు నా విచక్కణ కోల్పోయాను?. నా చదువు సంస్కారం నేర్చిందిదేనా? విర్యాధిగా సున్నపుడు ప్రతి రోజూ ప్రతిజ్ఞ చేసేవాన్ని జంతువుల పట్ల ప్రేమ కల్గి ఉంటానని ...అదంతా అబద్ధమేనా? నీతి తప్పినట్టు కాదా?” తను తనే ప్రశ్నించు కుంటుంటే ఒక ఆలోచన తట్టింది సమర్పించుకోవడానికి .

“అది నా ఇంటికి వచ్చింది కాబట్టే చంపాను . కాబట్టి తప్పు కాదు”.

మళ్ళీ స్వరం “ఆది రాలేదు నువ్వే అది వుండే చోటుకు వచ్చావు. చెట్లు చేమలు , నరికేసి చేస్తను పొలాలను ప్లాట్టు చేసుకొని ఇంట్లు కట్టుకొని వాటిని తరిమేశారు. అవి ఎటు పోవాలనో ఆలోచించారా ? నిరాశ్యయలను చేసింది ఎవరు? మీరు కాదా? నువ్వు అడవిలోకి వెళ్ళే కుందేలు, జింకా , నక్క పట్లలు, కోతులు మా చోటికెందుకచ్చావని నిన్ను అలాగే చంపతాయా?”.

కొడ్ది సేపు నిశ్శబ్దం. “నాకు నిదుర రాదా? ఏమిలీ ఈ చిత్ర వధ. నిద్ర పోసీయివా?”

“ఇప్పుడర్థముయ్యిందా? దేవుడు నీకు విధించిన శిక్క. అనుభవించు”.

“మరి ఇప్పుడు నేనేమి చేయాలి?. ఒప్పుకుంటాను తప్పయిందని”.

“అయితే ఒక మార్గముంది... ఎంతటి అల్ప జీవియని హీనంగా క్రూరంగా చంపావో, ఉన్నత జీవికిచ్చే గౌరవమర్యాదలతో దాని అంతిమ సంస్కారం జరిపించాలి”.

లాంతరు వత్తి పెద్దగ చేశాడు . బల్లపై చచ్చిన శరీరంను చీమలు పడ్డిసాయి . ఇంకో పాత్య జరగుండా చీమలను ఊది వెళ్ళగొట్టాడు.

తెల్లని కాగితంలో గడ్డి చిలుక శరీర భాగాలనన్నిటిని జాగ్రత్తగా సేకరించాడు . ఇంటి వెనుక పెరటో కప్పెత్తులు ఏరి చితిలా పేర్చాడు. వంట గదిలో నుండి అగ్గిపెట్టే తీసుకొచ్చాడు. ఆ చితి టై గడ్డి చిలుక పొర్చివ దేహస్న్యంచాడు. మూడు చుట్టు తిరిగి చితికి నిప్పుటించాడు. పూర్తిగా కాలేంత వరకు అక్కడ నిల్చున్నాడు. కాలి బూడిదయింది. ఆ చితి మంట వెలుతురులో స్పృష్టంగా కనిపించింది ముఖంలో పశ్చత్తాపం.

ఇంటోకి వచ్చి లాంతరు వత్తి తగ్గించి బెడ్ రూంలో పెట్టి వెళ్లి పడుకున్నాడు.

“ఇక వెళ్ళు” స్వరం మళ్ళీ వినిపించింది .

“ఎవరు? నీవెవరు” మెల్లగా ప్రశ్నించాడు.

“ ఇంకా అర్థం కాలేదా? నీ అంతరూత్సను”

కళ్ళు మూసుకున్న క్షణంలోనే గాఢ నిద్ర అవరించింది.

- మన్మ ఏలియా

m : 9490434909

e : eliamanneadb@gmail.com

తెలంగాణ తెలుగు కథ - ప్రాతినిధ్యం:

స్వాలావగాహన

(గత సంచిక తరువాయి)

మస్తవు తళ్ళాల వర్తమాన రాజకీయ ప్రయోజనం కోసం నిర్దేశించింది అయినా మెరుగైన శిల్పం లేకుండా అది తన ప్రయోజనాన్ని నెరవేర్పుకోలేదు. కేవలం తెలంగాణ భాషలో రాయడం పల్ల మంచి కథ అయిపోదు అనే స్నేహాతో ఉదయమిత్ర, బాణిత్, శైతన్య ప్రకాశ్, పి చిన్నయ్య, పూడూరి రాజిరెడ్డి, అల్లం కృష్ణ వంశీ, దార్శ రామచంద్రం, పరెపెల్లి యాదగిరి, గాద వెంకటేం, మోహన్ రుపి, కొట్టం రామ కృష్ణారెడ్డి, వంశిధర రెడ్డి, వెల్లండి శీర్ధర్ పంబి కథకులు వర్తమాన తెలంగాణ కథకి కొత్త చివుళ్ళు తొడుగుతున్నారు.

తెలంగాణ రచయితలకి తొలిసంచీ కథా రచన కేవలం సాహిత్య వ్యాపకం కాదు. సామాజిక ఆవరణ. అయి కాలాల్లో రచయితలుండరూ ఉద్యమాల్లో క్రియాశీలంగా ఉన్నవారే. తొలితరంలో మాడపాటి సుర వరం, వట్టికోటు, కాళోజీ, దాశరథి... వీళ్ళందరికి జీవితం, సాహిత్యం వేరు కావు. 70ల్లో ఎమర్జెన్సీలో విషాఖపేర్కుమ కాలంలో మక్కల (లక్ష్మణ రావు) బివ్స రాములు, తాడిగిరి పోతరాజు, యం వి తిరుపతయ్య, సాహూ (వెంకుసు), స్టేషన్ (మూట శంకర్) వంటి యొందరో రచయితలు అజ్ఞత జీవితాలు గదిపొరు, షైత్య పొలయ్యారు, నిర్మంధాల్చి చవి చూశారు, ఎన్కొంటర్లో మరణించారు. చరిత్ర పొడవునా తెలంగాణ కథ ప్రజాపక్షమే ఉంది అనడానికి యిటువంటి ఉదాహరణలు యెన్నో వున్నాయి.

అంతేకాదు; అంపశయ్య నవీన్ (అధోలోకం, తీరిన కోరిక, హత్య) అడెపు లక్షీపతి (జీవన్సుతుడు, తిర్యగీభు, అసందిగ్ద కర్తవ్యం త్రిభుజానికి నాలుగో కోణం), పెద్దించి అశోక్ కుమార్ (పురుగు) బి. మురళీధర్ (పులివేట), బెజ్జారపు రవీందర్ (నిత్య గాయాల నది) మొ. రచయితల కథలు మనో వీశ్వేషణ, శైతన్య ప్రవంతి, అంతర్ధా కథనం, మాంత్రిక వాస్తువికత వంటి ధీరణలకి రూప ప్రయోగాలకి నూత్న శైలులకూ తెలంగాణ రచయితలు దూరంగా లేరు అని నిరూపిస్తున్నారు. అయినప్పటికీ ప్రయోగ చాపల్యం లేకుండా కథని నూచిగా చెప్పడం ఔన్న తెలంగాణ కథకులు ఎక్కువ దృష్టి పెట్టారు. తెలంగాణ వచ్చేకా తీసుకువస్తున్న కథా వార్కిక సంకలనాల్లో (రంది, తన్నాట, అలగు: సంగిశెట్టి షైత్య వెల్లండి) వర్తమాన కథలు అదే నిర్ధారిస్తున్నాయి. విషప సాపిలోక్యమం కాలంలో వచ్చినట్టు సమాజానికి, జీవితానికి చెందిన అనేక పొరల లోతుల్లోకి వెళ్లి తాత్పొకతని ఆవిష్కరించే కథలు యొందుకో తగ్గుమఱం పట్టాయి.

వ్యాపార సంస్కరితి తెలంగాణ కథకి, సాహిత్యానికి అంటలేదు. డిప్టీకీవ్ కథలకీ, అల్లీల బూతుకథలకీ, అవాస్తవికత మేళవించిన ప్రేమ కథలకీ, భూత ప్రేత పిశాచాల క్షుద్ర కథలకీ తెలంగాణ యెప్పుడూ వే

దిక కాలేదు. ప్రజాపునాదిగా నేల తొలుచుకు రావడమే తెలంగాణ కథ ప్రత్యేకత. ఈ నేల మీద విష్ణుకోస్తు ప్రతి ప్రజా ఉద్యమాన్ని ప్రతి కథల్లో సందర్శిస్తు కథ తనలో యిముడుకొంది. తెలంగాణ పుడమి తల్లి పురుటి నెప్పుల్లి ప్రతి ధ్వనించింది - గుండె సమ్మదిని వినిపించింది. బతుకు తండ్రాటని దృశ్యమానం చేసింది. పోరాటాల చరిత్రని రికార్డు చేసింది. పోరాటమే తెలంగాణ కథకి జీవధాతువు. తిరుగుబాటే దానికి వెన్నుగురి. ప్రజాస్మామిక చేతనే దానికి ఆయుషుపట్టు. వాటి ద్వారానే తెలంగాణ కథ తనదైన విలక్షణమైన గుర్తింపు పొందింది. తెలుగు కథలో ప్రత్యేకతని విశిష్టతనీ బలమైన ప్రాతినిధ్యాన్ని సాధించింది.

ఆ బలాన్ని మరింత పెంపాందించుకొనేందుకు యిప్పటి రచయితలు దీక్షతో కృషి చేయాలి. మలిదశ తెలంగాణ రాష్ట్రపేద్యము కాలంలో పరిశోధన రంగంలోనే హార్మికంగా యొక్క కృషి జరిగింది. శోధించి సాధించిన సామగ్రిని లోతుగా అధ్యయనం చేసి మదింపు వేయాల్చిన పని యింకా మిగిలే వుంది. అలాగే ఉద్యమం బలంగా వున్న రోజుల్లో స్వసంతుక్త రంగంలో పొటులు కితులు వచ్చినంత ఉద్యతంగా కథలు రాలేదు. వచ్చినవి కూడా సీమాంధ్ర పీడనని దోషిడి దౌర్జన్యాలని చి త్రిందానికి పరిమితమయ్యాయి. కథా రచయితలు సమాజంలో భూతికంగా కథించే బాహ్య ఫీతి గతుల చిత్రణ వరకూ రాగలిగారు కానీ వ్యక్తుల లోపల జరిగే సంఘర్షణ మీద దృష్టి పెట్టలేదు. ప్రత్యేక రాష్ట్ర రాజకీయ ఆకాంక్షని తెలంగాణావాద కథకి గీటురాయాగా చూడటం పల్ల యి పరిమితులు యేర్వర్దాయేమో! పోస్తి ఉద్యమ దశల్లో చోటు చేసుకొన్న వివిధ సంఘటనల్లి అసంభూత జ్ఞాపకాల్చి వ్యక్తుల లోపల జీవించి నమోదు చేశామా అంటే అదీ పూర్తిగా చేయలేక పోయాం. అందుకు కారణాలు యొమైనా ఆ లోటుని పూర్వుకోవాల్సిన అవసరం వుంది. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో పత్రికలూ, సంకలనకర్తలూ తెలంగాణ కథని ప్రోత్సహించే దేవ అన్న ఫిర్యాదులు ఆరోపణలు ఆవేదనలు యింకా మనసి పెంచాడుతూనే వున్నాయి. ఇప్పుడు పొత కొత్త తరం కథకులంతా తెలంగాణ తెలుగు కథని కొండ నెత్తమీద నిలపడానికి కృషి చేయాలి.

రాష్ట్రం యేర్వర్దాకా మరమైన వ్యవస్థల్ని నిర్మించుకుంటున్నాం. ఆ వ్యవస్థలు కథా రచననీ రచయితల్లి మోకష్మికతో ప్రోత్సహించాలి. కథా ప్రచురణావాళాల్చి మెరుగుపరచాలి.

తెలంగాణలో చేయి తిరిగిన సీనియర్ రచ యితలకి కొడవ లేదు. యువ కథకులు కథా రచనలో నైపుణ్యాలు పెంచుకోడానికి రాష్ట్ర జిల్లా స్థాయిల్లో సీనియర్ రచ యితలకి శిఖించాలి. శిఖించాలి.

సౌంత రాష్ట్రం యేర్వర్దాకా మరమైన వ్యవస్థల్ని నిర్మించుకుంటున్నాం. ఆ జమాన్ని ప్రాతినిధ్యం లేదని ప్రోత్సహించాలి. నున్న ప్రయోజనం లేదని ప్రోత్సహించాలి. నున్న ప్రయోజనం లేదని ప్రోత్సహించాలి.

పత్రికల్ని మనమే స్థాపించుకోవాలి. వాటిలో సాహిత్యానికి ప్రత్యేక పేజీలు కేటాయించుకోవాలి. జీవితాన్ని సమాజాన్ని బయట లోపలి ప్రపంచాన్ని లోతుగా విస్తారంగా ఆవిష్కరించగలిగేది కథే కాబట్టి ఆ పేజీల్లో కూడా కథకి ప్రముఖ స్థానం కల్పించాలి. ఉన్నత ప్రమాణాలతో ప్రత్యేకంగా సాహిత్య పత్రికలు నిర్వహించుకోవాలి. కథ కోసం ప్రత్యేకంగా పత్రికని ఆశించడం తప్పకాదు.

ఆర్థికంగా బలపడితే చిన్న పత్రికలు సైతం కథని నిలచెట్టగలవు. చిన్న పత్రికల్ని కాపాడుకోవడం ద్వారా తెలంగాణ కథని కాపాడుకో గలం. పాలపట్ట లాంటి సాహిత్య పత్రికలు స్వర్న వసరులు లేక పడుతన్న యిభ్యంచుల్ని అధిగమించినప్పుడు అత్యస్త ప్రమాణాలన్న సాహిత్యాన్ని అందించగలవు.

వెబ్ పత్రిక ప్రపంచానికి ద్వారం. అచ్చ పత్రికా నిర్వహణలో లేని ఆర్థికమైన వెసులుబాటు వెబ్ మాగజైన్ కి వుంది. పైగా అక్కడ కథ నిధివి గురించి పేచి లేదు. పేటీ నియమం లేదు. కాబట్టి జీవితానికి సమాజానికి సంబంధించిన అనేక పొరల్ని ఆవిష్కరించడానికి అవకాశం ఉంటుంది. తెలంగాణా కథకులు వెబ్ పత్రికల ద్వారా అంతర్జాతీయంగా తమ గొంతు వినిపించవచ్చు. ప్రాతినిధి స్ఫూర్తి సరాయించుకోవచ్చు.

పత్రికలూ సాహితీ సంస్థలు కథల పోటీలు నిర్వహించి ఉత్తమ కథల్ని సంకలనాలుగా ప్రకటించాలి. సవ తెలంగాణ పత్రిక - సోపతి అ డిశగా చేస్తున్న కృషిని ఆదర్శంగా తీసుకొని యితర పత్రికలు సైతం మందుకు రావాలి. అంధ కథకుల విమర్శకుల సంకలనకర్తల ప్రమాణాలతో కొలవడం వల్ల తెలంగాణా తెలుగు కథ చిన్న చూపుక గుర్తంది అన్న వాదనలో నిజానిజాలు యొలా వున్నా యిష్టుడు స్వయంగా ప్రమాణాలని నిర్వచించుకొని ఉత్తమ కథల్ని ప్రోత్సహించుకోవాలి. అ లుగు తెలంగాణ కథ 2015 ముందుమాటలో మంచి కథల లోటుని సంపాదకులు యొత్తి చూపారు.

తెలంగాణా అంతటా ఒకే భాష లేదు. జిల్లా జిల్లాకీ మాండలిక భేదాలున్నాయి. అన్ని జిల్లాల మాండలికాల్లో విరివిగా కథా రచన జరగాలి. స్థానీయత కథకి సహజమైన తోడవు. భాష జీవం. స్థానీయత పొత్తిళ్ళలో పుట్టి పెరిగిన కథే విశ్వజీనిమౌతుంది.

విశ్వవిద్యాలయాల తెలుగు శాఖలు తెలంగాణ కథల మీద ప్రత్యేక అధ్యయనాలు పరిశోధనలు జరపాలి. కథా విమర్శలో కొత్త పరికరాల్ని, పరిశోధనా పద్ధతుల్ని సమకూర్చుకోవాలి. వాటి సాయంతో తెలంగాణ కథకుల కథన రీతుల లోతుల్లోకి చూడాలి. జీవితాన్ని భావితరాలకు అందించి తెలంగాణా కథని విశ్వవేదిక మీద నిలపడానికి తోడ్పడాలి.

రచయితల్లో అధ్యయనం కొరవడుతోంది. ఇరుగు పొరుగు తెలుగు కథల్ని యితర భాషల్లో వెలువడుతన్న కథల్ని చదివి నూత్న శిల్ప రీతుల్ని పరిశేఖలించి కథా రచనలో కొత్త దారుల్ని వేయాలి.

గ్రామాలకు దూరమైన రచయితల చేతిలో కృతకమైన తెలంగాణ ప్రామాణిక భావ రూపొందకుండా జాగ్రత్త వహించాలి. ప్రజల వ్యవహరానికి భిన్నంగా స్ఫూర్యంగా సృష్టించుకొనే విలక్షణ నుడికారాల్ని పరిపరించాలి. యాన భాషలో ఒక అంశం మాత్రమే; సర్వస్వం కాదు అని గ్రహించాలి. తెలంగాణ ప్రాంతపు యాన దగ్గర ఆగిపోకుండా వప్పె బాసలోని తీయదాన్ని, సామెతల్ని పలుకుటడుల్ని నుడికారాన్ని, సఖ్యండ వర్షాల వ్యవహరంలోని వదజాలాన్ని భావవ్యక్తికరణ పద్ధతుల్ని

కథల్లోకి వొంపుకోవాలి. చదువుల కారణంగా నగరీకరణ వల్ల స్వీయ మూలాలకి దూరమైన రచయితలు నూత్న ప్రజాస్థామిక దృక్షథంతో అన్ని కులాల, వర్షాల భాషనీ, సంస్కృతినీ లోతుగా అధ్య యనం చేయాలి.

తెలంగాణా సమాజం బహుజన సమాజం. మౌఖిక కథన రీతులు ఈ సమాజంలో లోతుగా పాతుకొని వున్నాయి. ఈ నేల మీద యింకా బిత్కి బట్టకట్టిన ఆ సంప్రదాయాన్ని అందిపుచ్చుకోవాలి. ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం వుప్పెగాగించుకొని సామాజిక మాధ్యమాల ద్వారా, సొంత భూగూల ద్వారా, మౌఖికంగా కథల్ని వినిపించి తెలంగాణా భాషలోని యానలోని మాధుర్యాన్ని పదుగురికి పంచవచ్చు (తుమ్మెటి రఘ్యాత్మకంరెడ్డి చేసిన యా ప్రయోగానికి యొందుకో కొనసాగింపు లేక పోయింది. ఇప్పుడైనా ఆ రంగంలో నుడుగుల అడుగులు వేయుచ్చు).

ప్రజల మౌఖిక వ్యవహరంలోని భాషా ప్రయోగాల్ని స్పృజాత్మక రచనల్లోకి రాతలోకి సహజంగా కళాత్మకంగా తీసుకురావడంలో సంక్లిష్టతని తొలగించుకోవాలి. వాగ్మైవహంగంలోని వుచ్చారణ విధేయతని పాటిస్తూనే అచ్చలో పరసీయతని సాధించడంలో జాగరూకత వహించాలి.

అలా రాసిన కథలకి పార్యగ్రంథాల్లో స్థానం కల్పించాలి. అప్పుడే కొత్త పారకుల్ని తయారుచేసుకోగల్లుతాం. రాబోయే తరాల్లో కొత్త కథకుల్ని రూపొందించుకోగల్లుతాం.

మంచి కథల్ని యితర భాషల్లోకి అనువదించుకోవడం ద్వారా తెలంగాణా తెలుగు కథ సత్త్వాన్ని ప్రాతిసిద్ధాన్ని లోక విదితం చేయాలి.

చివరగా తెలంగాణా కథ తన ప్రత్యేకతనీ, విశిష్టతనీ కాపాడుకోవాలంబే వస్తువరంగా ప్రగతిశీలతని విడిచిపెట్టకుండా విలక్షణ శిల్మాన్ని రూపొందించుకోవాలి. దేశీయ కథన రీతుల్ని అధ్యయనం చేయాలి. వాటిని ఆధునిక అపసరాలకి అస్సుయించుకోవాలి. కేవలం సంఘాపణల్ని మాత్రం తెలంగాణా భాషలో రాసి కథని ప్రామాణికంలో నడపాలి అన్న వాదనలకి కాలం చెల్లింది.

సాధారణికరణలకి పుల్స్ట్రోప్ పెట్టి తెలంగాణ నిర్ధిష్టత లోంచే మాటల్డాలి. తెలంగాణ జీవద్యాపలో తెలంగాణ ప్రజా జీవితాన్ని పైకెత్తాలి. పల్లెల్లో గడప గడపకే కత వుంది. పొట్ట చేతబట్టుకొని పట్టుమొచ్చున మనిషి మనిషికి వెత వుంది. మనసుల లోపలి పొరల్లో చెప్పుకోలేని యాతన వుంది. బతుకు చీకటి దారుల్లో గతుకుల్లో తల్లడమల్లడమోతూ తడుముకుంటూ నడుస్తున్నవాళ్ళ అడుగుడుగునా తన్నాట వుంది. కనపడని రంది వుంది. గుండగోన వుంది. వీటన్నిటినీ తెలంగాణ కథ విప్పి చెప్పాలి. తెలంగాణ మళ్ళీ వాసనలతో యిదీ అసలు సినిలైన తెలంగాణ తెలుగు కథ అనిపించేలా వుండాలి.

కథా రచన ఒక సామాజిక ఆవరణగా రాష్ట్ర సవనిర్మాణంలో సైతం భాగమై ప్రజల పక్షమే నిలబడాలిన అవసరాన్ని మర్మిపోకుడు. అప్పుడే అది తెలుగు కథాప్రపంతిలో నిత్య చేతనతో తెలంగాణకి ప్రాతినిధిం వహిస్తుంది. ఎందుకంటే ఛైతన్యశేలత తెలంగాణ జీవ లక్షణం. అదే దాని శ్యాస.

(డిసెంబర్ 24, 2016న ప్రైదరాబాద్ బ్యాంక్ ఎగ్జిబిషన్ సాహితీ సమావేశంలో తెలంగాణ కథకై ప్రసంగానికి కొనసాగింపు ఈ వ్యాసం)

-డా. ఎ. కె. ప్రభాకర్, m: 040 - 27761510

e: drakprabhakar@gmail.com

23వ పేజీ తరువాయి

కూడా ఆసుపత్రి ఆవరణలో కలిపేశారు. 1908 మూసి వరదల్లో సుమారు 150 మంది దానిపైకి ఎక్కి ప్రాణాలు కాపాడుకున్నారు. చుట్టూపక్కల ప్రొంతాల్లో ఇతర చెట్టును ఆత్మయించిన వారు, కూకటి వెళ్ళతో సహ ఆ చెట్టు కూలిపోయి వరదకు బలైపోయినా, ఈ చెట్టు ఎక్కినవారు మాత్రం సురక్షితంగా ఉండగలిగారు. రెండు రోజుల పాటు వారు తిండి కిపులు లేకుండా అలా చెట్టుపైనే ఉండిపోయారని చరిత్ర చెబుతుంది. ఆ చెట్టు సుమారు 200 ఏక్క క్రితం నాటిదని భావిస్తున్నారు. చింతచెట్టు చేసిన మహోపకారాన్ని ప్రస్తుతిస్తూ ఓ ఫలకాన్ని కూడా దానికి అమర్చారు. దానికి ‘ప్రవంచ వారసత్వ’ హోదా ఇప్పించే ప్రయత్నాలు జరిగాయి. సాధారణంగా అలాంటి హోదా కట్టడాలకు మాత్రమే దక్కుతుంది. ఓ సజీవ ఉనికి ఇలాంటి గుర్తింపును పొందడం అత్యంత అరుదు. ఆ చెట్టు ప్రాధాన్యం దృష్ట్యా దానికి ఇలాంటి గుర్తింపును ‘హారిలేజ్ కన్సెప్ట్ కమిటీ (పాచసీసీ) ఇస్టుంటుంది. ఒకప్పుడు ఈ ప్రాంతంలో అష్టల్గంజ్ ఆసుపత్రి ఉండేది. 1908 మూసి వరదల్లో అది దెబ్బ తినడంతో 1924లో ఏడో నిజాం అక్కడ ఉస్కానియా జనరల్ హస్పిటల్సు నిర్మించారు. ఆ చెట్టు గొప్పదనాన్ని గౌరవిస్తూ ఏటా నవంబర్ 30న హస్పిట్ దేను ఆసుపత్రి సిబ్బుంది అక్కడే నిర్వహిస్తుంటారు.

నిజాం చేపట్టిన చర్చలు:

1908లో మూసి వరదల సమయంలో నిజాంగా మీర్ మహబూబ్ అలీ పాపా ఉన్నారు. వరద పరిస్థితులను చూసి, ఇక్కడ మళ్ళీ ఇలాంటి దుస్థితి తలెత్త కుండా చూడాలని ఆలోచించాడు. 1914లో ఏడవ నిజాం ఉస్కాన్ అలీపాపా నాటి సుప్రసిద్ధ ఇంజినీరు సర్ మోక్క గుండం విశేషర్యాను రప్పించారు. రెండు జలాశయాలు నిర్మించాలని, డ్రైనేజీ వ్యవస్థను అధునికికరించాలని అయిన సూచించారు. అయిన సూచనల మేరకు 1920లో ఉస్కాన్ సాగర్, 1927లో హిమాయత్ సాగర్లను నిర్మించారు. జివి నగరానికి వరద ముఖ్యము తప్పించడమేగాకుండా మంచినీటి వసతినీ కల్పిస్తున్నాయి. విశేషర్యా సూచనల మేరకు డ్రైనేజీ వ్యవస్థను కూడా పునర్ నిర్మించారు. 1911లో చివరి నిజాం మీర్ ఉస్కాన్ అలీఖాన్ గద్దెనెక్కారు. 1908 నాటి బీభత్సం మరోసారి చోటుచేసుకో కూడదని భావించిన నగరంలో హోలిక వసతుల అభివృద్ధికి ప్రణాళికలు రూపొందించారు. అందులో భాగంగానే 1914లో సిటీ ఇంప్రావ్ మెంట్ బోర్డు (సిబి)ని ఏర్పాటు చేశారు. సిటీ ప్లానింగ్ కు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. అప్పటి ప్రభ్యాత ఇంజినీర్లు దలాల్, సర్ అలీ నవాబ్ జంగ్, కద్దమైత్యార్ జంగ్ లాంటి వారంతా ఆయా పనుల్లో కీలకపాత వహించారు. సమగ్ర నగర ప్రణాళికను తయారుచేయాలిన అవశక్త్యను ఆ కాలంలోనే సర్ మోక్కగుండం విశేషర్యా ఎంతో నొక్కి చెప్పారు. ఆయిన సూచనలకు అనుగుణంగా నగరంలో పోర

వసతుల మెరుగుకు సిబి చర్చలు తీసుకుంది. పొర్చులు, బహిరంగ స్థలాలు, ఆటస్థలాలను నిర్మించారు. స్వమీ క్లియరెన్స్, హూజింగ్ కాలనీల నిర్మాణం, నూతన తరహాలో మంచినీరు, డ్రైనేజీ వ్యవస్థల ఏర్పాటు, దుమ్మలేని రోడ్ల నిర్మాణం పంటి పథకాలు చేపట్టారు. పీటన్నింటి వల్ల నాటి ప్రజల జీవన ప్రమాణాలు మెరుగుయ్యాయి. వరదల తరువాత మూసినదికి రెండు పక్కలా రక్షణ గోడలను విలక్షణ శైలితో నిర్మించారు. మూసి తీరం వెంట ప్రైకోర్టు, సిటీ కాలేజీ, ఉన్నానియా హస్పిటల్, అసఫియా లైబ్రరీ లాంటి ఎన్నో అధ్యుత కట్టడాలు రూపుదిద్దుకున్నాయి. విక్టోరియా మెటర్రూబీ హస్పిటల్, ఇతర వారసత్వ ప్రాధాన్య భవనాలకు మరమ్మతులు చేశారు. కుతుబ్ షాహీల కాలం నాటి ఛౌంబెన్సు నేటికి విక్టోరియా మెటర్రూబీ ఆసుపత్రిలో చూడవచ్చు. ఇలాంటి కట్టడాలు రూపుదిద్దుకునే క్రమంలో సిబి కొన్ని పొరాటాలు కూడా చేసింది. కొంతమంది ఉన్నతాధికారులు అవగాహనలేని కారణంగా చారిత్రక ప్రాధాన్యం గల ఎన్నో భవనాలు కాలగర్జుంలో కలిసిపోయాయి.

1908 నాటి వరదల తర్వాతః:

ఎన్నో విపత్తులు ప్రకృతి కారణంగా కాకుండా మావన తప్పిదాల వల్లే చోటుచేసుకుంటున్నాయి. అలాంటి వాటిని ప్రకృతి విపత్తులు అనడం కూడా తప్పే. 1970 లో నగరాన్ని ముంచెత్తిన వరదలు కూడా అలాంటివే. చెరువుల పరిరక్షణ బాధ్యతను అధికారులు స్క్రమంగా నిర్వహించి ఉంటే ఆ వరదలు వచ్చేవే కావు. అప్పుడు కూడా భారీ వర్షాల కారణంగా చెరువులు నిండిపోయాయి. ఒక దాని తర్వాత ఒకబీగా కట్టలు తెగుతూ చెరువుల నీరంతా ఉన్నానిసాగర్కు చేరుకుంది. అందులోకి వస్తున్న నీరు ఎంత, బయటకు వదలాల్సిన నీరు ఎంత అనే విషయాలను పట్టించుకోవడంలో అప్పటి అధికారులు నిర్మలక్ష్యం వహించడంతో ఆ చెరువు పూర్తిగా నిండిపోయింది. ఘలితంగా వరద నీరు నగరాన్ని ముంచెత్తింది. అప్పుడు కూడా ప్రాంత అస్తిత్వం చోటుచేసుకుంది. అప్పటి అధికారుల హడావిడి ప్రచారం కూడా ప్రజల్లో భూమికి వస్తున్న నీరు ఎంత, బయటకు వదలాల్సిన నీరు ఎంత అనే విషయాలను పట్టించుకోవడంలో అప్పటి అధికారులు నిర్మలక్ష్యం వహించడంతో ఆ చెరువు పూర్తిగా నిండిపోయింది. ఘలితంగా వరద నీరు నగరాన్ని ముంచెత్తింది. అప్పుడు కూడా ప్రాంత అస్తిత్వం చోటుచేసుకుంది. అప్పటి అధికారుల హడావిడి ప్రచారం కూడా ప్రజల్లో భూమికి వస్తున్న స్పృష్టించింది. 2000లో మూసి ప్రత్యక్ష వరద కాన్పులేకి పట్టణ వరదలకు సంబంధించిన సమన్వ్యం. హూనేన్ సాగర్ నిండిపోవడంతో ట్యూంకంబండ్ పరిరక్షణకు అన్నట్లుగా కొద్ది మొత్తంలో నీటిని బయటకు వదలాలని అధికారులు భావించారు. మత్తడిని కొంతమేర తొలగించడంతో గాంధినగర్, అశోకనగర్, హిమాయత్ సగర్, సల్కుంట లాంటి దిగువ ప్రాంతాల్ని జలమయం అయ్యాయి. ఇక్కడ కూడా మావన తప్పిదాలే ప్రధాన కారణంగా చెప్పువచ్చు. వివిధ ప్రభుత్వ విభాగాల మధ్య సమన్వయం లేకపోవడం వల్లే ఈ సమస్య తలెత్తింది. మూసి మార్గం ఇరుకుకావడం. డ్రైనేజీ వ్యవస్థ సరిగ్గా లేకపోవడంలాంటివ్వన్నే వరద ముంపునకు కారణాలయ్యాయి.

150 మందిని కాపాడిన చింతచెట్టు కింద ప్రతి ఏటా సమావేశం :

గత పాలకుల నిర్వహణంతో జరిగిన తప్పులను సరిచేయటానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక మూసికి మహారాజ తీసుకువచ్చేందుకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ యుద్ధప్రాతిపదికన చర్యలు చేపడతన్నారు. చారిత్రక మూసి అభివృద్ధికి ప్రణాళికలు రూపొందించి పనులను వేగవంతం చేసేందుకు చర్యలు తీసుకుంటోంది తెలంగాణ రాష్ట్రం. ఈ క్రమంలోనే మూసి నదీ పరివాహక అభివృద్ధి సంస్థను ఏర్పాటు చేసి చైర్మన్ ను నియమించి త్వరితగతిన పనులకు శ్రీకారం చుడుతోంది. మూడు దశలుగా.. సుమారు 30 కిలోమీటర్ల మేర నుండరీకరణ చేపట్టమంది. 1908 సెప్టెంబర్ 28 న మూసి స్ఫూర్ఘించిన ప్రశయంలో వందల సంఖ్యలో భవనాలు, భారీ వృక్షాలు, అష్టల్గంజలోని ల్యాష్ట్ సైతం కుపుకూలినా, వరద ఉధృతిని తట్టుకుని నాటి ఘుటునకు సాటివ స్టాక్టుంగా నియిలిన అష్టల్గంజలోని చింత చెట్టుకూ ఘనమైన చరిత్ర ఉంది. ఎంతో మంది ప్రాణాలను కాపాడిన ఈ చెట్టుకు పర్యావరణ ప్రేమికులు ముద్దగా ప్రాణధాత్రి అని నామకరణం చేసి, ప్రతి ఏటా నాటి సంఘటనలను గుర్తు చేసుకుంటా, భావితరాలకు గుర్తుండేలా ఫోరం ఫర్ బెటర్ ప్లైడరాబాద్, సెంటర్ ఫర్ డక్టన్ స్టోన్ డక్టన్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో 1908 మూసి వరదల సంఘటనపై సమాలోచన సమావేశాన్ని నిర్వహించింది. అష్టల్గంజలోని ఉస్కానియా ఆను పత్రి ఆవరణలోని చింతచెట్టు కింద సమా వేశం నిర్వహించారు. ఈ ఏడాది చింత చెట్టు కింద నిర్వహించిన సమా వేశంలో ముఖ్య అతిథిగా తెలంగాణ రాష్ట్ర మూసి రివర్ ప్రంట డెవలప్ మెంట్ కార్బోరేషన్ చైర్మన్ ప్రేమసింగ్ రాథోడ్, నగర డిప్యూటీ మేయర్ బాబా ఫసీయుద్దీన్లు, వెదుమార్ అద్వ్యక్త నిర్వహించారు. వరదలో 150 మంది ప్రాణాలు కాపాడిన చింతచెట్టు వద్ద మౌనం పాటించి, శ్రద్ధాంజలి ఘటించారు.

మూసినది పరివాహక ప్రాంతాన్ని వర్ణాటక ప్రాంతంగా అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉండని ప్రేమసింగ్ రాథోడ్ అన్నారు. మూసి సంరక్షణకు ప్రభుత్వం రూ. 1600 కోట్ల నిధులను కేటాయించిందన్నారు. గత ప్రభుత్వాల నిర్వహక్కుం కారణంగా మూసినది మురికి కూపంగా మారిందని ఆయన మండిపడ్డారు. రాజోయే రోజుల్లో మూసినది పరివాహక ప్రాంతాన్ని వర్ణాటక కేంద్రంగా మారుస్తామన్నారు. అన్నిరకాల చర్చలు తీసుకుంటుందన్నారు. మూడు దశల్లో మూసినదిని, పరివాహక ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రణాళికను రూపొందించినట్లు తెలిపారు. మూసినది సంరక్షించి, సుందరీకరించేందుకు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రత్యేకంగా కార్బోరేషన్సు ఏర్పాటుచేసి, నిధులను కేటాయించడమే ప్రభుత్వ చిత్రపుద్దికి నిదర్శనమన్నారు.

నగర డిప్యుటీ మేయర్ బాబూ ఫసీయుద్దిన్ మాట్లాడుతూ.. పైదరాబాద్ కోసం, రాబోయే తరాల కోసం, రాబోయే భవిష్యత్ కోసం సమాలోచనలు చేస్తున్నట్టువంచి ఇలాంటి కార్బోకమాలు సంతోషపొన్ని ఇస్తున్నాయిన్నారు. నిజానికి పోరం ఫర్ బెటర్ పైదరాబాద్ వైర్ల్స్ వేదకుమార్ గారు మాట్లాడిన తర్వాత నాకు ఈ చెంతచెట్టు గురించి తెలిసిందన్నారు. ఎందుకంటే “గతంలో నేను కూడా తెలంగాణ ఉద్యమాల్లో పనిచేశాను.. గతంలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్గారితో, కేటీఆర్ గారితో ఉద్యమాల్లో పాల్గొన్నాని, నాకే బాగా మూసీనది గురించి తెలుసు అనుకున్నాను.. కానీ, అంతేకాదు ఇంకా ఎంతో ఉండని మరియు వేదకుమార్ గారు చెప్పిన మాటలు విన్న తరువాత చింతచెట్టు గురించి తెలియాల్సింది చాలా ఉంది ” అని పేర్కొన్నారు. మన నగరానికి 400 ఏక్క చరిత్ర ఉంది. మనం ఎవ్వడో అభివృద్ధి చెందామని, రోడ్స్ పై ముత్యాలు, ఆభరణాలు పోసి అమ్మేవారని.. అప్పుడే మనం అభివృద్ధి చెందామన్నారు. కానీ, గత పొలకులు నిరక్కుం వహించించడంతో నగరం అభివృద్ధి చెందలేదని, తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డక అభివృద్ధి బాటలో నడుస్తుందన్నారు. అన్ని

మత్తాలను, అన్ని కులాలను, అన్ని సంస్కృతులను, అన్ని భాషలను గౌరవించే ప్రాంతం హైదరాబాద్ నగరమన్నారు. మూలిక ఒడ్డున ఈ చింతచెట్టు చరిత్రను చెప్పుకోవడం సంతోషంగా ఉండన్నారు. ఒక్క మూలికను నదినే కాకుండా నగరంలోని చెరువులు, కాలువలను కూడా అభివృద్ధి చేసున్నామన్నారు.

ఫోరం ఫర్ బెట్ర్ ప్రైదరాబాద్
చెర్కున్ ఎం.వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ..

మూసీనది సంరక్షణకు ప్రజల సహకారం అవసరమన్నారు. గత పాలకుల నిర్దయాలతో మూసీనది నిర్దక్ష్యానికి గురయ్యిందన్నారు. మూసీనది పరివాహక ప్రాంతాన్ని పర్యాటక కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దడంతో పాటు మూసీనది జలాలను పుద్ది చేసేందుకు సీవిం కేసీఆర్ నిర్దయం తీసుకోవడం, దీని ఆభివృద్ధి కోసం ప్రత్యేకంగా కార్బోర్స్ప్లస్ ఏర్పాటు చేయడం అభినందనీయమన్నారు. మూసీనది సంరక్షణకు పోరం ఫర్ బెటర్ ప్రైదరాబాద్ వివిధ సంస్థలతో కలిసి తమ వంతు కృషి చేస్తుందని, ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వానికి సూచనలు, సలహాలు ఇప్పటికే ఉన్నాయి.

ఈ సందర్భంగా చింత చెట్టు వద్ద పలు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించి ఆనాటి జ్ఞాపకాలను, స్థుతులను స్ఫురించు కున్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఫోరం ఘర్ షెటర్ హైదరాబాద్ వైన్ షైర్పున్ ఎం.పెచ్చారావు, శేఖసింగ్, చీలంపల్లి రాజరెభర్, అస్వర్భాన్, ఎంద సింగ్, ఆనంద్రొజువర్మ అశ్వ్య, ప్రభాకర్లతో పాటు విద్యార్థులు పోల్చాన్నారు.

-దక్కన్ మ్యాప్

ఫార్మ్ సూపర్ వైజర్

సమస్యలు పరిష్కరించాలి

రాష్ట్ర వైద్యరోగ్య శాఖలో బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్న ఫార్మ్ సూపర్ వైజర్ సమస్యలను ప్రభుత్వం పరిష్కరించాలని తెలంగాణ వైద్యరోగ్య గెజిట్ అధికారులు సంఘం (టీఎంపొచ్చేచీటి) అధ్యక్షులు

జూపల్ని రాజేందర్ విజ్ఞప్తి చేశారు. ఈ పరికు తెలంగాణ ఫార్మ్ సూపర్ వైజర్ సంఘం సర్వసభ్య సమావేశం కోరి డీఎంపొచ్చేచీటి క్యాంపస్ అవరణలో జరిగింది. సమావేశంలో టీఎంపొచ్చేచీటి అధ్యక్షులు జూపల్ని రాజేందర్, ప్రధాన కార్యదర్శి కలీముద్దిన్, కోశాధికారి భూతం వెంకటయ్య పాల్గొన్నారు. ఫార్మ్ సూపర్ వైజర్ పోస్టును చీఫ్ ఫార్మ్ స్టిఫ్ఫెన్సర్గా మార్క్యాలని, పదోన్నతి అవకాశాలు కల్పించాలని, జిల్లాల్లో పర్యాటించే సూపర్ వైజర్ కు భృత్యం చెల్లించాలని తీర్చానించారు.

అందోళనలు ఉద్దూతం చేస్తాం..

ఉద్దోగులకు తీవ్రంగా నష్టం కలిగిస్తున్న కాంల్టిబ్యూటరీ పెన్సన్ స్నీం (సీపీఎస్)కు తక్షణమే రద్దు చేసి పాత పెన్సన్ స్నీంను కొనసాగించాలని సీపీఎస్ ఉద్దోగుల సంఘం నేత సరేందరీపు డిమాండ్ చేశారు. న్యాయమైన తమ డిమాండును సాధించుకునే పరికు పోరాటం ఆగడని, అందోళనలు మరింత ఉద్దూతం చేస్తామని పోచురించారు. సీపీఎసును రద్దు చేసి పాత పించను విధానాన్ని కొనసాగించాలని డిమాండ్ చేస్తూ సీపీఎస్కపి ఇచ్చిన పిలుపు పరికు బోగ్గులకుంట బీమాభవన్ అవరణలోని ఆయా కార్యాలయాల ఉద్దోగులు శుక్రవారం అందోళనకు దిగారు.

బీమా భవనాలోని డీటీఎఫ్, పీఎటి, ఆయూష్, జీవెల్స్ శాఖల టీఎస్టివో యూనిట్ ఆధ్వర్యంలో ఉద్దోగుల సమాహాక సెలవుపెట్టి నిరసన వ్యక్తం చేశారు. బీమాభవన్ అవరణలో ప్లకార్డులు ప్రదర్శిస్తూ నిరసన తెలిపారు. ఈ సందర్భంగా సీపీఎస్కపి నాయకులు నరేందరీపు మాట్లాడుతూ సీపీఎస్ విధానాన్ని అమలు చేస్తుండటంతో రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా సుమారు 1.20 లక్షల మంది ఉద్దోగులు నష్టపోతున్నారని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. సీపీఎస్తో పదవీ విరమణ అనంతరం సామాజిక భద్రత లేకుండా పోతోందని, రెండు మూడొందల పించనుతో ఎలా బతకాలని ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. సీపీఎస్ రద్దు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పరిధిలో ఉన్నందున శాసనసభలో తీర్చానం చేసి కేంద్రానికి పంపాలని ఆయన డిమాండ్ చేశారు. టీఎస్టివో నగర ఉపాధ్యక్షులు ల్రీకాంత్ మాట్లాడుతూ ఉద్దోగులకు విఫుతంగా మారిన సీపీఎస్ విధానాన్ని రద్దు చేసి పరికు ఉద్దోగులు ఐక్యపోరాటం చేయాలిన అవసరం ఉండన్నారు. కార్యక్రమంలో డీటీఎఫీఎస్టివో యూనిట్ అధ్యక్షులు రమేష్తోపాటు సీపీఎస్కపి

వజ్రక్ డిమాండ్

నేతలు శ్రీనివాస్, మహేందర్, సురేందర్ రద్ది తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఎక్కడ ఉద్యమముంటే

అక్కడ కూర్చుంటా: చుక్కారామయ్

తెలంగాణలో కమ్యూనిస్ట్ ఉద్యమం వినోదం కోసమో.. కాలక్షేపం కోసం కాదు.. శ్రేమ జీవుల కోసం సాగిన న్యాయమైన పోరాటమని విద్యావేత్త చుక్కా రామయ్ అన్నారు. రవీంద్రబారతి ప్రధాన మందిరంలో ‘హాయిన్ టుడే’ టెలివిజన్ ప్రారంభించువ సభలో చుక్కా రామయ్ మాట్లాడుతూ.. పత్రికా రంగంలో విష్వవాత్సకమైన మార్పులు వచ్చాయని, ఇంకా వస్తునే ఉన్నాయన్నారు. అప్పటికీ ఇప్పటికీ ఉన్న తేడా ఒక్కటే నాటి పత్రికలు దేశం కోసం అయితే.. ప్రస్తుతం మార్పెత్ కోసమే అన్నట్లుగా ఉండన్నారు. తాను చివరి క్షణం పరికు తెలంగాణ కోసం ఉద్యమిస్తానని, ఎక్కడ ఉద్యమం జరిగిన అక్కడ కూర్చుంటానని చుక్కా రామయ్ అన్నారు. ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడైని మల్లయ్ గుప్తా, సీనియర్ జర్జులిస్టు పాశం యాదగిరి, దా.దాసిరి ప్రసాదరావు, జనవిజ్ఞాన వేదిక నేత దా.సిపొచ్.మోహన్రావు, ఎలె లక్ష్మీ తదితరులు పాల్గొన్నారు. అంతకు ముందు ఒగ్గుడోలు, జానపద, పెరిణి సృత్యుపదర్శనలు ఉర్రాతలూగించాయి.

డిపెస్ట్ విధానంపై నిరసన

ఉస్సానియా యూనివర్సిటీ పరిధిలోని ఇంజనీరింగ్ కళాశాలల విద్యార్థులకు డిపెస్ట్ విధానం రద్దు చేయాలని, పరీక్షల్లో ఫైల్ ఆయన విద్యార్థులకు ఆడ్మిన్స్ట్రీషన్ సమమెంటరీ పరీక్షను నిర్వహించాలని తెలంగాణ విద్యార్థుల ద్వారా జైవిక నియమాల వ్యక్తంగా ఉన్నాయి. లక్ష్మీనారాయణకు వినతిపత్రం అందజేశారు. ఈ సందర్భంగా టీఎస్టివో రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు రమేష్ ముదిరాజ్ మాట్లాడుతూ ఇతర యూనివర్సిటీలో లేని డిపెస్ట్ విధానం ఇక్కడే అమలు చేస్తున్నారని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ప్రభుత్వం టుప్పుణ్ణు అందోళనకు దిగుతామని పోచురించారు. కార్యక్రమంలో టీఎస్టివో నాయకులు, తదితరులు పాల్గొన్నారు.

జీసీ రుణాలు, ఫీజుల బకాయిలు విడుదల చేయాలి

బీసీ కార్పొరేషన్, బీసీ కుల ఫెడరేషన్, ఫీజుల రీయంబర్స్మెంట్ బకాయిలు విడుదల చేయాలని జాతీయ బీసీ సంక్లేషణ సంఘం

పరిపాలనా ట్రైబ్యూనల్‌ను

ఆశ్రయించండి

ప్రభుత్వ, పంచాయతీరాజ్ ఉపాధ్యాయుల ఏకీకృత సర్వీసు నిబంధనలకు అనువుగా రాష్ట్రపతి జారీచేసిన ఉత్తర్వులను సవాలు చేస్తూ ‘ఏపీ గవర్నమెంట్ టీచర్స్ అసోసియేషన్’ దాఖలు చేసిన రెండు వ్యాజ్యాల విచారణార్థమై ప్రైకోర్స్ అభ్యంతరం తెలిపింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిపాలనా ట్రైబ్యూనల్ (ఎపీఎటీ)ని ఆశ్రయించకుండా నేరుగా ప్రైకోర్స్ కు రావడంపై ఆక్షేపించింది. ఏపీఎటీని ఆశ్రయించాలని.. అక్కడి ఉత్తర్వులపై అశ్వంతరం ఉంటే ప్రైకోర్స్ కు రావాలని స్ప్షటంచేస్తూ వ్యాజ్యాల్చి కొట్టేసింది. ఉమ్మడి ప్రైకోర్స్ తాత్కాలిక ప్రధాన న్యాయమూర్తి జిఫ్స్ రమేశ్ రంగనాథన్, జిస్ట్ ఎ. శంకరనారాయణతో కూడిన ధర్మాసనం ఈ మేరకు ఆదేశాలు జారీచేసింది. తెలుగు అకాడమీని విభజించాలని కోరుతూ ఆల్ ఇండియా స్కూలెంట్ ఫెదరేషన్, ఏపీ కౌన్సిల్ అధ్యక్షుడు, గుంటూరు జిల్లా వినుకొండకు చెందిన ఎం.వెంకటసుబ్రాహ్మణ ప్రైకోర్స్ లో ప్రభాపాత వ్యాజ్యాం దాఖలు చేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థికరణ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం 10వ షెడ్యూల్ లో పేరొన్న సంస్థలను రాష్ట్ర విభజన జిగిన ఏడాదిలోపు విభజించాల్చి ఉండన్నారు. విభజన జరగని కారణంగా ఏపీ సర్కారు పొర్చుపుస్కాల ముద్రణ కోసం ప్రైవేటు ఏజెస్టీలను ఆశ్రయించాల్చి వస్తోందన్నారు. ఈ వ్యాజ్యాంపై విచారణ జిరిపిన ధర్మాసనం తెలుగు రాష్ట్రాల ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శులు, ఉన్నత విద్యాశాఖల ముఖ్య కార్యదర్శులు, తెలుగు అకాడమీ డ్రెస్కర్, కేంద్ర హోంశాఖ కార్యదర్శులకు నోటీసులు జారీచేసింది. ప్రమాణపత్రాలు దాఖలు చేయాలని ఆదేశించింది.

తెలుగు అకాడమీ

విభజనపై విచారణ

హైదరాబాద్ హిమాయత్ నగర్లో ఉన్న తెలుగు అకాడమీని విభజించాలని అభ్యర్థిస్తూ ప్రైకోర్స్ లో దాఖలైన ప్రభాపాత వ్యాజ్యాన్ని విచారణకు స్వీకరించిన ప్రైకోర్స్.. ప్రతిపాదులుగా ఉన్న కేంద్ర ప్రభుత్వంతో పాటు, తెలుగు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు నోటీసులు జారీచేసింది. ఉమ్మడి ప్రైకోర్స్ తాత్కాలిక ప్రధాన న్యాయమూర్తి జిఫ్స్ రమేశ్ రంగనాథన్, జిస్ట్ ఎ. శంకరనారాయణతో కూడిన ధర్మాసనం ఈ మేరకు ఆదేశాలు జారీచేసింది. తెలుగు అకాడమీని విభజించాలని కోరుతూ ఆల్ ఇండియా స్కూలెంట్ ఫెదరేషన్, ఏపీ కౌన్సిల్ అధ్యక్షుడు, గుంటూరు జిల్లా వినుకొండకు చెందిన ఎం.వెంకటసుబ్రాహ్మణ ప్రైకోర్స్ లో ప్రభాపాత వ్యాజ్యాం దాఖలు చేశారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ పునర్వ్యవస్థికరణ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం 10వ షెడ్యూల్ లో పేరొన్న సంస్థలను రాష్ట్ర విభజన జిగిన ఏడాదిలోపు విభజించాల్చి ఉండన్నారు. విభజన జరగని కారణంగా ఏపీ సర్కారు పొర్చుపుస్కాల ముద్రణ కోసం ప్రైవేటు ఏజెస్టీలను ఆశ్రయించాల్చి వస్తోందన్నారు. ఈ వ్యాజ్యాంపై విచారణ జిరిపిన ధర్మాసనం తెలుగు రాష్ట్రాల ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శులు, ఉన్నత విద్యాశాఖల ముఖ్య కార్యదర్శులు, తెలుగు అకాడమీ డ్రెస్కర్, కేంద్ర హోంశాఖ కార్యదర్శులకు నోటీసులు జారీచేసింది. ప్రమాణపత్రాలు దాఖలు చేయాలని ఆదేశించింది.

అధ్యక్షులు ఆర్.కృష్ణయ్య రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరారు. రాష్ట్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి ఈటల రాజేందర్తో జాతీయ బీసీ సంక్లేషమ సంఘం అధ్యక్షులు ఆర్.కృష్ణయ్య, జాతీయ ఉపాధ్యక్షులు గుజ్జ కృష్ణ, జాతీయ కార్యదర్శి గుజ్జ రమేశ్, తెలుగు రాష్ట్రాల నిరుద్యోగ ఐక్యసుచ్ఛర్ణ నీల వెంకటేస్, బీసీ ఉపాధ్యాయ సంఘం రాష్ట్ర అధ్యక్షులు కృష్ణదు, గొరిగ మల్లేశ్ యాదవ్, సీఎం యాదవ్ తదితరుల బృందం శక్తివారం సమావేశమై పలు విషయాలు చర్చించినట్లు ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. గత మూడేళ్ళగా పెండింగ్లో ఉన్న బీసీ కార్పొరేషన్, 11 బీసీ కుల ఫెడరేషన్ బడ్జెట్ రూ.650 కోట్లు తక్షణమే విడుదల చేయాలన్నారు. బీసీ కార్పొరేషన్కు 1.32 లక్షల మంది, 11 బీసీ కుల ఫెడరేషన్కు 1.80 లక్షల మంది దరఖాస్తులు చేసుకున్నారని, ఏరికి వెంటనే బడ్జెట్ విడుదల చేయాలని కోరారు. ఎంబీసీ కార్పొరేషన్కు కేటాయించిన రూ.వెయిస్ కోట్లు, రజక ఫెడరేషన్కు కేటాయించిన రూ.250 కోట్లు, నాయా బ్రాహ్మణ ఫెడరేషన్కు కేటాయించిన రూ.250 కోట్లు, మిగతా 9 ఫెడరేషన్కు రూ.250 కోట్లు చొప్పున కేటాయించాలని కోరారు. గతేదాది రూ.1600 కోట్ల ఫీజు రీయంబ్రీమెంట్ నిధులు విడుదల చేయాలని, 250 బీసీ కళాశాల వసతి గృహాలకు భవనాలు నిర్మించాలన్నారు.

గ్రావ్ 2 నియామకాలు

వెంటనే చేపట్టాలి

గ్రావ్ 2 ఉద్యోగాల నియామకాల పై ప్రైకోర్స్ స్టేట్ లిపోవడంతో ప్రభుత్వం వెంటనే నియామకాలు చేపట్టాలని గ్రావ్ 2 అర్థత సాధించిన అభ్యర్థులు విజ్ఞప్తి చేశారు. రాష్ట్రంలో మొత్తం 1032 గ్రావ్ 2 ఉద్యోగాలకు బీఎస్ఎపీఎస్ పోటీ పరీక్ష నిర్వహించగా దాదాపు ఆరు లక్షల మంది అభ్యర్థులు రాశారని, అందులో 1:3 నిష్పత్తిలో 3130 మందిని ఎంపిక చేశారని శుక్రవారం సోమాజిగుడలోని ప్రైన్కస్కలో విలేకర్డ సమావేశంలో పేర్కొన్నారు. తమ ద్రువత్తుల పరిశీలన క్రమంలో కొందరు అభ్యర్థులు న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించడంతో వాయిదా పడిందని గుర్తు చేశారు. బీఎస్ఎపీఎస్ అవసరమైన అన్ని ఆధారాలు సమర్పించడంతో కోర్టులో ఉన్న పేట్ తో తెలిగు జిల్లా ప్రోఫెసర్ కోర్టులో విజ్ఞప్తి చేయబడుతున్న కోర్టులు కొర్కెల ప్రాంతాలలో విభజన జిగిన ఏడాదిలోపు విభజించాల్చి ఉండన్నారు. విభజన జరగని కారణంగా ఏపీ సర్కారు పొర్చుపుస్కాల ముద్రణ కోసం ప్రైవేటు ఏజెస్టీలను ఆశ్రయించాల్చి వస్తోందన్నారు. ఈ వ్యాజ్యాంపై విచారణ జిరిపిన ధర్మాసనం తెలుగు రాష్ట్రాల ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శులు, ఉన్నత విద్యాశాఖల ముఖ్య కార్యదర్శులు, తెలుగు అకాడమీ డ్రెస్కర్, కేంద్ర హోంశాఖ కార్యదర్శులకు నోటీసులు జారీచేసింది. ప్రమాణపత్రాలు దాఖలు చేయాలని ఆదేశించింది.

సమావేశంలో గ్రావ్ 2 అర్థత సాధించిన అభ్యర్థులు మనోహర్సావు, జి.ప్రమీన్కుమార్, సుజాత, విక్రమోర్ధ్వ తదితరులు మాట్లాడారు.

శంకర్ సింగ్ రఘువంశీ

బాలీవుడ్‌లో మన బతుకమ్మ పాట

అది హిందీ సినిమా సంగీతాన్ని నొప్పాడ్, సి.రామచంద్ర, అనిల్చిటాన్‌లు ఏకవ్రతాధిపత్యంగా ఏలుతున్న కాలం. సూహుగు మీసాలు కూడా రాని ఇద్దరు కుర్రాళ్లు ఆ ముగ్గురి అంశను కలబోసుకొని బాలీవుడ్ వెండి తెరవెనుక ప్రత్యుషమయ్యారు. వారే శంకర్ - జైకిషణ్లు. ఈ సంగీత ద్వయంలోని ఒక యివకుడు మన తెలంగాణవాడు. అతనెవరో కాదు మన హైదరాబాదీ శంకర్ సింగ్ రఘువంశీ.

బాలీవుడలో భారతీయ సిని సంగీతాన్ని రెండుస్వర దశాబ్దాల పాటు చక్కకితం చేసిన సంగీత కోవిదులు శంకర్ - జై కిషన్లు. వీరు సినిమాలకు పని చేసిన కాలమంతా ఒక స్వర్ప యుగమే'. ఈ శంకర్ - జై కిషన్లలోని శంకర్ సింగ్ రఘువంశీ ఆచ్ఛమైన మన ప్రౌదురాబాదీ పహిల్వాన్. కండల వస్తాడు. 1922 అక్టోబర్ 15న ప్రౌదురాబాదులో పుట్టాడు. తండ్రి రాంసింగ్, తల్లి ఎల్లమ్మ. చిన్నపుట్టి నుంచే సంగీత నాట్యాలంపే ఆసక్తిచూపి బడికి వెళ్ళే రోజుల్లోనే శాస్త్రియ సంగీతంపై దృష్టి పెట్టాడు. తబలా వాదకుడిగా ప్రాప్తిణ్ణం సాధించాడు. కథక్ స్వత్యంలోనూ శిక్షణ పొందాడు. నెమ్ముదిగా అతని అడుగులు రంగస్థలం వైపు నడిచాయి. సత్యనారాయణ, హేమావతి థియేటర్ గ్రూపులో చేరి నాటకాల్లో వేషాలు వేయడం మొదలుపెట్టారు. సంగీతానికి కూడా చేరువగానే మనలుకునేవాడు. ఈ ఇద్దరి మార్గదర్శకత్వంలో వచ్చిన సిని సంగీతం భారతీయ సినిమా పంథానే మార్చిసింది.

పున్న లాల్ - భగత్రాంల వద్ద శిష్యికం

ప్రాదురాబాద్లో తాలింభానాలో కసరత్తులు చేసిన వస్తాడుగా కుస్తీలు పట్టేవాడు మన శంకర్ సింగ్. అంతే ఇష్టంగా తబలాపై దరువు వేశాడంటే లయగా మొగిపోయేది. ఏది ఏమైనా సరే, నేర్చుకున్నది చాలని బొంబాయి చేరుకున్న శంకర్ కొంత కాలం హుస్నీ లాల్ - భగతీరాంల వద్ద శిష్యరికం చేశాడు. ఆ తరువాత అనుకోకుండా పృథ్వీరాజ్ కపూర్ దృష్టిలో పడ్డాడు. ఆయను భక్తిగా ‘పాపాజీ’ అని పిలిచేవాడు. పృథ్వీ ధియేటర్లో నెల జీతానికి కుదిరాడు. వారి నాటకాలకు మన శంకర్ తబలా వాయించేవాడు. ఒకనాడు 1929 నవంబర్ 21న గుజరాత్కు చెందిన బల్యార్లో జన్మించిన కైకిష్ణ్ణో స్నేహబంధం కుదిరింది. హర్షోనియం నేర్చు కున్న జైకిష్ణ్ణో ఏర్పడిన పరిచయం మంచి స్నేహంగా పుణ్ణించింది.

SHANKER-JAIKISHEN
Ministry again of the Best Film Director award
—for *Invincible*. Shriram JaiKishen has not won, as yet, even Filmfare trophies and with that year's award he performed a hot-trick—a record performance in the field of film music. JaiKishen is now, however, a man to reckon with. He has composed the portion of the title *Jaijishen*—concerning the use of his main name and songs popular as ever—he is busy composing music for a dozen films.

శంకర్ - జైకివన్లు 'చక్కని స్నేహ జంట'గా నలుగురి దృష్టిలో పడ్డాడు. 'ప్రౌర్కీజీత్' (1948)లో మెడకు దోలు తగిలించుకొని మన శంకర్ డాన్స్ చేశాడు.

జై కిషన్సు శంకరే తన వెంట తీసుకెళ్లి వృథ్తార్జుతో చెప్పి ఉద్యగం ఇప్పించాడు. అయితే జై కిషన్సిది ఎడమ చేతివాటం. మన శంకర్ మాత్రం కుడి చేతినే ఉపయోగించాడు. ఇలా ఈ కుడి ఎడమలు రెండూ కలిసి బాలీవుడ్లో ఆనాడు ఒక 'అద్భుత స్వర్ణ

 స్వాజనును స్వప్రించాయి. అడ్మిత్ప్లాట్మేన్ సినిమాలు తీయాలని కలలుగంటున్న రాజ్కపూర్, కపులు హాష్ట్ జైపూరి, టైలేండ్రలు అప్పటికి ఆక్రద ఉండనే ఉన్నారు. ఇంకేముంది, భారతీయ సినిమాలో నూతన అధ్యయానికి శ్రీకారం పడింది. రాజ్కపూర్ మొదటి సినిమా ‘ఆగ్’ (1948) తీయాలనుకున్నమ్మడు రామ్ గంగాలీని మూర్జిక్ దైరెక్టర్గా, అసిస్టెంట్గా శంకర్ - జై కిఫ్స్లను తీపుకున్నారు. కానీ, తన సినిమా బాటీలను రామ్ గంగాలీ బయటకు ముందుగానే వినిపిస్తున్నాడని తెల్పుకుని రాజ్కపూర్ తన తరువాతి సినిమాకి శంకర్ - జై కిఫ్స్లే సంగీత దర్శకులన్నారు.

 నించం ‘ఖూబ్-క్’ (1949) లో శంకర్ -

జై కిషన్లు యుక్త వయసులోనే భారీతీయ సంగీత ప్రపంచాన్ని నిర్దేశించే సౌయికి ఎద్దగారు.

ତୀବ୍ର ଚିତ୍ତଂଶୀନେ ଦନ୍ତ ଶିଖରାଳକୁ

‘బర్నాత్ మొ హమ్సనె మిలే తుమ్ సజన్’, ‘హావామె ఉడ్డాజాయే’, ‘రాజాకీ అయ్యేగీ బారాత్’ పాటలు వీరిని మొదటి చిత్రంతోనే హిమూలయ శిఖరాలపై కూర్చో పెట్టాయి. ముఖ్యంగా ‘రాజాకీ అయ్యేగి బారాత్’ పాట రాసిన తైలేంద్ర కవిత్వం మన శంకర్ సంగీతానికి సన్నరెన జోడీ అయ్యంది. అట్లానే, హాప్రత్తికి జైకిషన్ బాగా కుదిరాడు. ఇట్లూ ధీమ్ సాంగ్ని శంకర్ - తైలేంద్రులు చేస్తే, దృయోట సాంగ్ని జైకిషన్ - హాప్రత్తులు చేయడానికి ఎవరంతట వారే డిసైండ్ అయిపోయారు. అయితే, ఏ పాటను ఎవరు చేశారన్నది బయటికి చెప్పకూడదనేది వీరిరువురి మధ్య ఉన్న ఓ ఒప్పందం. దీనికి లోబడే వాళ్లు చాలా కాలం పని చేశారు. శంకర్ - జైకిషన్లు ఇట్లూ రాజీకపూర్ సినిమాలకు శాశ్వత సంగీత దర్శకులుగా చాలా కాలం కొనుసాగారు.

ఈ నేపథ్యంలో శంకర్ -జైకిషన్ సంగీతం సమకూర్చున కొన్ని

చిత్రాలు : 1949- బర్సాత్, 1951-60, అవారా, బాదల్, కాలీఫుటా, నగీనా, దార్క్, పర్బత్, పూనమ్, ఆహ్, ఆన్, జెరత్, సయాఘర్, పతితా, షిక్ష్మ, బాద్జా, బూట్పాలిష్, మయూర్ పంథ్, పూజా, సీమా, శ్రీ 420, బసంత్ బహోర్, చోరీచోరీ, హోలకు, కిస్కుత్కే భేల్, న్యాధిల్లీ, పట్టరాణి, రాజ్యమార్, బేగునాహ్, కట్పుట్లీ, బాఫీ సిపాహీ, యహూది, అనాడీ, భోటీబహాన్, కస్టయ్యు, లవ్ మేరేజ్, మై నష్టే మే హూ, పూరత్, ఉజాలా, కాలేజ్గర్ల్, దిల్ ఆప్స్ ప్రీత్వరాయా, ఏకపూర్ చార్కాంట్, జిన్ దేశ్ మే గంగా బహుతీ ప్లో, గబన్, సింగపూర్, 1961- 1971: అన్కాపంచీ, బాయ్ ప్రైండ్, జబ్పొర్ కినీసే హెచ్చాతాప్లో, జంల్లీ, ససురాల్, ఆషిక్, అస్సీనక్కి, హారియాలీ జోర్ రాస్తా, ప్రాఫెసర్, రంగోలి, దిల్ ఏక్ మందిర్, హామ్మరాహీ, ఆయా మిలన్ కీ బేలా, రాజ్యకుమార్, సంగమ్, సాంర్ము జోర్ సవేరా, ఆర్జా, గుమ్మనామ్, జూన్ వర్, ఆమ్రపాలి, లవ్ ఇన్ టోక్కో, సూరజ్, తీస్టీకసమ్, రాత్ జెండ్, బ్రిహ్మచారి, మేరే హుజార్, యీకీన్, మేరానామ్ జోకర్ వంటి చిత్రాలకు శంకర్ - జై కిషన్లు అందించిన సంగీతాన్ని ప్రేక్షకులు ఎప్పటికీ మర్చిపోలేరు.

ఎన్నోప్రయోగాలు - మరెన్నో అధ్యతాలు

శంకర్ - జైకిషన్లు స్వతంహగా సంగీతంలో గొప్ప నిష్టాతలు. ఆ కాలంలో ఎక్కువ శాతం పాటలన్నీ శాస్త్రీయ సంగీతంలో చేసినవే. ఆ సమయంలో 'బర్సాత్' పాటలతో మొత్తం భారతీయులనే వారు సమ్మాహితం చేశారు. శంకర్ - జై కిషన్లు ఎన్ని ప్రయోగాలు చేశారో చెప్పడం అన్నాద్యం.

పంకజ్ మల్లిక్ తప్ప ఆర్పుష్టప్పకి అంత ప్రాధాన్యమివ్వని ఆ కాలంలో భారీ సంఖ్యలో ఆర్పుష్టతో పాటలు చేయడంలో వారు విజయం సాధించారు. సృత్య గీతాలకు, క్లాసిక్ గీతాలకు ట్యూఫ్ చేయడంలో శంకర్ది అంద వేసిన చేయి. వీరి చిత్రాల్లో దాడాపు ప్రతి సినిమాలో టైటిల్ సాంగ్ చేసింది మన శంకరే. డైలేండ్ పాటలకు ఎక్కువ మ్యాజిక్ చేసింది కూడా శంకరే అని చాలా మందికి తెలుసు.

ఈ జంట 'చోరి చోరి' (1956), 'అనారీ' (1959), 'దిల్ ఆప్స్ ప్రీత్ పరాయా' (1960), 'ప్రాఫెసర్' (1962), 'సూరజ్' (1966), 'బ్రిహ్మచారి' (1968), 'పేహచాన్' (1970), 'మేరానామ్ జోకర్' (1971), 'బేయిమాన్' (1972), చిత్రాలకు ఫిలిం ఫేర్ అవార్డులు పొందారు. వీరి సంగీతంలో పాడిన లత 'చోరిచోరి' చిత్రానికి, రఫి 'ససురాల్', 'సూరజ్' చిత్రాలకు, ఆపా భోంస్లే 'షికార్', 'పైనా' చిత్రాలకు గాను ఉత్తమ గాయనీ గాయకులుగా అవార్డులు అందుకున్నారు.

ఆ తరువాత శంకర్ - జైకిషన్లు 'అన్కా పంచీ', 'బాయ్

ప్రైండ్', 'జబ్ పోర్ కినీ సే హెచ్చాతా ప్లో', 'జంల్లీ', 'ససురాల్', 'సాంర్ము జోర్ సవేరా', 'ఆషిక్', 'ఆర్జా', 'రంగోళి', 'గుమ్మనామ్', 'జస్సుర్', 'దిల్ ఏక్ మందిర్', 'ఆమ్రపాలీ', 'హామ్ రాహీ', 'సూరజ్', 'రాజ్యకుమార్', 'లవ్ ఇన్ టోక్కో', 'తీస్టి కసమ్', 'రాత్ జోర్ దిన్', 'బ్రిహ్మచారి', 'మేరే హుజార్', 'యీకీన్' వంటి చిత్రాలకు 1961 - 71 మధ్య కాలంలో వీరు సంగీతం అందించారు.

శంకర్, జై కిషన్లు పాశ్చాత్య భాషలు అనుకరిస్తారనే అపవాదు ఒకటి ఉండింది. కానీ, వారి బాణీలుంటేనే డిస్ట్రిబ్యూటర్లు సినిమాలు కొనే కాలం అది. అట్లాంటి సమయంలో 'బసంత్ బహోర్' వచ్చింది. ఈ చిత్రానికి ముందుగా అనిల్దాను ఎంపిక చేశారు భరత్ భూషణ్. కానీ, డిస్ట్రిబ్యూటర్లు శంకర్ - జైలే కావాలని తేల్చేశారు. అయిష్టంగానే వీరిని ఎంపిక చేశారాయన. కానీ, మన శంకర్ - జైలు దీన్నోక మహత్తర అవకాశంగా, సవాల్గా తీసుకుని అద్భుతమైన పాటలు కూర్చారు. వారు బాణీలు సమకూర్చిన ఎన్నో వందల పాటలు స్వర ప్రపంచ న్యూంకా ఏలుతునే ఉన్నాయి.

శంకర్ - జైకిషన్లకు అత్యంత ప్రీతిపాత్రమైన రాగం భైరవి. నిజానికి అప్పటికే నాపాద్, జందేభాన్ అనిల్ విస్మూర్ భైరవి రాగాన్ని విశేషంగా అధికం చేసుకొని అనేక పాటలకు స్వరకల్పన చేశారు. అయితే అదే భైరవిని శంకర్ - జైకిషన్లు తమ సంగీతానికి ప్రాతిపదిక రాగంగా పెట్టుకొని అనేక పాటలను రూపొందించారు. సునో చోరీసి గుడియాకి లంబి కహసీ (సీమా), బర్సాత్ మే హామ్ సే మిలే తుమ్ (బర్సాత్), కినీసే అప్పు బనాకి ముజుకో (పతితి), మైమియా తేదీ (బసంత్ బహోర్), తుమ్ జోర్ క్యాండ్ దిల్సీనా (అయ్ మిలన్ కాబెలా), ఆజు హవా ఆయ్ బాలమా (సాంజ్ జోర్ సవేరా), మేరానామ్ రాజా (జిన్ దేశ్ మే గంగా చెపుతీ ప్లో), బోల్ రాధాబోల్ (సంగమ్) ఇంకా ఎన్నో సుమధుర స్వరకల్పనలు శంకర్ - జైకిషన్లు స్వప్పించారు.

ఒప్పంద ఉల్లంఘనతో విభేదాలు

రాజ్యకపూర్ తరువాత అయన సోదరుడు షిమ్మీకపూర్ చిత్రాలకు సంగీతం చేయడంలో కూడా శంకర్ - జైకిషన్లు బాగా పాపులర్ అయ్యారు. అయితే, ఈ ఇద్దరి స్నేహం కొందరికి కన్ను కుట్టి ఉంటుంది. ఎలా జరిగిందో ఏమో కానీ, 'ఎవరు, ఏ పాట చేశారనేది బయటికి చెప్పుకూడదన్న' ఒప్పందం కాస్తా అనుకోకుండా ఉంటుంచబడింది. 'సంగం' (1964)లోని 'ఏ మేరా ప్రేమ్ పత్రీ పడ్ కర్' పాటకు తానే ట్యూన్ చేశానని తన భార్య పల్లవికి రాసిన ప్రేమ లేఖలో, హస్త చేత పాట రాయించానని 'ఫిలింఫేర్'లో జై కిషన్ రాశాడు. దాంతో శంకర్ - జై కిషన్ల నడుమ విభేదాలు పొడ సూపాయి. ఒప్పంద ఉల్లంఘన జరిగిందని శంకర్ అభ్యంతర పెట్టాడు.

'దిల్ ఏక్ మందిర్' తరువాత వారిద్దరూ విడిపోయారు. చిత్రాలకు విడిగానే సంగీతం సమకూర్చుకున్నారు. అయితే, ఎవరికి వారు రెండు పేర్లను వాడుకున్నారు. కొన్నాళ్ల అలా శంకర్, జై కిషన్ లుగా కొనసాగారు. వారు విడిపోయాక రాజీకపూర్ కోరిక మేరకు 'మేరా నామ్ జోకర్' సినిమాకు మాత్రం కలిసి పని చేశారు. 1948 సుండి 1971 వరకు శంకర్ - జైకిషన్ లు చేసిన సినిమాల సంఖ్య సుమారు 180. ఒక్కే సినిమాకు అయిదు లక్షలు పారితోషికం తీసుకున్న రికార్డు వీరిది.

జై కిషన్ 1971 సెప్టెంబర్ 12న తనువు చాలించారు. అప్పుడు సంగీతం అంతా జై కిషనే చేశారని, శంకర్ దేనికి పనికి రాదని కొందరు నిందలు మోపారు. దీంతో అవకాశాలు సన్నగిల్లాయి. రెండేళ్లు ఒక్కినిమా కూడా లేకుండా గదిపిన శంకర్ మళ్లీ 'సున్నాసి' చిత్రంతో పెద్ద హిట్ కొట్టారు. ఆ తరువాత స్వతంత్రంగా 30 సినిమాలకు సంగీతాన్ని సమకూర్చి తన సత్తాను చాటుకున్నారాయన!

వెండితెరపై తెలంగాణ బతుకమ్మ పాటకు పట్టం

శంకర్ దర్శకత్వంలో 1971లో తెలుగు లో వచ్చిన 'జీవితచక్రం' లోని 'బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఉయ్యాలో', బంగారు గౌరమ్మ ఉయ్యాలో' పాట మన తెలంగాణ తనాన్ని నాలుగు డాబ్బాల కిందటే ఎంతో గొప్పగా వెల్లడించింది.

శంకర్ చారవ పల్లె అప్పట్లో 'ఫిలింఫేర్' అవార్డుల్లో గాయనీ, గాయకులకు చోటు కల్పించేవారని తెలుస్తోంది. ఘలితంగా లతాకు వరుసగా 'డిత్తమ గాయని' అవార్డులోచ్చాయి. కానీ, తరువాతి రోజుల్లో లతాతో శంకర్కు అభిప్రాయ ఫేదాలు వచ్చాయి. గాయనీ శారదను ఎక్కువగా ప్రోత్సహించడం ఇందుకు కారణంగా చెప్పారు.

ఈక, శంకర్ ప్రైదరూబాదీ కావడం పల్ల ఆయన్ను ప్రైదరూబాదీ తెలంగాణ సంస్కృతి నీడలు వీడలేదనడానికి తన కంపోజింగ్స్ సాక్ష్యాలుగా నిలిచాయి.

'లీ 420'లో ముఖేష్టో పాడించిన 'రామయ్య వస్తావయ్యా!' రామయ్య వస్తావయ్యా' పాట నేటికీ ఎవర్ గ్రీన్ సాంగ్. అట్లాగే, 1964లో విదుదలైన 'రాజీకపూర్' చిత్రంలోని 'సాచరే మన్ బతుకమ్మ' పాట, జెమినీ వాళ్ల 1969లో తీసిన ప్రతంజీలో బతుకమ్మ బతుకమ్మ బతుకమ్మ - ఎక్కడ పోతావ్రా, ఇక్కడ ఇక్కడ రా!!' పాటను మహమూద్, రథీ, శారదలచే పాడించారాయన. ఆ రోజుల్లో ఈ ఒక్క పాట కోసమే చిత్రం హిట్ అయ్యంది. అదీ మన శంకర్ గొప్పతనమే. ఆ తరువాత 1971లో తెలుగులో వచ్చిన 'జీవిత చక్రం' సినిమాకి శంకర్ సంగీత దర్శకత్వం పహించారు. అందులో 'బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఉయ్యాలో, బంగారు గౌరమ్మ ఉయ్యాలో..' పాట తెలంగాణ సంస్కృతిని ఆయన మరిచి పోలేదనడానికి నిదర్శనం. అలా శంకర్ ఆనాడే మన బతుకమ్మకు పట్టం గట్టారు.

శంకర్ సినిమా రంగ సేవలకు గుర్తింపుగా 1979లో 'పద్మలీ' పురస్కారం లభించింది. ఇండస్ట్రీలో కొచ్చిన తొలి రోజుల్లోనే యోధాను యోధుల సంగీతంతో పోటీపడి జయించిన ఆయన డెబ్బెల్లో వచ్చిన ఆద్ది బర్మన్, లక్ష్మీ - ప్ర్యార్టె, కళ్యాణ్టో - ఆనందీట్ల రణగొఱల పోయారులో ఇమడలేని తాసుగానే సినిమాలు తగ్గించుకున్నట్టు చెప్పారు. బాలీ వుడ్ వైభవానికి ఎంతో కృషి సల్పిన శంకర్ 1987 ఏప్రిల్ 26న కాలం చేసి, తన స్వరయాతను ముగించాడు. ప్రైదరూబాదీ నుండి హింది చిత్ర సీమకు జైరాజ్ అజిత్, చంద్రశేఖర్ల తరువాత వెల్లిన శంకర్ అక్కడ చేసిన స్వరయాత దేశదేశాల్లో మార్కోగింది. రఘ్యా, జపాన్ వంటి దేశాల్లో ఆపారా సినిమా పాటలు మార్కోగింది. రాజీకపూర్ సినీ విజయాలలో శంకర్ - జైల పాత్ర ఎంతైనా ఉంది. తెలంగాణ ప్రజలంతాగర్చించడగిన సినీ సంగీత దర్శకుడాయన.

- హెచ్. రమేష్బాబు,

m: 94409 25814

e: hrameshbabu5@gmail.com

చందారులుగా చేరండి!

దక్షన్ ల్యాండ్

చందారులను చేర్చించండి!

'ఎం.వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో' ప్రజాఉద్యమాల వేదికగా ఆరంభమైన 'దక్షన్ ల్యాండ్' తెలుగు సామాజిక రాజీకీయ మానపత్రిక అనుత్తికాలంలోనే అన్ని వర్గాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు కరదీపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్గాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ, మేధావుల అమూల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందారులుగా చేరడంతో పాటు తమకు తెలిసినవారిని చందారులుగా చేర్చించాలిందిగా అభ్యర్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayathnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

చందా వివరాలు:

వార్షిక చందా : రూ. 200

2 సంపాదకు : రూ. 400

'దక్షన్ ల్యాండ్' వీరిట ఎంట, మనీయార్డ్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చందా మొత్తం చెల్లించవచ్చు.

రాజాన్ధానంలో కాదు ప్రజల మస్తిష్కాల్లో నిలిచిన తత్వాలు

“హిందూత్వ” సమాజంలో అసమానతలకు మూలం ఆధిపత్య కులాల అణచివేత, వారి దోషిదీ మనస్తత్వం. తాము అధికులం. తమ కులం గొప్పది. మేం చెప్పేవాళ్ళం, మిగతా వాళ్ళు చేసేవాళ్ళు అనే మానసిక స్థితి ఈ ఆధిపత్యాలును స్థిరీకరించింది. అలగే ఈ ఆధిపత్యాలు దౌర్జన్యమే నీతి, న్యాయంగా అచరిస్తూ, చరిస్తూ, నిర్విరోధమైన అజమాయిషి చలాయించిందు. ఇంకా చలాయిస్తుందు. ఈ అజమాయిషి తరాలుగా కులం, విద్య, ధనం ఆధారంగా అశ్చింది. ఇక్కడ ఆధిపత్య కులాలు అంటే ప్రధానంగా ‘బ్రాహ్మణ’ కులాలుగా గుర్తించాలి. అయితే గంపగుత్తగా బ్రాహ్మణులందరినీ పీడకులుగా చెప్పుదానికి వీలులేదు. ఈ కులంలోనే రామానుజుడు, శంకరాచార్యుడు, అన్నమయ్య, అచల మతస్థాపకుడు రామదుగు శివరామ దీక్షితులు లాంటి కుల వివక్షము నిరసించిన మత, భక్తి, అచల ప్రచారకులున్నారనే విషయాన్ని గుర్తించాలి. అయితే మెజారిటీగా బ్రాహ్మణిజం ప్రభావం, బ్రాహ్మణాధిపత్యం సమాజంపై కొనసాగింది. సీరీకతమైంది. ఇప్పుడది బహిరంగంగా లేక పోయిన పుటీకి ‘ఇన్నిజిబులీగా సమాజాన్ని ‘భాట పొలిసింగ్’ చేస్తుస్తది. రాజులు, ప్రజలు, ధనిక, పేద తేడా లేకుండా అందరూ ఈ ఆధిపత్యానికి బలయ్యారు. చాతుర్వ్యం సిద్ధాంతం పేరిట వేల యేండ్లుగా ఈ ఆధిపత్య కులాలు ‘నిచ్చెన మెట్లు’ పద్ధతిలో తమ ‘కింది కులాల’ వారిని అణచి వేస్తున్నారు. దేశాన్ని, దేశ రాజకీయాలను, రాజకీయ నాయకుల మెడక్కను నియంత్రిస్తున్నది పీడియా, ఐఎస్, ఐపిఎస్ అధికారులు. ఉన్నతోద్యోగాల్లో అటు ప్రైమ్ మినిస్టర్ కార్యాలయం మొదలు జిల్లా స్థాయి వరకు వాళ్ళే కీలక పోలాల్లో ఉన్నారు. వీళ్ళుండరూ బ్రాహ్మణిజి జానికి ప్రతినిధిలుగానే వ్యవహరిస్తున్నారు. దాన్ని పెంచి పోషిస్తున్నారు. ఈ అధికారులు, వారికి తోడుగా పెట్టుబడిదారులు, దొరలు, దేవీముఖులు సామాన్య జనాలను పీడిస్తున్నారు. శ్రమ దోషిదీ చేస్తున్నారు. ఒక్క శ్రమ దోషిదీయే కాదు హక్కుగా, న్యాయంగా డళిత, బహుజనులకు దక్కాల్చిన గౌరవం, గుర్తింపుని కూడా కాల రాస్తున్నరు. విస్మరణ, హేతున, వివక్ష అణచివేత, కపట ప్రేమ, అసత్య ప్రచారాలు ఇప్పటికే నిత్యకృత్యాల య్యాయి. తాము మాత్రమే రాసిన చరిత్రలో అంతా ఆధిపత్యలే పరుచుకుపోయిందు. ఇవే చాలా వరకు పార్యపుస్తకాలుగా కొలువు దీరాయి. డళిత, బహుజన కులాల నుంచి వచ్చిన సాహితీవేత్తలను, ప్రతిభావంతులను వీళ్ళు పట్టించుకోలేదు. వేమన, వీరబ్రహ్మం, దూదేకుల సిద్ధప్ప, ఈశ్వరమ్మ, ఇద్దాను, యాగంటి లక్ష్మయ్య, అన్నావధూత, వరకవి

దుస్తు ఇద్దాను సమాధి

సిద్ధప్ప ఇట్లా అనేకమంది సామాజిక తత్త్వవేత్తలను విస్మరించిందు. ఇంకా చెప్పాలంటే వారిని నిరసించిందు. వీరి రచనా కాలాన్ని జ్ఞాన యుగంగా, అంధ యుగంగా తెలుగు సాహిత్య చరిత్రను వక్తీకరించిందు. వీరు బోధించిన ‘జ్ఞానం’, ‘ఎత్తుకు’, త్రయ్మిస్తున్ ‘కిందికులాల’ వారి జీవితం, శైతాన్యానికి సంబంధించిన అంశాల్ని విస్మరించి, శృంగారం, అవధానం సాహిత్యానికి విలువను ఆపాదించిందు. ఈ తప్పుల్ని సరిదిద్దుతూ ఇప్పుడు చరిత్రను తిరగరాయాల్సిన సందర్భమిది. తెలంగాం రాష్ట్రం సిద్ధించినాక మళ్ళీ మూలాల్లోకి వెళ్లి ‘మాయి ముంత’ను దేవులాడుకుంటున్నం. ఈ ‘మాయి ముంత’ను (బొడ్డుతాడు) ఆధునిక కాలంలో ‘సైమ్ సెట్ల్గా ట్రిప్ప్రెస్’ చేస్తున్నారు. అట్లానే సాంస్కృతిక, సాహిత్య రంగాల్లో కూడా ఈ పనిని చేయాలి. సబాల్ఫ్రెన్ ద్వాకోణంతో ‘మాయిముంత’ను కాపాడు కోవడమే గాకుండా భవిష్యత్తురాల వారికి అందించాల్సిన అవసరమున్నది. అందుకే ఇన్నాళ్ళు విస్మరణకు గురైన సబాల్ఫ్రెన్ జీవితాలను, సాహిత్యాన్ని, సమాజాన్ని ఇప్పుడు అందలం ఎక్కించాలి. మేమూ చరిత్రకెక్కడగ్గ వాళ్ళమే అని చాటింపు వేయాలి. దప్పులు కొట్టిన, చెప్పులు కుట్టిన చేతులు ఇవ్వాక చైత్రస్తు కాగడాలను వెలిగిస్తున్నాయి. బుద్ధిజంలోని బహుజన హతాయ.. బహుజన సుఖాయ నుంచి ప్రతి మనిషికి బ్యసే విలువ ఉండే స్వేచ్ఛ, సమాన్యం ఉండే సమాజం కోసున అడుగులు వేస్తున్న సమయమిది. ఈ అడుగులు బలంగా, సరైన దారిలో పడడానికి సాహిత్యం దోహద పడుతుంది.

చాటింపు నుంచి దండోరా మోగిస్తున్న కాలమిది. దండుగా కదులుతున్న సమయమిది. మూలాలను లోతుగా పరిశోధిస్తూ, పరిశేఖిస్తూ, విశ్లేషిస్తూ, ప్రచారంలోకి తెస్తున్న సందర్భమిది. ఈ వెతుకులాటలో వెలుగులోకి వచ్చిన తొలి తెలుగు దితిత కవి దున్న ఇద్దాను. ఈయన గురించి మొదట బిరుదురాజు రామరాజు రాసిందు. ఆ తర్వాత సాహిత్యచరిత్రలో స్థానం కల్పించారు. ఇద్దాను సల్లగొండ జిల్లా దేవరకొండ తాలూకా పెద్దపూర మండలం ‘చింతపల్లి’లో పుట్టిన అధ్యాత్మిక గురువు, తత్త్వకు. సమాజంలోని కుళ్ళుని తాను అతవుగా చెప్పిన తత్త్వాలతో శుభ్రం చేసిందు. తన మాటలు, పాటలతో సమాజానికి చికిత్స చేసిన వైద్యుడు, పారయోగి దున్న ఇద్దాను. అచలాన్ని ఆదరిస్తూ గురుబోధ చేసిన యోగి ఇద్దాను. ‘ఎత్తుకుతో మసిలిన జ్ఞాని. దళితుడిగా పుట్టి దార్ఢనికుడిగా, కొన్ని వందల మంది అగ్రకులాల వారికి సైతం బోధ చేసిన ‘అవధూత’, గురువు. ఉపదేశాలివ్వడమే

గాకుండా, హరయీగ దీక్ష ద్వారా చికిత్స నిరూపణ చేసిందు. గత్తర వ్యాధులకు యోగ విద్య ద్వారా పరిష్కారాలు చూపిందు. ఇదంతా ఒకవైపైతే ఆయన తత్త్వాలు, మంగళారతులు, కీర్తనలు మరో ఎత్త. తాను అశువుగా చెప్పిన తత్త్వాలు ఇప్పుడు అన్నీ లభ్యం కావడం లేదు. అయితే అందుబాటులో ఉన్న రచనలు, జీవిత చరిత్రలో ఈ ప్రస్తుకం వెలువడుతోంది. వీటన్నింటిలో మార్కిష్టున బోధన, పంచేశం, అదేశాలు, తాత్క్విక చింతనలున్నాయి. తత్త్వాలతో సమాజంలోని స్థితి గత్తల్ని అందులో రావాల్సిన మెరుగైన మార్పుల్ని రికార్డు చేసిందు. తన గురువుల్ని స్ఫురించుకుండు. జీవన మాయ, అండ పిండ ఇర్పుండాల గురించి విశదీకరించిందు. శిష్యులకు జ్ఞానమార్గాన్ని నిర్దేశించిందు. ప్రజల భాగలో, దరువులకు అనుగుణమైన పద్ధతిలో తత్త్వాలను అశువుగా చెప్పిందు. దాదాపు ఏడు తరాలు, కచ్చితంగా చెప్పాలంటే 185 ఏండ్రు కింద చెప్పిన తత్త్వాలు ఇప్పటికీ భక్తుల నోళ్ళలో నానుతున్నాయి. అయిన అనేక తత్త్వాలను చెప్పినప్పటికీ అందుబాటులో ఉన్న తత్త్వాలు ఇప్పుడు పుస్తక రూపంలో వస్తున్నాయి. ఈ తత్త్వాలను మొత్తమొదటి సారిగా మహాబాణిసగర్ జిల్లాకు చెందిన ఉపాధ్యాయుడు మల్లిపల్లి శేఖరరద్ది తన సంపాదకత్వంలో కపిలవాయి లింగమూర్తి మార్ధదర్శనంలో 1971లో వెలువరించారు.

ఇవి వెలుగులోకి రావడానికి కృషి చేసింది మాత్రం ఇద్దాను శిష్యపరంపరలోని పుట్టుపాగ మహేంద్రనాథ్. ఈయన 1957 సుంచి ఒక 30 ఏండ్రు ఎమ్మెల్స్‌గా, మంత్రిగా పనిచేసిందు. పారశాలు స్థాపించిందు. ‘స్వాతంత్ర్య నంతరం’ నాగర్కర్నులు ప్రాంతంలో దళిత కైతన్యానికి పాదులు వేసిందు. మహేంద్రనాథ్ తండ్రి మశ్వన్. అయిన తండ్రి కూడా ఇద్దాను భక్తులు. వీరి పూనిక మేరకు నేడు తొలి తెలుగు దళిత కవి మనకు చిక్కిందు. ఆనాటి సంకలనానికి మరిన్ని అలభ్య తత్త్వాలను జోడించి ఇప్పుడు సంపాదకులు, ఇద్దాను మునిమునుమడు విశ్వాంధం మన ముందుకు తెస్తున్నరు. ఈ పుస్తకాన్ని ఇప్పటిలు చెంచుల గురించి, ముస్లింల గురించి పుస్తకాలు వెలువరించిన తెలంగాణ వికాస సమితి’ ప్రచురించడం మరింత అనందం కల్పించే విషయం. ఎందుకంటే తెలంగాణలో అత్యధిక పల సలు, కరువుని ఎదుర్కొన్న పాలమూరు నుంచి ఏచీన సామాజిక కైతన్య వీచికలను రికార్డు చేస్తున్నరు. ఇద్దాను సాహిత్యం భవిత్వతో విశ్వవిద్యా లయాల్లో పొర్చుపుస్తకాలుగా వెలగడానికి ఈ కృషి తోడ్పుడుతుంది. నిజానికి ప్రజల సామాజిక జీవన స్థితిగత్తుల్ని, ప్రజా జీవితాలను అడుగు వర్ణాల్/వర్ణాల వారు చిత్రించిన తొలి సాహిత్య ప్రత్యీయ తత్త్వం. అంతకు ముందు ద్విపద కొంత ‘అడుగు సమాజాన్ని’ చిత్రించినప్పటికీ అది మూలాల్లోకి వెలులేదు. సబాల్ట్ర్ చరిత్రలో తత్త్వానికి అభిక ప్రాధాన్యత ఉన్నది. తత్త్వముంటే ‘అక్షర లయతో కూడినా - తాళం దర్శుతో మేళ వించినా - యతి గణలతో కలిసినా - చిందులతో - చిట్టుకులతో - గజ్జెలతో - దోలతో - దొక్కుతో - నానా రకాల ఆటలతో - స్వత్యాలతో - వార్య భేధాలతో మేళవించి ఉండేదే పాట. ఆ పాటులనే మనం తత్త్వాలని చెప్పుకొండాం’ (తెలుగులో తత్త్వ కపులు, సీలా జంగయ్, పే. 9) అంటూ నిర్వచించిందు. తత్త్వం బోధ పడడంతో తెలంగాణ ఉ

దున్న ఇద్దాను శాసనం

దుమంలో పాటులు వెల్లువలా ప్రవహించాయి. ఆ ఉద్యమానికి ఊతమం దించాయి. ఉద్యమ సందర్భంగా తెలంగాణము కైగట్టిన వాంష్టలో ‘అడుగు’ పర్చాల వారే అధికం.

తత్త్వాలే తెలుగులో మొత్తమొదటి దళిత సాహిత్యం. ఇద్దాను రచనలన్నీ 1835-1900 ఆ ప్రాంతంలో చెప్పినవిగా భావించాలి. అంటే ఉన్న ఇద్దాను తాను దాదాపు 25వ యేట చెప్పిన తత్త్వాలు మొత్తమొదటివిగా భావించాలి. ఇందులో దాదాపు 35 వరకు ఇద్దాను రచనలున్నప్పటికీ అక్కడక్కడ కాల్పు కోటప్ప, వెంకటదాసు, భద్రయ్ అనే ఆయన శిష్యులవి రెండుమాడు తత్త్వాలు కూడా ఉన్నాయి. అయితే ఇక్కడ ప్రధానంగా ఉన్న ఇద్దాను, ఆయన రచనలు, అవి వెలువడ్డ కాలం గురించి చెప్పించుకోవాల్సిన అవసరముంది. ఇంతకుముందే చెప్పినట్టుగా తెలంగాణ తన మూలాల్ని తాను వెతుక్కుంటున్న సందర్భమిది. వెతుకులాటలో దొరికిన మణి, మాణిక్యాలను వెల కట్టాల్ని ఉంది. దారి దీపాలుగా నిలబెట్టాలి. దానిలో భాగంగానే ఇప్పుడి పుస్తకం వెలుడుతుంది. తెలంగాణలో తత్త్వ కవితోద్యమానికి ఊతమిచ్చిన వారిలో ఉన్న ఇద్దాను మొత్తమొదటి వ్యక్తి కాకపోయినప్పటికీ కింది కులాల వారికి భక్తి ఉద్యమాన్ని, అచల తత్త్వాన్ని చేరువ చేసిన వారిలో ఈయన ప్రధానమైన గురువు. ఈ గురువు గురించి ఇప్పటి వరకు చాలా విషయాలు వెలుగులోకి రాలేదు. దీనిపై సమగ్రమైన పరిశోధన, ప్రమరణ, చర్చ, విమర్శ, విషయాల జిరిగినప్పుడే అది ప్రామాణికతను సంతరించుకుంటుంది. సమగ్రత చేకూరుతుంది. సదుస్యలు, వర్షోవ్యాపల నిర్వాహణకు ప్రేరణ అవుతుంది. అందుకు తోడ్పుడేందుకు ఈ వివరమైన మాట. ఇప్పటి వరకు విషయ సాహిత్య గ్రంథాలో దళితులు రికార్డుయిన చరిత్ర చాలా తక్కువగా తెలుస్తుంది. క్రీస్తు పూర్వం 200-100 సంవత్సరాల మధ్య కాలంలో లేదా అంతకన్నా ముందే వెలువడ్డ మనస్సుపైలో కులాల అంతరాలు, సామాజిక, లింగ విషయాల చూపించారు. దళితులను కనీసం మనసులుగా కూడా గుర్తించడానికి ఈ స్ఫుర్తి నిరాకరించింది. దళితులకు వేయాల్సిన కరిన శిక్షలను, వారి వెలివడలను అందులో నిర్దేశించిందు. ఇది ప్రతికూలమైన విషయం. అలాగే తామ్యుదో శతాబ్దింలో దక్కలి ‘జాంబపురాణం’ దళితుల జీవితాలను కైగట్టించింది. మాదిగలు తయారు చేసే మడ్డలు గుడిలో భజనకు వెలుపుతుంది. కానీ వారిని గుడి బయటే ఉంచిందు. ఇది ప్రతికూలమైన విషయం. అలాగే తామ్యుదో శతాబ్దింలో దక్కలి ‘జాంబపురాణం’ దళితుల జీవితాలను కైగట్టింది. మాదిగలు తయారు చేసే మడ్డల దోలును గుడిలో భజనకు వినియోగించిందు. ఇది ప్రతికూలమైన విషయం. అలాగే తామ్యుదో శతాబ్దింలో దక్కలి ‘జాంబపురాణం’ దళితుల జీవితాలను కైగట్టింది. మాదిగలు తయారు చేసే మడ్డల దోలును గుడిలో భజనకు వినియోగించిందు. కానీ వారిని గుడి బయటే ఉంచిందు. అలాగే మాదిగలు చర్చంతో తయారు చేసి అడుగులను భజనకు వినియోగించిందు. కానీ వారిని మధ్య సంఘర్షణ విచిత్రం అంటరానివిని జేసిందు. కానీ వారిని మధ్య సంఘర్షణ విచిత్రం అంటరానివిని జేసిందు. కానీ వారిని మధ్య సంఘర్షణ విచిత్రం అంటరానివిని జేసిందు. సంఘర్ష దక్కలి జాంబపురాణాన్ని వ్యాపారిక భాషలో ప్రదర్శించేవారు. ఈ పదాలే జాంబ పురాణంలోనూ చోటు చేసుకున్నాయి. అలాగే తెలుగు కావ్యాల్లో దళితుల్ని పాత్రలుగా చేస్తూ కూడా రచనలు వెలువడ్డాయి. కానీ ఒక దళితుడు రాసిన/చెప్పిన కీర్తనలు-తత్త్వాలు సమగ్రంగా వెలుగులోకి రావడం ఇదే ప్రథమం.

(తరువాయి భాగం వచ్చే సంచికలో)

-సంగిశెట్లీటీనివాన్, m:98492 20321
e: sangishettysrinivas@gmail.com

ఇవి తొవ్వు చూపే ముచ్చట్లు

కలిసి నడిచే పాదచారులు పంచకునే మాటలే తొవ్వుముచ్చట్లు. దీంటో, ఏ విషయం బైట్లోనా, ఎంతనే బైట్లోనా, ఎవ్వునేనా మాటల్లాడవచ్చు. ఇక్కడ ఎలాంటి నిషేధాలు, పరిమితులు, నియమాలు ఉండవు. చెప్పే మాటల్లో అర్థం, ఆసక్తి ఉంటే చాలు. నడక సాగడానికి, నడుస్తున్నా మన్న విషయమే మరిచిపోవడానికి ఈ మాటా మంతీ ఎంతగానో పనికివస్తుంది. ఆఖరికి, ఎన్నో కొత్త విషయాలు తెలియవచ్చాయన్న సంతృప్తి కూడా మిగులుతుంది, తెలియకుండానే చిలికిన వెన్న దక్కు తుంది.

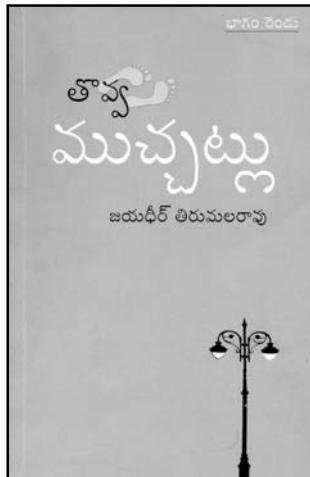
‘తొవ్వు ముచ్చట్లు’ పుస్తకం కూడా పేరుకు తగ్గట్లుగానే ఆ లక్షణాలిని పుణికి పుచ్చుకుండనవచ్చు. ‘తొవ్వు ముచ్చట్లు’ అనగానే పత్రికా పొరకులకు, సాహితీ ప్రియులకు జయధీర్ తిరుమలరావు పేరు రక్కున స్ఫూర్హిస్తుంది. ఆ పదబంధానికి ఆయన సాంతదారనిపిస్తుంది. గత పద్మనాయిదేశ్మగా ఆంధ్ర భూమి దినపత్రికలో ఆదివారం రోజున ఆయన ‘తొవ్వు ముచ్చట్లు’ శీర్షిక నెరవడంతో ఈ బంధం ఏ ర్పడింది. సుదీర్ఘకాలం కొనసాగుతున్న ఈ శీర్షిక తిరుమల రావు మనోభావాలకు అద్దం పడుతోంది. విస్తృత విషయాల గనిగా ‘తొవ్వుముచ్చట్లు’ ప్రాచుర్యం పొందుతోంది.

తొవ్వుముచ్చట్లు మొదటి భాగం 2011లో వచ్చింది. ఇది రెండో భాగం. (భాగం అనడం పార్ట్-2కు శుభ్ర ఆంధ్రానువాదం). 2013లో రాసిన ఖండి కలు ఇందులో ఉన్నాయి.

రచయిత జయధీర్ తిరుమలరావు ఏడు పడులకు దగ్గరున్న ఈడులో సైతం విశ్రాంతి కోరని పథికుడు. విషయ సముప్పరస్సకు వేలగాడిలా తిరగడం ఆయన ప్రవృత్తి. ఆయన వేలు పట్టుకొని నడవడం అన్యులకు సాహస క్రీడయే.

జాతి మూలాలు, ఉద్యమ అవశేషాలు, సాంస్కృతిక పునాదులు, మూగవోయిన వాయిద్యాలు, అందని వీరగాధలు అన్వేషించడం ఆ యనకు అత్యంత ప్రియ భోజ్యాలు. ఉడుకురక్తం నాడు మొదలైన ఈ వెతుకులాటకు నేడు ఉసురుమంటున్న నరాలు అడ్డురావు. కను మరగవుతున్న కొరూపాల్చి కాపాడటానికి ఆయనకు పల్లెపట్టుం, ఎండావానా, పగలు రేయి అన్న ధ్వని ఉండడు.

కవి క. విల్సన్ రావుకు ఓరోజు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో మామూలు బస్సులో మాసిన బట్టలతో, అలిసిన ముఖంతో ఓ పెద్ద మనిషి కన బడ్డాడట. తెలిసిన మనిషిలా అనిపించినా, ఆయన ఖంత దూరం ఎందుకొస్తాడూ అనుకున్నాడు, మళ్ళీ తెలుసుకుంటే పోలా అనిపించి ‘అయ్యా! తమరు.. జయధీర్ తిరుమలరావుగారిలా ఉన్నారు?’ అని

తడబిడుతూ అడిగితే ‘అవును నేనే..’ అని సమాధానం. జవాబులో ఏ భూజకీర్తులూ లేవు, ఘన కార్బూం వాక్కులూ లేవు.

తిరుమలరావు ఇలా నేల నాలుగు చెరగులు తిరిగి సేకరించిన పురాసంపదను ఈ మధ్య ప్రదర్శనలో పెట్టారు. ప్రైదరాబాద్లోని కళాశాఖనలో ఈ ప్రిలివరిలో మూడు రోజులపాటు వీటిని సందర్శనకు పొందుపర్చారు. అనాటి తాప్ర ఫలకాలు, తాళపత్ర గ్రంథాలు, రాగి ముద్రలు, కుల పురాణాల చుట్టులు, అరుదైన కరపత్రాలు, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రతులు, నకాశి బొమ్మలు, గుంజాల గోండి రాతలు ఇందు లో ఉన్నాయి. వీటిని చూస్తే తెలుగుజాతికి ఎంతో సాంస్కృతిక పురాసంపదను కూడచెట్టినాడనిపిస్తుంది. కవిగా రచయితగా, జాసపద పరిశోధకుడిగా జీవితం మొదలుపెట్టిన తిరుమల రావు కొడిగట్లుతున్న కళారూపాలను నిలబెట్టేందుకు, వాటికి తగిన గారపం దక్కించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్న వారిలో ప్రథముడు. ఆయన రచనలను ఈ నేపథ్యంలోచి చూస్తేనే తగిన దారి దొరుకుతుంది. ‘తొవ్వుముచ్చట్లు’ను కూడా అదే కోణంలో అవలోకించాలి.

ఈ ఖండికల్లో యూత్రా స్ఫూతులతోపాటు, సాహితీ విమర్శ, సమకాలీన సంగతుల భావణ, దారి తప్పుతున్న ధోరణలపై దిద్దుబాటు సలవోలు, అరు దైన అంశాలను ఎత్తి చూపడం, ఎవరికి పట్టని విష యాన్ని నిలబెట్టి ప్రశ్నలు సంధించడంలాంటి ఎన్నో ముచ్చట్లున ముచ్చట్లు ఆసక్తి గొల్పుతాయి.

చరిత్ర పుటుల్లో దొరకని, చేసిన త్యాగాలకు తగిన గుర్తింపు రాని వ్యక్తులు ఇందులో దొరుకుతా రు. అన్ని జాతుల కలగలుపుతో కొత్త చరిత్ర నిర్మాణానికి పాదులు కనబడతాయి.

చీకటి కోణంలో దాగిన ‘పండుగ సాయన్’ గొప్పదనం ఇక్కడ కానవస్తుంది. జపుజనుల్లోచి పుట్టుకొచ్చిన సాయన్ వీరగాధ నేడు కేవలం పాటల్లో మిగిలింది. కొమురం భీం, అల్లారి సీతారామరాజు అంటటి ధీశాలి అయినా సాయన్ కిన్నెర వాయించే డక్కలి వాళ్ళ కథా వస్తువు అయ్యారు.

‘పాపమేమి చేయలేదు పండుగసాయన్...’

ఉన్నాళ్ళను కొట్టిలేకొళ్ళక పంచిందు సాయన్... పేద కులాలకు పెండ్లిండ్లు చేసిందూ సాయన్... సాయన్ కీర్తి ముందు తరాలకు తెలియపలసిన అవసరం ఈ వ్యాసం గుర్తు చేస్తుంది.

జప్పుడు కొమురంభీం అంటే తెలియని వారు ఉండరు. అయితే

అయిన గురించి లిఖిత పూర్వకమైన సమాచారం నేలమాళిగలో మూలగుతున్న పైట్ కట్టలోంచి లోకానికి ఎలా తెలియవచ్చిందో తెలిసిన వారు కొండరే. ‘వీర స్వరణః గోండవీరుడు కొమురంబీం’ అనే వ్యాసం చదివితే తెలుస్తుంది.

ఆదిలాబాద్ లోని కళాశ్రమం, దాన్ని నిర్మిషాస్తున్న గురూజీ గురించి విస్తృత పరిచయం లేదనపచ్చ. గురూజీగా పిలువబడే రంద్ర శర్కు గురువు ఎల్లప్ప. నకాళి చిత్రకారుడైన ఎల్లప్ప కళా వైభవం, నిష్ట గురించి తెలుసుకోవలసిందే.

పేరు పొందిన రచయితల గురించి రాయడం సులహే, కాని కానరాని భాస్కరులను భాసింపజేయడం, మచ్చు తెరలను తొలగిం చడం తిరుమలార్వ సాహితీ అన్సేపణలో భాగం.

మాచవరంలో పట్టిన పున్మార్గ తామన్ గ్రామంలో దశితులని, బడుగు వర్గాల వారిని సంబోధించే తీరు నచ్చుక పైదారాబాద్ వచ్చి ఈక్య సంఘటన నిర్మాణానికి కృషి చేయడం, చివరకు అయిన మృత్యువుతో, అధిపత్యాలతో పోరాదుతూ 2007లో మరణించడం తిరుమలార్వ వేది జ్ఞాపకాల పొరల్లో దాగి ఉండి అక్కరమై తొప్ప ముచ్చుతెంది.

ఒకడు వడ్డెపల్చి సుధాకరుడు, నాటకాలను ఫిరంగులను చేసిన దామరాజు, కనుమరుగుతున్న ‘రుంజ’ వాద్యం, లచ్చుబాయి, వృత్తి కళల ఆరామం ‘కళాశ్రమం’ దాచేస్తే దాగసి సత్కాలుగా గోచరిస్తాయి.

క్రామిక సాహిత్యానికి అద్దం పట్టిన లిఖిత పత్రిక ‘కొలిమి’. ఇది 2003 నుండి 2006 వరకు పైదారాబాద్ నుండి రంగు సత్య నాయి సంపాదకత్వంలో వెలువడింది. కొలిమి ముచ్చు వదువులకు స్థాపిస్తుంది.

నిజాంకు వ్యక్తిరేకంగా జిరిగిన ఉద్యమంలో హనుమకొండవాసి గూడూరు నారాయణస్వామి ధీరత్వం ఓ ఖండిక చెబుతుంది. ‘వాళ జ్ఞాపకాలే ఒక పండుగీగా.

1934లో వెలువడిన ‘గోల్చూండ కపుల సంబిక’ ముఖచిత్రంగా

పుస్తకాల సరస్వతిని గీచి చక్కటి అక్కరాలు దిద్దిన చిత్రకారుడు మార్చి ల రామాచారి అనామకుడయ్యడని ‘విస్తృతికి గురైన కుంచేలో రచయిత ఆవేదన చెందుతాడు.

‘ప్రజాకమీ.. మమ్మల్ని మన్నించు’లో పయ్యారాజురాంను తెలుగు మహాకవి, తెలంగాణ ప్రజాకమి అని కీర్తిస్తూ, సాహిత్య చరిత్రలో తగిన స్థానం కల్పించలేకపోయన మాచేతగానితనాన్ని మన్నించమని కోరుతాడు.

ఇలా ప్రస్తావించుకుంటూ పోతే ఇది వొడవని ముచ్చటే అవుటంది.

ప్రతి ముచ్చు ఎత్తుకోవడంలో ఓ ఆసక్తిని పెంచి, ఆఖరున సమాజాన్ని ప్రశ్నిస్తూ, దొల్లతనాన్ని బహిర్భవరుస్తూ ముగించడం ఆనవాయితీగా కనిపిస్తుంది. అధ్యాపకుడి భోదనాశైలి అంశ ప్రాధాన్య తను అంచెలంచెలుగా వివరిస్తుంది. వార్తా కథన రీతిలో, సరళ భాషలో ఉన్న ఈ రచనలు సులభంగా ఆకశింపు చేసుకోవచ్చ.

సీనియర్ రచయితలు తమ అనుభవసారాన్ని ఆక్రమించండి చేయడం అత్యావశ్యకం. పుస్తకాల్లో దొరకని విషయాలైన్నో తెలుసుకునే అవకాశం లభిస్తుంది. ఈ దిగాగా ‘తొప్పముచ్చట్లు’ అడుగులు వేసింద నవచ్చ. డా. ఎకె. ప్రభాకర్ సంపాదకత్వంలో ఈ పుస్తకం రూపుదిద్దు కుంది.

- బి. నర్స్

9440128169

narsanbadri@gmail.com

పుస్తకం: తొప్పముచ్చట్లు (భాగం రెండు)

రచన: జయధీర్ తిరుమలరావు

సంపాదకుడు: ఎ.కె. ప్రభాకర్

పేజీలు: 252 ధర: 150/-

ప్రచురణ: సాహితీ సరిగ్గు, పైదారాబాద్ ప్రచురణ

ప్రపత్తిలకు: అన్ని ప్రధాన విక్రయ కేంద్రాల్లో లభ్యం.

పత్రికలు - పరిచయం:

గమనిక: ఈ సీరీకలను ప్రచురించేందుకు ఆయా పత్రికలు, ప్రశ్నేక సంచికల ఏవరాలను మాకు తెలియజేయగలరు.

వ్యవసాయ పాడిపంటలు
ప్రధాన సంపాదకులు:
డా.ఎఱ.జగన్ మోహన్

ఫోన్: 040-23383519

సదుస్తున్న తెలంగాణ
ప్రధాన సంపాదకులు:
డా.సి.కారీం

ఫోన్: 9290745490

ధింసా
సంపాదకులు:
రెఖాప్రగడ రవి

ఫోన్: 97053 47489

జనప్రక్షం
సంపాదకులు:
పిసాటి జంగారెడ్డి

ఫోన్: 040-24123467

రాగో
రచన: సాధన
వెల: రూ. 120/-
ప్రచురణ: మల్పు
ప్రతులకు: 2-1-1/5, నల్లకుంట, హైదరాబాద్
ఫోన్: 9866559868

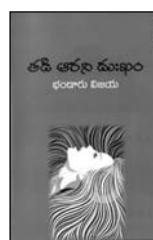

ఉనిమా లోకంలో...
రచన: పి.ఎస్.ఎస్.ఎఎస్.ఎల్.రెస్
వెల: రూ. 20/-
ప్రచురణ: మంచిపుస్తకం, తానా ప్రచురణలు
ప్రతులకు: 12-13-439, వీధి నెం. 1
తార్కుకు, సికింద్రాబాద్.
ఫోన్: 94907 46614

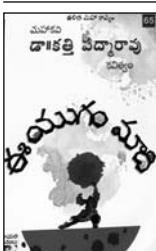

Kiki's
Super Deep Explorer
T. Vijayendra

కికిన్ (సూపర్ డూపర్ ఎక్స్‌ప్లాస్టిర్)
రచన: టి. విజయేంద్ర
వెల: రూ. 50/-
ప్రచురణ: కావ్య పజ్ఞాపింగ్ ప్సాన్
ప్రతులకు: 12-13-439, వీధి నెం. 1
తార్కుకు, సికింద్రాబాద్.
ఫోన్: 91 73822 97430

తడి అరని దుఃఖం
రచన: భండారు విజయ
వెల: రూ. 150/-
ప్రచురణ: ప్రజాస్వామిక రచయితుల వేబిక
ప్రతులకు: నవోదయ, నవతెలంగాణ, ప్రజాశక్తి,
నవచేతన, విశాలాంధ్ర బుక్పొస్ అన్ని భూంచీలు

శోముస్తు బుట్ట
కవి: దాశ్కర్ కత్తి పద్మారూపు
వెల: రూ. 500
ప్రతులకు: లోకాయత ప్రచురణలు, లుంజనీ వనం,
అంబేడ్కర్ లీసెల్చు సెంటర్, అంబేడ్కర్ కాలనీ,
పాశ్వారు, గుంటూరు జిల్లా-522124.
ఫోన్: 9849741695

ప్రార్థాబాద్ జనబేపితంలో ఉర్మా సామెతలు
రచన: పరవస్తు లోకేష్వర్
వెల: రూ. 80/-
ప్రచురణ: గాంధీ ప్రచురణలు, హైదరాబాద్
ప్రతులకు: నవోదయ కాలనీ, మెహిదిపట్టం,
ఫోన్: 9160680847, 9515436130
అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

వనరులి
రచన: కలపి రాజీకమార్
వెల: రూ. 100/-
ప్రచురణ: అక్షరసాహితి - భానాపూర్
ప్రతులకు: ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు

మల్లిచెట్టు చౌరస్త్రా (కవిత్వం)
రచన: మమత వేసు
వెల: రూ.
ప్రచురణ: సాహితీ సశిపతి, కలింగగ్ర్ం
ప్రతులకు: మమత కాచె, ఇ.నె.0.5-5/3/2,
సాతవాహన కాలనీ, రేకుల్, కలింగగ్ర్ం
ఫోన్: 9866973959

భూపొవరణం
రచన: జయధీర్ తిరుమలారు
వెల: రూ. 200
ప్రచురణ: సాహితీ సర్క్షిల్, హైదరాబాద్
ప్రతులకు: 402, గోదావరి అప్పార్ మెంట్, డిడి కాలనీ,
హైదరాబాద్. ఫోన్: 99519 42242
మరియు ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

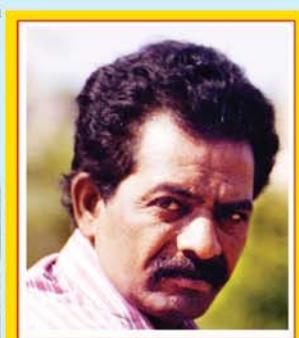
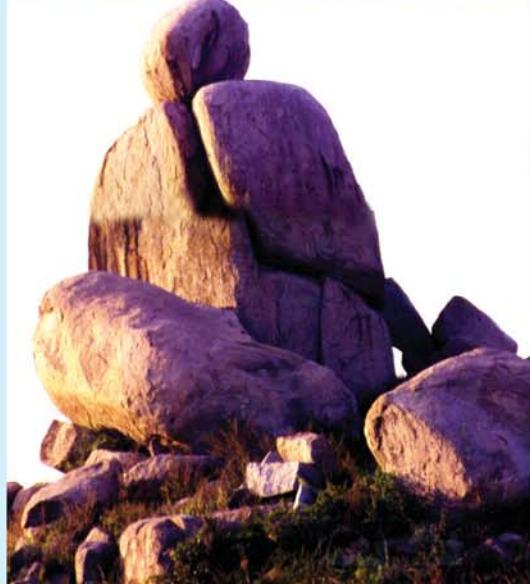
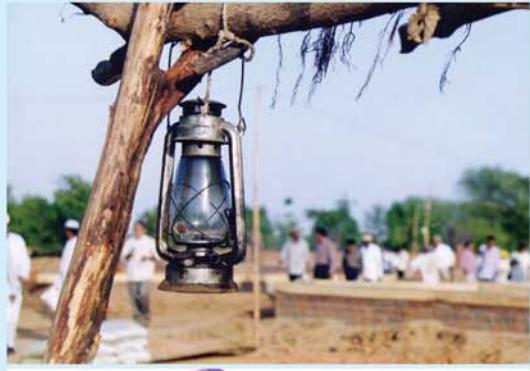
మాకు మేమే
సంపాదకత్వం: సంగీవేసి రవీంద్ర
వెల: రూ. 150
ప్రచురణ: ది బీంబాయి అంద్ర మహిసుభ &
జిఖూను
ప్రతులకు: అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచరిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

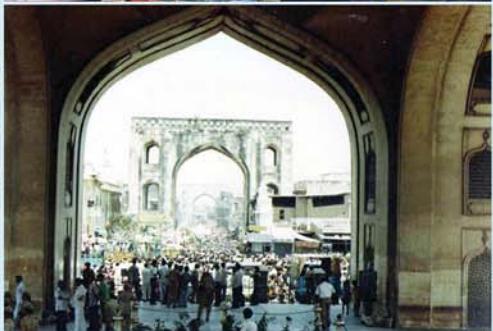
DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

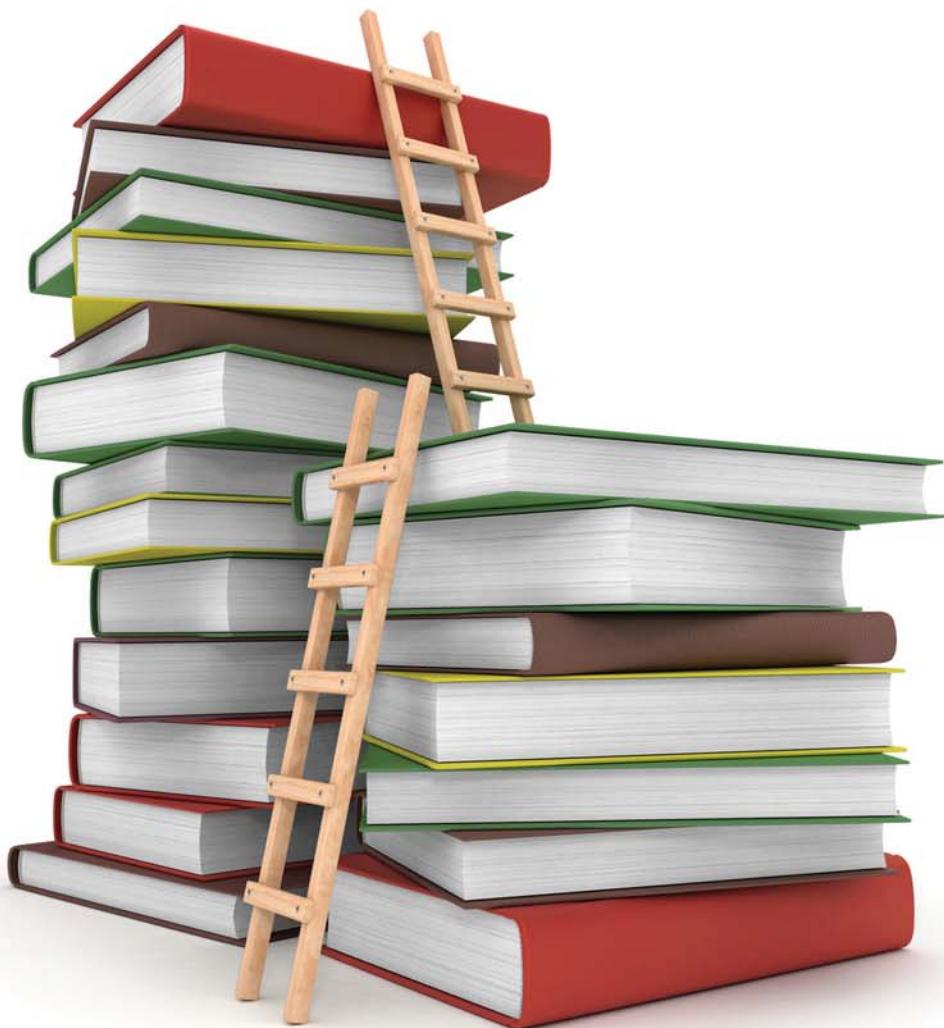
Photographer:
K. GOVINDU

నగరంలో పుట్టి పెలగినా గ్రామమని
మనస్తుష్టం అయినది. సాహుస్కర్తల
కళాస్థలలతో మేవెకర కావటం
ఆ మేవెకతను తన ధాయి చిత్ర మాఘ్యమం
ద్వారా పచిమంచిలో పంచకీఫటంపై
అయినకు అస్త్రి. దానికి తోడు లభ్యమైన
అర్ణుస్త్రీక ఇల్లోస్త్రీ వంచి లక్షణమేదో
అయినలో పుంచి. ఇవే గీతందును ఒక
విలక్షణ పాటలోర్చాఫర్మగ తీర్మిద్దాయి.

ప్రశ్నేక కథనం లోపలి పేజీల్లో

With Best Compliments from :

ABIDS : 5-9-186, Behind SBH (H.O.), Gunfoundry, Hyderabad - 1. Ph : 6646 8646, 2320 3108

AMEERPET : Lane Opp. Green Park Hotel, Hyderabad. Ph : 2340 0789